

วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก

นางสาวนัฐฐา เขียวภาดร

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชา วาทวิทยา ภาควิชา วาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2734-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RHETORICAL ANALYSIS OF RADIO PROGRAMS FOR CHILDREN

Miss Nuttha Ueaparadorn

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Speech Communication

Department of Speech Communication and Performing Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2734-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์	วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก
โดย	นางสาวนัฐษา เอื้อภราดร
สาขาวิชา	วาทวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อรวรรณ ปิณฑน์ไธวาท)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

..... กรรมการ
(รัตติมา มุกดาอนันต์)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นัฐฐา เอื้อภราดร : วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก. (RHETORICAL ANALYSIS OF RADIO PROGRAMS FOR CHILDREN) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช,
189 หน้า, ISBN 974-17-2734-8

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏในรายการวิทยุสำหรับเด็กทางคลื่น เอฟ เอ็ม ตลอดระยะเวลา 1 เดือน เพื่อทราบถึงรูปแบบและเนื้อหาในรายการ ตลอดจนวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กจากการสัมภาษณ์ รวมถึงสำรวจพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กโดยอาศัยการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างเด็กที่ฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของรายการวิทยุสำหรับเด็กเกือบทั้งหมดมีรูปแบบที่เน้นการสนทนาของนักจัดรายการเป็นหลักเพื่อเสนอสารที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์กับเด็ก การสร้างความบันเทิงก็เป็นรูปแบบหนึ่งที่ทุกรายการใช้สอดแทรกควบคู่ไปกับเนื้อหาสาระ โดยมีทั้งการเปิดเพลงสำหรับเด็ก และการเล่านิทาน ตามการวางรูปแบบของแต่ละรายการ ส่วนเนื้อหาที่นักจัดรายการเสนอได้แก่ ข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบันที่เด็กสามารถรับฟังได้ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมเพื่อเด็ก การเสนอความรู้รอบตัวต่างๆที่เป็นประโยชน์แก่เด็ก นักจัดรายการจึงต้องมีความรู้ในเรื่องที่เสนอเป็นอย่างดี ส่งผลต่อกระบวนการสื่อสารว่านักจัดรายการจะต้องเป็นผู้ค้นหาสารที่จะเสนอด้วยตนเอง เพื่อให้เข้าใจได้ดีที่สุด ส่วนการสื่อสารระหว่างบุคคลในรายการอาศัยนักจัดรายการเป็นหลักในการสร้างปฏิสัมพันธ์ ไม่ว่าจะการสื่อสารระหว่างนักจัดรายการด้วยกัน นักจัดรายการกับแขกรับเชิญ และนักจัดรายการกับผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามา ดังนั้นนักจัดรายการจะต้องทำหน้าที่คอยควบคุมปฏิสัมพันธ์ต่างๆที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ผลการสำรวจพฤติกรรมของเด็กที่ฟังรายการพบว่า เด็กจะแสดงออกโดยการโทรศัพท์หรือเขียนจดหมายเข้ามาในรายการ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะการออกอากาศว่าเป็นรายการสดหรือบันทึกเทป

ภาควิชา...วาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

สาขาวิชา...วาทวิทยา

ปีการศึกษา...2545

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4485078528 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEYWORD : RHETORICAL ANALYSIS / RADIO PROGRAMS / CHILDREN / COMMUNICATION

PROCESS / INTERPERSONAL COMMUNICATION

NUTTHA UEAPARADORN : RHETORICAL ANALYSIS OF RADIO PROGRAMS FOR

CHILDREN. THESIS ADVISOR : AUYPORN PANICH, ASSOCIATE PROFESSOR. 189 pp.

ISBN 974-17-2734-8

The Rhetorical Analysis of Radio Programs for Children is a quality research. The research is made by tracking down radio programs for children on FM channel for 1 month, analyzing to characterize their contents and styles, studying the communication process and interaction in interviewing made by radio DJ., surveying children' reaction against the programs, and finally using spss program to process the data.

From the research, it is found that the style of radio programs for children mostly used is mainly to emphasize on giving useful information to the listener. In addition, together with giving the information, entertaining the listener through playing childish song and telling a story is used. The given information is news and current situation that were considered useful and suitable for child. The DJ must have good knowledge on the presented information. Hence, to get the best understanding on the information, the speaker has to find out and compile everything he wants to present by himself. The DJ also plays a major role in communication not only among themselves, but also between guests and listener. Therefore, he has to take part in and control the communication process with efficiency. Besides, the result of surveying the behavior of the children, listening to the radio programs, showed that mailing and calling to the programs are the ways they choose to express their thoughts and aspects. However, which way they choose is depend on whether the programs broadcast live or not.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department Speech Communication and Performing Arts Student's signature

Field of Study Speech Communication Advisor's signature

Academic year 2002 Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ทุกเรื่องไม่สามารถสำเร็จได้ด้วยการทำงานของผู้วิจัยเพียงลำพัง วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องหนึ่งสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความร่วมมือและกำลังใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม จุดเริ่มต้นจนถึงความสำเร็จของงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือจาก รศ.อวยพร พาณิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคำชี้แนะเพื่อแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นจาก รศ.ดร.อรรพรณ ปิลาพันธ์ โอบวาท ประธานกรรมการ รวมถึงพี่น้อง รัตติมา มุกดาอนันต์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ และกำลังใจที่ดีเยี่ยมมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบขอบคุณบุคคลทั้ง 3 ท่าน ตลอดจนขอกราบขอบคุณคณาจารย์ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดงทุกท่านที่มอบความรู้และความอบอุ่น รวมถึงประสบการณ์ชีวิตอันมีค่าสำหรับผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณที่แป่ว สุธีรา นักจัดรายการกว่าจะรู้เพียงสาที่ให้คำปรึกษาและความร่วมมือ และขอบคุณนักจัดรายการทุกท่านได้แก่ พี่บ๊อ จากรายการครอบครัวสุขสันต์ พี่เอ็กซ์ จากรายการเพื่อนเยาวชน พี่น้อยและอาจารย์พจนีย์ จากรายการโลกของเด็ก พี่ไก่และพี่มัน จากรายการสืบสายลายไทย คุณกิ๊ก จากรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ และทีมงานนักจัดรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์ทั้ง 5 ท่าน คือ พี่ตุ้ม พี่ปอนด์ พี่ตุ๊ต๊ะ คุณแอนดรูว์ และพี่เตี๊ยะ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความร่วมมือตลอดจนกำลังใจเต็มเปี่ยมที่ได้รับจากพี่ๆทุกคน รวมถึงขอบคุณน้องๆทุกกลุ่มตัวอย่างทุกคนในการตอบแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้รับการเอื้ออำนวย อย่างดีจากผู้ปกครอง จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

นอกจากผู้วิจัยจะได้รับความร่วมมือจากทุกท่านแล้ว กำลังใจจากเพื่อนก็เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่เติมความมุ่งมั่น ความตั้งใจ และความพยายามให้กับผู้วิจัยจนสามารถทำงานครั้งนี้จนสำเร็จ เพื่อนคนสำคัญที่ยืนหยัด อดทน คอยช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอดคือ นางสาวดารารวรรณ อุบลพันธ์ และยังทำให้ผู้วิจัยยิ้มได้ยามท้อแท้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบใจ รวมถึงขอบคุณเพื่อนชาววาทวิทยาและสื่อสารการแสดงรุ่นที่ 4 ได้แก่ พี่กีตาร์ พี่ตาล ส้มแบน เหมียว กิ๊ก วรรณ นัน พี่โย่ง พี่ผึ้ง หลิว ที่เคียงข้างและฟันฝ่าอุปสรรคด้วยกันมาตลอดระยะเวลา 2 ปี โดยเฉพาะ เอ้ ที่ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล และที่ขาดไปไม่ได้คือ ขอขอบใจกำลังใจจากกลุ่มเพื่อนเก่าจากคณะอักษรศาสตร์ เพื่อนเก่าจากเตรียมอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อนิรุทธิ์ ทองเจริญ (บอย) ที่ช่วยเหลือและให้แรงมุดีๆเพื่อเป็นกำลังใจมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบคุณ คุณลุงสาทก และคุณป้าสุรัตน์ บ้านดาด ที่คอยอุปถัมภ์ตลอดระยะเวลาการเรียนปริญญาโท ขอขอบคุณพี่นอต พี่ชายแสนดีที่พร้อมเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างให้ผู้วิจัยเสมอมา และกราบขอบคุณบุคคลที่สำคัญที่สุดในชีวิตของผู้วิจัย คือ คุณพ่อและคุณแม่ ที่ทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ผู้วิจัยมีวันนี้ได้ ถึงแม้ว่าคุณพ่อจะไม่สามารถอยู่ดูความสำเร็จของผู้วิจัยครั้งนี้ แต่ผู้วิจัยขอขอบคุณค่าทั้งหมดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้อุทิศแด่คุณพ่อและคุณแม่ที่ยลวงลับไปแล้ว

ณัฐรา เอื้อภราดร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ.....	ฏ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 ปัญหำนำวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	2
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	4
1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของสารในรายการวิทยุสำหรับเด็ก.....	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร.....	8
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้รับสาร.....	13
2.4 แนวคิดการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง.....	15
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคล.....	18
2.6 แนวคิดการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ.....	19
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	24
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	24
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	24
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	25
3.4 การทดสอบเครื่องมือ.....	26
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
4. ผลการวิจัย.....	31
4.1 วิเคราะห์ภาวะที่ปรากฏในรายการวิทยุสำหรับเด็ก.....	31
4.2 วิเคราะห์กระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก.....	110
4.2.1 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก.....	110
4.2.2 การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก.....	125
4.3 ผลการสำรวจพฤติกรรมสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก.....	134
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	158
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	158
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	163
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	169
รายการอ้างอิง.....	172
ภาคผนวก.....	175
ผังการออกอากาศรายการวิทยุสำหรับเด็ก.....	176
แบบสัมภาษณ์เจาะลึก เรื่อง “วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก”.....	177
แบบสอบถามเรื่อง “วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก”.....	179
ตัวอย่างจดหมายขอสัมภาษณ์นักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก.....	187
ตัวอย่างจดหมายแนบแบบสอบถามเรื่อง “วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก”.....	188
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	189

สารบัญตาราง

ณ

ตาราง	หน้า
1 รูปแบบของรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน.....	33
2 รูปแบบของรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับปูใส่กระดิ่ง.....	43
3 ลักษณะการดำเนินรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับปูใส่กระดิ่ง.....	45
4 รูปแบบการให้คะแนนความสามารถของเด็กในรายการครอบครัวสุขสันต์.....	52
5 รูปแบบของช่วงในรายการกว่าจะรู้เตียงสา.....	50
6 แสดงความถี่ของรูปแบบการจัดรายการเพื่อนเยาวชน.....	68
7 รูปแบบการดำเนินรายการเพื่อนเยาวชน.....	69
8 สรุปรูปแบบรายการเพื่อนเยาวชน.....	70
9 รูปแบบรายการโลกของเด็ก.....	80
10 แสดงกลุ่มผู้ดำเนินรายการโลกของเด็ก.....	81
11 รูปแบบรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์.....	89
12 แสดงรูปแบบรายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการ.....	98
13 แสดงเนื้อหารายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการ.....	102
14 แสดงลีลาของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการ.....	105
15 แสดงลักษณะกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการ.....	108
16 จำนวนกลุ่มตัวอย่างเด็กในรายการวิทยุสำหรับเด็ก.....	135
17 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างเด็ก.....	137
18 พฤติกรรมการสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด.....	138
19 ความถี่ของพฤติกรรมการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด.....	139
20 ลักษณะพฤติกรรมการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด.....	140
21 พฤติกรรมการฟังวิทยุทั่วไปของเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด.....	141
22 เหตุผลในการเลือกฟังวิทยุของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด.....	142
23 ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในการเลือกฟังวิทยุกับพฤติกรรมการฟังวิทยุของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด.....	143

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
24 การแจกแจงความถี่ด้านทัศนคติที่มีต่อความสนใจในเนื้อหาสาระรายการวิทยุของ กลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด.....	144
25 ค่าเฉลี่ยของทัศนคติที่มีต่อความสนใจในเนื้อหาสาระรายการวิทยุของกลุ่มตัวอย่างเด็ก ที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด.....	146
26 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก ที่บันทึกเทป.....	148
27 พฤติกรรมการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บันทึกเทป.....	149
28 ความถี่และลักษณะของพฤติกรรมการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟัง รายการวิทยุสำหรับเด็กที่บันทึกเทป.....	150
29 พฤติกรรมการฟังวิทยุทั่วไปของเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บันทึกเทป.....	151
30 เหตุผลในการเลือกฟังวิทยุของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ บันทึกเทป.....	152
31 ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในการเลือกฟังวิทยุกับพฤติกรรมการฟังวิทยุ ของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บันทึกเทป.....	153
32 การแจกแจงความถี่ด้านทัศนคติที่มีต่อความสนใจในเนื้อหาสาระรายการวิทยุของ กลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บันทึกเทป.....	154
33 ค่าเฉลี่ยของทัศนคติที่มีต่อความสนใจในเนื้อหาสาระรายการวิทยุของกลุ่มตัวอย่างเด็ก ที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บันทึกเทป.....	156

สารบัญภาพ

แผนผัง	หน้า
1 แสดงกระบวนการสื่อสารของมนุษย์ตามแนวคิดเบอร์โด้.....	8
2 แบบจำลองแสดงการประสานระหว่างการกระตุ้น - การตอบสนองในการโทรศัพท์เข้ามา ร่วมในรายการวิทยุ.....	11
3 แบบจำลองหน้าต่างใจฮารี.....	17
4 แบบจำลองหน้าต่างใจฮารีในความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด.....	17
5 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน.....	112
6 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จั๊ปปูใส่กระดิ่ง.....	114
7 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการครอบครัวสุขสันต์.....	115
8 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการกว่าจะรู้ได้ยงสา.....	117
9 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการเพื่อนเยาวชน.....	119
10 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการโลกของเด็ก.....	121
11 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์.....	123
12 การสื่อสารระหว่างบุคคลในรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน.....	127
13 การสื่อสารระหว่างบุคคลในรายการฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จั๊ปปูใส่กระดิ่ง.....	128
14 การสื่อสารระหว่างบุคคลในรายการครอบครัวสุขสันต์.....	129
15 การสื่อสารระหว่างบุคคลในรายการกว่าจะรู้ได้ยงสา.....	130
16 การสื่อสารระหว่างบุคคลในรายการเพื่อนเยาวชน.....	132
17 การสื่อสารระหว่างบุคคลในรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์.....	133
18 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก.....	161
19 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กตามแนวคิดเบอร์โด้.....	166

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ส.ย.ช.	หมายถึง	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
ส.ว.ท.ช.	หมายถึง	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
อ.ส.ม.ท.	หมายถึง	องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย
FM	หมายถึง	การส่งคลื่นวิทยุหลายคลื่นที่มีความถี่ใกล้เคียงกันเพื่อให้ได้รับเสียงที่เหมือนจริง
MHz	หมายถึง	หน่วยเมกะเฮิร์ตซ์ ที่ใช้แสดงความถี่คลื่นวิทยุ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รายการวิทยุสำหรับเด็กเป็นรายการที่จัดขึ้นภายใต้วัตถุประสงค์ของการให้ความรู้แก่เด็ก และเป็นสื่อกลางให้เด็กแสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกทักษะ ปลูกฝังจริยธรรม และสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงามขณะที่ให้ความสนุกและความบันเทิงแก่เด็ก อีกทั้งยังเป็นเครื่องแก้เหงา และเป็นที่พักทางใจให้แก่เด็กได้ให้มีความรู้สึกผูกพันกับผู้จัดรายการหรือผู้ดำเนินรายการเสมือนเป็นญาติพี่น้อง (ดวงทิพย์ วรพันธุ์, 2534 : 376) จึงมีสถานวิทยุบางสถานีได้ตระหนักถึงความสำคัญที่ว่า วิทยุเด็กเป็นวิทยุที่สามารถแสวงหาข่าวสารซึ่งในช่วงชีวิตนี้เด็กจะได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ไปพร้อมกับพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และ บุคลิกภาพ ดังนั้นการถ่ายทอดวิทยุกระจายเสียงเพื่อเด็กจึงถูกจัดขึ้นเพราะเล็งเห็นความสำคัญเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจของเด็กไทยในอนาคต นอกจากนี้เด็กยังสามารถที่จะเข้าถึงสื่อประเภทนี้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว อีกทั้งยังสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยกว่าสื่อประเภทอื่นอีกด้วย และสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือเด็กที่ไม่รู้หนังสือก็สามารถเข้าถึงสื่อวิทยุได้ง่ายเช่นกัน

รายการวิทยุสำหรับเด็กเป็นรายการที่จำแนกประเภทของผู้ฟังเฉพาะกลุ่มด้วยอายุ โดยจะแบ่งช่วงอายุสมรรถภาพการรับฟังของเด็กออกเป็นดังนี้ (จิราภรณ์ สีหวงศ์, 2522 : 19) คือ

1. เด็กเล็กวัย 3 – 6 ปี จะรับฟังรายการเกี่ยวกับดนตรี นิทาน นิยาย นิทานที่เสนอต่อเด็กควรเป็นนิทานที่ส่งเสริมจินตนาการแก่เด็ก ความยาวของรายการควรไม่ยาวมากนัก การเสนอรายการต้องคล้ายกับการสนทนากับเด็กตัวเล็ก

2. เด็กวัย 6 – 12 ปี จะชอบฟังเพลงและนิยาย ข่าวสั้นๆ ฟังได้ และบางคนจำได้ด้วย และฟังรายการที่ยาวกว่า 15 นาทีได้ การเสนอรายการควรส่งเสริมจินตนาการ และให้ความรู้ไปด้วย ภาษาต้องเป็นสำนวนที่เด็กเข้าใจ และให้รู้สึกว่าเป็นรายการสำหรับพวกเขาโดยเฉพาะ

3. เด็กวัยรุ่น ไม่ควรเป็นรายการสำหรับเด็ก รายการที่ดีสำหรับเด็กวัยรุ่นคือ รายการที่ดีสำหรับผู้ใหญ่ทั่วไปนั่นเอง

ดังนั้นรายการวิทยุสำหรับเด็กทั่วไปจึงเป็นรายการที่จัดขึ้นสำหรับเด็กที่มีอายุ 3 – 12 ปี เป็นส่วนใหญ่

ในปัจจุบันรายการวิทยุสำหรับเด็กมีจำนวนน้อยกว่าในอดีตมาก เพราะจากการที่ผู้วิจัยทำการสำรวจรายการวิทยุสำหรับเด็กที่กระจายเสียงระบบ FM ในเขตกรุงเทพมหานคร ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2545 พบว่ารายการวิทยุสำหรับเด็กเหลือเพียง 7 รายการดังต่อไปนี้คือ

1. รายการสี่บงสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน	ทางคลื่น FM 87.5 MHz
2. รายการ ฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้	ทางคลื่น FM 98.5 MHz
3. รายการครอบครัวสุขสันต์	ทางคลื่น FM 97 MHz
4. รายการกว่าจะรู้เดียงสา	ทางคลื่น FM 97.5 MHz
5. รายการเพื่อนเยาวชน	ทางคลื่น FM 89 และ 91.5 MHz
6. รายการโลกของเด็ก	ทางคลื่น FM 92.5 MHz
7. รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์	ทางคลื่น FM 92.5 MHz

จะเห็นได้ว่ารายการวิทยุสำหรับเด็กมีเพียงบางสถานีและมีจำนวนน้อยกว่าแต่ก่อนเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนของรายการวิทยุสำหรับเด็กเมื่อปี พ.ศ. 2522 ที่มีจำนวนถึง 16 รายการ (จิราภรณ์ สีหวงศ์, 2522 : 76) ด้วยเหตุผลที่ถูกสื่อประเภทอื่นแทรกแซงเข้ามามากมาย ไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อทางคอมพิวเตอร์ ทำให้เด็กถูกเบนความสนใจไปที่สื่อเหล่านี้มากกว่า จึงทำให้รายการวิทยุสำหรับเด็กเป็นรายการที่ไม่สามารถทำรายได้ให้กับทางสถานี เพราะไม่ค่อยมีโฆษณามาสับสนุนรายการเหล่านี้และทางรายการต้องจำกัดประเภทของโฆษณาให้สอดคล้องกับเด็กอีกด้วย (สุธีรา วิเศษสังข์, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2545) ทางสถานีวิทยุจึงต้องจัดรายการที่ทำรายได้มากเพื่อผลประโยชน์ทางกำไรและความอยู่รอดของสถานี เช่น รายการเพลง รายการวิทยุสำหรับเด็กจึงเหลือเพียงไม่กี่สถานีที่ตระหนักถึงความสำคัญ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่กำลังเผชิญ ทั้งที่สื่อวิทยุมีความสำคัญต่อการพัฒนาการรับฟังของเด็ก และอิทธิพลต่อเด็กในทางลบก็มีน้อยกว่าสื่อมวลชนอื่น เพราะสื่อวิทยุไม่มีภาพช่วยย้าจินตนาการของเด็กให้เด็กเกิดความคิดที่สับสน ซึมซับค่านิยมผิดๆ สร้างพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ถึงแม้ว่าจะมีอิทธิพลทางลบก็เห็นผลช้ากว่า และสื่อวิทยุจะมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไขก็เพียงเรื่องภาษาที่ใช้ในรายการไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมสำหรับเด็กเท่านั้น (ดวงทิพย์ วรรณธุ์, 2534 : 377)

นอกจากนี้อรุณพ เขียรถาวร (2542 : 69) ยังกล่าวถึงปัญหาด้านสื่อวิทยุไว้ว่า วิทยุกระจายเสียงมีบทบาทสำคัญต่อเด็กและเยาวชน แต่การเสนอรายการวิทยุในเมืองไทยขณะนี้ มักไม่ค่อยได้คำนึงถึงบทบาทที่สำคัญของสื่อมวลชน พิจารณาโดยรวมแล้วรายการต่างๆมักออกมาในรูปแบบของความบันเทิงมากกว่าอย่างอื่น

ด้วยเหตุที่รายการวิทยุมีบทบาทสำคัญอยู่ที่ลักษณะเนื้อหาของสาร รูปแบบของรายการ และการสื่อสารของผู้จัดรายการนี้เอง จึงเป็นที่น่าสนใจว่า รายการวิทยุสำหรับเด็กที่เหลือเพียง 7 รายการ ได้มีรูปแบบการดำเนินรายการตลอดจนกระบวนการในการสื่อสารอย่างไรที่จะส่งผลต่อ พัฒนาการทางด้านความคิดและจิตใจให้แก่เด็กในเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษาวิเคราะห์ รายการวิทยุสำหรับเด็กดังกล่าวโดยเน้นเนื้อหาของสารและกระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการ วิทยุสำหรับเด็กที่เกิดขึ้นในรายการว่ามีรูปแบบอย่างไร ตลอดจนกลวิธีการสื่อสารที่นักจัดรายการ วิทยุสำหรับเด็กใช้ และสุดท้ายจึงศึกษาว่าเด็กที่รับฟังรายการเหล่านี้ได้รับประโยชน์ ความ พึงพอใจ และสาระมากน้อยเพียงใดจากการรับสาร เพื่อนำผลการวิจัยทั้งหมดนี้ไปพัฒนาในการ จัดรายการวิทยุสำหรับเด็กในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก
2. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก

ปัญหานำวิจัย

1. วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็กมีลักษณะอย่างไร
2. กระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กมีลักษณะ ใด
3. พฤติกรรมการสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษารายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็กในเขตกรุงเทพมหานครทางคลื่นความถี่ FM ทั้งหมด 7 รายการดังต่อไปนี้คือ

1. รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน	ทางคลื่น FM 87.5 MHz
2. รายการ ฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้	ทางคลื่น FM 98.5 MHz
3. รายการครอบครัวสุขสันต์	ทางคลื่น FM 97 MHz

4. รายการกว่าจะรู้เตียงสา	ทางคลื่น FM 97.5 MHz
5. รายการเพื่อนเยาวชน	ทางคลื่น FM 89 และ 91.5 MHz
6. รายการโลกของเด็ก	ทางคลื่น FM 92.5 MHz
7. รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์	ทางคลื่น FM 92.5 MHz

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยเลือกศึกษารายการวิทยุกระจายเสียงที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรงเท่านั้น โดยไม่ศึกษารายการสำหรับครอบครัวที่เน้นให้ประโยชน์สารกับพ่อแม่ในการเลี้ยงลูก เพราะรายการเหล่านี้เป็นรายการที่กล่าวถึงเด็กเป็นบุคคลที่สามเท่านั้น

ข้อจำกัดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะรายการวิทยุสำหรับเด็กทางคลื่นความถี่ FM ในเขตกรุงเทพมหานคร เพราะรายการวิทยุความถี่ FM สามารถส่งสัญญาณได้ชัดมากกว่าความถี่ AM ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยเหตุที่ถูกลงได้ในระยะทางที่จำกัดในการกระจายคลื่นแบบคลื่นตรง ดังนั้นเพื่อลดปัญหาด้านอุปสรรคในการศึกษาผลของผู้รับฟังที่เป็นเด็กที่อาศัยในเขตต่างๆของกรุงเทพมหานครจึงได้ศึกษาเฉพาะคลื่นความถี่ FM

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เด็ก หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 3 ปี ถึง 12 ปี

รายการวิทยุสำหรับเด็ก หมายถึง รายการวิทยุกระจายเสียงที่จัดขึ้นโดย เอกชน รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยราชการต่างๆ ทางคลื่นวิทยุ FM ที่กระจายเสียงในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ของรายการมุ่งเน้นเป้าหมายหลักไปที่กลุ่มผู้ฟังที่เป็นเด็กอายุระหว่าง 3 – 12 ปี

กระบวนการสื่อสาร หมายถึง ขั้นตอนการประมวลและถ่ายทอดสารจากผู้ส่งสาร ไปยังผู้รับสารโดยผ่านสื่อ รวมทั้งกลวิธีทางการสื่อสารที่ผู้ส่งสารใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับผู้รับสาร

พฤติกรรมกาการสื่อสาร หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกซึ่งสัญลักษณ์ที่มีลักษณะบ่งบอกว่าเป็นการสื่อความหมาย โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข่าวสารตลอดจนความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ และประสบการณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การทำวิจัยเรื่อง วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนารูปแบบในการจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กต่อไปในอนาคตได้ รวมทั้งการให้สังคมไทยได้ตระหนักถึงประโยชน์มากมายที่เด็กจะได้รับจากการฟังรายการวิทยุเหล่านี้ที่ไม่สามารถได้จากสื่อประเภทอื่น นอกจากนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยที่ได้จะสามารถสร้างจิตสำนึกให้ผู้บริหารสถานีวิฑูต่างๆได้หันมาสนใจและผลิตรายการวิทยุสำหรับเด็กเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กเพิ่มมากขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก มุ่งศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของสาร ผู้ส่งสาร และผู้รับสาร โดยมีทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้คือ

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของสารในรายการวิทยุสำหรับเด็ก
- 2) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร
- 3) แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้รับสาร
- 4) แนวคิดการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง
- 5) แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคล
- 6) แนวคิดการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ
- 7) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) แนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของสารในรายการวิทยุสำหรับเด็ก

แนวคิดที่เกี่ยวกับเนื้อหาของสารในรายการวิทยุสำหรับเด็กมีดังนี้คือ

1. แนวคิดรูปแบบของรายการวิทยุสำหรับเด็ก (ดวงทิพย์ วรพันธุ์, 2534 : 381) แบ่งออกเป็น

1.1 ละครวิทยุสำหรับเด็ก ต้องเกี่ยวกับเรื่องของเด็กหรือเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กที่ไม่มีพิษภัยต่อตัวเด็ก จัดแล้วฟังสนุก มีคติสอนใจ ที่สำคัญคือ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของเด็ก อาจให้จบภายในตอนเดียว หรือหลายตอนจบ ทั้งผู้แสดงเป็นตัวละครต่างๆต้องสามารถดัดเสียงพูดช่วยสร้างจินตนาการสมจริงสมจังแก่เด็ก

1.2 การแสดงสั้นๆ แสดงขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งใช้เวลาเพียง 1 – 2 นาที เช่น การแสดงสั้นๆเพื่อนำเข้าสู่เรื่องราวความรู้ต่างๆ

1.3 สารคดี ยาวประมาณ 5 – 15 นาที มุ่งเสนอเรื่องน่ารู้สำหรับเด็ก รูปแบบรายการนี้ต้องอาศัยทักษะความสามารถของผู้ดำเนินรายการ การใช้เสียงประกอบสอดแทรกตลอดจนการใช้ดนตรีเชื่อมรายการได้อย่างเหมาะสม

1.4 นิตยสารสำหรับเด็ก เป็นการนำรูปแบบรายการต่างๆทั้งหมดมารวมไว้ในรายการ เหมาะสำหรับรายการที่มีเนื้อหาต่างกัน

1.5 เพลงสำหรับเด็ก ต้องเป็นเพลงที่มีเนื้อร้องที่สั้น เด็กสามารถจดจำได้ง่าย จังหวะและลีลาที่สนุกสนาน

นอกจากนี้ อนันต์ธนา อังกินันท์ (2525 : 98) ยังแบ่งรูปแบบของรายการวิทยุสำหรับเด็กออกเป็นดังนี้ คือ

- การเล่านิทานทางด้านวิทยุ เป็นรายการเล่านิทานให้ความบันเทิงแก่เด็ก เพราะระยะวัยเด็กมักจะชอบฟังนิทาน ในการเล่านิทานสามารถที่จะเลือกนิทานสนุกๆ ให้ความรู้ และสอนทางด้านความคิดแก่เด็กสอดแทรกไปด้วย การเล่านิทานนี้อาจจะเล่าคนเดียวหรือมากกว่าก็ได้

- รายการเพลง เพลงที่เปิดให้เด็กฟังทางวิทยุ นั้น เด็กมักจะชอบฟังเพลงเกี่ยวกับธรรมชาติ และเพลงจดจำง่ายๆ และควรสอดแทรกทางวิชาการให้เด็กได้ฟัง เช่น เพลงเกี่ยวกับความรักชาติ เพลงเกี่ยวกับสั่งสอนเด็กให้เป็นคนดี

- รายการตอบปัญหา โดยการนำเด็กที่เรียนในชั้นเดียวกันแต่ต่างโรงเรียน หรืออาจจะชั้นใกล้เคียงกันมาตอบปัญหาที่ตั้งไว้สำหรับเด็กในวัยนั้นๆ ก็จะทำให้เด็กแสดงความสามารถตอบปัญหาทางวิทยุ และเด็กที่อยู่ทางบ้านก็สามารถฟังแล้วคิดหรือตอบปัญหาไปด้วย

- รายการสนทนา รายการนี้ผู้จัดที่ถนัดรายการวิทยุก็จะมาคุยกับเด็กในเรื่องราวต่างๆ เช่น เรื่องการไปเที่ยว หรือ เรื่องการไม่แปรงฟันทำให้เกิดฟันผุ

- รายการละคร จะคล้ายคลึงกับการเล่านิทาน แต่จะมีบทสนทนาประกอบด้วย

2. แนวคิดด้านเนื้อหาของรายการวิทยุสำหรับเด็ก ของ Robert Hilliard (1967 : 229) อ้างถึงใน จิราภรณ์ สีหวงศ์, 2522 : 30) กล่าวว่า เนื้อหาของรายการวิทยุสำหรับเด็ก ควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับสังคม เรื่องที่ส่งเสริมให้เด็กมีความเคารพต่อพ่อแม่ เคารพกฎหมายข้อบังคับ รักษาศีลธรรม ไม่เป็นรายการที่ก่อให้เกิดความรู้สึกสยดสยอง หวาดเสียว ทารุณ หรือรายการที่เกี่ยวกับเพศ ควรเป็นรายการที่สร้างสรรค์บุคลิกภาพ และส่งเสริมสุขภาพ

การจัดทำรายการวิทยุสำหรับเด็กจึงจัดทำยากกว่ารายการประเภทอื่นเพราะเด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมน้อย วงการกระจายเสียงจึงได้แบ่งประเภทของรายการตามสภาพความรู้สึกนึกคิดของเด็กออกไปตามวัยดังนี้คือ (อุฬาร เนื่องจำนงค์, 2520 : 155)

2.1 เด็กอายุไม่เกิน 6 ขวบ เด็กในวัยนี้จะมีความรู้สึกนึกคิดในสิ่งต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัว เช่น แมว หมา กระต่าย นก และสิ่งของเครื่องเล่นต่างๆ รายการที่จะจัดทำสำหรับเด็กในวัยนี้จะต้องเป็นนิทานที่ฟังง่ายและผู้เล่าจะต้องอ่านอย่างช้าๆ

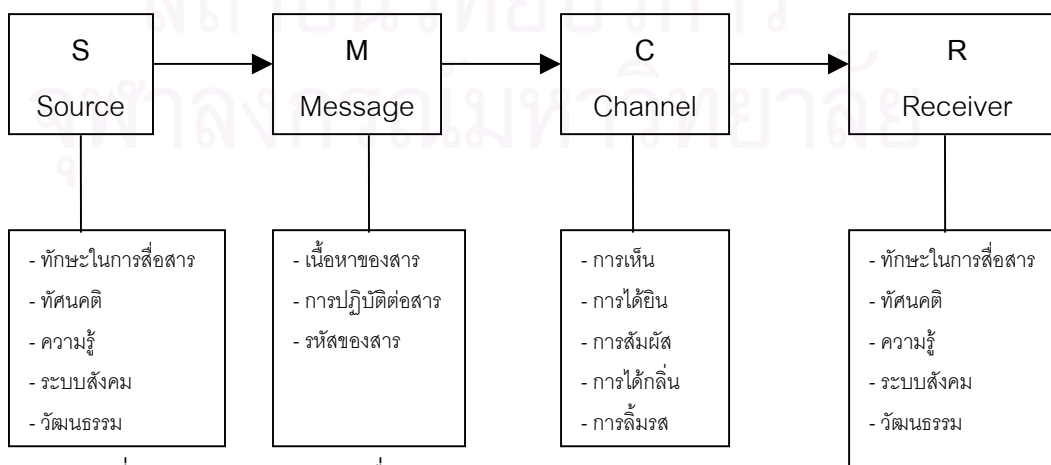
2.2 เด็กอายุ 6 - 9 ขวบ มักจะชอบเรื่องเกี่ยวกับเทพนิยาย หรือความฝัน เรื่องราวบางตอนจากรวรรณคดี เด็กในวัยนี้ผู้จัดรายการต้องใช้ความระมัดระวังมาก เพราะเด็กอาจจะทึกทักคิดว่าเป็นเรื่องที่เล่าให้ฟังนั้นเป็นความจริง ถ้าหากผู้เล่านำเรื่องที่สร้างความหวาดกลัวมาเล่าให้ฟังแล้ว ก็จะทำให้เด็กเกิดอารมณ์หวาดผวาเพราะจดจำเรื่องราวไว้ในอารมณ์

2.3 เด็กอายุ 9 - 12 ขวบ เด็กในวัยนี้มีความคิดเห็นของตนเองบ้างแล้ว ภายใต้นี้มักจะชอบเรื่องโลดโผน ชี้นำ ยิงปืน หรือเรื่องลึกลับต่างๆ เด็กในวัยนี้ถึงแม้ว่าจะไม่เชื่อจริงจังกับเรื่องที่ได้ฟัง แต่ยังมีความรู้สึกอยากจะทำทดลองเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ถ้าสามารถทำได้ ดังนั้นเด็กในวัยนี้จะต้องนำเสนอเนื้อหาที่มีคติสอนใจมาเล่าให้ฟัง เพื่อชักจูงจิตใจให้มุ่งไปในทางที่จะทำให้เกิดอุดมคติ

2) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร

แนวคิดกระบวนการสื่อสารของผู้ส่งสารมีดังนี้คือ

1. แนวคิดกระบวนการสื่อสารของมนุษย์ ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) ช่องทางของสื่อ (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) สามารถเขียนเป็นแบบจำลองแผนภาพที่ 1 ได้ดังนี้คือ (Berlo, 1960 : 11)

แผนผังที่ 1 แสดงกระบวนการสื่อสารของมนุษย์

ที่มา : Berlo, The Process of communication, 1960

แบบจำลองการสื่อสารในแผนภาพที่ 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยต่างๆที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารทั้งสิ้น กล่าวคือ ผู้ส่งสารต้องมีทักษะในการสื่อสารที่สามารถสื่อสารไปยังผู้รับได้ดี ทักษะคิด ความรู้ สังคม และวัฒนธรรม ก็มีอิทธิพลต่อสารและวิธีการส่งสารด้วย ในขณะที่เดียวกันผู้รับสารต้องมีทักษะในการสื่อสารที่ดีพอจึงจะสามารถตีความได้ตรงตามที่ผู้ส่งสารสื่อมา ทักษะคิดจะส่งผลด้านความรู้สึกต่อสารและผู้ส่งสาร ส่วนความรู้จะกำหนดว่า ผู้ส่งสารเข้าใจสารได้ดีเพียงใด สังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่กำหนดความคิดและการตีความสาร

ส่วนของสารประกอบด้วย รหัส (code) ซึ่งอาจหมายถึง ภาษาพูด ภาษาเขียน รวมถึงการทำทางสัญลักษณ์ต่างๆ และเนื้อหา (content) ของสาร คือ ความหมายของสารที่ผู้ส่งสารส่งมา อาจรวมถึงอารมณ์ความรู้สึกด้วย ส่วนช่องทางการสื่อสาร หมายถึง ช่องทางที่มนุษย์นำข่าวสารมาสู่ตนได้โดยประสาทรับรู้ 5 อย่าง คือ ด้วยตา ด้วยเสียง การสัมผัส การได้กลิ่น และการได้ลิ้มรส และสิ่งที่นำสารจากผู้ส่งสารมาสู่ผู้รับสาร เช่น ภาพ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

2. แนวคิดกระบวนการสื่อสารแบบสองทาง

ปรเม สตะเวทิน (2526 : 46) ได้กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีลักษณะของการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและต่อเนื่อง ซึ่งองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารมีความเกี่ยวข้องและมีผลกระทบซึ่งกันและกัน

กระบวนการสื่อสารแบบสองทาง เป็นการสื่อสารที่มีการสื่อสารกลับ (Feedback) คือ มีการโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร โดยปกติแล้วการสื่อสารของมนุษย์นั้นมักจะมีลักษณะเป็นการโต้ตอบกัน กล่าวคือ เมื่อมีผู้พูดก็มีผู้ฟัง ผู้ฟังรู้สึกอย่างไร ก็มีปฏิกิริยาตอบกลับมา แม้ว่าการสื่อสารมวลชนจะมีการสื่อสารกลับที่ล่าช้า (Delayed Feedback) หรือโอกาสที่ผู้ส่งสารจะทราบการสื่อสารกลับมีน้อย แต่ไม่ได้หมายความว่ามีการสื่อสารกลับไม่เกิดขึ้น เพราะในกรณีที่ผู้รับสารได้รับสารนั้นแล้วเกิดปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่งก็ถือว่ามี การสื่อสารกลับ

การสื่อสารกลับ (Feedback) คือ ปฏิกิริยา (Reaction) ของผู้รับสารที่แสดงตอบต่อสารของผู้ส่งสาร

ประโยชน์ของการสื่อสารกลับมี 2 ประการคือ

1. ทำให้ผู้ส่งสารทราบผลของการสื่อสารว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของตนหรือไม่เพียงใด ผู้รับสารตีความหมายตรงกับความหมายที่ผู้ส่งสารตั้งใจ (Intended Meaning) หรือไม่
2. ควบคุมพฤติกรรมกรรมการสื่อสารในเวลาต่อมาของผู้ส่งสาร กล่าวคือ ผู้ส่งสารสามารถใช้การสื่อสารกลับเพื่อปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไข หรือคงไว้ซึ่งเนื้อหาสาระ และวิธีการในการสื่อสารของตน

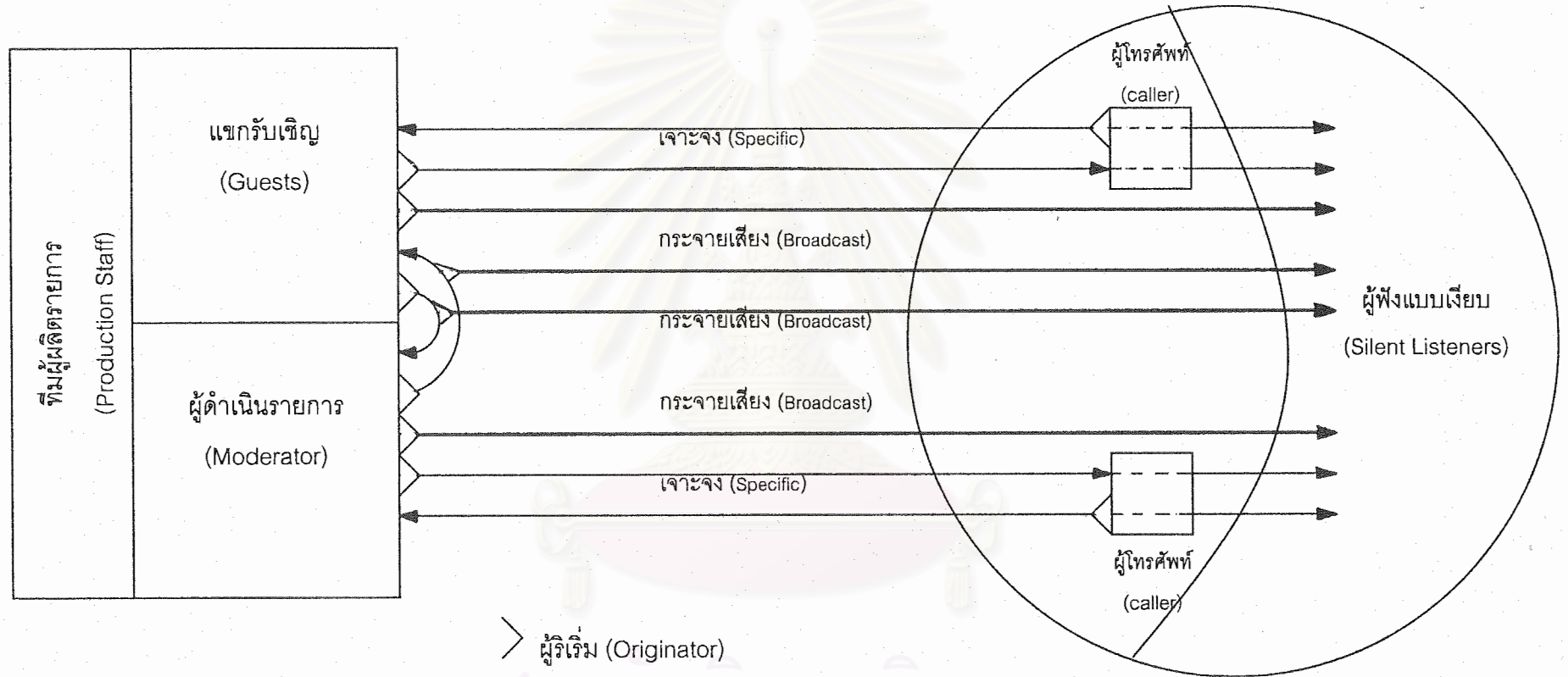
ประเภทของการสื่อสารกลับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ตามความเร็วหรือช้าของการรับทราบการสื่อสารกลับนั้น

1. การสื่อสารกลับทันทีทันใด (Immediate Feedback) คือ การสื่อสารกลับที่มีผู้ส่งสารสามารถทราบปฏิกิริยาของผู้รับสารได้รวดเร็ว เช่น ในการพูดคุยที่เห็นหน้าค่าตากันหรือไม่เห็นหน้ากันระหว่างคน 2 คน ผู้ส่งสารสามารถรับทราบการสื่อสารกลับได้ทันทีทั้งจากคำพูดโต้ตอบ น้ำเสียง และกิริยาท่าทางของผู้รับสาร
2. การสื่อสารกลับที่ล่าช้า (Delayed Feedback) คือ การสื่อสารกลับที่ผู้ส่งสารสามารถทราบปฏิกิริยาของผู้รับสารได้ช้า เช่น จดหมายจากผู้อ่านถึงผู้จัดรายการวิทยุ เป็นต้น

ในกรณีของการโทรศัพท์เข้ามาในรายการวิทยุ (Call-in Radio) จะเป็นปฏิกิริยาของการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งเผยแพร่ไปยังสาธารณชนโดยการกระจายเสียง (Broadcasting) ทั้งนี้ กระบวนการสื่อสารของการโทรศัพท์เข้ามาในรายการวิทยุนี้จะเป็นการประกอบด้วยช่องทางการสื่อสารส่วนบุคคลคือ โทรศัพท์ กับช่องทางการสื่อสารมวลชน คือ วิทยุ ซึ่งสามารถเขียนเป็นแบบจำลองที่เน้นบทบาทที่พัฒนาในระบบการสื่อสารและเป็นการศึกษาการโทรศัพท์เข้ามาในรายการวิทยุที่เน้นบทบาทของ ผู้ดำเนินรายการ (Moderator) บทบาทของแขกรับเชิญ (Guest) และ บทบาทของผู้โทรศัพท์เข้ามา (Guest) ได้ตามแผนผังที่ 2 ดังนี้

ผู้กระตุ้น
(Stimulators)

ผู้ตอบสนอง
(Responders)

แผนผังที่ 2 แบบจำลองแสดงการประสานระหว่างผู้กระตุ้น – การตอบสนองในการโทรศัพท์เข้ามาร่วมในรายการวิทยุ

The Stimulus – Response Call – in Bridge

ที่มา : Norma Ellan Verway, 1990

รูปแบบของการโทรศัพท์เข้ามาในรายการวิทยุมี 2 รูปแบบ

1. ผู้โทรศัพท์ – ผู้ดำเนินรายการ
2. ผู้โทรศัพท์ – ผู้ดำเนินรายการ และแขกรับเชิญ

ทางด้านกรกระตุ้น (The Stimulus Side) นั้นจะประกอบด้วย ผู้ดำเนินรายการ และแขกรับเชิญ ซึ่งบทบาทของผู้ดำเนินรายการจะเสมือนคนเฝ้าประตู (Gatekeeper) ในระบบการผลิตรายการวิทยุแบบการมีโทรศัพท์เข้ามาในรายการจะก่อให้เกิดผลที่ปรากฏชัดเจน (Manifest Consequences) และผลที่แอบแฝงไว้ (Latent Consequences) ซึ่งมีทั้งทางด้านบวกและด้านลบต่อระบบสังคมและผู้ร่วมรายการอื่นๆด้วย ส่วนทางด้านกรตอบสนอง (The Response Side) ก็ประกอบด้วย ผู้โทรศัพท์เข้ามา (Caller) ซึ่งจะมีพฤติกรรมกรสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Active) และผู้ที่ไม่ได้โทรศัพท์เข้ามาในรายการ (Silent Listeners) ที่จะมีพฤติกรรมกรสื่อสารแบบไม่มีส่วนร่วม (passive) (Norma Ellen Verway, 1990 อ้างถึงใน พิษญา รัตนพล, 2540 : 19)

นอกจากแนวคิดกรสื่อสารแบบสองทางแล้ว การวิเคราะห์กรสื่อสารในเชิงบทสนทนาที่เกิดขึ้นในรายการวิทยุก็สามารถสะท้อนความคิดของนักจัดรายการและผู้ฟังที่มีส่วนร่วมในรายการออกมา โดยพื้นฐานของการวิเคราะห์กรสนทนา คือ ความต่อเนื่อง (Sequential organization) หรือวิธีการผลัดกันพูด (Turn by turn) ข้อสำคัญของกรวิเคราะห์กรสนทนา คือ บทสนทนามีความเสถียรภาพ (Stable) และมีลำดับ (Orderly)

กรวิเคราะห์กรสนทนาต้องพิจารณาถึง ความเชื่อมโยงของบทสนทนา (Coherence) ซึ่งหมายถึง บทสนทนาที่มีความเชื่อมต่อกันถูกวางแผนอย่างดีจากคู่สนทนา การเชื่อมโยงต้องทำการศึกษาอย่างลึกซึ้งถึงความสลับซับซ้อน ฉะนั้นกรวิเคราะห์บทสนทนาต้องคำนึงถึง หลักปฏิบัติการสนทนา (Conversational Maxims) ร่วมด้วย

H. Paul Grice (อ้างถึงใน ญัฐธนุช มั่นสาคร, 2544 : 12) ได้อธิบายถึง หลักของสนทนา คือหลักของความร่วมมือ (Cooperative principle) หมายถึง ความเต็มใจที่จะสนทนาตามจุดประสงค์ของการสนทนา โดยหลักความร่วมมือนี้ประกอบด้วยหลักย่อยอีก 3 ข้อ คือ

- 1) หลักด้านปริมาณ (Quantity maxims) บทสนทนาต้องประกอบด้วยเรื่องที่มีประสิทธิภาพ แต่ข้อมูลต้องไม่มากเกินไป การฝ่าฝืนกฎข้อนี้คือคำกล่าวสั้นเกินไปหรือมีคำพูดพร่ำเพรื่อ

2) หลักด้านคุณภาพ (Quality maxims) คำพูดที่อยู่ในบทสนทนาต้องเป็นความจริงเต็มไปด้วยความจริงใจในการพูด การฝ่าฝืนกฎข้อนี้คือการพูดโกหกหรือการสื่อสารที่ตั้งใจไม่ซื่อสัตย์

3) หลักการตรงประเด็น (Relevancy maxims) เมื่อพูดออกมาแล้วต้องเข้าเรื่องเกิดความเกี่ยวเนื่องในบทสนทนา

3) แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้รับสาร

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้รับสารมีดังนี้คือ

1. **แนวคิดพฤติกรรมกำรับสาร** ในการรับข่าวสารต่างๆ ผู้รับสารย่อมมีกระบวนการเลือกสรร (Selective Process) ซึ่งแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความต้องการ ความเชื่อทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดที่ไม่เหมือนกันของแต่ละบุคคล กระบวนการเลือกสรรเปรียบเสมือนเครื่องกรองสารในการรับรู้ (Perception Filter) ของมนุษย์เรา ซึ่งสามารถแยกออกเป็นพฤติกรรมได้ 3 แบบ (พัชนี เสงี่ยมฉายา, เมตตา วิวัฒน์านุกูล และถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2541)

1.1 **การเลือกเปิดรับสาร (Selective Exposure)** แนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกเปิดรับสาร จากแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง เช่น การเลือกซื้ออ่านหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่ง การเลือกเปิดรับวิทยุสถานีใดสถานีหนึ่ง การเปิดรับสารนี้ พบว่าคนเรามีแนวโน้มที่จะเปิดตัวเองให้สื่อสารตามความคิดเห็น ความสนใจของตนและบุคคลมักจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่ตนมีอยู่แล้ว และหลีกเลี่ยงไม่สื่อสารในสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นความสนใจของตน หรือหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิดเดิมของตน ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารใหม่ที่ไม่ลงรอย หรือสอดคล้องกับความรู้สึก ความเข้าใจหรือทัศนคติที่มีอยู่แล้ว จะทำให้เกิดภาวะที่ไม่สมดุลทางจิตใจ หรือมีความไม่สบายใจที่เรียกว่า ความไม่สอดคล้องกับทางด้านความเข้าใจ ดังนั้น การที่ลดหรือหลีกเลี่ยงภาวะดังกล่าวได้ ก็ต้องแสวงหาหรือเลือกสรรเฉพาะข่าวสารที่ลงรอยกับความคิดเห็นของตน แม้ว่าการเลือกรับสารจะเอนเอียงไปตามแต่ลักษณะส่วนบุคคลดังกล่าว แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเรื่องที่บุคคลรู้สึกตัวหรืออยู่ในระดับจิตสำนึก นอกจากนี้ นักวิชาการบางคนกล่าวว่า การเลือกเปิดรับสื่อนี้เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ในระดับจิตไร้สำนึกด้วยเช่นกัน

1.2 การเลือกรับรู้สาร (Selective Perception) การเลือกรับรู้นี้เป็นกระบวนการกลั่นกรองขั้นต่อมา เมื่อบุคคลเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว ก็เชื่อว่าข่าวสารนั้นจะถูกรับรู้เป็นไปตามเจตนาของของผู้ส่งสารทั้งหมด ผู้รับสารแต่ละคนอาจจะตีความหมายของสารนั้นให้เป็นไปตามความคิดเห็นและความสนใจของตนโดยการบิดเบือนสารให้มีทิศทางเป็นที่พึงพอใจของตน ด้วยเหตุนี้ คนๆหนึ่งจึงอาจได้ยินผู้พูดพูดในสิ่งหนึ่ง ขณะที่อีกคนหนึ่งได้ยินผู้พูดคนเดียวกันนั้นพูดในสิ่งที่แตกต่างกัน ในแง่ทฤษฎีแล้วผู้ฟังหลายคนอาจได้ยินสารอย่างเดียวกันแตกต่างกันออกไป และเมื่อบุคคลรับสารที่สนใจแล้ว จะตีความหมายตามความเข้าใจ ทศนคติ และประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ ตามสภาวะร่างกาย อารมณ์ และจิตใจของตนเองในขณะนั้น

1.3 การเลือกจดจำสาร (Selective Retention) การเลือกรับรู้มีความเกี่ยวข้องกับ การเลือกจดจำอย่างเห็นได้ชัด บุคคลจะเลือกจดจำข่าวสารในส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการและทัศนคติของตนเอง และมักจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วยได้ง่าย การเลือกจดจำนั้นเปรียบเสมือนเครื่องกรองขั้นสุดท้ายที่มีผลต่อการส่งสารไปยังผู้รับสาร ในบางครั้งข่าวสารอาจจะถูกปฏิเสธตั้งแต่ขั้นแรกโดยการไม่เลือกอ่าน ฟัง หรือชมสื่อมวลชนบางฉบับ หรือบางรายการ ในกรณีนี้ผู้รับสารหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้รับสารก็อาจพยายามตีความข่าวสารที่ได้รับตามความเข้าใจ หรือความต้องการของตน แต่หากว่าข่าวสารนั้นไม่เปิดโอกาสให้ตีความแตกต่างไปได้ ผู้รับสารก็ยังมีโอกาสปฏิเสธข่าวสารนั้นได้อีกเป็นขั้นสุดท้าย กล่าวคือ เลือกจดจำเฉพาะบางส่วนที่ตนเองสนใจ สรุปคือ ความพร้อมที่จะจดจำสารมักเกิดขึ้นแก่คนที่สนใจและพร้อมจะเข้าใจ และพร้อมที่จะลืมสารเมื่อไม่สนใจที่จะรับรู้และไม่พร้อมที่จะเข้าใจ

บุคคลต่างๆ จะมีพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารด้วยสาเหตุต่างๆได้แก่ (Cherry, 1978 อ้างถึงใน วันทนีย์ แสนภักดี, 2530)

1. ความเหงา เพราะมนุษย์ต้องการมีเพื่อน ไม่สามารถอยู่ได้เพียงลำพังต้องหันมาสื่อสารกับผู้อื่น
2. ความอยากรู้อยากเห็น เพราะเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ที่ต้องการจะรับรู้ข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการของตน
3. ประโยชน์ใช้สอย โดยได้รับรู้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ของตนเอง อาจจะได้รับความรู้ ความสนุกสนาน ความสุขกายสบายใจ

2. แนวคิดพฤติกรรมกรรมการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ในกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคคล การสื่อสารเป็นสิ่งที่มีความสำคัญโดยการสื่อสารในที่นี้ หมายถึง การสนทนาแลกเปลี่ยนความเห็นกัน หัวใจสำคัญของการมีส่วนร่วมคือ การให้ประชาชนมีโอกาส “พูดได้อย่างเปิดอก” และมีการดำเนินการเพื่อสานต่อแนวคิดของประชาชนในรูปแบบ

การมีส่วนร่วมประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ (พิศศิลป์ จินตนาวสาร อ้างถึงใน พิชญารัตนพล, 2540 : 20) คือ

2.1 การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ เป็นการเกี่ยวข้องทั้งตัว ไม่ใช่เฉพาะเพียงแต่เกี่ยวข้องด้านกำลังกายและทักษะ กล่าวคือ ผู้มีส่วนร่วมจะมีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ ไม่เพียงแต่เฉพาะด้านการงาน

2.2 การกระทำทำให้ เพื่อผู้มีส่วนร่วมได้เกิดความรู้สึกเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์แล้ว เท่ากับเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคลและกลุ่ม

2.3 การร่วมรับผิดชอบเมื่อเกิดการเกี่ยวข้องด้านจิตใจ อารมณ์และได้กระทำทำให้แก่สถานการณ์กลุ่มนั้นแล้ว ผู้มีส่วนร่วมจะเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับกลุ่มและต้องการเห็นผลสำเร็จของการทำงานนั้นด้วย

4) แนวคิดการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง

การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง (Self perception) หรือที่นักวิชาการบางท่านใช้คำว่าอัตมโนทัศน์ หรือความคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self concept) หรือภาพลักษณ์ส่วนตัว (Self Image) ได้มีผู้ให้ความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

ประมะ สตะเวทิน (2526 : 65) กล่าวว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการตีความหมายสิ่งที่เราพบเห็นในสิ่งแวดล้อม กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เราจะเข้าใจความหมายสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยขึ้นอยู่กับการที่เรารับรู้ (Perceive) หรือตีความหมาย (Interpret) สิ่งนั้น ในการรับรู้และตีความหมายสิ่งที่เราได้พบนั้น เรากระทำได้โดยอาศัยประสบการณ์ของเรามีอิทธิพลต่อการรับรู้และตีความหมาย

Reimy (cited in Dinkmeyer, 1967 : 184) กล่าวว่า การรับรู้เกี่ยวกับตนเองหมายถึง การรับรู้สิ่งต่างๆที่ถูกจัดให้เป็นระบบ ซึ่งจะมากหรือน้อยเป็นผลจากการสังเกตตนเองทั้งอดีตและปัจจุบัน เป็นสิ่งที่บุคคลเชื่อเกี่ยวกับตนเอง การรับรู้เกี่ยวกับตนเองอาจเป็นดังแผนที่สำหรับพิจารณาเข้าใจตนเอง โดยเฉพาะในช่วงที่บุคคลต้องตัดสินใจกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้เหมาะสมกับความ เป็นตนเอง

Rosenberg (1980 : 7) ได้กล่าวว่า การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง มีผู้ให้คำนิยาม รวมถึงใช้คำ ต่างกันไป แต่เขาใช้คำว่า การรับรู้เกี่ยวกับตนเองที่หมายถึงความคิดและความรู้สึกทั้งหมดของ บุคคลที่มีต่อตนเอง โดยเปรียบตนเองเป็นวัตถุ (object) อย่างหนึ่ง

Roger (cited in Engel, Blackwell and Miniard, 1995 : 410) กล่าวว่า การรับรู้เกี่ยวกับ ตนเอง (Self concept) หรือโครงสร้างของตนเอง (Self-structure) เป็นสิ่งที่แสดงออกมาถึงการ รวบรวมการรับรู้เกี่ยวกับตนเองที่ได้ยอมรับ การรับรู้เกี่ยวกับตนเองประกอบด้วยองค์ประกอบ ต่างๆได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะและความรู้ความสามารถของตนเอง และการรับรู้เกี่ยวกับตนเองที่สัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม คุณค่าและคุณลักษณะที่ได้จากประสบการณ์ รวมถึง เป้าหมายของชีวิตและอุดมคติที่ได้รับทั้งในด้านบวกและด้านลบ

นอกจากนี้ จิวีวรรณ กินาวงศ์ (2534 : 55) ยังกล่าวถึงการรับรู้ของเด็กในด้านที่จะพัฒนา ความสามารถของเด็กไว้ว่า การพัฒนาความคิดเด็กมีส่วนสัมพันธ์สอดคล้องกับพฤติกรรมที่สนอง ความต้องการ เด็กวัยก่อนประถมศึกษาคือจะเริ่มเรียนรู้ภาษาพูด และใช้ภาษาพูดเป็นเครื่องมือใน การถามตอบปัญหาต่างๆ เด็กวัยประถมศึกษาจะเริ่มช่างคิดช่างทำ เริ่มรู้จักหาเหตุผล ดังนั้นใน การเสริมสร้างพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก จึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ใช้ สติปัญญาความคิดและความถนัดของเด็ก แสดงออกในรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

นอกจากนี้จากแบบจำลองหน้าต่างโจฮารี (The Johari Window) (อ้างถึงในมณวิภา สาครินทร์, 2533 : 8) ที่กล่าวถึงการรับรู้ของคนไว้ว่า คนเราจะเลือกสิ่งที่ควรจะให้คนอื่นรับรู้ แยก ออกจากสิ่งที่ควรเก็บเอาไว้ ซึ่งแผนผังที่ 3 จะแสดงให้เห็นว่า บุคคลคนหนึ่งจะประกอบด้วยส่วน ต่างๆ 4 ส่วน ดังนี้

	ตนเองรู้	ตนเองไม่รู้
ผู้อื่นรู้	1. ส่วนเปิดเผย ตนเองรู้ และผู้อื่นรู้	2. ส่วนบอด ตนเองไม่รู้ แต่ผู้อื่นรู้
ผู้อื่นไม่รู้	3. ส่วนซ่อนเร้น ตนเองปิดบัง ไม่ให้อื่นรู้	4. ส่วนลึกลับ ตนเอง และผู้อื่นไม่รู้

แผนผังที่ 3 แบบจำลองหน้าต่างใจฮารี

1. ส่วนเปิดเผย เป็นส่วนที่ตนเองจะเปิดเผยต่อผู้อื่นมากที่สุด เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลต่างๆที่เราสื่อสารให้ผู้อื่นรับรู้ นั่นคือ เรารู้ว่ากำลังทำอะไรอยู่ ด้วยความมุ่งหมายใด ในขณะที่เดียวกันผู้อื่นก็ทราบถึงการกระทำและจุดมุ่งหมายของเราอย่างถูกต้องตรงกัน
2. ส่วนบอด เป็นส่วนที่มีการเปิดเผยโดยไม่ได้ตั้งใจ เป็นเรื่องที่เราไม่รู้เกี่ยวกับตัวเราที่ผู้อื่นรู้ นั่นคือ การแสดงออกนั้นบุคคลไม่รู้ตัวว่าได้แสดงอะไรออกไป
3. ส่วนซ่อนเร้น เป็นส่วนที่เราซ่อนตนเองจากผู้อื่น บางครั้งคนเราก็มีบางสิ่งบางอย่างที่เราทราบเกี่ยวกับตัวเราเอง แต่ไม่ปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับรู้ ดังนั้นเราจะปกปิดเรื่องเหล่านี้ไว้
4. ส่วนลึกลับ เป็นส่วนของการปกปิดตนเองและผู้อื่นไม่ทราบ ไม่เข้าใจ บริเวณนี้จะไม่มีการเปิดเผยเกิดขึ้น ซึ่งนักจิตวิเคราะห์จะเป็นผู้เปิดเผย

เมื่อเรามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้อื่น บริเวณของส่วนเปิดเผยจะกว้างมาก เพราะในความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันนั้น เรามักจะเปิดเผยตัวเราได้มาก และเมื่อมีการเปิดเผย ไม่เพียงแต่เราจะให้ข้อมูลของตัวเองแก่คนอื่นเท่านั้น แต่เรายังสามารถค้นพบความเป็นตนเองได้มากกว่าเดิม ดังแผนผังที่ 4

1 ส่วนเปิดเผย	2 ส่วนบอด
3 ส่วนซ่อนเร้น	4 ส่วนลึกลับ

แผนผังที่ 4 แสดงแบบจำลองหน้าต่างใจฮารีในความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด

5) แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคล

การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการสื่อสารที่มีผู้สื่อสารตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาทำการสื่อสารกันในลักษณะที่เป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร สามารถแลกเปลี่ยนสารกันได้โดยตรงและเป็นการสื่อสารแบบตัวต่อตัว (ปรมา สตะเวทิน, 2529 : 253) Richard L. Weaver (อ้างถึงใน วราภา จิระรัตนวรรณ, 2544 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลไม่จำเป็นต้องเป็นการสื่อสารที่เห็นหน้ากัน อาจเป็นการสื่อสารที่มีการผ่านเครื่องมือเครื่องใช้ก็ได้ เช่น โทรศัพท์ เป็นต้น การที่เด็กโทรศัพท์เข้ามาพูดคุยกับนักจัดรายการในรายการวิทยุก็จัดว่าเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลประเภทหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์ของการสื่อสารระหว่างบุคคล (Johnson, 1994 อ้างถึงในคนเดียวกัน) คือ

1. เพื่อค้นพบตัวเอง การสื่อสารระหว่างบุคคลทำให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น การรับรู้เกี่ยวกับตนเองเป็นผลมาจากการเรียนรู้การสื่อสารกับผู้อื่น เป็นการเปิดโอกาสให้แสดงความรู้สึกนึกคิด ความชอบและพฤติกรรมต่างๆ
2. เพื่อค้นพบโลกภายนอก ทั้งทางวัตถุ ผู้คน เหตุการณ์ บุคคลเรียนรู้และอภิปรายถึงสิ่งต่างๆผ่านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
3. เพื่อการสร้างและดำรงความสัมพันธ์ เพื่อให้รู้สึกดี มีความสุข ลดความเหงา หดหู่
4. เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น
5. เพื่อการเล่นและความบันเทิง ได้แก่ การพูดคุย วิพากษ์วิจารณ์ การเล่าเรื่องต่างๆ เป็นต้น
6. เพื่อการช่วยเหลือ รักษาทางใจทั้งที่เป็นแบบวิชาชีพและไม่ใช่วิชาชีพ เช่น การพูดแนะแนว การพูดปลอบใจ เป็นต้น

นอกจากนี้การสื่อสารระหว่างบุคคลยังมีหน้าที่สำคัญ 4 ประการ (Devito, 1995) คือ

1. เพื่อลดความโดดเดี่ยว การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นทำให้รู้สึกโดดเดี่ยวลดลง บุคคลต้องการเป็นที่รักที่ชื่นชอบ การเอาใจใส่ และได้รับการดูแล การอยู่ท่ามกลางกลุ่มคนช่วยให้เกิดความรู้สึกดีขึ้น
2. ความรู้สึกมั่นใจว่าได้รับความสนใจ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำหน้าที่กระตุ้นบุคคลทางกาย จิตใจและทางความคิดให้รับรู้ที่ตนเองน่าสนใจ
3. เพิ่มความมั่นใจ เพิ่มคุณค่า และรู้จักตนเอง บุคคลเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นผ่านความสัมพันธ์ ทำให้เกิดมุมมองที่หลากหลาย ได้เปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น เห็นข้อดีข้อด้อยของตน

4. เพิ่มความรื่นรมย์และลดความเจ็บปวด บุคคลต้องการแบ่งปันทั้งความรู้สึกที่ดี ความเจ็บปวดทางร่างกายและจิตใจ ความสัมพันธ์ทำหน้าที่ปลอบโยนให้บุคคลยามเจ็บปวดและร่วมยินดียามมีความสุข

จากแนวคิดการสื่อสารระหว่างบุคคลสามารถนำมาวิเคราะห์การสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่างนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กกับเด็กผู้ฟังได้ว่า การสื่อสารได้เสริมสร้างความรู้สึกรักใคร่ ทศนคติ ตลอดจนความรู้ใหม่แก่เด็กได้อย่างไรบ้าง

6) แนวคิดการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ

ไซมอนส์ (อ้างถึงในอรรถวรรณ ปิลันธนีโอวาท, 2542 : 4) ได้นิยามการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจไว้ว่า เป็นการสื่อสารของมนุษย์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อให้มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น โดยการเปลี่ยนความเชื่อ ค่านิยมหรือทัศนคติ

อรรถวรรณ ปิลันธนีโอวาท (2542 : 209) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งใจในสารเพื่อให้ผู้รับสารถูกโน้มน้าวใจได้ง่าย โดยมีจุดมุ่งใจต่างๆ ดังนี้

1. **จุดมุ่งใจโดยใช้ความกลัว** เป็นการโน้มน้าวใจสารที่อาศัยความกลัวมาเป็นแรงจูงใจให้ผู้รับสารปฏิบัติตาม เพราะถ้าไม่ปฏิบัติตามอาจส่งผลเสียหรือร้ายแรงต่อตนเอง

2. **จุดมุ่งใจโดยใช้อารมณ์** เป็นการโน้มน้าวใจที่ว่า สารที่ใช้อารมณ์จะโน้มน้าวใจได้มากกว่าสารที่ไม่ใช้อารมณ์ เช่น การใช้ภาษาที่เสียดอารมณ์ เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความตระหนักได้ หรือการทำให้วิจันสารกับอวิจันสารสอดคล้องกันโดยผู้ส่งสาร เป็นต้น

3. **จุดมุ่งใจโดยใช้ความโกรธ** เป็นการที่ผู้ส่งสารสร้างความโกรธหรือความคับข้องใจแก่ผู้รับสาร เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้รับสารหาทางออกตามวิธีการที่ผู้ส่งสารได้กำหนดไว้

4. **จุดมุ่งใจโดยใช้อารมณ์ขัน** เป็นวิธีการโน้มน้าวใจโดยการลดความเครียดให้แก่ผู้รับสาร เพื่อให้ผู้รับสารผ่อนคลายทางอารมณ์และถูกโน้มน้าวใจได้

5. **จุดมุ่งใจโดยใช้รางวัล** สารที่มีรางวัลหรือสิ่งตอบแทนจะสามารถเรียกร้องความสนใจหรือจูงใจผู้รับสารได้มาก เพราะสารที่ตอบสนองความต้องการของผู้รับสารจะประสบความสำเร็จมากกว่าสารที่ไม่ได้ให้สิ่งใดกับผู้รับสารเลย

6. จุดจูงใจโดยใช้แรงจูงใจ เป็นการใช้แรงจูงใจที่มนุษย์เรียนรู้เมื่อมีประสบการณ์ผ่านเข้ามาในชีวิต ได้แก่ ความรักชาติ ความรักในเพื่อนมนุษย์ ศาสนา และค่านิยมต่างๆ

อริสโตเติล (อ้างถึงในคนเดียวกัน, 2539 : 26) ได้กล่าวว่า การสื่อสารของผู้ส่งสารจะโน้มน้าวใจมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่างคือ

Ethos คือ ลักษณะของตัวผู้ส่งสารหรือผู้พูด (Character) เป็นการสร้างบุคลิกลักษณะของผู้พูด โดยแสดงว่า ตนเองเป็นผู้มีจิตสำนึกสูง มีหลักการจึงจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ถ้าเป็นนักจัดรายการวิทยุจะทำให้ผู้ฟังรายการ เกิดความเชื่อ ความประทับใจ และมีศรัทธาในตัวนักจัดรายการ ซึ่งจะเป็นเครื่องช่วยการตัดสินใจจากผู้ฟังรายการว่าจะเห็นด้วยและมีความคิดสอดคล้องกับเรื่องที่นักจัดรายการสื่อสารออกมาในรายการหรือไม่ สำหรับสิ่งที่จะช่วยในการเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักจัดรายการในการพูดดำเนินรายการให้มีประสิทธิภาพนั้นคือ การมีความรู้จริงในเรื่องที่พูด การมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ฟังรายการ การแสดงออกซึ่งความเป็นผู้มีคุณธรรม

Pathos คือ การสร้างอารมณ์ (Emotion) เพื่อให้สารโน้มน้าวใจผู้รับสารอยู่ในอารมณ์ที่เที่ยงธรรมและมีจิตใจที่จะรับสารอย่างมีวิจารณ์ญาณ นั่นคือ นักจัดรายการวิทยุจะเป็นผู้สร้างอารมณ์ระหว่างการสนทนาเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังเกิดความชอบ หรือสนุกสนานในกรณีใดกรณีหนึ่ง เพราะผู้ฟังถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดเนื้อหาของการพูด ดังนั้น ผู้พูดหรือนักจัดรายการวิทยุควรจะเข้าใจถึงธรรมชาติความต้องการของผู้ฟังรายการด้วย

Logos คือ การชี้แจงเหตุผล หรือเนื้อหาสาระ ซึ่งจะต้องมีข้อสนับสนุนเป็นหลักฐานข้อเท็จจริงหรือการแสดงเหตุผล เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสาร นั่นคือ คำพูดของนักจัดรายการวิทยุจะต้องแสดงให้เห็นถึงความจริง อันประกอบด้วยเหตุผลมาเสนอต่อผู้ฟังรายการ ซึ่งประกอบด้วย ข้อเท็จจริง (Fact) หลักฐาน (Evidence) และเหตุผล (Reasoning) อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงและหลักฐานต่างๆจะต้องสอดคล้องกับทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมของผู้ฟังด้วย

นอกจากนี้ กิติมา สุรสุนธิ (2528 : 11) ได้กล่าวถึงแรงดึงดูดใจเพื่อให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคลขึ้น ซึ่งมีดังนี้คือ

1. ความมีเสน่ห์ ความน่าเลื่อมใส ความน่าเชื่อถือของบุคคลสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้รับสารเกิดความสนใจได้

2. การให้รางวัล คนทั่วไปมักชอบคนที่ให้รางวัลไม่ว่ารางวัลนั้นจะเป็นคำชมเชยหรือเป็นสิ่งของก็ตาม ในทางตรงกันข้ามคนมักไม่ชอบ การตำหนิหรือการให้โทษ เมื่อมีการสื่อสารเกิดขึ้นคนเรามักจะคาดหวัง ผลกำไรที่เกิดขึ้นเสมอ โดยการเปรียบเทียบถึงสิ่งที่ตนเองจะต้องใช้ไป เช่น ความพยายามหรือเงินทอง หากเห็นว่าการสื่อสารที่จะเกิดขึ้นผู้รับสารจะได้รับกำไร ก็ยอมเป็นแรงดึงดูดใจให้เกิดการสื่อสารขึ้น

3. ความคับข้องใจและความกลัว เมื่อคนเรามีความคับข้องใจ เกิดความไม่สบายใจ หรือกลัว ย่อมต้องการเพื่อน หรือคนที่สามารถพูดคุยหรือปรับทุกข์ได้ ซึ่งจะเห็นหนทางหนึ่งที่สามารถลดความกลัวหรือความคับข้องใจได้

4. การหลีกเลี่ยงสังคม เมื่อมนุษย์ยังมีความผิดหวัง หรือมีความเจ็บปวดทุกข์ทรมาน มักมีความรู้สึกต้องการ อยากรู้อยากเห็นไปจากสังคม ไม่ต้องการอยู่หรือเกี่ยวข้องกับคนภายในสังคม อย่างไรก็ตามบุคคลเหล่านี้มักต้องการคนปลอบใจ และให้กำลังใจ ซึ่งอาจเป็นการให้รางวัลแก่เขาเหล่านั้น เพื่อให้เขาหลุดพ้นจากความอ้างว้างหรือการเป็นคนทีหลีกเลี่ยงสังคมได้

5. ความใกล้ชิด ความคุ้นเคย หรือความใกล้ชิดระหว่างบุคคล เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่จะดึงดูดใจให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคลขึ้น ดังความเป็นจริงที่ว่า คนที่รู้จักชอบพอกัน ย่อมต้องการที่จะพูดคุยหรือพบปะกันมากกว่า คนที่เราไม่คุ้นเคยหรือไม่รู้จักกัน

6. ความคล้ายคลึงกัน ในเรื่องความเชื่อหรือทัศนคติ คนเราก็มักจะคบหากับคนที่มีแนวความคิด ความเชื่อ หรือ ทัศนคติ ค่านิยม ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน หรือเป็นคนกันเองมากขึ้น

7. การกระทำหรือการให้สิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้คาดคิด เช่น การมีน้ำใจเพื่อแม่ โอบอ้อมอารี หรือการให้ความช่วยเหลือแก่อีกฝ่ายหนึ่งเมื่อมีโอกาส ซึ่งจะทำให้ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือหรือบุคคลอื่นที่มีทัศนคติที่ดี เกิดความนิยมชมชอบในตัวผู้กระทำ อยากรู้อยากเห็นที่จะพบปะพูดคุยด้วย ซึ่งจะก่อให้เกิดแรงดึงดูดใจในการสื่อสารระหว่างบุคคลขึ้นนั่นเอง

8. ความคล้ายคลึงกันในเรื่องบุคลิกลักษณะ บุคคลมีแนวโน้มที่จะพบปะหรือเข้าสมาคมกับบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะที่คล้ายๆกับเรา เช่น คนที่ร่าเริงเปิดเผย ชอบพูดคุยกับคนที่มึนสยร่าเริงเปิดเผยเช่นกัน หรือคนที่เงียบขรึม ชอบเก็บตัว มักไม่สมาคมกับคนที่ชอบทำเสียงอึกทัก เป็นต้น

7) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับรายการวิทยุมีดังนี้คือ

งานวิจัยของ จิราภรณ์ สีหวงศ์ (2522) ที่ศึกษาถึง “ความสนใจของเด็กในการรับฟังรายการวิทยุที่จัดขึ้นเพื่อเด็ก” โดยศึกษาถึงรูปแบบของรายการวิทยุเด็กวัย 10 – 15 ปี และสำรวจถึงเนื้อหาของรายการตลอดจนช่วงเวลาที่เหมาะสมในการรับฟัง เด็กชอบรายการที่มีผู้ดำเนินรายการเพียงคนเดียว พูดแบบบรรยายและมีดนตรีประกอบ เป็นรายการที่มีหลายรส หลายรูปแบบ และชอบฟังนิทานที่มีคนเล่าเพียงคนเดียว แต่คัดเสียงประกอบการเล่า นอกจากนี้เด็กยังชอบรายการที่มีการแข่งขันตอบปัญหา และชอบฟังเพลงที่แต่งขึ้นเพื่อเด็ก ส่วนเนื้อหาของรายการ เด็กสนใจในรายการประเภทที่ให้ความรู้ในระดับมาก ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการรับฟังคือ ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ เด็กชอบที่จะฟังรายการในตอนเช้าคือ 5.00 น. – 7.00 น. สำหรับวันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดราชการ เด็กสนใจฟังในช่วงเวลา 7.00 น. – 9.00 น. และ 9.00 น. – 11.00 น.

งานวิจัยของสุดาวิณี พัฒนพิสุทธิชัย (2544) ศึกษาเรื่อง “การใช้สื่อของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)” เพื่อศึกษาการใช้สื่อของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ และการเลือกสื่อเพื่อใช้ประโยชน์ทางการเรียนและเสริมความสามารถพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า การใช้สื่อของเด็กที่มีความสามารถพิเศษนั้นแตกต่างกันไปตามบริบทในการใช้ของแต่ละคน และสัมพันธ์กับลักษณะพิเศษและความสามารถของเด็ก การดูแลของครอบครัวและของโรงเรียน ส่งผลให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษเหล่านี้เป็นผู้รับสารที่เป็นผู้กระทำเข้าใจและสามารถเลือกประเภทและเนื้อหาของสื่อไปใช้ให้เหมาะกับจุดประสงค์และเวลาของตนเองได้ นอกจากนี้สื่อที่เด็กเหล่านี้ชอบใช้มากที่สุดคือโทรทัศน์ รองลงมาคือ เกม หนังสือ อินเทอร์เน็ต ภาพยนตร์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และนิตยสารเป็นอันดับสุดท้าย เด็กจะเลือกเนื้อหาที่ทั้งความรู้และความบันเทิงจากสื่อเหล่านี้ ซึ่งสื่อวิทยุเด็กมักจะฟังเมื่ออยู่ในรถยนต์และเป็นรายการที่ผู้ปกครองเป็นคนเลือกเปิดฟัง

งานวิจัยของ ณิชฐนุช มั่นสาคร (2544) ศึกษาเรื่อง “การสื่อสารสลับภาษาไทยและภาษาอังกฤษในรายการวิทยุสำหรับเยาวชน” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงลักษณะการดำเนินรายการด้วยการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษร่วมกันของนักจัดรายการวิทยุ และเพื่อเข้าใจถึงประโยชน์ที่ผู้ฟังได้รับจากการมีส่วนร่วมในรายการวิทยุ โดยศึกษาจากรายการวิทยุที่มีนักจัดรายการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในขณะดำเนินรายการ 2 รายการ คือ Radio No Problem

และรายการ Channel [V] Radio ผลการวิจัยพบว่า ผู้ฟังสามารถได้รับประโยชน์ด้านความบันเทิงที่ได้จากการพูดคุยและเล่นเกม และประโยชน์ในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อฝึกฝนในการใช้ภาษาอังกฤษ

งานวิจัยของ อัจฉราพรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2528) ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างกาเปิดรับสื่อมวลชนกับการพัฒนาลักษณะสมัยใหม่ของเยาวชนในเขตเมืองและชนบท” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกาเปิดรับสื่อมวลชนกับการพัฒนาลักษณะสมัยใหม่ของเยาวชนในเขตเมืองและชนบท ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่มีระดับการติดต่อกับสังคมภายนอกในระดับสูงจะมีแนวโน้มของการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับสูงและเยาวชนที่มีระดับการติดต่อกับสังคมภายนอกในระดับต่ำจะมีแนวโน้มของการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับต่ำด้วย ในขณะเดียวกันเยาวชนที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจในระดับสูงจะมีแนวโน้มของการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับสูงและเยาวชนที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจในระดับต่ำจะมีแนวโน้มของการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับต่ำด้วย ส่วนตัวแปรเขตและเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเพศชายหรือเพศหญิงก็ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของการเปิดรับสื่อมวลชนเช่นกัน

งานวิจัยของพิชญา รัตนพล (2540) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกาสื่อสาร ความคาดหวังผลประโยชน์ และความน่าเชื่อถือของรายการวิทยุเพื่อสังคมและชุมชน : ศึกษากรณีสถานีวิทยุชุมชน” เป็นการศึกษากถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางประชากรความคาดหวังผลประโยชน์ และความน่าเชื่อถือ กับพฤติกรรมกาสื่อสารของสมาชิกสถานีวิทยุชุมชน โดยทำการศึกษากับสมาชิกสถานีวิทยุชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 395 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปของร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t(t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) การทดสอบรายคู่ของ Scheffe และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผลการวิจัย พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาสื่อสาร และระดับความคาดหวังผลประโยชน์ต่อตนเองและต่อสังคมจากสถานีวิทยุชุมชน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาสื่อสาร ส่วนระดับความน่าเชื่อถือด้านผู้ดำเนินรายการและข้อมูลข่าวสารในสายตาของสมาชิกสถานีวิทยุชุมชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาสื่อสาร

จากงานวิจัยที่ได้ศึกษามาทั้งหมดสามารถนำผลการวิจัยในแต่ละส่วนมาประกอบในการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่อง “วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก” ได้ซึ่งจะสรุปและอภิปรายผลต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก” เป็นการศึกษาวิเคราะห์วาทะในรายการวิทยุสำหรับเด็ก กระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ที่นักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กใช้ รวมทั้งสำรวจพฤติกรรมการสื่อสารของเด็กที่พบในรายการ เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์การสื่อสารที่เกิดขึ้นในรายการวิทยุสำหรับเด็ก ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ผู้วิจัยจึงได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มาใช้ในงานวิจัยโดยอาศัยการบันทึกเทปเพื่อเก็บเนื้อหาของรายการวิทยุสำหรับเด็กทางคลื่น FM และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) รวมถึงการตอบแบบสอบถาม (questionnaire) มาเป็นเครื่องมือหลักในการวิจัย และหลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการตอบปัญหาค้นคว้าวิจัยต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่มคือ กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ เป็นกลุ่มของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กที่จัดรายการทางคลื่น FM ทั้งหมด 7 รายการ ดังนี้คือ

1. รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน	ทางคลื่น FM 87.5 MHz
2. รายการ ฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้	ทางคลื่น FM 98.5 MHz
3. รายการครอบครัวสุขสันต์	ทางคลื่น FM 97 MHz
4. รายการกว่าจะรู้เดียงสา	ทางคลื่น FM 97.5 MHz
5. รายการเพื่อนเยาวชน	ทางคลื่น FM 89 และ 91.5 MHz
6. รายการโลกของเด็ก	ทางคลื่น FM 92.5 MHz
7. รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์	ทางคลื่น FM 92.5 MHz

การสัมภาษณ์นักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กจะสัมภาษณ์ทั้งนักจัดที่ดำเนินรายการเป็นหลักตลอดทั้งรายการ และนักจัดที่ดำเนินรายการในแต่ละช่วงของรายการทั้งหมด ซึ่งเรื่องที่จะสัมภาษณ์นั้นจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับกลวิธีการสื่อสารที่นักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กใช้ในการสื่อสารเนื้อหาออกผ่านทางวิทยุ

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม เป็นกลุ่มเด็กที่เป็นสมาชิกของรายการวิทยุสำหรับเด็ก ทั้ง 7 รายการ หรือเป็นแฟนรายการที่ฟังเป็นประจำ โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (systematic sampling) เพื่อตอบแบบสอบถามรายการละ 30 คน รวมทั้งหมด 210 คน ซึ่งเรื่องที่จะทำการสอบถามนั้นจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกทางการสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่างเด็กกับผู้จัดรายการในรูปแบบต่างๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก” ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคในการบันทึกเสียงที่เกิดขึ้นในการดำเนินรายการวิทยุสำหรับเด็ก รวมทั้งแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการศึกษา โดยมีวิธีการดังนี้คือ

1. จากปัญหาคำวิจัยข้อที่หนึ่งที่ว่า “วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็กมีลักษณะอย่างไร” ได้อาศัยการบันทึกเนื้อหาของรายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการ ที่ออกอากาศโดยใช้บันทึกเสียงลงแถบบันทึก หลังจากนั้นจึงนำมาถอดเสียงบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหาที่เกิดขึ้นในรายการว่ามีลักษณะอย่างไรบ้าง โดยใช้แนวคิดด้านเนื้อหาและรูปแบบของรายการวิทยุสำหรับเด็กมาประกอบในการศึกษาวิเคราะห์

2. จากปัญหาคำวิจัยข้อที่สองที่ว่า “กระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กมีลักษณะอย่างไร” ได้อาศัยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อถามนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก โดยมีแนวคำถามดังนี้คือ

- ประวัติส่วนตัวของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก
- ชื่อรายการวิทยุสำหรับเด็กที่กำลังจัดอยู่ในปัจจุบัน
- กิจกรรมอื่นที่ทำเพื่อเด็ก
- ขั้นตอนการเตรียมเนื้อหารายการวิทยุสำหรับเด็ก
- การประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ในรายการวิทยุสำหรับเด็ก
- การเชิญแขกรับเชิญมาในรายการ

- การทำงานของทีมงานในรายการวิทยุสำหรับเด็ก
- การเปิดโอกาสให้คนฟังทางบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในรายการ
- ลักษณะของผู้ที่มีส่วนร่วมในรายการ
- ลักษณะการเปิดรับสมาชิกของรายการวิทยุสำหรับเด็ก
- กลวิธีการสื่อสารของนักจัดรายการเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟังรายการ
- เทคนิคการใช้ภาษาในรายการวิทยุสำหรับเด็ก
- นโยบายของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก และนโยบายของทางสถานี
- ความคิดเห็นเรื่อง ความแตกต่างระหว่างการจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กกับรายการวิทยุทั่วไปอย่างไร

3. จากปัญหานำวิจัยข้อที่สามที่ว่า “พฤติกรรมการสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กเป็นอย่างไร” ได้อาศัยการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างเด็ก โดยมีแนวคำถามดังนี้คือ

- ตอนที่ 1 ถามข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 2 ถามข้อมูลด้านความคิดเห็นที่มีต่อรายการวิทยุสำหรับเด็ก
- ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในรายการวิทยุสำหรับเด็ก

การทดสอบเครื่องมือ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ที่อาศัยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) และแบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งในการเก็บข้อมูล ดังนั้นการทดสอบข้อมูลจึงมีลักษณะดังนี้คือ

ในการทดสอบค่าความตรง (validity) และค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์มาทำการ peer group เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และกลุ่มนักจัดรายการวิทยุ เพื่อทดสอบความแม่นยำของคำถามรวมถึงการปรับภาษาที่ใช้ในการตั้งคำถาม ส่วนแบบสอบถามผู้วิจัยได้ทำ pilot test กับกลุ่มประชากรตัวอย่างที่เป็นเด็กจำนวน 20 คน เพื่อนำคำตอบที่ได้มาปรับคำถามและภาษาในแบบสอบถามเช่นเดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการเมื่อเข้าไปสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจริงที่ได้กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการบันทึกเนื้อหาในรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศทางวิทยุทั้งหมด 7 รายการ ทางคลื่น FM ณ เดือนตุลาคม เป็นเวลา 1 เดือน โดยแต่ละรายการออกอากาศดังนี้คือ

- รายการสี่บสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน	วันเสาร์	1	ชั่วโมง
- รายการ ฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้	วันอาทิตย์	1 ½	ชั่วโมง
- รายการครอบครัวสุขสันต์	วันเสาร์	4	ชั่วโมง
- รายการกว่าจะรู้เพียงสา	วันพุธถึงวันอาทิตย์	1 ½	ชั่วโมง
- รายการเพื่อนเยาวชน	วันจันทร์ถึงวันเสาร์	½	ชั่วโมง
- รายการโลกของเด็ก	วันอาทิตย์	1	ชั่วโมง
- รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์	วันเสาร์	1	ชั่วโมง

ในแต่ละรายการผู้วิจัยจะทำการเก็บเนื้อหาทุกวันที่มีการออกอากาศของรายการซึ่งจะทำการเก็บรวมทั้งหมด 80 ชั่วโมง 30 นาที

ด้านการสัมภาษณ์นโยบายและกระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์นักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการ ซึ่งมีจำนวน 14 คน ดังนี้คือ

1. นักจัดรายการสี่บสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน	จำนวน 2 คน
2. นักจัดรายการ ฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้	จำนวน 1 คน
3. นักจัดรายการครอบครัวสุขสันต์	จำนวน 1 คน
4. นักจัดรายการกว่าจะรู้เพียงสา	จำนวน 2 คน
5. นักจัดรายการเพื่อนเยาวชน	จำนวน 1 คน
6. นักจัดรายการโลกของเด็ก	จำนวน 2 คน
7. นักจัดรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์	จำนวน 5 คน

การตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างเด็กที่เป็นสมาชิกของรายการวิทยุสำหรับเด็กทั้ง 7 รายการ เป็นจำนวน 210 คน ดังนี้คือ

1. สมาชิกรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน	จำนวน 30 คน
2. สมาชิกรายการ ฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้	จำนวน 30 คน
3. สมาชิกรายการครอบครัวสุขสันต์	จำนวน 30 คน
4. สมาชิกรายการกว่าจะรู้เดียงสา	จำนวน 30 คน
5. สมาชิกรายการเพื่อนเยาวชน	จำนวน 30 คน
6. สมาชิกรายการโลกของเด็ก	จำนวน 30 คน
7. สมาชิกรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์	จำนวน 30 คน

ขั้นตอนการเก็บข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกเสียงที่รายการวิทยุสำหรับเด็กออกอากาศทั้งหมด ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2545 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ถึงวันที่ 31 ตุลาคม หลังจากนั้นจึงนำมาถอดเสียงบันทึกเก็บข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อนำมาวิเคราะห์ในการตอบปัญหานำวิจัยข้อที่ 1

2. ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก เพื่อนำไปสัมภาษณ์ให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและกระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบค่าความตรงและความเที่ยงโดยการนำไปทดสอบสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษาและนักจัดรายการวิทยุ แล้วนำคำตอบที่ได้ไปปรับแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ต่อไปก่อนนำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างจริง

3. ผู้วิจัยได้ติดต่ออย่างเป็นทางการกับนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการ เพื่อขอสัมภาษณ์นโยบายและกระบวนการสื่อสารทั้งหมดที่เกิดขึ้นในรายการวิทยุสำหรับเด็ก หลังจากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการศึกษาวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหานำวิจัยข้อที่ 2

4. ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาวิเคราะห์นโยบายและกระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กและผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามสำหรับแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างเด็ก หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้มาทำการ pilot test กับเด็กจำนวน 20 คน แล้วจึงผลที่ได้ไปปรับแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปถามกับกลุ่มตัวอย่างจริง

5. นำแบบสอบถามที่ปรับแล้วไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจริงที่เป็นสมาชิกรายการวิทยุสำหรับเด็กจำนวน 210 คน แล้วนำคำตอบที่ได้ไปวิเคราะห์ผลทางสถิติโดยการคำนวณทางโปรแกรม SPSS หลังจากนั้นจึงนำผลทั้งหมดมาสรุปและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้เพื่อตอบปัญหาวิจัย

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 1 วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็กมีลักษณะอย่างไร

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) โดยการนำบทรายการวิทยุสำหรับเด็กทั้ง 7 รายการ มาจำแนกลักษณะของเนื้อหาและวิเคราะห์ตามแนวคิดรูปแบบของรายการวิทยุสำหรับเด็กเป็นประเด็นต่างๆออกไป หลังจากนั้นจึงนำผลที่ได้มาอภิปรายและสรุปต่อไป

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 กระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กมีลักษณะอย่างไร

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) โดยการนำคำตอบของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กทั้ง 7 รายการที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาศึกษาถึงกระบวนการสื่อสารทั้งหมดที่นักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กใช้ รวมไปถึงกลวิธีการสื่อสารต่างๆ ซึ่งการวิเคราะห์ประเด็นนี้ทั้งหมด จะอาศัยแนวคิดด้านกระบวนการสื่อสารมาประกอบใช้ในการวิเคราะห์

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 3 พฤติกรรมการสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กเป็นอย่างไร

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ โดยนำคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างตอบในแบบสอบถามมาทำการคำนวณผลสถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อหาค่าเฉลี่ยและแจกแจงความถี่ด้านความคิดเห็นและพฤติกรรมมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงการคำนวณค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในเรื่องเกี่ยวกับระดับของความคิดเห็น

นอกจากนี้การคำนวณค่าเฉลี่ยที่ได้ด้านทัศนคติจะนำมาเทียบค่าเฉลี่ยแบบ 4 ระดับ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2544 : 154) ดังนี้

3.26 – 4.00	ชอบมาก
2.51 – 3.25	ชอบปานกลาง
1.76 – 2.50	ชอบน้อย
1.00 – 1.75	ไม่ชอบ

ส่วนคำถามปลายเปิดที่มีในแบบสอบถามนั้น จะนำคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างได้ตอบไว้มาใช้เป็นข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อมาประกอบเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหานำวิจัยข้อที่ 3 นี้

จากระเบียบวิธีวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สามารถลำดับการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ๆคือ จะทำการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ได้จากการบันทึกเสียง หลังจากนั้นจึงนำรูปแบบของเนื้อหาที่ได้มาประกอบการสร้างคำถามสัมภาษณ์แก่นักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก สุดท้ายจึงนำแบบสอบถามที่ได้สร้างไว้มาแจกให้แก่กลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กตอบ ซึ่งทั้งแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามจะทำ pilot test ก่อนเพื่อทดสอบค่าความตรงและความเที่ยงในการเก็บข้อมูล และผลการวิจัยทั้งหมดที่ได้จะแสดงในบทที่ 4 ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก” ใช้วิธีการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อศึกษาวาทะที่ปรากฏในรายการวิทยุสำหรับเด็ก กระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการ ตลอดจนวัฏจักรการสื่อสารของเด็กจากการรับฟัง รายการซึ่งอาศัยการคำนวณทางสถิติในการวัดผล โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยตามปัญหาคำถามวิจัยออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 : วิเคราะห์วาทะที่ปรากฏในรายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการ

ตอนที่ 2 : วิเคราะห์กระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก

ตอนที่ 3 : ผลการสำรวจพฤติกรรมสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก

ตอนที่ 1 : วิเคราะห์วาทะที่ปรากฏในรายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการ

ในตอนที่ 1 เป็นการศึกษาและวิเคราะห์วาทะที่ปรากฏในรายการวิทยุสำหรับเด็กทั้งหมดทางคลื่น เอฟ เอ็ม ที่ออกอากาศในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อสอดคล้องกับปัญหาคำถามวิจัยข้อที่ 1 คือ “วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็กมีลักษณะอย่างไร” โดยเนื้อหาของ รายการที่นำมาวิเคราะห์ทั้งหมดได้จากการบันทึกเสียงการดำเนินรายการของนักจัดรายการวิทยุ 7 รายการ ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2545 เป็นระยะเวลา 1 เดือน ซึ่งมีจำนวนชั่วโมงดังนี้ คือ

1. รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน	4 ชั่วโมง
2. รายการฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้	6 ชั่วโมง
3. รายการครอบครัวสุขสันต์	16 ชั่วโมง
4. รายการกว่าจะรู้ได้ยงสา	27 ชั่วโมง
5. รายการเพื่อนเยาวชน	13 ชั่วโมง 30 นาที
6. รายการโลกของเด็ก	4 ชั่วโมง
7. รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์	4 ชั่วโมง

รวม

74 ชั่วโมง 30 นาที

รายการทั้ง 7 รายการนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์แยกเป็นแต่ละรายการ รายการละ 4 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 รูปแบบ (Format) ของรายการ
- ส่วนที่ 2 เนื้อหา (Content) ของรายการ
- ส่วนที่ 3 ลีลา (Style) ของนักจัดรายการ
- ส่วนที่ 4 กลุ่มผู้ฟัง (Receiver) ของรายการ

1. รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน

รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชนเป็นรายการที่อยู่ในสังกัดของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา โดยออกอากาศสดทุกวันเสาร์ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง เอฟ เอ็ม 87.5 เมกะเฮิรตซ์ และสถานีวิทยุกระจายเสียง เอ เอ็ม ในแต่ละภูมิภาคทั่วประเทศ ตั้งแต่เวลา 8.00 – 9.00 น. ซึ่งมีลักษณะต่างๆของรายการดังนี้

1.1 รูปแบบ (Format) ของรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน

รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน มีนักจัดรายการหลักเป็นผู้หญิง 2 ท่านคือ “พีไก่” (นวชน เทพหัสดิน ณ อยุธยา) และ “พีมัน” (มันทนา ศรีเพ็ญประภา) มาดำเนินรายการในลักษณะของการสนทนาที่นักจัดทั้ง 2 คนเสนอเนื้อหาเรื่องราวต่างๆผ่านทางโทรศัพท์คุยกัน และทุกวันเสาร์สัปดาห์ที่ 4 ของทุกเดือนจะมีนักจัดรายการคือ “คุณยายเตือนใจ” (เตือนใจ ศรีมารุต) มาดำเนินรายการแยกออกเป็น 1 ช่วงท้ายของรายการ ประมาณ 20 นาที ซึ่งดำเนินรายการโดยสื่อสารทางโทรศัพท์พูดคุยกับ “คุณลุงจำลอง” (พลตรีจำลอง ศรีเมือง) ออกอากาศ

รายการนี้ไม่มีการเชิญแขกรับเชิญมาในรายการ การดำเนินรายการหลักมีเพียงนักจัด 2 ท่านเท่านั้น จะสนทนาสลับกับการเปิดเพลงตลอดทั้งรายการ ในช่วงท้ายของรายการจึงจะมีการเปิดสายทนายปัญหา คือเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้โทรศัพท์เข้ามามีส่วนร่วมในรายการโดยการตอบปัญหา นอกจากนี้การโทรศัพท์เข้ามาเพื่อแสดงความคิดเห็นต่างๆอยู่ในช่วงของคุณยายเตือนใจและคุณลุงจำลอง รายการสืบสายลายไทยจึงสามารถจำแนกรูปแบบรายการได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบของรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน

ช่วงของรายการ	รูปแบบการดำเนินรายการ
ช่วงที่ 1 ของรายการ	พีโก้และพีมันพูดคุยสลับกับเปิดเพลง
ช่วงที่ 2 ของรายการ	พีโก้และพีมันให้ความรู้
ช่วงที่ 3 ของรายการ (เปิดสายทนายปัญหา)	พีโก้และพีมันเปิดสายทนายปัญหาให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาจำนวน 5 ท่าน
ช่วงที่ 4 ของรายการ (กรณีเฉพาะวันเสาร์ที่ 4 ของเดือน)	คุณยายเตือนใจดำเนินรายการโดยโทรศัพท์พูดคุยกับคุณลุงจำลองออกอากาศ พร้อมเปิดสายให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็น (จำนวนไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับเวลา)

ก่อนที่จะเข้าสู่ช่วงต้นของรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน จะมีสปอตแนะนำรายการทุกครั้งด้วยเสียงของเด็กผู้หญิงว่า

เสียงเด็กผู้หญิง : เพื่อนๆกำลังรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ต่อจากนี้ไป เพื่อนๆจะได้พบกับพีโก้ และพีมันคนสวย ในรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน แอน แอน แอน

หลังจากที่เปิดสปอตจะตามด้วยดนตรีบรรเลงเพลงคางคากินกล้วย แล้วนักจัดรายการก็จะกล่าวสวัสดิทักกับผู้ฟังพร้อมกับแนะนำชื่อของรายการอีกครั้ง หลังจากนั้นนักจัดทั้ง 2 ท่านจะเข้าสู่การสนทนาเรื่องต่างๆ โดยเปิดเพลงสลับกันไปด้วยเพื่อสร้างความบันเทิง เมื่อดำเนินรายการไปแล้วประมาณ 30 นาที นักจัดทั้ง 2 ท่านจะให้ความรู้เพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามจากความรู้ นั้น เพื่อให้ผู้ฟังตั้งใจฟังความรู้ที่ให้และโทรศัพท์เข้ามาช่วงเปิดสายทนายปัญหาในท้ายรายการจำนวน 5 ท่าน ผู้ที่ตอบถูกจะส่งของรางวัลไปให้ที่บ้าน ดังนั้นการดำเนินรายการจะมีความต่อเนื่องของ 2 ช่วงสุดท้ายที่ให้ความรู้และเปิดสายทนายปัญหา จึงสามารถดึงดูดผู้ฟังให้ตั้งใจฟังความรู้และสามารถจดจำเรื่องราวต่างๆได้ดี เพราะการให้ความรู้โดยมีรางวัลที่เป็นผลตอบแทนของการฟังจัดว่าเป็นการสร้างแรงจูงใจกระตุ้นพฤติกรรมของผู้ฟังได้ดีตามหลักการของการสร้างจุดจูงใจโดยใช้รางวัล (rewards as appeals) ที่ว่า สารที่ตอบสนองความต้องการของผู้รับสาร โดยให้รางวัลจากการฟังสารนั้นจะประสบความสำเร็จมากกว่าสารที่ไม่ได้ให้สิ่งตอบแทนใดกับผู้ฟัง (อรวรรณ ปิณฑน์โอวาท, 2542 : 212) ดังนั้นการให้รางวัลจากการจับใจความเนื้อหาที่นักจัดรายการเสนอไป ผู้ฟังจะสนใจและจดจำเนื้อหานั้นได้มากกว่าการเสนอเนื้อหาแบบปกติ

จากตารางที่ 1 การแบ่งช่วงของรายการจะมีทั้งหมด 4 ช่วง แต่ช่วงเปิดสายทนายปัญหาจะแยกออกมาเป็นชื่อช่วงอย่างชัดเจน และมีสปอตเข้าสู่ช่วงนี้ทุกครั้งคือ

เสียงผู้หญิง : ช่วงเปิดสายทนายปัญหา สนับสนุนรางวัลโดย ส.ย.ช. ไครพร้อมแล้วโทร
เข้าเลยคะ 5 สายแรกเท่านั้นนะคะ

จะเห็นว่ารายการอาจให้น้ำหนักความสำคัญที่ช่วงนี้มากที่สุด จึงมีสปอตช่วยดึงดูความสนใจผู้ฟัง และเพื่อเน้นว่ารายการนี้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ฟังมาก การให้ความสำคัญน่าสนใจกับช่วงนี้จึงเป็นการลดความเสี่ยงของรายการอย่างหนึ่งคือ จะได้มีผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาทันทีเมื่อได้ยินสปอตของช่วง เพราะรายการนี้เป็นรายการสด ไม่สามารถรอสายโทรศัพท์เป็นเวลา นานได้ด้วยระยะเวลาที่จำกัดเพียง 20 นาทีสุดท้ายก่อนจบรายการ ช่วงที่นักจัดรายการให้ความรู้ จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งเพื่อให้ช่วงเปิดสายทนายปัญหามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะก่อนเข้าสู่ช่วง ให้ความรู้ที่นักจัดได้เกริ่นว่า วันนี้จะให้ความรู้เรื่องใดและแนะนำให้ผู้ฟังตั้งใจฟังให้ดีเพื่อจะได้โทรศัพท์เข้ามาในช่วงเปิดสายทนายปัญหา และการโทรศัพท์เข้ามาตอบปัญหาจากผู้ฟังทางบ้าน นั้น นักจัดไม่ได้คำนึงถึงการตอบคำถามที่ถูกต้องอย่างเคร่งครัด ผู้ฟัง 5 ท่านที่โทรเข้ามาจะได้รับรางวัลทุกคนถึงแม้ว่าจะตอบไม่ถูกต้องทั้งหมด เพราะนักจัดจะช่วยแนะนำคำตอบให้ผู้ฟังด้วย สามารถวัดได้ว่า ทางรายการไม่ได้คำนึงถึงประสิทธิภาพในการฟังความรู้ของผู้ฟังมากเท่ากับการที่ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในรายการ

ส่วนในช่วงของคุณยายเตือนใจและคุณลุงจำลองในวันเสาร์ที่ 4 ของทุกเดือน จะเป็นช่วง 20 นาทีสุดท้ายก่อนจบรายการ คุณยายเตือนใจจะเป็นผู้ดำเนินรายการหลัก โดยพี่ไก่และพี่มันไม่ได้ร่วมจัดรายการด้วยในช่วงนี้ เป็นการยกหน้าที่ให้คุณยายเตือนใจเป็นผู้ดำเนินรายการแทน ส่วนคุณลุงจำลองจะมีฐานะเป็นแขกรับเชิญเพราะเป็นผู้เสนอเรื่องราวให้ผู้ฟังผ่านทางโทรศัพท์จากบ้านของท่าน จึงไม่ได้อยู่ที่สถานีเหมือนกับคุณยายเตือนใจ คุณยายเตือนใจจะเป็นผู้ต่อโทรศัพท์ไปที่บ้านของคุณลุงจำลองโดยผ่านการออกอากาศ สถานภาพทั้ง 2 ท่านจึงแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าคุณลุงจำลองจะสื่อสารและให้ความรู้กับผู้ฟังมากกว่าคุณยายเตือนใจ แต่การที่คุณลุงจำลองไม่ได้มาจัดรายการที่สถานี บทบาทของนักจัดรายการหลักช่วงนี้จึงเป็นคุณยายเตือนใจเพียงท่านเดียว สถานภาพของคุณลุงจำลองจึงอยู่ในฐานะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้เกียรติมาแล้วเรื่องราวต่างๆในรายการ ส่วนการเปิดสายให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในช่วงนี้เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคุณลุงจำลองมากกว่าคุณยายเตือนใจ

กล่าวโดยสรุปว่ารูปแบบของรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน เน้นรูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งระหว่างนักจัดรายการด้วยกันซึ่งมีทั้งหมด 4 ท่าน เน้นสนทนาเป็นคู่ และระหว่างนักจัดรายการกับผู้ฟัง รวมถึงการให้ความรู้และความบันเทิงสอดแทรกไปในรายการทุกครั้ง

1.2 เนื้อหา (Content) ของรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน

รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชนเป็นรายการที่เน้นเนื้อหาด้านการให้ความรู้ทางการเมืองเป็นหลักเพราะเป็นรายการที่อยู่ในสังกัดของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ถึงแม้ว่าชื่อของรายการจะไม่ได้สื่อความหมายเชิงการเมือง แต่มีนัยยะแฝงอยู่ในชื่อรายการที่แปลความว่า รายการนี้เสนอเนื้อหาเชิงอนุรักษ์ความเป็นไทยทุกด้าน เพื่อให้ผู้ฟังสืบทอดความเป็นไทย จะเห็นได้จากความหมายวลีแรกของรายการคือ “สืบสายลายไทย” ดังนั้นเรื่องของการเมืองไทยสามารถรวมอยู่กับความหมายของชื่อรายการได้ และวลีหลังที่กล่าวว่า “เพื่อนใจเยาวชน” สื่อความหมายว่า รายการนี้เป็นเพื่อนทางด้านจิตใจให้กับเยาวชน คือมอบคุณค่าที่ดึงมาทางจิตใจ และมีความจริงใจ ความเป็นกันเองให้กับผู้ฟัง เพราะการใช้คำว่า “เพื่อน” เป็นการสร้างไว้ใจและความผูกพันที่มีต่อกันได้อย่างดี นอกจากนี้การใช้ชื่อรายการว่า “สืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน” ยังอาศัยการใช้คำที่คล้องจองเพื่อให้เกิดเสียงเป็นจังหวะ (อวยพร พานิช และคณะ, 2544 : 151) คือคำว่า “สาย” กับ “ลาย” และ “ไทย” กับ “ใจ” จึงเกิดความไพเราะ และช่วยในการจดจำสำหรับผู้ฟังได้

การเริ่มต้นสเปคตของรายการที่อาศัยการใช้เสียงเล็กๆ ใสๆของเด็กผู้หญิงพูดแนะนำรายการเป็นการสร้างความสดใสและมีชีวิตชีวาให้กับรายการ นอกจากนี้เป็นการบ่งบอกชัดเจนถึงกลุ่มเป้าหมายของรายการว่า เป็นรายการสำหรับเด็กเล็ก โดยพูดว่า “เพื่อนๆกำลังรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ต่อจากนี้ไปเพื่อนๆจะได้พบกับพี่ไก่ และพี่มัน คนสวย ในรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน แอน แอน แอน” ซึ่งจะเห็นว่ามีกรย้าคำว่า “เพื่อนๆ” ถึงสองครั้ง เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเป็นกันเอง และบอกขอบเขตอายุของผู้ฟังที่อยู่ในวัยเดียวกับผู้พูดได้ในประโยคต่อมาจะแนะนำชื่อของนักจัดรายการด้วยชื่อเล่นและคำนำหน้าว่า “พี่” เพื่อสร้างความใกล้ชิดคุ้นเคยและความน่าเชื่อถือของนักจัดในฐานะที่มีอายุมากกว่า ซึ่งถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ฟังด้วยระบบเครือญาติ แล้วจึงแนะนำชื่อของรายการและปิดคาลงท้ายด้วยคำอุทานที่แสดงความรักใจคือ “แอน แอน แอน” เป็นการใช้คำอุทานเพื่อดึงดูดใจผู้ฟัง หลังจากนั้นจึงต่อด้วยการเปิดดนตรีบรรเลงเพลงคางคากินกล้วย เพื่อย้ำถึงความเป็นไทย และบรรยากาศของรายการแบบไทย

เนื้อหาของรายการนี้นักจัดจะพยายามโยงเรื่องต่างๆเข้าสู่ความรู้ทางการเมือง โดยเฉพาะช่วงให้ความรู้เพื่อนำไปตั้งคำถามแก่ผู้ฟัง ส่วนเนื้อหาด้านอื่นๆในรายการจะมีความหลากหลายแต่มุ่งเน้นสาระประโยชน์แก่เด็ก สามารถวิเคราะห์จำแนกเนื้อหาของรายการออกเป็นดังนี้

- 1.2.1 การเสนอเนื้อหาด้านการเมือง
- 1.2.2 การเสนอสถานการณ์ต่างๆในปัจจุบัน
- 1.2.3 การเสนอการรักษาสุขภาพอนามัย
- 1.2.4 การเปิดเพลงเพื่อสร้างความบันเทิง
- 1.2.5 การเสนอการป้องกันยาเสพติด
- 1.2.6 การเสนอการรักษาสิ่งแวดล้อม
- 1.2.7 การประชาสัมพันธ์ข่าวเกี่ยวกับเด็ก

1.2.1 การเสนอเนื้อหาด้านการเมือง ที่เสนอในรายการนี้จะเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เน้นการประชุมในรัฐสภา และอยู่ในช่วงความรู้ก่อนทนายปัญหา ดังนั้น คำถามในช่วงเปิดสายทนายปัญหาจึงเป็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องการเมืองทั้งหมด นักจัดทั้ง 2 ท่านจะเกริ่นนำเนื้อหาเหล่านี้ตั้งแต่ตอนต้นรายการทุกครั้งว่าในวันนั้นจะพูดถึงความรู้เกี่ยวกับอะไร และเหตุผลที่ต้องเข้าใจในเรื่องนี้คือเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังตัวอย่าง

พีมัน : แต่ที่แน่ๆนะคะพีโก้ น้องๆบางคนบอกว่า เมื่อไรพีโก้ พีมัน จะเปิดสายเล่นเกม ทนายปัญหาซะที

พีโก้ : ค่ะ ก็ต้องบอกซะก่อนว่าตอนนี้ยังไม่เปิดสาย เอาสักกลางๆรายการดีไหมคะพีมัน

พีมัน : ค่ะ เพราะยังเข้าอยู่ในรายการของเราเปิดโอกาสให้เปิดสายทนายปัญหา

พีโก้ : แต่พีโก้กับพีมันจะต้องเล่าเรื่องต่างๆก่อน ไม่ต้องกลัวว่าจะถามยากไหม ก็เรื่องทีถามก็เรื่องที่เราจะคุยกัน เป็นเรื่องเกี่ยวกับประชาธิปไตย เกี่ยวกับรัฐสภาเนี่ยแหละ

พีมัน : เพราะเป็นเรื่องที่ต้องสนใจ ติดตาม มีผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพวกเขา ประชาธิปไตยกินได้คะ

พีโก้ : กินได้ยังไง

พีมัน : เพราะหากมีประชาธิปไตยที่ดี เลือกรู้แทนที่ดีมาทำงาน ก็จะทำให้พวกเรา มีกิน

พีโก้ : ให้เราอยู่สบายขึ้นมีการพัฒนาด้วย

ส่วนรายละเอียดการเมืองที่พูดถึงในรายการจะเป็นเรื่องการเมืองในอดีต การแปรญัตติ และการประชุมในญัตตินั้น เป็นการเสนอเนื้อหาที่ต่อเนื่องกันไปในแต่ละสัปดาห์ การเสนอความรู้เช่นนี้ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ยากและไกลตัวสำหรับผู้ฟังที่เป็นเด็ก แต่สามารถชักจูงให้ผู้ฟังติดตามข่าวทางการเมืองได้อย่างเข้าใจ ไม่สับสน ทำให้เข้าใจการเมืองในระบบประชาธิปไตยได้ดี

1.2.2 การเสนอสถานการณ์ต่างๆในปัจจุบัน จะเน้นในเรื่องเหตุการณ์ต่างๆ ในเกิดขึ้นในช่วงนั้น เช่น การเชิญชวนให้ผู้ฟังบริจาคสิ่งของให้กับผู้ประสบภัยน้ำท่วม การพูดถึงเทศกาลกินเจเมื่อต้นเดือนตุลาคม ดังนั้นเมื่อมีเหตุการณ์ต่างๆในช่วงนั้นที่น่าสนใจ นักจัดทั้ง 2 ท่าน จะหยิบยกมาพูดในรายการโดยไม่จำเป็นว่าสถานการณ์นั้นจะเกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรงหรือไม่ก็ตาม

1.2.3 การเสนอการรักษาสุขภาพอนามัย เป็นเนื้อหาที่นักจัดให้ความสำคัญเรื่องหนึ่ง โดยจะพูดถึงการรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย และวิธีการรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง สมบูรณ์ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และใช้แรงจูงใจโดยอาศัยความกลัวในการพูดถึงความร้ายแรงของโรคชนิดต่างๆ เช่น โรคเส้นเลือดอุดตันในหัวใจจะนำมาซึ่งความอันตรายแก่ชีวิต ดังนั้นควรรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ เช่น ผัก ผลไม้ เป็นต้น

1.2.4 การเปิดเพลงเพื่อสร้างความบันเทิง มีลักษณะพิเศษคือ เนื้อหาของเพลงจะสอดคล้องกับเนื้อหาที่นักจัดต้องการนำเสนอ เช่น เมื่อเปิดเพลงการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ก็จะมีพูดถึงเรื่องนั้น หรือพูดถึงการปกครองระบอบประชาธิปไตยก็จะเปิดเพลงเกี่ยวกับประชาธิปไตย เป็นต้น ทั้งนี้เป็นการสร้างความเพลิดเพลินให้กับผู้ฟังและสามารถทำให้ผู้ฟังจดจำเนื้อหาที่จะพูดได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เนื้อหาของเพลงจะสื่อความหมายให้ความรู้รอบตัวแก่เด็กโดยเฉพาะ เช่น เปิดเพลงชีวิตของสัตว์ เช่น กบ เพลงชวนรับประทานผักและผลไม้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพลงที่เด็กร้องนำ

1.2.5 การเสนอการป้องกันยาเสพติด เป็นเนื้อหาที่นักจัดพูดในบางสัปดาห์ เป็นการพูดถึงโทษของยาเสพติดว่ามีอันตรายต่อชีวิตของผู้เสพ และเชิญชวนให้บรรณรักษ์ป้องกันยาเสพติด เช่น การพูดถึงโทษของบุหรี่ และเชิญชวนถึงวิธีการเลิกบุหรี่ ซึ่งการเสนอเนื้อหาเช่นนี้แก่ผู้ฟังที่เป็นเด็กเป็นแรงกระตุ้นพฤติกรรมทางอ้อมให้กับผู้ใหญ่หรือวัยรุ่นผู้เสพในแง่ที่ว่า เมื่อเด็กรับฟังข้อมูลไป จะเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเสพติด เกิดการต่อต้าน และส่งผลให้ไปบอกต่อกับครอบครัว หรือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับตน อาจจะเป็นผู้ปกครองหรือญาติพี่น้องที่สูบบุหรี่ให้เลิกได้

เพราะการอาศัยเด็กเป็นตัวกลางเชื่อมการป้องกันยาเสพติดส่งผ่านไปยังผู้ใหญ่จะเป็นแรงจูงใจได้ดีอีกวิธีหนึ่ง

1.2.6 การเสนอการรักษาสิ่งแวดล้อม จะเน้นในเรื่องการรักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ โดยเสนอให้รักษาป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร และอาศัยการโน้มน้ำหนักโดยพูดถึงประโยชน์การคงอยู่ของธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เช่น รณรงค์ไม่ให้ตัดต้นไม้ทำลายป่า ก็จะมีผลถึงประโยชน์ของป่าไม้ เป็นต้น

1.2.7 การประชาสัมพันธ์ข่าวเกี่ยวกับเด็ก นักจัดจะพูดถึงกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้นให้เด็กในช่วงปิดเทอม ไม่จำกัดว่ากิจกรรมนั้นจะถูกจัดขึ้นจากหน่วยงานรัฐบาลหรือเอกชนแต่นับว่ายังมีการประชาสัมพันธ์เป็นจำนวนน้อย เช่น กิจกรรมคืนความเข้มแข็งสู่ครอบครัวจากงานฉลองครบรอบ 20 ปี แปลนพลับบิซซิง เป็นต้น

ในช่วงของคุณยายเตือนใจจะมีเฉพาะในวันเสาร์ที่ 4 ของเดือนและอยู่ในช่วงสุดท้ายของรายการ คุณยายเตือนใจจะเชิญคุณลุงจำลองมาพูดคุยในรายการโดยผ่านทางโทรศัพท์ ช่วงนี้ใช้ชื่อว่า “15 นาทีสาระดีๆกับลุงจำลอง” เนื้อหาที่พูดคุยกันจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเรื่องราวของบ้านเมือง เช่น การพูดถึงผู้ก่อการร้ายในประเทศรัสเซีย โครงการการเลี้ยงสุนัขจรจัดในกรุงเทพมหานคร เป็นต้น คุณลุงจำลองจะเป็นผู้ให้ความรู้ ส่วนคุณยายเตือนใจจะเป็นผู้ดำเนินรายการ และมีการเปิดสายให้ผู้ฟังทางบ้านโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เสนอไป แต่จะเห็นได้ว่าเนื้อหาในช่วงนี้ไม่ได้สื่อสารกับเด็ก แต่เป็นผู้ใหญ่ ที่เป็นเช่นนี้ถือว่าเป็นการแปลงความคิดของผู้ใหญ่ผ่านทางรายการเด็ก โดยไม่ได้คำนึงถึงกลุ่มผู้ฟังที่เป็นเด็ก แต่มุ่งไปที่ผู้ปกครองที่ฟังอยู่กับเด็กมากกว่า

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เนื้อหาของรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน เน้นในเรื่องของการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่จะมีความหลากหลายของเนื้อหาอื่นๆเข้ามาประกอบบ้างใน 1 ชั่วโมงของรายการตามที่ได้วิเคราะห์ข้างต้น ซึ่งเนื้อหาต่างๆไม่ได้จำกัดว่าเป็นเรื่องราวเฉพาะของเด็กๆเพียงอย่างเดียว แต่เป็นเนื้อหาที่เด็กฯรับฟังได้ และเป็นความรู้หรือข้อคิดให้กับเด็กในอนาคตต่อไป

1.3 ลีลา (Style) ของนักจัดรายการสื่อบroadcastไทย เพื่อนใจเยาวชน

ลีลาด้านวัจนภาษาของนักจัดรายการสื่อบroadcastไทย เพื่อนใจเยาวชน ใช้วิธีการแสดงความใกล้ชิดแก่ผู้ฟัง จากการที่นักจัดรายการใช้คำสรรพนามว่า “พี่ไ้” และ “พี่มัน” และเรียกผู้ฟังว่า “น้องๆ” จึงแสดงถึงการสร้างความคุ้นเคยสนิทสนมกับผู้ฟัง ในฐานะพี่คนหนึ่งที่มีสื่อสารกับน้อง และควรที่จะเชื่อฟัง อีกทั้งยังสามารถโน้มน้าวใจของสารที่พูดได้เพราะการแสดงความเป็นบุคคลใกล้ชิดย่อมดึงดูดความสนใจผู้ฟังมากกว่าคนไกลตัว ตามหลักของแคมป์เบล (อ้างถึงใน อรรถวรรณ ปิลาธนีโอวาท, 2539 : 171) ที่ว่า บุคคลที่มีความใกล้ชิดย่อมเป็นที่สนใจมากกว่าบุคคลอื่น จึงเห็นได้ว่าสังคมไทยให้ความสำคัญกับเครือญาติ โดยกำหนดให้คนที่ต้องการสื่อสารด้วยเป็นเครือญาติ (อวยพร พานิช และคณะ, 2544 : 150) อีกทั้งยังสร้างความเป็น ethos ของนักจัดรายการวิทยุที่จะทำให้ผู้ฟังรายการ เกิดความเชื่อ ความประทับใจ และมีศรัทธาในตัวนักจัดรายการ ในฐานะของความเป็นพี่ได้นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าพี่ไ้และพี่มันมีความเท่าเทียมกันด้านอายุ สามารถสื่อสารพูดคุยกันได้อย่างเป็นกันเอง และรับลูกเล่นของเนื้อหาต่างๆได้เป็นอย่างดี ส่วนลักษณะของการพูดจะมีการเล่นคำในการพูดชื่อรายการโดยการสลับกันพูดทุกครั้ง ช่วงต้นรายการเพื่อสร้างสีสันให้กับรายการ ดังตัวอย่าง

พี่มัน : สวัสดีค่ะ น้องๆคะ

พี่ไ้ : สวัสดีค่ะ พบกับพี่ไ้ และพี่มันในรายการ

พี่มัน : สื่อบroadcastไทย

พี่ไ้ : เพื่อนใจเยาวชน ในตอนเช้าของวันเสาร์นะคะ เข้าๆอย่างนี้ก็คงจะตื่นขึ้นมา กระฉับกระเฉง

ภาษาที่ใช้ในการเสนอเนื้อหาในรายการของพี่ไ้และพี่มันเป็นภาษาที่ง่ายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายเพราะผู้ฟังส่วนใหญ่เป็นเด็ก ถึงแม้ว่าจะเน้นความรู้ทางการเมืองซึ่งเป็นศัพท์ที่เข้าใจได้ยากสำหรับเด็ก แต่นักจัดจะแปลความหมายคำศัพท์ไว้เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เช่น คำว่า “ญาติ” นักจัดจะบอกความหมายของญาติในรัฐสภาก่อนว่าหมายถึง ข้อเสนอหรือหัวข้อที่จะเข้าที่ประชุมรัฐสภาเพื่อให้ที่ประชุมลงมติ หลังจากนั้นจึงจะให้ความรู้เกี่ยวกับการนำญาติเข้าที่ประชุมของนักการเมือง เป็นต้น

ดังนั้นลีลาภาษาที่พบในรายการเป็นลีลาที่เรียบง่าย (plain style) เข้าใจง่าย และการสนทนาของนักจัดทั้ง 2 คนจะเป็นการใช้ภาษาเชิงหยอกล้อเพื่อสร้างสีสันให้กับรายการ รวมทั้งสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ให้แก่ผู้ฟังด้วย ตัวอย่างเช่น

พีมัน : ค่ะก็ฟังเพลงเพราะๆกันไปแล้วนะคะ ชื่อเพลงปลา แต่ไม่ค่อยเต็มใจว่า

พีไก่ : เพราะน้ำมันเขียว ปลาเลยไม่ค่อยมีแรง ตอนนี่ต้องระวังนิดนึงนะคะ อย่างพีไก่อันนี้เวลาขับรถก็ต้องระมัดระวังด้วยในช่วงนี้ เพราะฝนตกทำให้เวลาขับรถอันตราย ต้องระมัดระวังกันหน่อย

จากตัวอย่างบทสนทนาเป็นการพูดถึงเนื้อหาของเพลงที่เปิดไป แล้วนักจัดก็เล่นกับเนื้อหาเพลงเพื่อสร้างความตลกขบขัน ซึ่งก็คือพูดถึงปลาในเพลงที่ไม่ค่อยเต็มใจว่าในน้ำ และพีไก่อันนี้จิ้งก่าแวเสริมแต่ไม่มีในเนื้อหาของเพลงว่า น้ำเขียว ปลาเลยไม่มีแรงว่า มาจากที่ช่วงนี้ฝนตกหนัก เป็นการแสดงให้เห็นถึงการสอดแทรกเนื้อหาของสถานการณ์ในปัจจุบันในช่วงนั้นเข้าไปด้วยว่า เป็นช่วงที่ฝนตกหนัก และเตือนให้ผู้ฟังระมัดระวังกันให้มากขึ้น อีกทั้งยังใช้ตัวอย่างจากประสบการณ์ตนเองที่ว่า จะต้องขับรถอย่างระมัดระวังด้วย

นอกจากนี้พีไก่และพีมันยังมีการใช้ภาษาเปรียบเทียบในเชิงของภาพพจน์ เพื่อดึงดูดความสนใจผู้ฟัง เช่น การที่พีไก่และพีมันพูดถึงประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่กินได้ เพราะเป็นเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้ประชาชนมีกิน เป็นการเปรียบสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมคือ เปรียบประชาธิปไตยเป็นอาหารนั่นเอง

ส่วนในช่วงของคุณยายเตือนใจและคุณลุงจำลอง ภาษาที่ใช้เรียกสรรพนามแทนตนเองมีความแตกต่างจากพีไก่และพีมันมาก จะเห็นได้จากการใช้คำนับญาติว่า “คุณยาย” และ “คุณลุง” จะมีความหมายแฝงเรื่องของความยำเกรง และความน่าเชื่อถือมากกว่าพีไก่และพีมัน ในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่มากกว่า และวัดให้เห็นถึงอายุที่แตกต่างกันของคุณยายเตือนใจและคุณลุงจำลอง เพราะไม่ได้ใช้คำสรรพนามนับญาติที่เหมือนกัน นอกจากนี้ความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ฟังจะน้อยกว่าพีไก่และพีมัน เพราะการใช้ชื่อจริงเรียกแทนตนเองคือคุณยายเตือนใจและคุณลุงจำลอง ทำให้เกิดความห่างเหินกับผู้ฟัง ถึงแม้ว่าจะใช้คำเรียกผู้ฟังว่า “หลานๆ” ก็ตาม นอกจากนี้ยังใช้คำว่า “คุณผู้ฟัง” ร่วมด้วย ในกรณีที่ต้องการสื่อสารกับผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่คุณยายเตือนใจและคุณลุงจำลองจะต้องใช้สรรพนามเรียกตนเองเพื่อรักษาคุณวุฒิและวัยวุฒิให้มากกว่าพีไก่และพีมัน เพราะมีการสื่อสารกับผู้ใหญ่ด้วย

ภาษาส่วนใหญ่ที่คุณยายเตือนใจและคุณลุงจำลองใช้ในรายการเหมือนกับพีไก่และพีมันคือ ใช้ภาษาที่เรียบง่าย เข้าใจง่าย ไม่มีความซับซ้อน ถึงแม้ว่าจะมีการสื่อสารเนื้อหาทางการเมืองให้ผู้ใหญ่ก็ตาม แต่เป็นรายการสำหรับเด็ก ภาษาที่ใช้จึงคำนึงถึงความเข้าใจของเด็กด้วย เป็นประการสำคัญ

การใช้วจนภาษาในรายการของนักจัดรายการทั้ง 4 ท่าน จะเน้นวิเคราะห์ในเรื่องของการเปล่งเสียง ได้แก่ น้ำเสียง ระดับเสียงหรือโทนเสียง และความดังของเสียง ซึ่งนักจัดจะใช้แตกต่างกัน พี่ไก่และพี่มันมีการใช้วจนภาษาที่เหมือนกันคือ มีการหัวเราะเพื่อสร้างความสนุกสนานอยู่ตลอดเวลา แต่คุณยายเตือนใจและคุณลุงจำลองจะไม่มีลีลาการสร้างสนุกสนาน ด้วยเหตุที่เสนอเนื้อหาที่เป็นเรื่องจริงจั่งทั้งหมด ส่วนการใช้โทนเสียงของนักจัดทั้ง 4 ท่านมีการใช้โทนเสียงที่ปกติ ไม่เน้นโทนเสียงสูงหรือต่ำอย่างใดอย่างหนึ่งจนเกินไป จะใช้โทนเสียงสูงและเน้นเสียงในกรณีที่สร้างความน่าสนใจให้กับบทสนทนา ส่วนจังหวะในการพูดนั้นเร็วปานกลาง น้ำเสียงชัดเจน ฟังง่าย

สรุปการใช้วจนภาษาและอวจนภาษาของนักจัดรายการสี่สายลายไทย เพื่อนใจเยาวชนทั้ง 4 ท่าน มีลีลาที่แตกต่างกันไป ทำให้ลีลาของนักจัดสามารถแบ่งได้เป็น 2 คู่ตามการดำเนินรายการ คือ คู่ของพี่ไก่และพี่มันจะมีลีลาที่เหมือนกันคือเน้นภาษาที่เป็นกันเอง และสร้างความสนุกสนาน ส่วนคู่ของคุณยายเตือนใจและคุณลุงจำลองก็มีลักษณะที่เหมือนกันคือมีความเป็นทางการมากกว่านักจัดคู่แรก และไม่ใช้เทคนิคการสร้างความสนุกสนานในการจัดรายการ

1.4 กลุ่มผู้ฟัง (Receiver) ของรายการสี่สายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน

รายการสี่สายลายไทย เพื่อนใจเยาวชนเป็นรายการที่เน้นกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังที่เป็นเด็กและไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพราะรายการนี้ออกอากาศเกือบทั่วประเทศ ทำให้กลุ่มผู้ฟังมีอยู่ตามจังหวัดต่างๆในประเทศ อีกทั้งเป็นรายการที่อยู่ในสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาจึงรวมไปถึงกลุ่มผู้ฟังผู้ใหญ่ที่ติดตามทางสถานีวิทยุแห่งนี้ด้วย กลุ่มผู้ฟังรายการนี้จึงสามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ดังนี้

1.4.1 กลุ่มผู้ฟังเด็กทั่วไปที่ติดตามรายการนี้หรือหมุนคลื่อนมาพบรายการนี้และหยุดฟัง เพราะเนื้อหาและภาษาที่นักจัดส่งมายังผู้ฟัง ย้ำกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน คือ เด็ก นอกจากนี้ยังมีเด็กที่ฟังรายการนี้เพราะพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ที่บ้านเป็นผู้แนะนำหรือเปิดให้ฟัง และคาดคะเนได้ว่าผู้ใหญ่จะต้องเป็นผู้สนใจและติดตามรายการทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเป็นประจำจึงรู้จักรายการนี้ ดังนั้นผู้ฟังที่เป็นเด็กอาจจะฟังรายการไปพร้อมกับผู้ใหญ่ที่บ้าน

1.4.2 กลุ่มผู้ฟังที่เป็นผู้ใหญ่ที่ติดตามรายการทางสถานีแห่งนี้ ทำให้รู้จักรายการนี้ และมีการให้ความรู้ทางการเมืองในรายการ จึงดึงดูดให้ผู้ใหญ่ติดตามรายการนี้ไปพร้อมกับ

เด็ก ซึ่งจะเห็นได้จากผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามาตอบปัญหาในรายการและแสดงความคิดเห็นในช่วงของคุณยายเตือนใจจะเป็นผู้ใหญ่มากกว่าเด็ก และเนื้อหาของคุณยายเตือนใจก็ตั้งใจที่จะเสนอเนื้อหาแก่ผู้ใหญ่

กลุ่มผู้ฟังของรายการนี้สามารถวิเคราะห์ห้วงได้ว่ามีความแตกต่างกันและหลากหลาย คือ มีกลุ่มวัยเด็กระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยตรง และผู้ใหญ่ เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยอ้อม โดยวิเคราะห์ได้จากเนื้อหาที่เน้นเสริมสร้างเด็กและช่วงคุณยายเตือนใจที่เน้นผู้ใหญ่ฟัง ดังนั้นเด็กที่ฟังรายการนี้น่าจะฟังร่วมกับผู้ใหญ่ในครอบครัว ส่วนในระดับอุดมศึกษาน่าจะมีเป็นส่วนน้อยมาก เพราะไม่ใช่ทั้งกลุ่มเป้าหมายโดยตรงและโดยอ้อมของทางรายการ

2. รายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้

รายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ เป็นรายการที่ถูกผลิตขึ้นโดยบริษัทอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ร่วมกับบริษัทไล่ออน ประเทศไทย จำกัด ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 7.30 – 9.00 น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง เอฟ เอ็ม 98.5 เมกะเฮิรตซ์ โดยมีลักษณะต่างๆของรายการดังนี้

2.1 รูปแบบ (Format) ของรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้

รูปแบบรายการสำหรับเด็กของรายการจะอยู่ในช่วงที่เรียกว่า “จับปูใส่กระดิ่ง” เสนอรูปแบบในลักษณะของความบันเทิงเป็นหลักโดยการเปิดเพลง พร้อมกับสอดแทรกสาระประโยชน์สำหรับการดูแลเด็กเล็ก มีผู้ดำเนินรายการหลัก 1 ท่าน เป็นผู้หญิง คือ “พีกี้” (ศรีมณีเนตร ผลิตะพูลศรี) และมีผู้ดำเนินรายการที่ไม่ประจำอีก 1 ท่าน เป็นผู้หญิงเช่นกัน คือ “พีน้าฝั่ง” (ม.ล. สราลี จิราธิวัฒน์) ส่วนใหญ่พีกี้จะดำเนินรายการเพียงท่านเดียวเป็นประจำ แต่จะพูดถึงพีน้าฝั่งทุกต้นรายการในฐานะของคู่หูเพื่อให้ผู้ฟังทราบว่ามีการจัดอีก 1 ท่านด้วย ดังตัวอย่าง

พีกี้ : อรุณสวัสดิ์ยามเช้าคะน้องๆ และสวัสดิ์คุณผู้ฟังทุกท่านคะ พบกันเช่นเคยคะ ทาง FM 98.5 MHz ในช่วงจับปูใส่กระดิ่ง ทุกวันอาทิตย์ เวลา 7 นาฬิกา 30 นาที โดยประมาณ ไปจนถึงเวลา 9 นาฬิกา กับพีกี้ และในวันนี้พีกี้ก็มาในรายการเพียงคนเดียวอีกเช่นเคย เพราะพีน้าฝั่งติดภารกิจมาไม่ได้คะ

ในช่วงจับปู้ใส่กระดิ่งเป็นช่วงใหญ่ช่วงหนึ่งที่อยู่ในรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ หลังจากทีจับช่วงนี้แล้วในเวลา 9.00 นาฬิกา จึงเป็นช่วงสำหรับผู้ใหญ่ต่อไป ดังนั้นในช่วงสำหรับเด็กจึงเรียกโดยรวมว่า รายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับปู้ใส่กระดิ่ง โดยแบ่งเป็นช่วงย่อย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ช่วงของรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับปู้ใส่กระดิ่ง

รูปแบบรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับปู้ใส่กระดิ่ง	
ชื่อช่วง	ลักษณะการดำเนินรายการ
ช่วงเกร็ดความรู้เจ้าปู้น้อย	พีกักเสนอเนื้อหาแก่พ่อแม่
ช่วงพลังสมองของลูกน้อย	พีกักเสนอเนื้อหาแก่พ่อแม่
ช่วง Music Language (มิวสิค แลנגเวจ)	พีกักสอนเนื้อร้องเพลงภาษาอังกฤษแก่เด็ก
ช่วงนิทานของหนู	พีกักเปิดสายโทรศัพท์ให้เด็กโทรมาเล่นเกม

จะเห็นว่าพีกักเป็นผู้ดำเนินรายการหลักในรายการแล้วยังเป็นผู้ดำเนินรายการในแต่ละช่วงทั้งหมดเพียงท่านเดียว จึงไม่มีการสนทนากับนักจัดท่านอื่น โดยลักษณะของการดำเนินรายการจะเปิดเพลงภาษาอังกฤษ และภาษาไทยสำหรับเด็ก สลับกับการดำเนินรายการในแต่ละช่วง พีกักจะเริ่มต้นรายการโดยกล่าวทักทายผู้ฟังและแนะนำรายการ ต่อจากนั้นจึงเปิดสปอตแนะนำรายการทุกครั้งว่า

เด็กผู้ชาย : นี่ นี่ รายการ Honey and Friends Variety เค้าเสนอจับปู้ใส่กระดิ่ง ในช่วงรูปแบบ ใหม่แล้วนะ

เด็กผู้หญิง : เหรอ แบบไหนหละ

เด็กผู้ชาย : อ้าวกั้เต็มเปี่ยมไปด้วยความสดใสของเสียงเพลง สร้างสรรค์จินตนาการ ความคิดของเด็กๆอย่างเราในช่วงทุกรายการเลยหละ

เด็กผู้หญิง : เหรอ แล้วมีคำถามสนุกๆรีเปล่าหละ

เด็กผู้ชาย : โอ้ย มีคำถามสนุกๆมากมายเลยหละ

เด็กผู้หญิง : เหรอ แล้วมีเมื่อไรหละ

เด็กผู้ชาย : ก็วันอาทิตย์ตอนเช้าๆ เวลา 7 โมงครึ่ง ถึง 9 โมง ทาง FM 98.5 MHz

เด็กผู้หญิง : เหรอ จะคอยฟังทุกวันอาทิตย์เลยนะ

จะเห็นว่าสปอตของรายการบอกลักษณะรูปแบบของรายการอย่างชัดเจนว่า เป็นรายการที่เน้นความบันเทิงโดยการเปิดเพลง และการอาศัยบทสนทนาระหว่างเด็กต่างเพศ เพื่อแสดงว่า

รายการนี้ทั้งเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงสามารถฟังได้ไม่จำกัด และเพลงที่เปิดก็ต้องเป็นเพลงสำหรับเด็กด้วย เป็นการบอกกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังรายการอย่างชัดเจนตรงคำพูดที่ว่า “เด็กๆอย่างเรา” นอกจากนี้การใช้คำว่า “รูปแบบใหม่” หมายถึง รายการนี้ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการใหม่จากเดิม เพื่อดึงดูดความสนใจผู้ฟังได้ว่า รายการนี้ได้เปลี่ยนรูปแบบใหม่เป็นแบบใด ส่งผลให้ผู้ฟังสนใจติดตามต่อไป ส่วนการสนทนาถึงคำถามสนุกๆในรายการเป็นการโน้มน้าวใจให้กลุ่มเด็กได้อย่างมาก เพราะวัยเด็กต้องการความสนุกสนาน และเป็นวัยอยากรู้อยากเห็น ทำให้สนใจติดตามต่อไปว่า คำถามเป็นแบบใด พร้อมกับการแนะนำรายละเอียดการออกอากาศอีกครั้งหลังจากนักจัดแนะนำไปแล้ว เพื่อทบทวนให้แก่ผู้ฟังที่หมุนคลื่นมาฟังเป็นครั้งแรก เป็นการค้นหาแฟนรายการประจำเพิ่มขึ้น และใช้กลวิธีการโน้มน้าวใจให้ฟังประจำโดยคำพูดของเด็กผู้หญิงที่กล่าวว่า “เธอ จะคอยฟังทุกวันอาทิตย์เลยนะ” เมื่อกลุ่มเด็กผู้ฟังได้ยินจะคิดว่า ขนาดคนที่อยู่ในวัยเดียวกันยังติดตามฟัง รายการนี้จะต้องมีอะไรที่น่าสนใจ ตนเองจึงต้องติดตามฟังบ้าง เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากกฎว่าด้วยสังคมยอมรับ (อรวรรณ ปิลันธน์โหวาท, 2542 : 214) ที่ว่าถ้าสิ่งใดสังคมปฏิบัติหรือยอมรับ สิ่งนั้นสามารถจูงใจให้ผู้รับสารคล้อยตามได้ ดังนั้นจะเห็นว่าสพอตรายการเป็นการเสนอข้อมูลรูปแบบรายการโดยอาศัยการถามตอบของเด็ก 2 คน เด็กผู้หญิงจะเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ฟังที่เป็นกระบอกเสียงในการตั้งคำถาม ส่วนเด็กผู้ชายจะเป็นตัวแทนของรายการคอยอธิบายรูปแบบรายการผ่านทางคำตอบปัญหา

หลังจากจบสพอตรายการแล้วพีคิกจะเปิดเพลงให้ผู้ฟัง สลับกับการพูดคุยเรื่องต่างๆไป และช่วงต่างๆในรายการ การเสนอข้อมูลที่เป็นสาระประโยชน์จะอยู่ในแต่ละช่วงของรายการ จะดำเนินรายการเช่นนี้ไปจนจบรายการ ดังตารางที่ 3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ลักษณะการดำเนินรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จัปปูใส่กระดั่ง

ลักษณะการดำเนินรายการ
พีกักกล่าวแนะนำรายการ พร้อมกับเปิดสปอตรายการ (เปิดเพลง)
พีกักพูดคุย พร้อมแนะนำช่วงต่อไป
ช่วงเกร็ดความรู้เจ้าปู้น้อย
(เปิดเพลง) พีกักพูดคุย (เปิดเพลง)
พีกักพูดคุย พร้อมแนะนำช่วงต่อไป
ช่วงพลังสมองของลูกน้อย
พีกักพูดคุย พร้อมแนะนำช่วงต่อไป (เปิดเพลง)
ช่วง Music Language
พีกักพูดคุย พร้อมแนะนำช่วงต่อไป
ช่วงนิทานของหนู
(เปิดเพลง) พีกักบอกเล่าผู้ฟัง พร้อมแนะนำช่วงสำหรับผู้ใหญ่ (เปิดเพลง)

เนื่องจากรายการนี้เป็นรายการในสังกัดของหน่วยงานเอกชน จึงมีโฆษณาสำหรับเด็กัน รายการตลอดเวลา นอกจากนี้ยังเป็นรายการสด จึงเปิดสายโทรศัพท์ให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาเล่นเกมในช่วงนิทานของหนู เพื่อรับของรางวัล หลังจากนั้นทางรายการจะส่งไปตามที่อยู่ รายการนี้จึงเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาติชมหรือขอเพลงระหว่างการออกอากาศในรายการได้ตลอดเวลา แต่ไม่มีการเชิญแขกรับเชิญมาในรายการ เป็นการดำเนินรายการของนักจัดท่านเดียว จะมีเพียงการสนทนาระหว่างบุคคลในช่วงเปิดสายเล่นเกมเท่านั้น

2.2 เนื้อหา (Content) ของรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้

รายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จัปปูใส่กระดั่ง เป็นรายการที่มีเนื้อหามุ่งส่งสารไปยังกลุ่มผู้ฟังเด็กเป็นหลัก เด็กจะเข้าใจได้ทันทีว่าเป็นรายการสำหรับเด็กเมื่อได้ยินสปอตรายการคือ

เสียงเด็กผู้หญิง : บริษัท Honey and Friends Entertainment จำกัด ร่วมกับบริษัทไลอ้อนประเทศไทย จำกัด เสนอรายการ Honey and Friends Variety จัปปูใส่กระดั่ง ฮี ฮี ฮี

เมื่อเด็กผู้ฟังได้ยินเสียงเล็กๆของเด็กผู้หญิงพูดขึ้น ก็จะทราบทันทีว่าเป็นรายการสำหรับพวกเขา และทราบว่าต้องมีความสนุกสนานอยู่ในรายการด้วยจากการที่มีเสียงหัวเราะของเด็ก

ผู้หญิงในสล็อต เป็นการดึงดูดใจให้เด็กสนใจฟังรายการว่ารายการนี้ต้องเต็มไปด้วยเสียงหัวเราะ เป็นการดึงสัญลักษณ์ทางอวัจนภาษาจากเสียงหัวเราะมาโน้มน้าวใจเด็ก

ถึงแม้ว่าชื่อรายการจะเป็นภาษาอังกฤษที่มีความหมายว่า “น้ำผึ้งและเพื่อน” แต่ชื่อภาษาไทยที่ตามหลังคือ “จับปูใส่กระด้ง” มีความหมายว่า การดูแลให้เด็กที่ซน ไม่อยู่นิ่งเหมือนกับปู มาอยู่ในความระเบียบเรียบร้อยได้ ซึ่งรายการมุ่งหวังว่า จะให้เด็กสนใจฟังรายการอย่างใจจดใจจ่อโดยไม่ได้ก่อความสนใจให้กับพ่อแม่ เท่ากับว่า รายการเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพ่อแม่ดูแลลูกโดยการให้เด็กหันมาตั้งใจฟังรายการไม่ไปเล่นซนซน ถึงแม้ว่าเด็กอาจจะไม่เข้าใจความหมายของชื่อรายการ แต่เด็กจะทราบทันทีว่าเป็นรายการสำหรับเด็กจากสล็อตรายการตามที่กล่าวมา ดังนั้นการตั้งชื่อรายการโดยใช้สัญลักษณ์เช่นนี้เป็นการส่งสารไปถึงพ่อแม่ว่า รายการนี้เป็นรายการสำหรับเด็ก ให้พ่อแม่เปิดหรือแนะนำให้ลูกฟัง เพราะพ่อแม่จะเข้าใจความหมายของคำว่า จับปูใส่กระด้งมากกว่าเด็ก เนื้อหาของรายการจึงต้องมีการเสนอเนื้อหาไปยังพ่อแม่ด้วยเช่นกัน

เนื้อหาของรายการนี้จะเน้นความบันเทิงโดยการเปิดเพลงสำหรับเด็กเป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทย แต่เน้นภาษาอังกฤษมากกว่า รวมถึงสอดแทรกสาระสำหรับเด็กในช่วงต่างๆของรายการ การวิเคราะห์เนื้อหาจะวิเคราะห์ช่วงต่างๆในรายการดังนี้

2.2.1 ช่วงของความบันเทิง เป็นการเปิดเพลงภาษาอังกฤษ และภาษาไทย ที่ร้องโดยเด็ก มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กเล็กทั้งหมด เช่น เพลงเกี่ยวกับสัตว์ต่างๆ เพลงเกี่ยวกับฝน ธรรมชาติต่างๆ เป็นต้น โดยมีการใช้คำศัพท์ที่ง่ายต่อความเข้าใจของเด็ก เช่น เพลง You are my sunshine เป็นต้น ทำนองของเพลงจะเร็วทุกเพลง อาจทำให้เด็กฟังเนื้อหาไม่ทัน แต่นักจัดจะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานมากกว่าการเข้าใจเนื้อหาของเพลง เพราะนักจัดจะพูดเชิญชวนให้เด็กๆตื่นเช้า มาอาบน้ำแปรงฟัน และออกกำลังกายกันคือ เดินไปพร้อมกับเพลงจังหวะเร็ว การเปิดเพลงในรายการจึงเน้นความสนุกสนานของจังหวะมากกว่าเนื้อหาของเพลง เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน

2.2.2 ช่วงเกร็ดความรู้เจ้าปู้น้อย เป็นช่วงที่เสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเด็กเล็ก เพราะการใช้คำว่า “เจ้าปู้น้อย” หมายความว่า เด็กเล็กๆ เพราะเด็กในวัยนี้มีความซนไม่อยู่นิ่งกับที่เปรียบได้กับปูที่เป็นสัตว์ไม่อยู่นิ่ง ปู้น้อยจึงหมายถึง เด็กตัวน้อยๆ นั่นเอง เป็นการนำสัญลักษณ์มาใช้กับชื่อช่วง แต่ช่วงนี้นักจัดตั้งใจเสนอเนื้อหาแก่พ่อแม่ เพราะเนื้อหาที่เสนอเป็นวิธีการเลี้ยงลูก ตัวอย่างเช่น วิธีการกล่อมลูก อาหารที่เป็นสาเหตุทำให้เด็กเกิดอาการหอบหืด

เป็นต้น ซึ่งเด็กเล็กยังไม่สามารถทำความเข้าใจได้มาก ดังนั้นในช่วงนี้จึงมุ่งส่งสารหลักไปให้กับพ่อแม่มากกว่าตัวเด็กเอง

2.2.3 ช่วงพลังสมองของลูกน้อย เป็นช่วงที่คล้ายกับช่วงเกร็ดความรู้เจ้าปัญญา คือ นักจัดเสนอเนื้อหาแก่พ่อแม่ ซึ่งชื่อของช่วงมีความชัดเจนว่า ช่วงนี้มีวัตถุประสงค์เสนอเนื้อหาแก่พ่อแม่ตรงที่เขาคำว่า “ลูกน้อย” ต้องสื่อถึงการส่งสารไปยังพ่อแม่เป็นหลัก และคำว่า “พลังสมอง” หมายถึง สติปัญญา ความคิดจินตนาการ ชื่อของช่วงจึงหมายถึง การเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดที่ส่งผลต่อการกระทำของเด็กเล็ก เพื่อเป็นความรู้ข้อคิดแก่พ่อแม่ ตัวอย่างเช่น การยิงตีลูก ลูกจะยิงดี หรือ การที่เด็กพูดปดคือเด็กที่มีจินตนาการ เป็นต้น พร้อมกับบอกวิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เพื่อไม่ให้กระทบจิตใจต่อลูกมาก

2.2.4 ช่วง Music Language เป็นช่วงสำหรับเด็กโดยตรงคือ เป็นช่วงที่สอนเด็กร้องเพลงภาษาอังกฤษ โดยการนำเนื้อร้องมาสอนทีละประโยค การเสนอเนื้อหาในช่วงนี้คือ นักจัดจะให้ฟังเพลงรอบแรกก่อน หลังจากนั้นจึงบอกคำศัพท์ที่สำคัญในเพลง และเปิดเพลงรอบที่สองโดยหยุดทีละประโยค เพื่อบอกเนื้อร้องและคำแปล ทำเช่นนี้ไปจนจบเพลง และเปิดเพลงรอบที่สามเพื่อให้เด็กฝึกร้องคลอตามไปกับเพลง โดยนักจัดจะร้องไปด้วย วัตถุประสงค์หลักของช่วงนี้คือ ต้องการสอนภาษาอังกฤษแก่เด็ก แต่แฝงไว้ด้วยความบันเทิง คือ สอนภาษาอังกฤษที่เป็นเนื้อร้องในเพลง เพื่อไม่ให้เด็กเกิดความเบื่อ

2.2.5 ช่วงนิทานของหนู เป็นช่วงของการเล่นเกม โดยนักจัดจะเปิดสายโทรศัพท์ให้เด็กโทรศัพท์เข้ามาเล่นออกอากาศ เนื่องจากชื่อของช่วงไม่สัมพันธ์กับรูปแบบ อาจเป็นได้ว่าเมื่อก่อนมีการเล่นนิทานแต่เปลี่ยนรูปแบบมาเล่นเกมในช่วงปัจจุบัน แต่นักจัดได้กล่าวถึงความเข้าใจผิดและพูดว่า “เห็นที่ต้องเปลี่ยนชื่อช่วงแล้วมั้งคะ” ซึ่งจะเห็นได้ว่า ทางรายการได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบในช่วงนี้ แต่ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนชื่อ จึงต้องใช้ชื่อเดิมก่อน การเล่นเกมในช่วงนี้จะเปิดรับให้เด็กโทรศัพท์เข้ามาเล่นเกมเป็นจำนวน 1 สาย เกมที่เล่นในแต่ละอาทิตย์จะแตกต่างกันออกไป เช่น เกมทายคำศัพท์ เกมคิดเลข เกมสลับคำในประโยคให้ถูกต้อง ซึ่งแต่ละเกมเป็นเกมที่ง่ายเหมาะสมกับความสามารถของเด็ก คำศัพท์ที่นำมาทายเป็นคำศัพท์พื้นฐาน เช่น คำว่า flower แปลว่า ดอกไม้ เป็นต้น เมื่อเด็กเล่นเกมได้ นักจัดจะส่งของขวัญไปให้ตามที่อยู่ และเด็กที่โทรศัพท์เข้ามาทั้งหมดจะได้รับของขวัญ เพราะนักจัดเปิดโอกาสให้พ่อแม่ทางบ้านช่วยเด็กได้ ในช่วงนี้จึงมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เปิดโอกาสให้เด็กกล้าแสดงออก และให้เด็กเกิด

การพัฒนาทางด้านความคิดจากการเล่นเกม สิ่งที่เป็นแรงจูงใจเด็กให้โทรศัพท์มาในช่วงนี้ คือ การมีของรางวัลเป็นสิ่งล่อใจเด็ก

จะเห็นว่าในช่วงต่างๆของรายการมีการเสนอเนื้อหาที่แตกต่างกันออกไป ส่วนการดำเนินรายการของนักจัดนอกเหนือจากนี้คือ การพูดคุยกับเด็กผู้ฟังเกี่ยวกับเรื่องต่างๆไป เช่น ในช่วงเดือนตุลาคมเป็นช่วงของฤดูฝน นักจัดจะให้เด็กมีตัวละครวางเรื่อง โรคไข้หวัด และโรคตาแดง หรือพูดคุยเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพให้แข็งแรงโดยการทานอาหารที่มีประโยชน์และดีมีนม เป็นต้น นอกจากนี้ยังพูดถึงเรื่องราวที่เกี่ยวกับเนื้อหาของเพลง เช่น เปิดเพลงเกี่ยวกับไอน้ำ และเมฆฝน นักจัดจะพูดเรื่องของฝนตกต่อจากเพลง เป็นต้น ดังนั้นเนื้อหาต่างๆที่นักจัดเสนอออกนอกไปจากช่วงอื่นในรายการ จะเป็นเนื้อหาที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน พร้อมกับข้อเสนอแนะต่างๆที่เป็นประโยชน์สำหรับเด็ก แต่ไม่ได้เป็นเนื้อหาหลักของรายการ

สรุปเนื้อหาโดยรวมของรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับปูใส่กระดิ่ง มีเนื้อหาแตกต่างกันในแต่ละช่วง โดยจุดมุ่งหมายของกลุ่มผู้ฟังไม่ได้จำกัดอยู่แต่เด็กเพียงอย่างเดียว แต่มีการเสนอเนื้อหาที่มุ่งส่งสารไปยังพ่อแม่ด้วย แต่เด็กยังเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก เพราะเนื้อหาจะเน้นความบันเทิงโดยการเปิดเพลงสำหรับเด็ก สอนเนื้อร้องเพลงภาษาอังกฤษ และให้เด็กโทรศัพท์เข้ามาเล่นเกม ส่วนเนื้อหาอื่นจะเป็นสาระในการเลี้ยงลูกสำหรับพ่อแม่ในช่วงเกร็ดความรู้ เจ้าปู่น้อย และช่วงพลังสมองของลูกน้อย

2.3 สลีลา (Style) ของนักจัดรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้

การใช้วัจนภาษาของนักจัดรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับปูใส่กระดิ่ง มีการใช้ภาษาที่แสดงความใกล้ชิดคือ การใช้คำสรรพนามเรียกตนเองว่า “พี่กิ๊ก” การใช้คำสรรพนามเช่นนี้เป็นการแสดงถึงความใกล้ชิด โดยการนับญาติกับผู้ฟังเป็นการโน้มน้าวใจโดยใช้ความใกล้ชิดสนิทสนม ความเป็นกันเอง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้าง ethos ในฐานะที่เป็นพี่ของผู้ฟัง เพราะคำว่า “พี่” หมายความว่าทำให้สารที่ส่งไปมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นตามหลักของแคมป์เบลที่ว่า บุคคลที่มีความใกล้ชิดย่อมเป็นที่สนใจมากกว่าบุคคลอื่น ดังนั้นเมื่อนักจัดเสนอสารออกไป จึงสามารถโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังที่เป็นเด็กได้ นอกจากนี้การเรียกแทนตนเองโดยใช้ชื่อเล่น เป็นการสร้างความคุ้นเคยได้เร็วขึ้นอีกด้วย

ภาษาที่นักจัดใช้ในรายการเป็นภาษากิ่งทางการ ที่เรียบง่าย (plain style) เพราะเป็นรายการสำหรับเด็ก ภาษาต้องเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน เนื่องจากรายการนี้นักจัดดำเนินรายการเพียงท่านเดียว ภาษาเชิงบทสนทนาจึงเป็นการสนทนากับผู้ฟังเท่านั้น เพราะไม่มีนักจัดร่วมในรายการ ดังตัวอย่าง

พี๊ก : ถูกใจกันไหมคะ เพลงที่พี๊กเลือกให้ฟัง จะได้ออกกำลังกายกัน

.....

พี๊ก : เดี่ยวเราไปฟังเพลง นายจอนนี่ใจดี และ วันจันทร์มันเดย์ เอ๊ ต้องไปโรงเรียนรีเปล่า ไม่ต้องแล้วนะคะ เพราะปิดเทอม

จากตัวอย่างจะเห็นว่า ไม่ได้มีผู้ตอบคำถามที่นักจัดพูดในขณะนั้น ซึ่งนักจัดไม่ได้ต้องการคำตอบในขณะนั้น แต่เป็นการพูดคุยกับผู้ฟังที่กำลังฟังอยู่ เสมือนหนึ่งที่กำลังพูดคุยกันอยู่จริง และการที่รายการนี้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาพูดคุยในรายการตลอดเวลาได้ ทำให้ภาษาที่นักจัดใช้เชิงบทสนทนาเป็นการเชิญชวนให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในรายการเพื่อพูดคุยกัน เพราะเมื่อผู้ฟังได้ฟังเช่นนี้ อาจเป็นแรงจูงใจให้เกิดความต้องการที่จะพูดคุยโต้ตอบกับนักจัดด้วย จึงส่งผลต่อพฤติกรรมให้โทรศัพท์เข้ามาในรายการ นอกจากนี้ นักจัดยังใช้คำอุทานต่างๆ ในรายการ ดังตัวอย่าง

พี๊ก : ตอนนี้มีคนถามถึงเพลงไทย ไอ๊ย! 5 เพลงที่ติดกันนั้นเป็นเพลงฝรั่งหมดเลย
งั้นเรามาฟังเพลงไทยที่มีศัพท์ภาษาอังกฤษคะ ในเพลง นับ 1 ถึง 100 และ ยูแทนไอ
เธอแทนฉัน

การใช้คำอุทานของนักจัด เป็นการแสดงอารมณ์อย่างหนึ่ง เพื่อกระตุ้นดึงความสนใจในการฟังของเด็กได้ว่า เนื้อหาที่พูดนั้นคืออะไร เพราะรายการนี้เป็นรายการสำหรับเด็กเล็กจึงต้องอาศัยภาษาเพื่อไม่ให้น่าเบื่อ รวมถึงการสร้างความตื่นเต้นให้กับเด็กด้วย

การใช้อวัจนภาษาของนักจัดรายการนี้จะเห็นได้ว่าการใช้ลีลาด้านนี้มาก เพราะกลุ่มผู้ฟังหลักคือเด็กเล็ก อวัจนภาษาที่เด่นชัด คือ การเล่นกับโทนเสียง โดยมีการใช้เสียงโทนสูงในกรณีที่ประโยคนั้นต้องการดึงดูดความสนใจผู้ฟัง และมีการใช้บ่อยมาก เช่น ประโยคที่เชิญชวนให้เด็กโทรศัพท์เข้ามาเล่นเกมในช่วงนิทานของหนู จะใช้โทนเสียงสูงเพื่อจูงใจให้เด็กโทรศัพท์เข้า

มา หรือในขณะที่สนทนากับเด็กที่โทรเข้ามาเล่นเกมจะใช้โทนเสียงสูงในการพูดคุย เพื่อแสดงความเป็นพวกเดียวกันกับเด็ก ไม่ให้เด็กเกิดความประหม่าว่ากำลังคุยอยู่กับคนในวัยต่างกัน การเล่นโทนเสียงจึงช่วยให้เด็กเกิดความเป็นกันเอง และกล้าแสดงออกได้มากขึ้น

การใช้ลีลาทั้งด้านวจนภาษาและอวัจนภาษาของนักจัดรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนต์ วาไรตี้ จัปปูใส่กระดิ่ง มีการใช้ภาษาที่เป็นกันเองมาก มีความเป็นทางการน้อย และมีการเล่น โทนเสียง เพื่อกระตุ้นพฤติกรรมของเด็กเล็กซึ่งถือเป็นกลุ่มผู้ฟังหลักของรายการ ให้เกิดความคุ้นเคย เป็นกันเอง กล้าที่จะแสดงออกมากขึ้น

2.4 กลุ่มผู้ฟัง (Receiver) ของรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนต์ วาไรตี้

กลุ่มผู้ฟังหลักของรายการ รายการอันนี้ แอนด์ เฟรนต์ วาไรตี้ จัปปูใส่กระดิ่ง จะเป็นกลุ่มเด็กเล็กที่อยู่ในวัยอนุบาลศึกษา และประถมศึกษาตอนต้นเป็นส่วนมาก เพราะด้วยเนื้อหาของรายการมุ่งเน้นเด็กผู้ฟัง 2 กลุ่มนี้เป็นหลัก ส่วนเด็กวัยประถมศึกษาตอนปลายอาจมีเป็นจำนวนน้อย เพราะเนื้อหาของรายการเน้นเปิดเพลงที่เด็กเล็กร้อง นอกจากนี้กลุ่มผู้ฟังทั้งหมดจะอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น เพราะการส่งสัญญาณคลื่นของรายการจำกัดได้เพียงในเขตเหล่านี้ สามารถวิเคราะห์เพื่อแบ่งกลุ่มผู้ฟังย่อยในเขตเหล่านี้ออกได้ดังนี้

2.4.1 กลุ่มผู้ฟังเด็กที่ผู้ใหญ่เปิดให้ฟัง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่พ่อแม่ หรือญาติพี่น้องมีโอกาสรู้จักรายการนี้ จึงเปิดหรือแนะนำให้ลูกหลานของตนฟัง และกลุ่มนี้อาจมีเป็นจำนวนมากที่สุด เพราะรายการนี้เป็นรายการสำหรับเด็กเล็ก อาจมีเด็กเป็นจำนวนน้อยที่หมุนคลื่นมาฟังได้ด้วยตนเอง และมีความเป็นไปได้สูงที่จะฟังร่วมกับพ่อแม่

2.4.2 กลุ่มผู้ฟังเด็กที่หมุนคลื่นมาเจอรายการ เป็นกลุ่มที่บังเอิญหมุนมาพบเมื่อได้ฟังลักษณะเนื้อหาของรายการจึงเกิดความสนใจ และติดตามต่อไป แต่อาจมีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มแรก

2.4.3 กลุ่มพ่อแม่ที่มีลูกยังเล็ก หรือกลุ่มผู้ใหญ่ที่กำลังจะเป็นพ่อแม่ เพราะรายการนี้มีการส่งสารไปยังกลุ่มคนเหล่านี้ด้วย จึงมีความเป็นไปได้ว่า กลุ่มนี้จะคอยติดตามฟังรายการเพื่อนำเนื้อหาสาระในช่วงของการเลี้ยงลูกมาเป็นความรู้

2.4.4 กลุ่มคุณครูที่สนใจในเนื้อเพลงที่เปิดในรายการ เป็นกลุ่มวัยผู้ใหญ่ที่มีอาชีพครู เมื่อหมุนคลื่นมาพบรายการนี้ จึงเกิดความสนใจในการนำเนื้อเพลงไปสอนเด็กให้ร้องในห้องเรียน

จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้ฟังของรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับคู่ใส่กระดิ่ง ไม่ได้จำกัดอยู่แต่เด็กเล็กเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงผู้ใหญ่ที่เป็นพ่อแม่ หรือกำลังจะเป็นพ่อแม่ และคุณครูที่สนใจในเนื้อหาของรายการนี้ด้วย แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายหลักของรายการก็คือ เด็กเล็กนั่นเอง ซึ่งเด็กที่ฟังรายการนี้อาจฟังร่วมกับพ่อแม่ เพราะมีเนื้อหาที่เสนอถึงพ่อแม่ด้วย

3. รายการครอบครัวสุขสันต์

รายการครอบครัวสุขสันต์เป็นรายการที่อยู่ในสังกัดของบริษัททรินิตี้ เรดิโอ จำกัด เป็นรายการที่ออกอากาศสดทุกวันเสาร์ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง เอฟ เอ็ม 97.0 เมกะเฮิรตซ์ ตั้งแต่เวลา 15.00 – 19.00 นาฬิกา มีลักษณะต่างๆของรายการดังนี้

3.1 รูปแบบ (Format) ของรายการครอบครัวสุขสันต์

รายการครอบครัวสุขสันต์เป็นรายการที่มีรูปแบบของการสนทนาเป็นหลัก โดยมีนักจัดรายการวิทยุหลัก 2 ท่านดำเนินรายการร่วมกัน เป็นผู้หญิง 1 ท่านคือ “พีหนึ่ง” (รัตติมา มุกดาอนันต์) และเป็นผู้ชาย 1 ท่าน คือ “คุณพ่อน้องแพรว” (ธัชพล ชัยพรภักดี) นักจัดรายการทั้งสองท่านจะดำเนินรายการโดยการสนทนายร่วมกันตลอดทั้งรายการโดยไม่มีช่วงต่างๆของรายการ ยกเว้นในช่วง 18.00 นาฬิกา ซึ่งเป็นช่วงผู้ใหญ่เล้าเอาใจเด็ก รายการนี้ไม่มีการเปิดเพลง จะเปิด 1 เพลงตอนต้นรายการเท่านั้น รูปแบบรายการจะเป็นการสนทนายระหว่างนักจัดทั้ง 2 ท่าน และผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามาในรายการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็ก

วัตถุประสงค์หลักของรายการคือ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกโดยการโทรศัพท์เข้ามา แสดงความสามารถผ่านการออกอากาศได้ตลอดเวลาของรายการ การแสดงความสามารถของเด็กไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นประเภทใดประเภทหนึ่ง ขึ้นอยู่กับเด็กว่าในวันนั้นจะโทรศัพท์เข้ามาทำอะไร เช่น โทรมาให้ความรู้ทั่วไป โทรมาอ่านกลอน โทรมาร้องเพลง หรือโทรมาถามคำถามเพื่อให้ผู้จัดตอบ เป็นต้น การแสดงความสามารถต่างๆเหล่านี้ นักจัดจะเป็นผู้ให้คะแนนในแต่ละ

ครั้งว่าเป็นเท่าใด เพื่อนำไปสะสมคะแนนให้กับเด็กเป็นรายบุคคล เมื่อถึงสิ้นเดือนจึงรวมคะแนนสะสมทั้งหมด ว่าใครได้คะแนนสูงสุด และเรียงลำดับคะแนนลงมาจากมากไปน้อย หลังจากนั้นจึงแจกของรางวัลให้กับผู้ที่ได้คะแนนมากที่สุดเรียงลำดับลงมาตามจำนวนของรางวัลที่มีอยู่ จำนวนของรางวัลที่แจกในแต่ละเดือนจะมีไม่แน่นอน ดังนั้นจึงไม่สามารถระบุชัดเจนได้ว่า ในแต่ละเดือนต้องสะสมคะแนนถึงอันดับที่เท่าไรจึงจะได้รับของรางวัล ส่วนคะแนนทางการแสดงความสามารถแต่ละด้านของเด็กจะได้รับคะแนนแตกต่างกันดังนี้ ดังตาราง

ตารางที่ 4 รูปแบบการให้คะแนนความสามารถของเด็กในรายการครอบครัวสุขสันต์

รูปแบบของการให้คะแนนความสามารถของเด็กในรายการ	
ประเภทของความสามารถ	คะแนน
การให้ความรู้ทั่วไป	6 คะแนน
การอ่านกลอนหรือคำประพันธ์	5 คะแนน
การร้องเพลง	5 คะแนน
การเล่นดนตรี	5 คะแนน
การเล่านิทาน	5 คะแนน
การถามคำถามให้นักจัดตอบ (จำนวน 3 ข้อ ต่อการโทรศัพท์เข้ามา 1 ครั้ง)	ข้อละ 2 คะแนน (กรณีที่นักเรียนจัดตอบไม่ได้)
	ไม่ได้คะแนน (กรณีที่นักเรียนจัดตอบได้)

จะเห็นได้ว่า คะแนนในการแสดงความสามารถแต่ละด้านจะไม่แตกต่างกันมาก เพื่อไม่ให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าความสามารถที่ตนได้แสดงออกนั้นไม่ด้อยไปกว่าด้านอื่น แต่จะเน้นให้เด็กกล้าแสดงออก มีพัฒนาการทางความคิด เพราะนักจัดจะแนะนำให้เด็กพยายามแสดงออกในหลายๆด้าน เพื่อให้เด็กค้นพบตนเองได้ด้วยว่าสิ่งที่ตนถนัดนั้นคือสิ่งใด และรายการนี้ยังส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวคือ ในกรณีที่เด็กโทรศัพท์เข้ามาแล้วไม่ได้คะแนน ผู้ใหญ่ที่อยู่กับเด็กด้วย ไม่ว่าจะพ่อแม่ พี่ ลุง ป้า น้า อา หรือ ปู่ ย่า ตา ยาย สามารถร้องเพลงออกกรายการเพื่อช่วยเพิ่มคะแนนให้กับเด็กได้ กิจกรรมนี้สามารถแสดงความรักความผูกพันที่ผู้ใหญ่มีต่อลูกหลานพร้อมกับให้ความสนุกสนานไปด้วย

ดังนั้นทางรายการจึงมีการเปิดรับสมาชิกของรายการ โดยเด็กที่โทรศัพท์เข้ามาจะถือว่าได้เป็นสมาชิกของรายการ ไม่จำเป็นต้องโทรมาแสดงออก อาจเป็นการโทรเข้ามาพูดคุยกับนักจัดเพื่อแนะนำตัวเพียงอย่างเดียวก่อนก็ได้ ในการโทรศัพท์ครั้งแรกนักจัดจะขอชื่อ นามสกุล อายุ ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ ในกรณีที่เมื่อสะสมคะแนนได้มากจะติดต่อกลับไปเพื่อส่งของรางวัล นอกจากนี้แขกรับเชิญที่มาในรายการส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่เป็นสมาชิกรายการมาที่สถานี เพื่อ

ร่วมฝึกจัดรายการไปพร้อมกับนักจัด และบางครั้งนักจัดจะเชิญผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์หรือข้อคิด ในชีวิตที่น่าสนใจมาพูดคุยในรายการในช่วงเวลา 18.00 นาฬิกา เป็นต้นไป ที่มีชื่อช่วงว่า “ผู้ใหญ่ เล่าเอาใจเด็ก” และเด็กสามารถโทรศัพท์มาพูดคุยกับแขกรับเชิญในรายการได้

ส่วนสิ่งที่เป็นรูปแบบเด่นของรายการนี้อีกหนึ่งอย่างคือ การที่รายการนี้ไม่จำกัดว่าแฟน รายการต้องเป็นเด็กเท่านั้น สามารถฟังได้ทุกเพศทุกวัยที่มีความสนใจในรายการ และโทรศัพท์ เข้ามาในรายการเพื่อพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็น เช่น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคือ คุณ สมัคร สุนทรเวช ก็เป็นแฟนรายการนี้ และโทรศัพท์เข้ามาให้ข้อคิดและความรู้แก่เด็กผ่านทางรายการ เป็นต้น เพราะรายการนี้ถึงแม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การเน้นการแสดงออกของเด็ก แต่ทางรายการยังตระหนักความสำคัญถึงความผูกพันในการเป็น “ครอบครัวใหญ่” ซึ่งก็คือ ทุกคนที่ฟังรายการครอบครัวสุขสันต์เปรียบเสมือนอยู่ในครอบครัวเดียวกัน มีความอบอุ่น รักและเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมถึงการสอนและให้ข้อคิดแก่เด็กผ่านทางรายการ โดยมีนักจัดเป็นสื่อกลางในการเชื่อมสายสัมพันธ์ของครอบครัวสุขสันต์แห่งนี้ การรวมเป็นครอบครัวที่ไม่ได้เกี่ยวพันกันทางสายเลือดที่เกิดจากรายการนี้เป็นการสร้างสรรค์สังคมอย่างหนึ่งให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรัก ความโอบอ้อมอารี ตลอดจนการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามทุกข์ เพราะแฟนรายการทุกคนมีความรู้สึกถึงการเป็นครอบครัวเดียวกันนั่นเอง

3.2 เนื้อหา (Content) ของรายการครอบครัวสุขสันต์

รายการครอบครัวสุขสันต์เป็นรายการที่ให้เนื้อหาสาระหลากหลาย ด้วยเหตุที่รายการนี้เป็นรายการสนทนาที่เน้นให้เด็กโทรศัพท์เข้ามาแสดงออก ความรู้ต่างๆที่ได้จากรายการจึงมาจาก ความรู้ที่เด็กได้โทรศัพท์เข้ามาเล่า รวมไปถึงความบันเทิงและความสนุกสนานของรายการก็มาจากการร้องเพลงของเด็กๆ และการสนทนาที่ให้อารมณ์ขันจากนักจัดรายการทั้ง 2 ท่าน

จากชื่อของรายการที่ว่า “ครอบครัวสุขสันต์” เป็นการสื่อความหมายด้านเนื้อหาของ รายการให้แก่ผู้ฟังได้ว่า รายการนี้ต้องเป็นรายการที่ส่งเสริมให้คนทุกคนในครอบครัวมีความสุข สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขด้วย ตามชื่อรายการคือ ผู้ฟังที่ฟังก็จะเป็นครอบครัวที่มีแต่ ความสุขสันต์ ในช่วงเริ่มต้นรายการมีสปอตเข้ารายการที่กล่าวว่

เสียงเด็กผู้หญิง : รายการครอบครัวสุขสันต์รายการวิทยุดีเด่นจาก ส.ย.ช. ดำเนินรายการโดย รัตติมา มุกดาอนันต์ และ ธัชพล ชั้นพรภักดี สนับสนุนโดย โรงเรียนอนุบาลนานาชาติ เลินนิง โฮม โทร 02- 2315333

จากสปอทรายการจะพบว่ารายการนี้มีการอ้างถึงรางวัลที่ได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ หรือ ส.ย.ช. เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือจากหลักฐานของรายการได้อย่างหนึ่งว่า รายการนี้เป็นรายการที่มีคุณภาพ และได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน กลวิธีนี้เป็นการโน้มน้าวใจผู้ฟังวิธีหนึ่ง ต่อจากนั้นจึงเป็นการแนะนำนักจัดรายการทั้ง 2 ท่าน และบอกผู้สนับสนุนรายการพร้อมกับเบอร์โทรศัพท์เพื่อเป็นการโฆษณาช่วงเริ่มต้นรายการ

เมื่อเข้าสู่ช่วงแรกของรายการ จะเปิดเพลง 1 เพลง ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กหรือครอบครัว ก่อนที่จะเริ่มการทักทายของนักจัดรายการ ดังตัวอย่าง

พี่หนึ่ง : สวัสดีค่ะ

คุณพี่น้องแพรว : สวัสดีครับ

พี่หนึ่ง : สวัสดีคุณผู้ฟังทุกท่านคะ วันนี้ดิฉันรัตติมา มุกดาอนันต์ กลับมาแล้ว

คุณพี่น้องแพรว : ผมธัชพล ชั้นพรภักดีนะคะครับ

พี่หนึ่ง : วันนี้เรากลับมาพร้อมกับสายฝนที่โปรยปราย หนักหน่วงมากเลยนะคะ คุณพี่น้องแพรว

คุณพี่น้องแพรว : ใช่ครับ

จากตัวอย่างจะเห็นว่า เมื่อนักจัดเริ่มดำเนินรายการ จะมีการย้ำถึงการแนะนำตัวอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ผู้ฟังจดจำได้ พร้อมกับการอธิบายรูปแบบของรายการด้วยในกรณีที่มีผู้ฟังบางท่านเริ่มฟังรายการเป็นครั้งแรก หลังจากนั้นจะเป็นการสนทนาเรื่องทั่วไประหว่างนักจัดทั้ง 2 ท่าน ซึ่งจะมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมช่วงเทศกาลต่างๆในขณะนั้น รวมถึงข่าวต่างๆที่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ผู้ฟังรับทราบเหตุการณ์หรือกิจกรรมต่างๆได้ เช่น การพูดคุยถึงงานมหกรรมสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และเชิญชวนให้ไปทำงานนี้ หรือการพูดถึงเทศกาลกินเจ เป็นต้น เมื่อสนทนาได้ประมาณ 15 – 20 นาทีแล้ว นักจัดจึงเปิดสายให้เด็กโทรศัพท์เข้ามาแสดงออกในรายการ ซึ่งนักจัดจะสอดแทรกข้อแนะนำ ความรู้ ตลอดจนข้อคิดต่างๆมาเพิ่มเติมจากความสามารถที่เด็กแต่ละคนโทรเข้ามาแสดงออก ดังนั้นตลอดการดำเนินรายการ นักจัดทั้ง 2 ท่าน จะ

ต้องพูดคุยกับเด็กและสร้างความสนุกสนานตลอดเวลา เพื่อดึงดูดความสนใจ โดยทุกครั้งชั่วโมงรายการจะถูกคั่นด้วยโฆษณา เมื่อเข้าสู่รายการอีกครั้งนักจัดก็จะสนทนากับเด็กที่โทรศัพท์เข้ามา ในรายการต่อ จะดำเนินรายการเช่นนี้ไปตลอดทั้งรายการจนจบ ดังนั้นเนื้อหาของรายการส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่เด็กโทรศัพท์เข้ามา ซึ่งนักจัดจะต้องเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องตามเรื่องราวของเด็กแต่ละคนที่โทรเข้ามา เพื่อให้การสนทนาเป็นไปในทางเดียวกัน นอกจากนี้เนื้อหาที่นักจัดคุยกับเด็กจะเป็นเรื่องครอบครัวของเด็ก ตัวอย่างเช่น

พี่หนึ่ง : น้องเอ็ม วันนี้จะมาทำอะไรคะลูก

น้องเอ็ม : มาร้องเพลงกำแพงเงินของ ไมค์ ภิรมย์พร

พี่หนึ่ง : แล้วเป็นไงบ้างคะ กิจกรรมส่งขนม

น้องเอ็ม : ก็ดีครับ

พี่หนึ่ง : แล้วตอนนีที่บ้านน้ำท่วมรึยังคะ

น้องเอ็ม : ตอนนีปรี่มๆแล้วครับ

จะเห็นว่าการสนทนาของนักจัดจะมุ่งการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของเด็กก่อนที่จะให้เด็กแสดงออก เพื่อที่จะให้เด็กเกิดความเป็นกันเอง และเกิดความคุ้นเคยกับนักจัด เสมือนหนึ่งว่าเป็นคนในครอบครัวเดียวกันที่มีความห่วงใยให้แก่กันนั่นเอง เนื้อหาที่พบในรายการจึงเกี่ยวกับชีวิตของเด็กเป็นส่วนใหญ่นักจัด

เนื้อหากการแสดงความสามารถของเด็กที่โทรศัพท์เข้ามาในรายการสามารถวิเคราะห์แยกออกมาได้ดังนี้

3.2.1 การให้ความรู้ทั่วไป จากเด็กที่โทรศัพท์เข้ามาในรายการมีความหลากหลายมาก เพราะทางรายการไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นความรู้ประเภทใดประเภทหนึ่ง ความรู้จึงมีทั้งความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ชีววิทยา ธรรมชาติ อวกาศ วิศวกรรม และรวมไปถึงความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ต่างๆด้วย เนื้อหาเหล่านี้ขึ้นอยู่กับเด็กว่า ได้ค้นเนื้อหาเหล่านี้มาจากที่ใด โดยนักจัดจะให้เด็กบอกตอนท้ายว่า มีแหล่งที่มาจากที่ใด พร้อมกับบอกชื่อของตนเอง กลวิธีนี้เป็นการปลูกฝังเด็กได้อย่างดีในการค้นคว้าหาความรู้และต้องมีการอ้างอิงความรู้ด้วย พร้อมกับบอกชื่อของตนเองเพื่อรายงานให้ผู้ฟังได้รับทราบ

3.2.2 การอ่านกลอนหรือคำประพันธ์ มีลักษณะเหมือนกับการให้ความรู้ทั่วไปคือ สามารถนำกลอนชนิดใดมาอ่านออกรายการก็ได้ ประเภทของกลอนที่เด็กนำมาอ่าน เช่น

กลอนสิ่งแวดล้อม กลอนจากแบบเรียนภาษาไทย และกลอนที่เข้ากับวันสำคัญต่างๆ คือ กลอนวันแม่ เป็นต้น เมื่ออ่านจบก็ต้องบอกถึงที่มาของกลอนนั้น และบอกชื่อของตน คล้ายกับการให้ความรู้

3.2.3 การร้องเพลง ถือว่าเป็นการแสดงออกของเด็กเพื่อสร้างความบันเทิงและความสนุกสนานรูปแบบหนึ่งในรายการ เด็กจะสามารถนำเพลงประเภทใดมาร้องในรายการก็ได้ ไม่ว่าจะเป็น เพลงไทยสากล หรือเพลงลูกทุ่ง รวมไปถึงเพลงภาษาต่างๆ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผู้ปกครองของเด็กร้องเพลงร่วมด้วยในกรณีที่ลูกหลานไม่ได้คะแนนจากการตั้งคำถาม

3.2.4 การเล่นดนตรี เป็นการแสดงออกของเด็กส่วนหนึ่งในรายการแต่ถือว่ายังมีเป็นส่วนน้อยอยู่ ดนตรีที่เด็กจะเล่นออกในรายการก็ไม่จำกัดประเภทของดนตรีเช่นกัน ดนตรีที่เด็กเล่นให้ฟังออกอากาศผ่านทางโทรศัพท์เช่น ออร์แกน เปียโน เป็นต้น การแสดงความสามารถทางการเล่นดนตรีคือการเล่นดนตรีในทำนองเพลงใดก็ได้ 1 เพลง ซึ่งถือเป็นการสร้างความบันเทิงอย่างหนึ่งในรายการเช่นกัน

3.2.5 การเล่านิทาน เป็นการแสดงความสามารถที่เด็กจะเลือกนิทานมา 1 เรื่องเพื่อมาเล่าในรายการ โดยเด็กจะพยายามดัดเสียงพูดให้คล้ายกับตัวละครต่างๆในนิทาน เช่น ดัดเสียงต่ำเมื่อพากย์เสียงเป็นสิงโตเจ้าป่า เป็นต้น การเล่านิทานจึงเป็นการฝึกให้เด็กรู้จักการสร้างอารมณ์ร่วมไปกับตัวละครในนิทาน ทำให้เด็กพัฒนาการด้านการใช้เสียง และวันข้างหน้าในการเล่าเรื่องได้

3.2.6 การถามคำถาม เป็นการแสดงความสามารถที่นักจัดจะต้องมีส่วนร่วมด้านคะแนนด้วย คือ เมื่อเด็กถามคำถาม ผู้ที่จะทำหน้าที่ตอบคำถามคือ นักจัดทั้ง 2 ท่าน ถ้านักจัดท่านใดท่านหนึ่งตอบได้ เด็กจะไม่ได้คะแนนในข้อนั้น แต่ถ้านักจัดตอบคำถามไม่ได้ เด็กก็จะได้คะแนนข้อละ 2 คะแนน โดยเด็กมีสิทธิ์ที่จะถามคำถาม 3 ข้อ เนื้อหาของคำถามที่เด็กถามนั้นมีความหลากหลายเช่นเดียวกับการให้ความรู้ คำถามนั้นจะไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นคำถามที่เกี่ยวกับความรู้เท่านั้น เด็กสามารถนำคำถามที่เป็นปัญหาเขavnหรือปัญหาที่ไม่มีสาระประโยชน์มาถามได้ ดังนั้นคำถามจึงมีทั้งให้สาระความรู้ และไม่ให้สาระ แต่การไม่จำกัดประเภทของคำถามเช่นนี้จึงเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กมีจินตนาการของตนเอง นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความสนุกสนาน พร้อมกับเกิดความตลกขบขันในรายการด้วย

การใช้สรรพนามสนทนากันระหว่างนักจัดทั้ง 2 ท่านจะเรียกชื่อที่ใช้ในรายการเลย และการเรียกโดยย่อ จะใช้คำสุภาพทั่วไป คือ “คุณ” “ดิฉัน” “ผม”

ส่วนนักจัดฝ่ายชายจะใช้สรรพนามเรียกแทนตนเองว่า “คุณพ่อน้องแพรว” ซึ่งมีการใช้คำที่แตกต่างออกไปจากพี่หนึ่ง การใช้คำว่า “คุณพ่อ” สามารถส่งผลต่อทัศนคติผู้ฟังได้ทางหนึ่งคือ ทำให้ทราบว่านักจัดเป็นคุณพ่อ ทำให้เด็กผู้ฟังเกิดความน่าเชื่อถือและความเคารพต่อนักจัด เพราะเด็กจะมีการแปลความหมายของ “คุณพ่อ” ในความนึกคิดคล้ายกับคุณพ่อของตน (fantasy theme) และการตามหลังด้วยชื่อเด็กว่า “น้องแพรว” ทำให้ผู้ฟังแปลความหมายได้ทันทีว่า นักจัดเป็นคุณพ่อที่มีลูกชื่อน้องแพรว สถานภาพของความสัมพันธ์ใกล้ชิดจะแตกต่างไปจากพี่หนึ่งคือ ถ้าเป็นเด็กจะนับถือคุณพ่อน้องแพรวในฐานะผู้ใหญ่ท่านหนึ่งที่มีสถานภาพเป็นคุณพ่อของเด็ก เด็กจะเกรงใจมากกว่าการใช้คำว่า “พี่” ส่วนผู้ใหญ่จะมองคุณพ่อน้องแพรวในความเป็นพวกเดียวกันตรงที่อยู่ในสถานภาพของการมีลูก ดังนั้นความสัมพันธ์ใกล้ชิด และความเป็นกันเองระหว่างคุณพ่อน้องแพรวกับพ่อแม่เด็กจะมีมากกว่ากับเด็ก

การใช้ภาษาระหว่างนักจัดทั้ง 2 ท่าน จะเป็นภาษากึ่งทางการ ที่เรียบง่าย (plain style) มีการแสดงความเป็นธรรมชาติของภาษาในกรณีที่มีการสร้างอารมณ์ในบทสนทนานั้น เช่น การใช้คำอุทานว่า “ว๊าย” “โอ้โฮ” เป็นต้น

การใช้วัจนภาษาของนักจัดทั้ง 2 ท่าน มีการใช้ลีลาของโทนเสียงตามเนื้อหาของการสนทนาคือ เมื่อมีเนื้อหาที่น่าตื่นเต้นหรือตกใจ นักจัดจะใช้โทนเสียงสูงเพื่อสร้างอารมณ์ร่วมไปกับเนื้อหา นอกจากนี้จะสร้างความสนุกสนานตลอดเวลา โดยการใช้เสียงหัวเราะบ่อยครั้งเพื่อแสดงอารมณ์สนุกตามไปกับเนื้อหาต่างๆเหล่านั้น

ดังนั้น การใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษาของนักจัด 2 ท่าน ในรายการครอบครัวสุขสันต์มีลักษณะที่เหมือนกัน แต่แตกต่างกันตรงการใช้สรรพนามเท่านั้นซึ่งมีผลต่อลักษณะการสร้างความสัมพันธ์ต่อผู้ฟังได้

3.4 กลุ่มผู้ฟัง (Receiver) ของรายการครอบครัวสุขสันต์

รายการครอบครัวสุขสันต์เป็นรายการที่เน้นกลุ่มผู้ฟังที่เป็นเด็กเป็นหลัก เพื่อให้เด็กโทรทัศน์เข้ามาแสดงออกในรายการ แต่ไม่ได้จำกัดผู้ฟังอยู่แค่เพียงเด็กเท่านั้น คนทุกเพศทุกวัยที่สนใจในรายการนี้ ก็เป็นแฟนรายการได้ จึงสามารถแบ่งกลุ่มผู้ฟังย่อยได้เป็นดังนี้

3.4.1 กลุ่มผู้ฟังเด็กที่หมอนคลื่อนมาเจอรายการนี้ เป็นกลุ่มที่บังเอิญหมอนมาพบเมื่อได้ฟังลักษณะเนื้อหาของรายการจึงเกิดความสนใจ และติดตามต่อไป

3.4.2 กลุ่มผู้ฟังเด็กที่ผู้ใหญ่เปิดให้ฟัง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่พ่อแม่ หรือญาติพี่น้องมีโอกาสรู้จักรายการนี้ จึงเปิดหรือแนะนำให้ลูกหลานของตนฟัง และมีความเป็นไปได้สูงว่าผู้ใหญ่จะฟังไปพร้อมกับเด็กด้วย

3.4.3 กลุ่มผู้ฟังเด็กที่เพื่อนแนะนำให้ฟังรายการ อาจเป็นเพื่อนบ้าน หรือเพื่อนที่โรงเรียน

3.4.4 กลุ่มผู้ฟังทุกเพศทุกวัยที่หมอนคลื่อนมาเจอรายการนี้ และเกิดความสนใจจึงติดตามฟังรายการต่อไป

3.4.5 กลุ่มผู้ฟังที่เล่นอินเทอร์เน็ตมีโอกาสที่จะฟังรายการนี้ได้ เพราะรายการนี้ถ่ายทอดเสียงออกทางเว็บไซต์ของสถานี ดังนั้นขอบเขตที่อยู่ของผู้ฟังรายการนี้ไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในประเทศไทยเท่านั้น ทั่วโลกสามารถรับฟังรายการนี้ได้ทั้งหมดทางเว็บไซต์ กลุ่มผู้ฟังทางอินเทอร์เน็ตจึงน่าจะเป็นคนไทยที่สนใจรายการนี้แต่ไม่สามารถรับสัญญาณคลื่นวิทยุได้ เช่น ต่างจังหวัด หรือต่างประเทศ

จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้ฟังของรายการครอบครัวสุขสันต์ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เด็กเท่านั้น แต่รวมไปถึงคนทุกเพศทุกวัยที่สนใจรูปแบบการดำเนินรายการที่มีทั้งเนื้อหาสาระที่หลากหลายและความบันเทิงที่นักรู้จักและเด็กร่วมกันเสนอเนื้อหาเหล่านี้ขึ้นมา นอกจากนี้ขอบเขตที่อยู่ของกลุ่มผู้ฟังก็ไม่จำกัดเฉพาะแต่พื้นที่ที่สามารถรับสัญญาณการส่งคลื่นวิทยุเอฟ เอ็ม เท่านั้น แต่รวมถึงการถ่ายทอดเสียงทางเว็บไซต์ของสถานีอีกด้วย

4. รายการกว่าจะรู้เพียงสา

รายการกว่าจะรู้เพียงสาเป็นรายการที่ผลิตโดยองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) ออกอากาศตั้งแต่วันพุธถึงวันอาทิตย์ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง เอฟ เอ็ม 97.5 เมกะเฮิรตซ์ เวลา 19.30 – 21.00 นาฬิกา มีลักษณะต่างๆของรายการดังนี้

4. 1 รูปแบบ (Format) ของรายการกว่าจะรู้เตียงสา

รายการกว่าจะรู้เตียงสา มีรูปแบบหลักคือ การสนทนา โดยนักจัดรายการหลักผู้หญิง 1 ท่าน คือ “ป้าแป้ว” (สุธีรา วิเศษสังข์) มาดำเนินรายการตั้งแต่วันพุธถึงวันเสาร์ และจะวิเคราะห์ถึงการออกอากาศเฉพาะวันพุธถึงวันเสาร์เท่านั้น เพราะวันอาทิตย์เป็นรูปแบบของการเสนอเนื้อหาแก่พ่อแม่โดยเฉพาะ รายการนี้เป็นรายการที่เน้นการให้ความรู้จากการสนทนา สลับกับการเปิดเพลง บางครั้งมีการนำเทปที่ไปบันทึกบรรยากาศกิจกรรมต่างๆนอกสถานที่มาเปิดในรายการ และสามารถแบ่งช่วงต่างๆในรายการออกมาเป็นดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 รูปแบบของช่วงในรายการกว่าจะรู้เตียงสา

ชื่อช่วง	รูปแบบการดำเนินรายการ
ช่วงวิทยาสตรวิยไฮ ก้าวไกลกับ ส.ว.ท.ช.	การให้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์
ช่วงสายสัมพันธ์ก่อนนอน	การเล่านิทาน

จะเห็นว่าช่วงหลักของรายการมีเพียง 2 ช่วง ส่วนการดำเนินรายการนอกเหนือจากสองช่วงนี้ นักจัดจะเป็นผู้ให้สาระประโยชน์แก่ผู้ฟังโดยการสนทนา และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และบางวันจะให้สาระโดยการเปิดเทปบันทึกกิจกรรมต่างๆนอกสถานที่ เพราะระยะเวลาการออกอากาศ 1 ชั่วโมง 30 นาที ประกอบกับจำนวนของช่วงเพียง 2 ช่วงเท่านั้น ทำให้นักจัดต้องนำกลวิธีการเสนอเนื้อหาสาระทั่วไปที่ดึงดูดความสนใจผู้ฟัง นั่นคือ การให้ผู้ฟังได้รับฟังบรรยากาศของกิจกรรมต่างๆที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าจากสถานที่จริง เช่น การบันทึกเทปกิจกรรมการเยี่ยมชมฟาร์มโชคชัย เป็นต้น รวมถึงการเปิดเทปบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆหรือนักวิชาการเฉพาะด้านเพื่อเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ฟัง

นอกจากการดำเนินรายการกว่าจะรู้เตียงสาของนักจัดหลักคือ “ป้าแป้ว” แล้ว ยังมีทีมงานนักจัดที่ร่วมจัดรายการด้วยคือ “ป้าแมว” และ “ป้าขวัญ” ซึ่งเป็นผู้ที่คอยร่วมสนทนากับป้าแป้วในบางช่วง โดยเฉพาะป้าแมวจะเป็นผู้คอยควบคุมการเปิดเพลงในรายการ รายการนี้จึงมีนักจัดรายการทั้งหมด 3 ท่านที่มีบทบาทในการดำเนินรายการ อีกทั้งอาจมีแขกรับเชิญมาร่วมจัดรายการบ้างแต่มีเป็นจำนวนน้อย ส่วนใหญ่แขกรับเชิญจะเป็นผู้ที่เคยมาร่วมจัดรายการนี้แล้ว

จากการที่รายการนี้เป็นรายการออกอากาศสดจึงเปิดโอกาสให้เด็กโทรศัพท์เข้ามาพูดคุย แสดงความคิดเห็น และตอบปัญหา ส่วนใหญ่ทางรายการจะมีของขวัญเพื่อแจกให้กับเด็กที่โทรศัพท์เข้ามา การนำของรางวัลมาให้แก่เด็กเป็นการกระตุ้นและจูงใจพฤติกรรมของเด็กอย่างหนึ่ง เพื่อให้เด็กกล้าที่จะแสดงออกในการโทรศัพท์เข้ามาพูดคุยกับนักจัดออกอากาศ

จะเห็นได้ว่ารายการกว่าจะรู้เดียงสา มีรูปแบบการดำเนินรายการที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้นๆว่า มีกิจกรรมหรือเรื่องราวใดที่เป็นประโยชน์แก่เด็ก นักจัดจึงนำเนื้อหาเหล่านั้นมาเล่าให้เด็กฟังด้วยรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหานั้น เช่น นักจัดเล่าถึงกิจกรรมตรวจฟันฟรีที่สวนลุมพินี นักจัดจึงออกไปบันทึกเทปการสัมภาษณ์ทันตแพทย์ที่รับผิดชอบโครงการนี้ พร้อมบอกรายละเอียดของงาน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังที่สนใจ เป็นต้น

4.2 เนื้อหา (Content) ของรายการกว่าจะรู้เดียงสา

รายการกว่าจะรู้เดียงสาเป็นรายการที่เสนอเนื้อหาสาระที่หลากหลาย ไม่จำกัดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่เนื้อหาที่เสนอจะเป็นสาระประโยชน์แก่ผู้ฟังที่เป็นเด็ก มีบางครั้งเสนอสาระแก่พ่อแม่ในการดูแลลูก แต่อย่างไรก็ตามเป้าหมายกลุ่มผู้ฟังของรายการคือเด็ก โดยผู้ฟังสามารถเข้าใจวัตถุประสงค์รายการได้ตั้งแต่การเสนอชื่อรายการช่วงต้นว่า

เสียงผู้หญิง : ท่านกำลังรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียง อ.ส.ม.ท. เอฟ เอ็ม 97.5

เมกะเฮิรตซ์ ต่อจากนี้เสนอรายการกว่าจะรู้เดียงสา

เสียงเด็กผู้หญิง : ลา ลา ล้า ล้า ล้า ล้า ลา ลา ล้า ลา ลา ลา ลา

จากสปอตที่แนะนำชื่อรายการนั้น ผู้ฟังสามารถเข้าใจถึงชื่อรายการเพราะ การใช้ชื่อว่า “กว่าจะรู้เดียงสา” เป็นการใช้คำพ้องเพมาตั้งเป็นชื่อรายการ ที่หมายถึง คนที่ยังไม่รู้จักว่าการกระทำสิ่งใดนั้นผิดหรือถูกต้อง ซึ่งก็คือ คนที่อยู่ในวัยเด็กนั่นเอง ชื่อนี้จึงเป็นการเจาะจงกลุ่มผู้ฟังและบอกวัตถุประสงค์ว่า เป็นรายการที่เสนอเนื้อหาสำหรับเด็กโดยชี้แนะถึงการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ เพราะวัยเด็กจะต้องมีผู้ชี้แนะว่า สิ่งใดควรกระทำหรือสิ่งใดไม่ควรกระทำ ถึงแม้ว่าเด็กอาจยังไม่เข้าใจความหมายของชื่อรายการแต่พ่อแม่ที่ฟังจะทราบได้ทันที และแนะนำให้เด็กฟังรายการนี้ต่อไปได้ นอกจากนี้การมีเสียงเด็กผู้หญิงมาร้องทำนองเป็นเพลงสั้นๆ ก็สามารถบอกถึงกลุ่มผู้ฟังได้ชัดเจนอีกเช่นกันว่าเป็นรายการสำหรับเด็ก และยังแสดงถึงความเป็นกันเองกับเด็กผู้ฟังได้อีกว่า เสียงของเด็กในรายการเปรียบเหมือนเสียงของความเป็นเพื่อนในวัยเดียวกัน ทำให้ผู้ฟังเกิดความคุ้นเคยในการฟังรายการมากขึ้น

เนื้อหาของรายการกว่าจะรู้เดียงสาที่นักจัดเสนอแต่ละวันจะมีทั้งเนื้อหาที่ให้ความรู้ และการประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือโครงการที่เป็นประโยชน์แก่เด็ก จึงสามารถวิเคราะห์ประเภทของเนื้อหาได้ดังนี้

4.2.1 การประชาสัมพันธ์ข่าวกิจกรรมหรือโครงการ

4.2.2 การเสนอเนื้อหาสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน

4.2.3 การเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยของเด็ก

4.2.4 การเสนอแนะกิจกรรมยามว่าง

4.2.5 การเสนอความบันเทิงโดยการเปิดเพลง

4.2.1 การประชาสัมพันธ์ข่าวกิจกรรมหรือโครงการ เป็นเนื้อหาหลักเรื่องหนึ่งของรายการนี้ โดยนักจัดคือป้าแป๋วจะเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ตั้งแต่ช่วงต้นของรายการว่าในช่วงนี้จะมีกิจกรรมใดบ้างที่เป็นประโยชน์แก่เด็ก ตัวอย่างเช่น ประชาสัมพันธ์โครงการสวนวาดการ์ตูนอย่างง่ายกับนมคันทรี่เฟรช โครงการไดโนซอร์ฮันเตอร์ พิพิธภัณฑเด็กเปิดอบรมผู้ประกาศรายการโทรทัศน์รุ่นเยาว์ และการออกค่ายกิจกรรมในช่วงปิดเทอม เป็นต้น การนำเนื้อหาประชาสัมพันธ์มาพูดช่วงต้นรายการทำให้จำนวนผู้ฟังทราบได้มากที่สุด เพราะต้นรายการยังเป็น 17.30 นาฬิกา อยู่ เป็นช่วงที่น่าจะมีผู้ฟังสนใจมากที่สุด

4.2.2 การเสนอเนื้อหาสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน นักจัดรายการจะนำเรื่องราวที่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบันมาเล่าให้แก่ผู้ฟัง เช่น การเชิญชวนให้บริจาคของแก่ผู้ประสบภัยน้ำท่วม การกินอาหารที่มีคุณค่าทางสารอาหารในเทศกาลกินเจ เป็นต้น

4.2.3 การเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยสำหรับเด็ก โดยส่วนใหญ่ นักจัดจะนำเทปสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้เช่น นายแพทย์มาให้ความรู้เกี่ยวกับการกินอาหารที่มีประโยชน์แก่เด็กในวัยต่างๆ รวมถึงนักจัดจะนำเสนอเนื้อหาด้วยตนเอง คือ การเชิญชวนให้เด็กรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ พร้อมกับเปิดโอกาสให้แก่เด็กผู้ฟังคือ ให้เด็กโทรศัพท์เข้ามาบอกวิธีการทำอาหารชนิดใดก็ได้ให้มีสารอาหารครบ 5 หมู่ เพื่อจะได้รับของรางวัล เป็นต้น กลวิธีการนี้สามารถโน้มน้าวใจให้เด็กเห็นความสำคัญของอาหาร 5 หมู่ และคิดค้นวิธีการทำอาหารเพื่อให้ได้รับของรางวัล การที่นักจัดนำของรางวัลมาเป็นสิ่งล่อใจจึงเท่ากับเป็นการกระตุ้นพฤติกรรมของเด็กได้ นอกจากนี้ยังเสนอเนื้อหาการรักษาสุขภาพ โดยการออกกำลังกาย ทานนม และการนอนหลับ เพื่อป้องกันการเป็นไข้หวัด และการป้องกันโรคต่างๆ เช่น โรคไขเลือดออก ซึ่งนักจัดจะนำอาการของโรคต่างๆมาอธิบาย และความอันตรายของโรคที่สามารถเกิดขึ้นกับเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความกลัวและป้องกันอันตรายจากโรคเหล่านี้ได้ นอกจากนี้ยังมีการเปิดเทปสัมภาษณ์พ่อแม่ในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของเด็ก เช่น การเลือกอาหารสำหรับลูกในวัยต่างๆ เป็นต้น ดังนั้น

ถือว่ามี การสื่อสารไปยังผู้ฟังที่เป็นพ่อแม่ด้วย เพื่อนำไปเป็นความรู้ในเลือกอาหารที่เป็นประโยชน์ แก่เด็ก

4.2.4 การเสนอแนะกิจกรรมยามว่าง นักจัดจะนำเสนอเนื้อหากิจกรรมต่างๆที่ เด็กสามารถทำได้เพื่อเน้นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น แนะนำวิธีการเลือกสัปดาห์เลี้ยง ประเภทต่างๆเพื่อนำมาเลี้ยงไว้ เป็นการฝึกความรับผิดชอบของตนเอง และทำให้จิตใจอ่อนโยน เบิกบาน แจ่มใส หรือการแนะนำให้ทำกิจกรรมโดยการไปออกกำลังกายเพื่อได้รับประสบการณ์ใหม่ อีกทั้งยังมีการแนะนำให้ช่วยเหลืองานบ้านพ่อแม่เพื่อแบ่งเบาภาระ เป็นต้น

4.2.5 การเสนอความบันเทิงโดยการเปิดเพลง เป็นการเน้นเนื้อเพลงสำหรับเด็กเป็นส่วนใหญ่ พร้อมกันสอดแทรกความรู้ในเนื้อเพลงด้วย เช่น เพลงสารอาหารที่มีประโยชน์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการโปรโมทเพลงในเครือของ อ.ส.ม.ท. เช่น เพลงช่อง 9 การ์ตูน ช่วงที่ ออกเทปจะเปิดเป็นประจำทุกวัน และนำเป็นของรางวัลสำหรับเด็กที่โทรศัพท์เข้ามาเล่นเกมด้วย ส่วนการเปิดเพลงตามโอกาสจะเป็นการเปิดเพลงสำหรับเด็กผู้ฟังที่เกิดในวันนั้น คือ เปิดเพลง สุขสันต์วันเกิด

ช่วงวิทยาสตรวัยใส ก้าวไกลกับ ส.ว.ท.ช. เป็นช่วงที่ ส.ว.ท.ช. ให้การสนับสนุน เป็นช่วงที่เสนอเนื้อหาเรื่องของวิทยาสตรและการทดลองต่างๆ เป็นความรู้ใหม่แก่ผู้ฟัง เช่น การประดิษฐ์โทรศัพท์สำหรับผู้พิการทางการได้ยิน การปฏิบัติการทดลองสิ่งมีชีวิตทะเล หรือการ นำโซล่าเซลล์มาใช้ประโยชน์ เป็นต้น ช่วงนี้จะมีสปอตแนะนำช่วงนี้ขึ้นต้นและปิดท้ายช่วงว่า

เสียงเด็กผู้ชาย : วิทยาสตรวัยใส ก้าวไกลกับ ส.ว.ท.ช.

.....

เสียงเด็กผู้ชาย : พบกับวิทยาสตรวัยใส ก้าวไกลกับ ส.ว.ท.ช. ต่อในวันต่อไป

จะเห็นได้ว่า การนำเสียงของเด็กผู้ชายมากล่าวเพื่อบอกถึงเนื้อหาที่นำเสนอ นั้นเป็นเนื้อหาสำหรับเด็ก และชื่อของช่วงที่บอกชัดเจนว่าเป็นช่วงที่เกี่ยวกับวิทยาสตร ส่วนการใช้คำว่า “วัยใส” ก็เน้นย้ำว่าเนื้อหานั้นมีเป้าหมายให้สาระประโยชน์แก่เด็ก อีกทั้งยังเป็นความรู้ที่สามารถนำไปพัฒนาความคิดให้ก้าวไกลต่อไปได้อีกด้วย ผู้ดำเนินรายการในช่วงนี้ไม่แน่นอน บางครั้ง อาจเป็นป้าแป๋ว หรือป้าขวัญ ที่นำมาเล่าเนื้อหาให้ฟังในช่วง บางครั้งอาจเป็นท่านอื่นที่เคยมาร่วมจัดรายการมาแล้วเนื้อหาในช่วงนี้

ช่วงสายสัมพันธ์ก่อนนอน เป็นช่วงของการเล่านิทานให้แก่เด็ก ผู้ดำเนินรายการในช่วงนี้ก็ไม่น่าแน่นอนเช่นกัน บางครั้งเป็นป้าขวัญและทีมงานที่เล่านิทาน หรือเป็นผู้คุมจังหวะการของ อ.ส.ม.ท. มาร่วมดำเนินรายการ ส่วนช่วงปัจจุบันจะเป็นการเปิดเทปนิทานเพลงที่จัดทำโดยหน่วยงานอื่น แต่สิ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะของการเล่านิทานในช่วงนี้คือ เป็นการดำเนินเรื่องของตัวละครในนิทานที่มีเสียงแตกต่างกัน คือ มีการพากย์เสียงให้กับตัวละครนั่นเอง เป็นการดึงดูดความสนใจของเด็กได้ และช่วงนี้จะอยู่ในช่วงของเวลา 20.45 นาฬิกา ก่อนปิดท้ายรายการ เป็นช่วงที่ส่งเด็กผู้ฟังเข้านอน เป็นการก่อกำเนิดเด็กโดยการเล่านิทาน เนื้อหาของนิทานเป็นเรื่องที่ฟังเข้าใจง่ายสำหรับเด็ก ไม่เน้นการให้ข้อคิด ส่วนใหญ่เน้นความบันเทิง เพื่อให้เด็กรู้สึกผ่อนคลายก่อนเข้านอน ไม่ต้องคิดมาก

นอกจากนี้การเสนอเนื้อหาของรายการก็จะรู้เพียงสัปดาห์ละวันจะมีความสอดคล้องกันอย่างเห็นได้ชัด เพราะเป็นเนื้อหาที่มีความต่อเนื่องกัน เช่น วันนี้พูดเรื่องของภารกิจอาหารที่เป็นประโยชน์ในเทศกาลกินเจ นักจัดจะแนะนำต่อไปในวันพรุ่งนี้ว่าจะมีการเสนอของสารอาหารที่ครบ 5 หมู่ต่อว่ามีอะไรบ้าง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าเนื้อหาของรายการก็จะรู้เพียงสัปดาห์ละวันจะมีความหลากหลาย ไม่จำกัดเฉพาะเรื่องหนึ่งเรื่องใด และมีสาระประโยชน์ที่เกี่ยวกับเด็กเป็นจำนวนมาก เป็นความรู้ที่เด็กสามารถรับฟังเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้ นอกจากนี้บางเรื่องก็เป็นเรื่องที่พ่อแม่ร่วมรับฟังเพื่อนำไปปฏิบัติในการดูแลลูก เพราะรายการนี้ถึงแม้ว่ากลุ่มเป้าหมายผู้ฟังหลักจะเป็นเด็ก แต่การที่เด็กจะรับฟังและนำไปเป็นข้อคิดเพื่อปฏิบัติตามอาจเป็นเรื่องยากสำหรับเด็กเล็ก ต้องมีพ่อแม่ร่วมฟังด้วยเพื่อสอนและกำชับกระตุ้นพฤติกรรมให้ทำตามข้อปฏิบัติเพื่อเป็นประโยชน์นั่นเอง

4.3 ลีลา (Style) ของนักจัดรายการที่จะรู้เพียงสัปดาห์ละวัน

การใช้วัจนภาษาของนักจัดรายการที่จะรู้เพียงสัปดาห์ละวันมีความเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นอย่างหนึ่งในเรื่องของการใช้คำสรรพนาม คือ การใช้คำว่า “ป้า” แทนนักจัดรายการทุกคน คือ “ป้าแป๋ว” “ป้าแมว” และ “ป้าขวัญ” การใช้สรรพนามเช่นนี้เป็นการสร้างความใกล้ชิด โดยการนับญาติกับผู้ฟัง และแสดงถึงการเป็นญาติผู้ใหญ่ มีความหมายแฝงเรื่องของความยำเกรง และความน่าเชื่อถือ ในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่มากกว่า และวัดให้เห็นถึงอายุที่แตกต่างกันค่อนข้างมากระหว่างนักจัดกับผู้ฟัง เพราะนักจัดจะเรียกผู้ฟังว่า “เด็กๆ” ในการพูดถึงเรื่องราวต่างๆ การแสดงความแตกต่าง

ทางอายุโดยผ่านการใช้สรรพนามจึงเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับเนื้อหาที่นักจัดได้เสนอไป และยังเป็นการสร้าง ethos ของนักจัด ส่วนในตอนต้นรายการป้าแป๋วได้กล่าวทักทายผู้ฟังว่า

ป้าแป๋ว : สวัสดีค่ะคุณพ่อคุณแม่และเด็กๆทุกคนด้วย รายการกว่าจะรู้เสียงสาในคำคืนของวันเสาร์วันนี้ ก็มาเจอเจอกับป้าแป๋วเช่นเคย วันนี้เราจะมาพูดคุยกันเรื่องของสัตว์เลี้ยงตัวแรกของเด็กที่ฟังอยู่ในวันนี้เป็นอะไร ใครจะโทรมาเล่าให้ฟังนะคะ เป็นประสบการณ์ ในช่วงแรกนี่ก็ได้นะคะ เดี่ยวป้าแป๋วจะรอ เดี่ยวประชาสัมพันธ์ก่อนละกันนะคะ

จะเห็นว่าป้าแป๋วจะกล่าวทักทายทั้งพ่อแม่ และเด็กๆ เพราะรายการนี้ส่งสารไปยังพ่อแม่ด้วย ส่วนการใช้คำว่า “มาเจอเจอกับป้าแป๋วเช่นเคย” นั้น เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับผู้ฟังว่าไม่ได้มีความแปลกหน้าต่อกัน ถึงแม้ว่าผู้ฟังบางคนจะเริ่มฟังเป็นครั้งแรกแต่รู้สึกถึงความคุ้นเคยได้ และทราบว่ารายการนี้ไม่ได้เป็นรายการใหม่ เพราะการใช้คำว่า “มาพบกับป้าแป๋วเช่นเคย” เป็นการสร้างความรู้สึกร่วมกันเชิงจินตนาการ

การใช้สรรพนามเรียกชื่อเด็กของรายการป้าแป๋วจะใช้คำว่า “น้อง” แล้วตามด้วยชื่อเล่น เช่น “น้องเนย” “น้องเชอรี่” เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการสร้างความคุ้นเคยของนักจัดอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งแท้จริงแล้วเมื่อนักจัดเรียกแทนตนเองว่า “ป้า” ควรเรียกผู้ฟังว่า “หลาน” แต่การเรียกเป็น “น้อง” เพื่อให้เด็กไม่เกิดความเกรงกลัวนักจัดจนเกินไป การเรียก “น้อง” จึงอาจทำให้เด็กกล้าแสดงออกมากขึ้น คือ กล้าที่จะโทรศัพท์เข้ามาพูดคุยกับนักจัด เล่นเกม หรือแสดงความคิดเห็นในรายการ

ภาษาส่วนใหญ่ที่นักจัดใช้จะเป็นภาษากึ่งทางการที่เรียบง่าย (plain style) เข้าใจง่าย ไม่มีความซับซ้อน ถึงแม้ว่าจะมีการสื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับพ่อแม่ด้วย แต่เป็นรายการสำหรับเด็ก ภาษาที่ใช้จึงคำนึงถึงความเข้าใจของเด็กด้วยเป็นประการสำคัญ

การใช้วัจนภาษานักจัดรายการนี้จะใช้โทนเสียงปกติ ไม่มีการดัดเสียง แต่น้ำเสียงจะแสดงถึงความเป็นญาติผู้ใหญ่ที่กำลังสอนลูกหลาน นั่นคือ ผู้ฟัง จะมีช่วงสายสัมพันธ์ก่อนนอนที่ทีมงานเล่านิทานจะมีการดัดโทนเสียงเพื่อพากย์เสียงเป็นตัวละครต่างๆในนิทาน เช่น พากย์เสียงเด็กแหลมเป็นตัวละครเด็กในนิทาน

การใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษานักจัดรายการกว่าจะรู้เสียงสาทั้งป้าแป๋ว ป้าแมว และป้าขวัญ มีลักษณะที่เหมือนกัน คือ มีการใช้สรรพนามเรียกแทนตนเองที่เหมือนกัน คือ “ป้า” และมีการใช้ภาษาที่เป็นกึ่งทางการ เข้าใจง่าย ส่วนลีล่าน้ำเสียงของนักจัดทั้ง 3 ท่านก็มีลักษณะ

ที่คล้ายกันคือ ไม่มีการตัดโทนเสียง เป็นเสียงธรรมชาติ น้ำเสียงชัดเจน ยกเว้นที่มงานเล่านิทาน ที่ต้องมีการตัดเสียงเพื่อพากย์เป็นตัวละครต่างๆในนิทาน

4.4 กลุ่มผู้ฟัง (Receiver) ของรายการกว่าจะรู้เตียงสา

รายการกว่าจะรู้เตียงสาเป็นรายการที่เน้นกลุ่มผู้ฟังที่เป็นเด็กเป็นหลัก เพราะเสนอเนื้อหา เพื่อเป็นสาระประโยชน์แก่เด็กโดยเฉพาะ แต่ไม่ได้จำกัดผู้ฟังอยู่แค่เพียงเด็กเท่านั้น พ่อแม่ก็สามารถฟังรายการนี้ได้ เพื่อเป็นความรู้หรือข้อคิดที่สามารถนำไปใช้ในการเลี้ยงดูลูกได้ จึงสามารถแบ่งกลุ่มผู้ฟังย่อยได้เป็นดังนี้

4.4.1 กลุ่มผู้ฟังเด็กที่หมุนคลื่นมาเจอรายการนี้ เป็นกลุ่มที่บังเอิญหมุนมาพบเมื่อได้ฟังเนื้อหาของรายการจึงเกิดความสนใจ และติดตามต่อไป

4.4.2 กลุ่มผู้ฟังเด็กที่ผู้ใหญ่เปิดให้ฟัง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่พ่อแม่ หรือญาติพี่น้องมีโอกาสรู้จักรายการนี้ จึงเปิดหรือแนะนำให้ลูกหลานของตนฟัง และมีความเป็นไปได้สูงว่าผู้ใหญ่จะฟังร่วมกับเด็กด้วย

4.4.3 กลุ่มผู้ฟังเด็กที่เพื่อนแนะนำให้ฟังรายการ อาจเป็นเพื่อนบ้าน หรือเพื่อนที่โรงเรียน

4.4.4 กลุ่มพ่อแม่ที่หมุนคลื่นมาเจอรายการนี้ และเกิดความสนใจจึงติดตามฟังรายการต่อไป

จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้ฟังของรายการกว่าจะรู้เตียงสาไม่ได้จำกัดอยู่แค่เด็กเท่านั้น แต่รวมไปถึงพ่อแม่ที่สนใจเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ในการเลี้ยงดู นอกจากนี้ขอบเขตที่อยู่ของกลุ่มผู้ฟังจะจำกัดเฉพาะแต่พื้นที่ที่สามารถรับสัญญาณการส่งคลื่นวิทยุเอฟ เอ็ม ได้เท่านั้น คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพราะรายการนี้ไม่ได้กระจายสัญญาณไปตามคลื่น เอ เอ็ม

5. รายการเพื่อนเยาวชน

รายการเพื่อนเยาวชนเป็นรายการที่อยู่ในความดูแลของกรมกิจการพลเรือนทหารบก ออกอากาศโดยการเปิดเทปที่ได้บันทึกไว้ล่วงหน้า ทุกวันจันทร์ถึงวันเสาร์ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง เอฟ เอ็ม 89 และ 91.5 เมกะเฮิรตซ์ เวลา 20.00 – 20.30 นาฬิกา มีรูปแบบและลักษณะของรายการดังนี้

5. 1 รูปแบบ (Format) ของรายการเพื่อนเยาวชน

รายการเพื่อนเยาวชนมีผู้ดำเนินรายการหลักคือ “พีเอ็กซ์” (พ.ต.วรเชษฐ สุพัฒน์) ดำเนินรายการในรูปแบบของการสนทนา มีการเปิดเพลงเพียง 1–2 เพลง ส่วนในช่วงวันเสาร์จะมีนักจัดรายการวิทยุฝ่ายหญิงอีก 1 ท่านคือ “น้ำเหมียว” มาเป็นผู้ดำเนินรายการหลัก โดยพีเอ็กซ์จะเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ดำเนินรายการรองคอยตอบรับและแสดงความเห็นคล้ายตามไปกับเนื้อหาที่ฝ่ายหญิงพูด นอกจากนี้ในวันศุกร์ที่สองและสุดท้ายของแต่ละเดือนจะมี “อาจารย์ปราชญ์” ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ด้านดนตรีมาสอนการเล่นกีตาร์จริงและเป็นผู้ดำเนินรายการหลักในวันนั้น โดยพีเอ็กซ์จะคอยถามคำถามหรือข้อสงสัย

ในช่วงวันจันทร์ของทุกสัปดาห์จะเป็นวันที่มีเยาวชนของชมรมเยาวชนรักความปลอดภัยในระดับประถมศึกษาจนถึงชั้นมัธยมศึกษามาเป็นแขกรับเชิญในรายการเพื่อพูดคุยแสดงความคิดเห็น และนำเสนอกิจกรรมที่เป็นประโยชน์หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลความปลอดภัยในชีวิตที่แขกรับเชิญได้ดำเนินการหรือมีส่วนร่วม ตัวอย่างเช่น แขกรับเชิญมาพูดคุยถึงหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบในฐานะที่ดำรงตำแหน่งเป็นประธานชมรมเยาวชนรักความปลอดภัยคือจะต้องคอยสอดส่องดูแลความมีวินัยในโรงเรียน เป็นต้น

ส่วนในวันอื่นของสัปดาห์พีเอ็กซ์จะเป็นผู้ดำเนินรายการเพียงคนเดียว มีบางวันซึ่งไม่แน่นอนจะเชิญศิลปินนักร้องหรือวงดนตรีมาเป็นแขกรับเชิญ เพื่อพูดคุยเกี่ยวกับผลงาน เส้นทาง การเข้ามาสู่การเป็นศิลปิน รวมถึงแรงบันดาลใจที่ทำให้ต้องการทำสิ่งเหล่านี้ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กผู้ฟังให้มีความมุ่งมั่นพยายามทำในสิ่งที่รักและให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้ยังมีแขกรับเชิญที่ไม่ใช่ศิลปินแต่เป็นเยาวชนที่ไปสร้างชื่อเสียง คือ เยาวชนที่เป็นตัวแทนของประเทศไทยได้ไปร่วมเชียร์นักกีฬาไทยในการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ โดยผ่านการคัดเลือกจากบริษัทไมโล และนักศึกษาที่ได้รับรางวัลลูกกตัญญูดีเด่น

จากตารางที่ 6 จะแสดงความถี่ของรูปแบบการจัดรายการเพื่อนเยาวชนในเดือนตุลาคม

ตารางที่ 6 แสดงความถี่ของรูปแบบการจัดรายการเพื่อนเยาวชน

รูปแบบของรายการ	จำนวนครั้ง
พี่เอ็กซ์ดำเนินรายการคนเดียว	7
น้ำเหมียวมาร่วมจัดรายการ	4
สนทนากับแขกรับเชิญที่เป็นนักร้องเดี่ยว	4
สนทนากับแขกรับเชิญที่สร้างชื่อเสียงหรือทำประโยชน์	3
สนทนากับแขกรับเชิญที่ประชาสัมพันธ์ข่าวหรือให้ความรู้ทางโทรศัพท์	3
สนทนากับแขกรับเชิญที่เป็นเยาวชนชมรมเยาวชนรักความปลอดภัย	2
สนทนากับแขกรับเชิญที่เป็นวงดนตรี	2
อาจารย์ปราชญ์มาร่วมจัดรายการ	2
รวม	27

จากตารางจะเห็นได้ว่าการดำเนินรายการช่วงของแขกรับเชิญจะไม่แน่นอนตามรูปแบบที่ตั้งไว้คือ ทุกวันจันทร์จะต้องมีเยาวชนจากชมรมเยาวชนรักความปลอดภัยมาในรายการ แต่พบว่าเยาวชนมาในรายการ 2 ครั้งเท่านั้น รูปแบบที่แน่นอนคือ ช่วงของน้ำเหมียวและอาจารย์ปราชญ์จะมาจัดรายการในวันเสาร์และวันศุกร์ตามที่ได้ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะแขกรับเชิญที่มาออกในรายการไม่สามารถกำหนดได้เหมือนกับนักจัดรายการอีก 2 ท่านที่มาทำหน้าที่หลักในวันที่ต้องรับผิดชอบ เสมือนหนึ่งว่ารายการนี้มีนักจัดรายการทั้งหมด 3 ท่าน เพราะเมื่อน้ำเหมียวหรืออาจารย์ปราชญ์มาจัดรายการ จะเป็นผู้ดำเนินรายการหลักในวันนั้นซึ่งก็คือเป็นผู้นำในการดำเนินรายการเพื่อนำเสนอเนื้อหาแก่เด็กในรายการนั่นเอง ทำให้การแบ่งวันที่นักจัดรายการทั้ง 2 ท่านมาจัด เป็นการแบ่งช่วงของรายการเหมือนกับรายการทั่วไป แต่ที่ทางรายการต้องแบ่งเป็นวัน เพราะระยะเวลาการออกอากาศของรายการสั้นเพียง 30 นาทีเท่านั้น ไม่สามารถแบ่งช่วงการนำเสนอเนื้อหาของนักจัดเหมือนรายการอื่นได้

ดังนั้นรูปแบบการดำเนินรายการของแต่ละสัปดาห์จึงสามารถแสดงออกมาเป็นตารางที่ 7

ดังนี้

ตารางที่ 7 รูปแบบการดำเนินรายการเพื่อนเยาวชน

วัน	รูปแบบของรายการ
วันจันทร์	พี่เอ็กซ์ดำเนินรายการโดยมีแขกรับเชิญของชมรมเยาวชนรักความปลอดภัยมาในรายการแต่ไม่ทุกครั้ง
วันอังคาร	พี่เอ็กซ์ดำเนินรายการคนเดียว (บางครั้งมีแขกรับเชิญมาในรายการ)
วันพุธ	พี่เอ็กซ์ดำเนินรายการคนเดียว (บางครั้งมีแขกรับเชิญมาในรายการ)
วันพฤหัสบดี	พี่เอ็กซ์ดำเนินรายการคนเดียว (บางครั้งมีแขกรับเชิญมาในรายการ)
วันศุกร์	เฉพาะศุกร์ที่ 2 และ 4 อาจารย์ปราชญ์ดำเนินรายการหลัก
	พี่เอ็กซ์ดำเนินรายการคนเดียว (บางครั้งมีแขกรับเชิญมาในรายการ)
วันเสาร์	นำเหมียวดำเนินรายการหลัก

ในส่วนของลักษณะการดำเนินรายการนั้นจะทราบได้ว่า รายการนี้ดำเนินรายการโดยเน้นการสนทนากับแขกรับเชิญมากกว่าการดำเนินรายการเพียงคนเดียว พี่เอ็กซ์จะเป็นผู้แนะนำช่วงเปิดรายการก่อนซึ่งจะเป็นประโยคคำพูดแบบตายตัวทุกวันออกอากาศ หลังจากนั้นจึงกล่าวเกริ่นนำเรื่องที่จะพูดในวันนั้นหรือแนะนำแขกรับเชิญ ดังตัวอย่าง

พี่เอ็กซ์ : กรมกิจการพลเรือนทหารบก ร่วมกับสถานีวิทยุยานเกราะเสนอรายการเพื่อนเยาวชน

(เพลง : อยากบอกเธออย่าอมแพ้อย่าหวั่นไหวทางเดินอีกไกลต้องฟันฝ่า เราจะเป็นดังเพื่อนแท้ทุกเวลา เพราะเราคือเพื่อนเยาวชน ข้า)

พี่เอ็กซ์ : ชยัน ประหยัด ชี้อัสตัย มีวินัย สวัสดิ์ศรีรับน้องๆ เพื่อนเยาวชน พบกับพี่เอ็กซ์ เช่นเคยนะครับกับสถานีวิทยุยานเกราะแห่งนี้ FM 89 และ 91.5 MHz ตั้งแต่เวลา 2 ทุ่มถึง 2 ทุ่มครึ่ง เป็นประจำทุกวันจันทร์ถึงวันเสาร์ครับ และวันนี้เป็นอีกวันหนึ่งนะครับที่เรามีผู้มาเยือนเพื่อนเยาวชน เป็นบุคคลที่น่าสนใจทีเดียวนะครับ จะเป็นใครนั้นอดใจรอสักครู่ครับ เดี่ยวพี่เอ็กซ์จะพาน้องๆ ไปรู้จักเพื่อนๆ ของเราซึ่งมีความสามารถ และก็มีอาจารย์มาร่วมสนทนาอีกด้วยนะครับ ตอนนี้นำฟังเพลงเพราะๆ เพลงนี้กันก่อนครับ

และเนื่องจากรายการนี้ไม่ได้เป็นรายการสด จึงไม่มีการเปิดสายโทรศัพท์ให้กลุ่มผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาปฏิสัมพันธ์ได้ แต่การสนทนากับแขกรับเชิญทำให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ผ่านทางรายการออกไปแทนผู้ฟัง ส่วนการเปิดให้เขียนจดหมายเข้ามาในรายการนั้นมีบ้างนานๆ ครั้ง ในกรณีที่เขียนเพื่อแสดงความจำนงขอหนังสือที่ทางรายการจะแจก แต่ในช่วงเดือนตุลาคมไม่มี

การเปิดให้เขียนจดหมายเข้ามา ดั่งนั้นจากการวิเคราะห์รูปแบบของรายการสามารถสรุปได้ตาม ตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 สรุปรูปแบบรายการเพื่อนเยาวชน

สรุปรูปแบบรายการเพื่อนเยาวชน
1. เริ่มต้นรายการโดยการเปิดเพลงประจำรายการและแนะนำรายการพร้อมกับคำขวัญ.
2. ดำเนินรายการเน้นการสนทนาของนักจัดและแขกรับเชิญที่เป็นเยาวชน
3. นักจัดหลักมี 1 ท่าน ยกเว้นวันเสาร์และวันศุกร์ที่ 2 และสุดท้ายของเดือนจะมีนักจัดหลักเฉพาะแต่ละวัน
4. ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมในรายการ
5. ไม่มีการแบ่งช่วงในรายการเพราะระยะเวลาจำกัดแค่ 30 นาที

5.2 เนื้อหา (Content) ของรายการเพื่อนเยาวชน

รายการเพื่อนเยาวชนเป็นรายการที่เน้นเนื้อหาด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร การให้ความรู้ รวมถึงการสอดแทรกความบันเทิงบ้างในบางครั้ง ในการเริ่มต้นรายการนักจัดจะเปิดรายการด้วยเพลงเริ่มต้นรายการที่แสดงถึงความเป็นมิตรกับผู้ฟัง ไม่ให้ผู้ฟังรู้สึกถึงความโดดเดี่ยว เนื้อหาของเพลงจะสั้นแต่มีความหมายให้ผู้ฟังมีความอดทนกับอุปสรรคที่พบในชีวิต และสอนว่าการดำเนินชีวิตนั้นยาวนานซึ่งจะต้องพบกับอุปสรรคอีกมาก ต้องการให้ผู้ฟังไม่ย่อท้อและผ่านอุปสรรคต่างๆไปได้ เพราะเนื้อหาของเพลงเปรียบ “ทางเดิน” เหมือนกับ “การดำเนินชีวิต” เป็นการใช้สัญลักษณ์ (symbol) ที่ว่า ทางเดินอีกไกลเหมือนกับการดำเนินชีวิตต่อไปของเด็กๆยังมีอีกมาก ดังเพลงที่ร้องในรายการว่า

เพลง : อยากบอกเธออย่ายอมแพ้อย่าหวั่นไหวทางเดินอีกไกลต้องฟันฝ่า เราจะเป็น
ดังเพื่อนแท้ทุกเวลา เพราะเราคือเพื่อนเยาวชน (ซ้ำ)

เนื้อหาของเพลงจะบอกชัดเจนว่ารายการนี้เปรียบเหมือนเพื่อนแท้ของผู้ฟัง ที่จะไม่หนีหายไปไหนเพราะมีการย้ำว่า “เราจะเป็นดังเพื่อนแท้ทุกเวลา เพราะเราคือเพื่อนเยาวชน” การที่เพลงรายการใช้คำว่า “เพื่อน” มาใช้เพื่อสอดคล้องกับชื่อของรายการ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อความสัมพันธ์ในลักษณะของความใกล้ชิด ความเป็นกันเอง ให้เกิดความคุ้นเคย ความไว้วางใจและเชื่อใจกัน เพราะความเป็นเพื่อนนั้นหมายถึงการมองอีกฝ่ายหนึ่งเท่าเทียมกับตน และอยู่ร่วมกัน

ด้วยความเชื่ออาทร ใส่ใจซึ่งกันและกัน และสื่อสารกันในเชิงสร้างสรรค์ เปรียบรายการเป็นบุคคลที่มีสถานภาพเป็นเพื่อน การใช้คำว่า “เพื่อน” จึงเป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดความอยากฟังและคล้อยตาม ตามหลักการของ เรย์มอนด์ รอสส์ ที่กล่าวถึงแรงจูงใจตามหลักจิตวิทยาที่ใช้ในการโน้มน้าวใจซึ่งรวมถึง การที่มนุษย์ชอบมีเพื่อน (companionship) อยู่ด้วย นอกจากนี้ยังแสดงความเป็นสาเหตุและผล (cause – effect) กันที่ว่า ทางรายการจะเป็นเพื่อนที่จริงใจตลอดเวลา เพราะสาเหตุมาจากที่รายการนี้คือรายการเพื่อนเยาวชน คือเพื่อนของเด็กๆที่สื่อความหมายเป็นนัยประหวัดแฝงอยู่ว่า ความเป็นเพื่อนของเด็กหมายถึงเพื่อนที่จริงใจ บริสุทธิ์ใจต่อกัน และจะเป็นเพื่อนกันไปตลอดเวลา

คำขวัญของรายการ นักจัดได้กล่าวตอนเริ่มต้นรายการทุกครั้งว่า

“ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สวัสดิ์ครบน้องๆเพื่อนเยาวชน พบกับพีเอ็กซ์เช่นเคย นะครับกับสถานีวิทยุยานเกราะแห่งนี้ FM 89 และ 91.5 MHz ตั้งแต่เวลา 2 ทุ่มถึง 2 ทุ่มครึ่ง เป็นประจำทุกวันจันทร์ถึงวันเสาร์ครับ”

คำขวัญของรายการที่ถูกพูดทุกครั้งได้แสดงถึงการจูงใจผู้ฟังได้ ในด้านการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของรายการ รวมถึงการปลูกฝังด้านทัศนคติให้แก่ผู้ฟัง ต้องการย้ำผู้ฟังให้ปฏิบัติตาม เป็นการสร้างความเคยชินให้ผู้ฟัง และปลูกฝังเข้าไปในจิตสำนึก ตามที่รายการนี้ใช้คำขวัญว่า “ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย” เป็นการเล่นคำกับเสียงสระ ทำให้ผู้ฟังสนใจและจดจำคำขวัญได้ ต่อจากนั้นจึงบอกรายละเอียดการออกอากาศของรายการ เพื่อให้ผู้ฟังที่เริ่มฟังเป็นครั้งแรกสามารถหมุนคลื่นมาฟังในคราวต่อไปได้ หลังจากนั้นนักจัดจึงแนะนำว่าวันนี้จะมีเรื่องราวที่จะพูดคุยอะไรบ้าง ตั้งแต่ต้นรายการเช่น ถ้ามีแขกรับเชิญมาในรายการก็จะมีเกริ่นนำถึงที่มาหรือความสำคัญของแขกรับเชิญ หรือถ้านักจัดดำเนินรายการเพียงท่านเดียวในวันนั้น ก็จะไม่บอกรายละเอียดคร่าวๆของเนื้อหาที่จะพูด เป็นต้น ส่วนการเสนอเนื้อหาของรายการสามารถแบ่งได้ดังนี้คือ

- 5.2.1 การเสนอความรู้เรื่องป้องกันยาเสพติด
- 5.2.2 การเสนอความรู้เรื่องรักษาความปลอดภัยในชีวิต
- 5.2.3 การแนะนำให้ผู้ฟังใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 5.2.4 การประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมสำหรับเยาวชนและครอบครัว
- 5.2.5 การเสนอความรู้ทางประวัติศาสตร์วันสำคัญ

5.2.6 การสร้างความบันเทิงโดยการเปิดเพลง

5.2.7 การพูดคุยถึงสถานการณ์ปัจจุบัน

5.2.8 การสอนความประพฤติในสิ่งที่ดี

การเสนอเนื้อหาในข้อ 5.2.1 – 5.2.3 จะเสนอเนื้อหาโดยเน้นการอ้างถึงความเป็นพวกเดียวกันของเด็กในวัยเดียวกัน เพราะนักจิตอาศัยแซกรับเชิญที่มาในรายการฝากข้อคิดให้แก่ผู้ฟัง ซึ่งแซกทุกคนที่มาจะพูดเรื่อง 4 ข้อ ข้างต้นในลักษณะที่คล้ายกัน ทำให้ผู้ฟังที่เป็นเด็กจะเกิดความ รู้สึกว่า เพื่อนคนอื่นหรือคนวัยเดียวกันควรต้องปฏิบัติตนเช่นนั้นจึงจะไม่แปลกแยก

5.2.1 การเสนอความรู้เรื่องป้องกันยาเสพติด เป็นการเสนอเนื้อหาในรูปแบบที่นักจัดจะกล่าวพรรณรงค์ช่วงท้ายของรายการ และเยาวชนที่มาในรายการได้ฝากข้อคิดและพรรณรงค์ป้องกันอันตรายจากยาเสพติด เช่น คอยสอดส่องดูแลเพื่อนนักเรียนโรงเรียนเดียวกันว่า ถ้าพบเห็นใครยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดก็จะแจ้งให้อาจารย์ทราบทันที การเสนอเนื้อหาเช่นนี้จึงถือว่าการโน้มน้าวใจผู้ฟังด้วยแรงจูงใจโดยใช้ความกลัวในการที่กระทำผิดและถูกลงโทษในภายหลัง ตัวอย่างการโน้มน้าวใจเรื่องนี้เป็นคือ

พี่เอ็กซ์ : การที่จะส่งเสริมให้ทุกคนเห็นความสำคัญของบ้านและโรงเรียน คิดว่าจะช่วยโรงเรียนได้ยังไงบ้างครับ

แซกรับเชิญ : พบเห็นผู้ติดยารีบไปบอกอาจารย์ จัดกิจกรรมยาเสพติด ไม่ทิ้งขยะเกลื่อนกลาด และช่วยอาจารย์สอดส่องดูแลความประพฤตินักเรียนครับ

พี่เอ็กซ์ : เวลาใกล้หมด อยากฝากบอกเพื่อนอะไรบ้าง อยากบอกอะไรก็แล้วแต่ครับ

แซกรับเชิญ 1 : อยากให้เพื่อนๆที่ฟังรายการนี้อย่าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เพราะเป็นสิ่งที่ร้ายแรง ทำอะไรควรไม่ประมาท ให้ระมัดระวัง

แซกรับเชิญ 2 : เห็นผู้ติดยาเสพติด ควรแนะนำเตือนเขา ว่าอย่าเสพเลย

แซกรับเชิญ 3 : ถ้าเห็นคนทำอะไรไม่ดี ควรบอกเขาไม่ให้ลงมือ

แซกรับเชิญ 4 : ขอให้เพื่อนๆช่วยสอดส่องดูแลเพื่อน ไม่ให้ทำอะไรผิด

นอกจากนี้ยังมีการโน้มน้าวใจไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดโดยอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ (Appeal to Authority) (อ้างถึงในอรรถวรรณ ปิลันธน์โอวาท, 2542 : 275) ด้วยวิธีการนำวาทะของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร ที่พูดไว้เนื่องในโอกาสการให้โอวาทแก่เยาวชนที่เข้ารับการศึกษา

ยาเสพติด ณ โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง มาเปิดในรายการ สิ่งที่น่าสนใจคือ นักจัดรายการได้นำเสียงจริงของนายกรัฐมนตรีมาเปิดเพื่อสร้างอารมณ์และความน่าเชื่อถือของสารได้ นอกจากนี้วาทะของนายกรัฐมนตรีได้ยกอ้างวาทะของท่านพุทธทาสภิกขุมาด้วยในเรื่องของการนำความผิดมาเป็นบทเรียนเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เพราะการนำคำอ้างของผู้ที่อยู่ในศาสนาสามารถจรรโลงจิตสำนึกได้ดี เพราะสังคมไทยถือว่าเป็นสังคมของชาวพุทธ ซึ่งในความเป็นจริงศาสนาไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลิกยาเสพติดแต่อย่างใด

5.2.2 การเสนอความรู้เรื่องรักษาความปลอดภัยในชีวิต มีกลวิธีสื่อสารด้วยการตั้งคำถามแบบตัวเลือกที่บันทึกเสียงไว้ให้แขกรับเชิญตอบ ตัวอย่างเช่น

พีเอ็กซ์ : มีน้องนักเรียนที่มาจากฉะเชิงเทราฝากคำถามไว้ให้กับน้องๆ นะครับ เดี่ยวไปฟังกันเลยครับ

(เสียงผู้หญิง) ถ้าน้องเห็นเพื่อนได้รับบาดเจ็บโดยมีเลือดออกทำอย่างไร

ข้อ ก ห้ามเลือด

ข้อ ข นำส่งโรงพยาบาล

ข้อ ค ไปหาคนมาช่วย

แขกรับเชิญ 4 : ขอตอบว่า ห้ามเลือดครับ

พีเอ็กซ์ : เราไปฟังเฉลยกันเลยครับ

(เสียงเทป) ห้ามเลือดก่อนไปส่งโรงพยาบาล คุณเก่งมากค่ะ

กลวิธีการเสนอเนื้อหาเช่นนี้เป็นการโน้มน้าวใจในเชิงของคำถามเพื่อดึงความสนใจจากผู้ฟังและให้จดจำเนื้อหาได้มากกว่าการที่นักจัดอธิบายให้ความรู้แก่ผู้ฟังเพียงอย่างเดียว ซึ่งการใช้กลวิธีถามมาและตอบไปของทางรายการสามารถสร้างข้อสงสัยในจิตใจของผู้ฟังได้ก่อน ทำให้ผู้ฟังสนใจที่จะฟังต่อไปว่าคำตอบที่ถูกต้องคือข้อใดหรือคำตอบที่คิดไว้ในใจถูกต้องหรือไม่ เมื่อเฉลยแล้วผู้ฟังจะจดจำเนื้อหาที่เป็นคำตอบได้ และการที่นำเอาชนจากชมรมเยาวชนรักความปลอดภัยมาเป็นแขกรับเชิญก็เป็นการโน้มน้าวใจวิธีหนึ่งโดยให้แขกรับเชิญพูดถึงหน้าที่และวิธีการรักษาความปลอดภัยที่ตั้งอยู่บนความไม่ประมาท และเหตุผลสำคัญที่เน้นเนื้อหาการรักษาความปลอดภัยให้ขึ้นกับชมรมนี้ เพราะชมรมนี้อยู่ในสังกัดของกองทัพบก ถือว่าเป็นการประชาสัมพันธ์ชมรมด้วยวิธีหนึ่ง

5.2.3 การแนะนำให้ผู้ฟังใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการนำเสนอ กิจกรรมต่างๆของแฮกรับเชิญในรายการมายกเป็นตัวอย่างเป็นตัวอย่างเพื่อสร้างจิตสำนึกการใช้เวลาว่างให้ ผู้ฟังได้ปฏิบัติตาม ตัวอย่างเช่น แฮกรับเชิญใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียนมาซ้อมดนตรีเพื่อเข้าแข่งขัน การประกวดดนตรีในโรงเรียน เป็นตัวอย่างให้ผู้ฟังหันมาทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ดีกว่าการไปมั่ว สุ่มติดยาเสพติด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ฟังตระหนัก ค้นหาศักยภาพของตนเอง และพัฒนา ต่อไป เป็นการใช้จุดจูงใจโดยการยกตัวอย่างนำบุคคลที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆมาออก รายการ เพื่อพูดคุยในรายการถึงแรงบันดาลใจและความพยายามในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อนำ มาซึ่งความสำเร็จ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้สื่อสารโดยตรงแต่เป็นการกระตุ้นพฤติกรรมของผู้ฟังได้ ตัวอย่างการนำเสนอเนื้อหาการใช้เวลาว่างโดยการยกบทสนทนาระหว่างนักจัดรายการกับตัวแทน เยาวชนที่ได้ไปร่วมเชียร์นักกีฬาไทยในกีฬาเอเชียนเกมส์ดังตัวอย่าง

พี่เอ็กซ์ : พี่อยากให้น้องได้พูดถึงในเรื่องของการที่เรามาได้เป็นส่วนหนึ่งของทีมร่วม พลังเชียร์เยาวชนไทยสู่เอเชียนเกมส์ 2002 และที่น้องได้คัดเลือกมามีความพิเศษใน ตัวเองยังไงบ้าง เพราะว่ารายการเพื่อนเยาวชนส่งเสริมสนับสนุนให้น้องๆเยาวชนไทย ได้รู้จักศักยภาพของตัวเอง และพัฒนาศักยภาพของตัวเองด้วย

บ๊อง : รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เข้ามาร่วมทีม เพราะมันยากเหมือนกันค่ะ กว่าจะเข้ามาจาก 18700 คน เพราะตัวของตัวเองกว่าจะเข้ามาได้ก็ต้องมีความพยายามตั้งใจทำในสิ่งที่ ชอบและมีความอดทน บ๊องอยากให้ทุกคนพยายามต่อไปอย่าท้อแท้ค่ะ

5.2.4 การประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมสำหรับเยาวชนและครอบครัว โดยไม่จำกัดว่ากิจกรรมนั้นจะสังกัดในหน่วยงานราชการหรือเอกชน ถือว่ารายการนี้ได้ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมโดยอิสระ ตัวอย่างเช่น

- การประชาสัมพันธ์งานมหกรรมหนังสือครั้งที่ 7
- การประชาสัมพันธ์โครงการรณรงค์เพื่อการบริโภคคนมโดยประกวดวาดภาพระบายสี
- การประชาสัมพันธ์โครงการนายอินทร์อวอร์ด
- การประชาสัมพันธ์งานเทคโนโลยีเฉลิมพระเกียรติ
- การประชาสัมพันธ์งานบ้านและสวน

5.2.5 การเสนอความรู้ทางประวัติศาสตร์ในวันสำคัญ เป็นเอกลักษณ์ของรายการเพื่อนเยาวชน เพราะในแต่ละวันนักจัดจะพูดถึงประวัติศาสตร์เรื่องราวต่างๆที่สำคัญดังตัวอย่าง

พี่เอ็กซ์ : วันนี้เป็นวันอังคารที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ครับ เราย้อนอดีตกันก่อนนะครับของวันที่ 8 ตุลาคม ย้อนไปเมื่อปี พ.ศ. 2388 ในรัชสมัยรัชกาลที่ 3 คณะมิชชันนารีสามารถหล่อตัวพิมพ์อักษรไทยได้เอง ปี พ.ศ. 2483 นักศึกษาได้เดินขบวนที่กระทรวงกลาโหมและท้องสนามหลวงเพื่อเรียกร้องดินแดนคืนจากฝรั่งเศส ปี พ.ศ. 2497 คอมมิวนิสต์เวียดนามได้บุกยึดกรุงฮานอย และปี พ.ศ. 2537 ดาวเทียมไทยคม 2 ถูกส่งขึ้นท้องฟ้าในทวีปอเมริกาใต้ และมาดูในบันทึก 366 วันบ้างนะครับ ปี ค.ศ.1906 ได้คิดค้นการตัดผมให้หยิกอย่างถาวร

จะเห็นได้ว่าการเสนอประวัติศาสตร์ของรายการเป็นการให้ความรู้ด้านต่างๆโดยไม่เฉพาะเจาะจง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าช่วงตอนต้นของเนื้อหาจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมือง มีทั้งทำด้วยเรื่องทั่วไปเพียงสองเรื่องเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับวันอื่นจะเป็นไปในลักษณะเดียวกันคือ เล่าประวัติศาสตร์การเมืองก่อน และจึงปิดท้ายด้วยเรื่องทั่วไปในอดีต เพราะทางรายการได้ให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์การเมืองมากกว่าจึงได้นำมาพูดในตอนต้นก่อนเรื่องอื่น

5.2.6 การสร้างความบันเทิงโดยการเปิดเพลง ด้านความบันเทิงที่พบได้ในรายการนี้เป็นการเปิดเพลงวัยรุ่นโดยไม่จำกัดค่าย แต่จะเปิดในบางวันเท่านั้น โดยเฉพาะกรณีที่นักจัดดำเนินรายการเพียงคนเดียวจะเปิดเพลงมากกว่าวันอื่น ส่วนวันที่มีแขกรับเชิญเป็นศิลปิน นักจัดจะเปิดเพลงของศิลปินที่มาในรายการเพื่อเป็นการให้ผู้ฟังเกิดความคุ้นเคยหรือชื่นชมในความสามารถของศิลปินผู้นั้นก่อนที่จะมาฟังเรื่องราวทำให้ยอมรับความเป็นตัวบุคคลของศิลปินมากยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่นักจัดจะเปิดเพลงของแขกรับเชิญล่วงหน้าประมาณ 1 – 2 วัน เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้ฟัง และเป็นการจูงใจให้สนใจฟังในครั้งต่อไป

5.2.7 การพูดคุยถึงสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นวิธีการเสนอข่าวสารโดยผ่านทางรายการ ตัวอย่างเช่น ในเดือนตุลาคมได้มีเหตุการณ์น้ำท่วมในต่างจังหวัด นักจัดได้พูดถึงภัยพิบัตินี้และเชิญชวนให้ผู้ฟังบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยอยู่ตลอดในเดือนนี้ นอกจากนี้ยังโยงเข้ากับเรื่องยาเสพติดว่าตอนนี้เป็นปัญหาที่ใหญ่ในสังคมไทย ให้ผู้ฟังหลีกเลี่ยงไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หรือแนะนำให้ผู้ชมอินเทอร์เน็ตในทางที่ถูกต้อง

5.2.8 การสอนความประพฤติตนในสิ่งที่ดี เป็นการเสนอเนื้อหาให้ผู้ฟังปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง โดยนักจัดจะเป็นผู้พูดในช่วงท้ายของรายการเกือบทุกครั้งว่า ให้ผู้ฟังเป็นเด็กดี อยู่ในระเบียบวินัย ไม่ประมาท ตื่นนอน ออกกำลังกาย และห่างไกลยาเสพติด

ส่วนเนื้อหาของนักจัดรายการอีก 2 ท่านคือน้ำเหมียว และอาจารย์ปราชญ์ที่จัดประจำเช่นกันตามกำหนดการของรายการได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น

- ช่วงระเบียบคำ นำมาศิลป์ ทุกวันเสาร์ของสัปดาห์ จัดโดย น้ำเหมียว
- ช่วงปราชญ์มีวลิต เวิร์คซ็อบ ทุกวันศุกร์ที่ 2 และสุดท้ายของเดือน จัดโดย อาจารย์ปราชญ์

ในช่วงของน้ำเหมียวเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการพูดถึงกลอนเพราะช่วงท้ายรายการทุกครั้งนักจัดจะโน้มน้าวผู้ฟังให้รักการอ่านและแต่งกลอนโดยการนำกลอนมาอ่านในรายการ เช่น กลอนต่อต้านยาเสพติด กลอนรักษาสีงแวดล้อม ส่วนเนื้อหาอื่น ๆ จะเป็นการอนุรักษ์ภาษาไทย และวัฒนธรรมประเพณีไทยในด้านต่างๆ มีดังนี้

กล่าวถึงความประพฤติของเด็กที่ได้รับรางวัลเยาวชนดีเด่นว่ามีความตั้งใจและความพยายามที่จะปฏิบัติตนให้เป็นคนดีและทำประโยชน์เพื่อสังคม

กล่าวยกย่องกลอนของคนไทยที่ได้รับรางวัลระดับโลก พร้อมกับอ่านกลอนให้ผู้ฟัง

เชิญเยาวชนที่ได้รับรางวัลลูกกตัญญูมาเป็นตัวอย่างด้านความประพฤติแก่ผู้ฟัง โดยเปิดโอกาสให้แขกเล่าถึงการปฏิบัติตนเป็นลูกกตัญญู

ในช่วงของอาจารย์ปราชญ์เน้นให้เด็กรักในดนตรี เนื้อหาในช่วงจะเป็นการสอนการเล่นคอร์ดของกีตาร์โดยเล่นกีตาร์ให้ฟังจริงออกอากาศเพื่อให้ผู้ฟังได้ยินเสียงการเล่นที่ถูกต้อง วิธีการเล่นให้เห็นจริงเป็นการโน้มน้าวให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตามและกระตุ้นให้อยากเล่นตาม วิธีการโน้มน้าวใจนี้อาศัยการสร้างอารมณ์คล้อยตามเป็นหลัก

สรุปเนื้อหาของรายการเพื่อนเยาวชนนั้นว่ามีความหลากหลายและเป็นอิสระไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะเรื่องหนึ่งเรื่องใด ตามที่วิเคราะห์ข้างต้น แต่วัตถุประสงค์ของรายการที่สำคัญที่สุดคือการไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เพราะเนื้อหาของรายการทุกครั้งที่มีการสอดแทรกเนื้อหาในเรื่องโทษของยาเสพติดเข้าไปด้วย เป็นการย้ำให้เห็นว่ารายการนี้เน้นการประชาสัมพันธ์นโยบายของหน่วยงานด้านความมั่นคงของชาติทางอ้อมให้เด็กเกิดแรงจูงใจเพื่อนำไปปฏิบัติตาม

5.3 ลีลา (Style) ของนักจัดรายการเพื่อนเยาวชน

ลีลาทางด้านวัจนภาษาของนักจัดรายการเพื่อนเยาวชนใช้วิธีการแสดงความใกล้ชิด เพราะนักจัดใช้คำสรรพนามว่า “พี่เอ็กซ์” และเรียกผู้ฟังว่า “น้อง” การเรียกแทนตนเองโดยการนับญาติกับผู้ฟังเป็นการโน้มน้าวใจโดยใช้ความใกล้ชิดสนิทสนม ความเป็นกันเอง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้าง ethos ในฐานะที่เป็นพี่ของผู้ฟัง เพราะคำว่า “พี่” หมายความว่าทำให้สารที่ส่งไปมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นตามหลักของแคมป์เบลที่ว่า บุคคลที่มีความใกล้ชิดย่อมเป็นที่สนใจมากกว่าบุคคลอื่น นักจัดจึงเสนอเนื้อหาเปรียบตนเองเหมือนกับพี่กำลังสอนน้องอยู่ นอกจากนี้ยังสร้างความคุ้นเคยโดยใช้คำพูดในตอนต้นรายการว่า “พบกับพี่เอ็กซ์เช่นเคยนะครับ” เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับผู้ฟังว่า ไม่ได้มีความแปลกหน้าต่อกัน ถึงแม้ว่าผู้ฟังบางคนจะเริ่มฟังเป็นครั้งแรกแต่รู้สึกถึงความคุ้นเคยได้ และทราบว่ารายการนี้ไม่ได้เป็นรายการใหม่ เพราะการใช้คำว่า “มาพบกันเช่นเคย” เป็นการสร้างความรู้สึกร่วมกันเชิงจินตนาการ

การใช้ภาษาของนักจัดที่น่าสนใจอีกคือ การเรียกแขกรับเชิญว่า “ผู้มาเยือนเพื่อนเยาวชน” โดยจะไม่ใช้ศัพท์คำว่า “แขก” เพราะแขกมีความหมายนัยประวัติเชิงอายุแฝงอยู่ว่า ผู้ที่มาน่าจะเป็นผู้ใหญ่ถึงแม้ว่าความหมายเดิมของคำว่า แขก จะหมายถึง ผู้มาหา ก็ตาม แต่รายการเน้นเยาวชนมาในรายการจึงใช้คำว่าผู้มาเยือนจึงจะเหมาะสมกว่า

ภาษาที่นักจัดใช้ในการดำเนินรายการและการสนทนาจะเป็นลีลาภาษาที่เรียบง่าย (plain style) เข้าใจง่าย เป็นกันเอง รวมถึงภาษาสนทนากับแขกรับเชิญด้วย เพื่อสร้างความสนิทสนมกับแขกรับเชิญ โดยจะเรียกแขกรับเชิญด้วยชื่อเล่น และใช้คำพูดที่กึ่งทางการ ดังตัวอย่าง

พี่เอ็กซ์ : ตอนนี้ใกล้จะสอบแล้วเตรียมความพร้อมไปไหนแล้วครับ

น้อง : ก็พยายามอ่านหนังสืออยู่ครับ ก็แข่งดนตรีแล้วก็ทั้งทางด้านนี้มาจับหนังสืออ่านครับ

พี่เอ็กซ์ : ครับ ของแชมป์คราวนี้สอบกี่วิชาครับ

น้อง : สอบ 8 วิชาครับ

พี่เอ็กซ์ : โอ้โฮ 8 วิชาเลยหรอ เต็มที่เลยนะ

จากตัวอย่างจะเห็นว่า พี่เอ็กซ์ชวนแขกรับเชิญคุยเรื่องการเรียน และให้กำลังใจในการสอบ เพื่อสร้างกำลังใจให้แก่เด็ก และการใช้ประโยคที่ว่า “ของแชมป์คราวนี้สอบกี่วิชาครับ” เป็นการใช้ภาษาเน้นฐานน้ำหนัก (เปลื้อง ณ นคร, 2542 : 28) ที่กล่าวว่า “ของแชมป์

คราวนี้” เป็นการถามถึง การสอบของเด็กที่จะถึงนี้ แต่ที่ขึ้นต้นด้วยชื่อเล่นของเด็กก่อน เพราะต้องการให้ความสำคัญที่ตัวเด็กมากกว่าเน้นเรื่องการสอบ

การใช้ภาษาของนักจัดอีก 2 ท่าน คือ “น้ำเหมียว” และ “อาจารย์ปราชญ์” จะมีความแตกต่างกันและต่างไปจากพีเอ็กซ์ เพราะการใช้คำว่า “น้ำเหมียว” เรียกแทนตัวเอง จะพบว่าใช้ความสนทนากล้าชิดเช่นเดียวกับพีเอ็กซ์แต่ต่างกันตรงที่สร้างความยำเกรงให้กับผู้ฟังได้ และแสดงถึงความเป็นอาวุโส สารที่ส่งไปจะมีความน่าเชื่อถือในเชิงญาติผู้ใหญ่สอนลูกหลาน และแสดงการมีประสบการณ์มาก่อนผู้ฟังมาก น้ำเหมียวจึงเรียกผู้ฟังว่า “หลานๆ” ส่วนอาจารย์ปราชญ์จะเป็นคำเรียกแทนที่ห่างเหินต่างจากนักจัด 2 ท่าน เพราะคำว่า “อาจารย์” จะแสดงถึงการทรงความรู้มากกว่าความใกล้ชิด เพราะอาจารย์ปราชญ์สอนเรื่องการเล่นดนตรี ดังนั้นความน่าเชื่อถือของสารจึงต้องอาศัยความเป็น ethos ของผู้ส่งสารมากกว่านักจัดท่านอื่น แต่อาจารย์ยังอาศัยภาษาเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้ฟังโดยใช้สรรพนามเรียกว่า “น้องๆ” ทำให้ลดความห่างเหินลงไปได้

ลีลาทางด้านวจนะภาษาของนักจัดรายการเพื่อนเยาวชนทั้ง 3 ท่านจะวิเคราะห์โดยเน้นลีลาของการใช้เสียง เพราะไม่สามารถวิเคราะห์ลักษณะท่าทางของร่างกายได้ จะเห็นว่ามีการใช้จังหวะ และโทนเสียงที่เหมือนกันทั้ง 3 ท่าน คือ มีการใช้โทนเสียงที่ฟังง่าย ไม่มีการเล่นโทนเสียงมาก ใช้เสียงในลักษณะปกติ ไม่ขึ้นเสียงสูงหรือลากเสียงต่ำจนเกินไป ถ้าเป็นเรื่องที่ตื่นเต้นจะอาศัยการใช้คำมากกว่า เช่น คำว่า “โอ้โฮ” ส่วนจังหวะในการพูดช้า ไม่เร็วจนเกินไป น้ำเสียงถ้อยคำชัดเจน สามารถฟังออกง่าย

สรุปลีลาทางด้านวจนะภาษาและอวัจนภาษาของนักจัดรายการเพื่อนเยาวชนจะสื่อสารด้วยความใกล้ชิด เป็นกันเอง แต่แฝงไว้ด้วยความน่าเชื่อถือ เพราะเป็นรายการสำหรับผู้ฟังที่เป็นเด็ก จะต้องสร้างความคุ้นเคย ความน่าสนใจ พร้อมกับให้ความรู้ ประโยชน์ เพื่อสร้างให้ผู้ฟังเป็นคนดีในอนาคต

5.4 กลุ่มผู้ฟัง (Receiver) ของรายการเพื่อนเยาวชน

รายการเพื่อนเยาวชนเป็นรายการที่มุ่งหมายสื่อสารเนื้อหาให้แก่ผู้ฟังที่เป็นเด็ก กลุ่มเป้าหมายหลักคือ เด็กที่ไม่จำกัดอายุ เพราะการใช้ชื่อรายการว่า “เพื่อนเยาวชน” เป็นการสื่อ

ความหมายให้ทราบว่ารายการนี้ถูกจัดขึ้นเพื่อเยาวชนทุกคน ดังนั้นสามารถแบ่งกลุ่มผู้ฟังเด็กของรายการเพื่อนเยาวชนสามารถออกเป็นกลุ่มย่อยต่างๆ ดังนี้

5.4.1 กลุ่มผู้ฟังที่เป็นเด็กและวัยรุ่นทั่วไปที่ฟังเพลงคลื่น เอฟ เอ็ม 89 และ 91.5 เม็กกะเฮิรตซ์ ทุกวัน เพราะรายการนี้จะออกอากาศแทรกรายการเพลงในช่วงเวลา 20.00 – 20.30 นาฬิกา หลังจากจบรายการก็จะเป็นรายการเพลงของสถานีต่อไป จึงเป็นไปได้มากที่วัยรุ่นหรือเด็กโตจะเป็นผู้ฟังรายการนี้เป็นจำนวนมาก รวมถึงผู้ใหญ่ที่ฟังรายการเพลงทั้ง 2 คลื่นนี้ด้วย

5.4.2 กลุ่มผู้ฟังเด็กที่หมั่นคลื่นมาเจอเองมีโอกาสที่จะหยุดฟังรายการนี้ เพราะนักจัดแนะนำชื่อของรายการทุกครั้งอีกทั้งการใช้ภาษาและสรรพนามจะบ่งบอกถึงความเป็นรายการวิทยุสำหรับเด็ก จึงน่าจะดึงดูดความสนใจของเด็กได้มาก

5.4.3 กลุ่มเด็กหรือศิลปินที่ได้มาออกในรายการซึ่งมีแนวโน้มเป็นอย่างมากที่จะฟังรายการนี้ เพราะกลุ่มนี้ได้เคยมีส่วนร่วมในรายการ อาจมีจุดเริ่มต้นมาจากการฟังตนเองออกรายการก่อนเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นจึงฟังมาโดยตลอด

นอกจากนี้กลุ่มอายุผู้ฟังของรายการนี้น่าจะอยู่ในช่วงระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ไปจนถึงอุดมศึกษา เพราะอายุของแขกรับเชิญในรายการมีทั้ง 3 ระดับ อีกทั้งการออกอากาศอยู่ระหว่างรายการเพลงวัยรุ่น ผู้ฟังจึงน่าจะเป็นเด็กโต (ระดับมัธยมศึกษา) มากกว่าเด็กเล็ก (ระดับประถมศึกษาตอนต้น) อีกทั้งเนื้อหาที่เสนอผ่านทางรายการ น่าจะเป็นเนื้อหาที่เด็กโตเข้าใจมากกว่า เช่น เรื่องของการป้องกันยาเสพติด เป็นต้น จึงเป็นไปได้ว่าผู้ฟังจะฟังในลักษณะ Individual คือ ไม่ได้ฟังกับครอบครัว เป็นการฟังเพียงคนเดียว ไม่ต้องมีผู้ใหญ่คอยอธิบายเนื้อหาจากทางรายการอีกครั้ง

6. รายการโลกของเด็ก

รายการโลกของเด็กเป็นรายการที่อยู่ในสังกัดของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย โดยทางสถานีเป็นฝ่ายผลิตรายการนี้ ออกอากาศทางคลื่น เอฟ เอ็ม 92.5 เม็กกะเฮิรตซ์ และสถานีวิทยุกระจายเสียง เอ เอ็ม ในต่างจังหวัด ในวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 13.00 – 14.00 นาฬิกา โดยมีรูปแบบและลักษณะของรายการดังนี้

6.1 รูปแบบ (Format) ของรายการโลกของเด็ก

รายการโลกของเด็กเป็นรายการที่ออกอากาศโดยอาศัยการเปิดเทปที่บ้านที่กว้างวงหน้า โดยมีนักจัดรายการผู้หญิง 1 ท่านคือ “พีหน้อย” (มุทิตา จันทรานุสรณ์) เป็นนักจัดหลักของทางรายการ รายการนี้จัดว่ามีรูปแบบที่หลากหลายและมีลักษณะเฉพาะคือ อาศัยความร่วมมือการจัดรายการจากหน่วยงานอื่นด้วยคือ ธนาคารออมสิน และคณะศิษย์ครูล้วน วัฒนธรรม รูปแบบของรายการจึงสามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วงหลักๆ คือ ช่วงนิทานเยาวชนจากธนาคารออมสิน ช่วงนาฬิกาทองของเด็กจากคณะศิษย์ครูล้วน วัฒนธรรม และช่วงสู่โลกกว้างโดยพีหน้อย

แต่ช่วงของนิทานเยาวชนและช่วงนาฬิกาทองของเด็กจะไม่ออกอากาศทุกสัปดาห์ แต่จะออกอากาศสัปดาห์เว้นสัปดาห์สลับกันไประหว่าง 2 ช่วงนี้ ดังนั้นในแต่ละสัปดาห์จะมีเพียง 2 ช่วงหลัก ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 รูปแบบรายการโลกของเด็ก

ช่วง	รูปแบบรายการโลกของเด็ก
ช่วงที่ 1	ช่วงนิทานเยาวชนจากธนาคารออมสิน (ออกอากาศสัปดาห์เว้นสัปดาห์)
	ช่วงนาฬิกาทองของเด็กจากคณะศิษย์ครูล้วน วัฒนธรรม (ออกอากาศสัปดาห์เว้นสัปดาห์)
ช่วงที่ 2	ช่วงสู่โลกกว้างโดยพีหน้อยดำเนินรายการเนื้อหาทั่วไป

จากตารางจะพบว่า แต่ละช่วงจะดำเนินรายการแตกต่างกันออกไป พีหน้อยจะเป็นผู้แนะนำรายการเป็นอันดับแรกก่อนในช่วงเริ่มต้นรายการ หลังจากนั้นจึงโยงเข้าสู่ช่วงต่อไปโดยการแนะนำว่าวันนี้จะพบกับช่วงใดระหว่างช่วงนิทานเยาวชนหรือช่วงนาฬิกาทองของเด็ก แล้วจึงเข้าสู่ช่วงแรกของรายการ ช่วงแรกนั้นจะดำเนินรายการเป็นเวลา 30 นาที เมื่อจบช่วงแรก พีหน้อยจะดำเนินรายการช่วงสู่โลกกว้างต่อไปอีก 30 นาทีจนจบรายการ

ลักษณะการดำเนินรายการโลกของเด็กจะไม่มีกรเชิญแขกรับเชิญมาในรายการ แต่อาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดำเนินรายการในแต่ละช่วงนั้นๆ เป็นการสื่อสารสองทางผ่านไปยังผู้ฟังแทน เพราะทั้งช่วงของนิทานเยาวชนและช่วงนาฬิกาทองของเด็กมีผู้ดำเนินรายการเป็นกลุ่ม ยกเว้นช่วงสู่โลกกว้างของพีหน้อยเท่านั้นที่ดำเนินรายการเพียงคนเดียว แต่ช่วงอีก 2 ช่วงก็มีผู้ดำเนินรายการหลักเพียง 1 ท่านในแต่ละช่วงคือ ช่วงของนิทานเยาวชนคือ “พีน้า” เป็นผู้ที่อยู่ในสังกัดของธนาคารออมสินโดยตรง และช่วงนาฬิกาทองของเด็กคือ “อาจารย์พจณี” (พจณี วัฒนธรรม) เป็น

อาจารย์สอนที่โรงเรียนประสาทพร นนทบุรี อยู่ในคณะศิษย์ครูด้วนวันธรรม ส่วนกลุ่มผู้ดำเนินรายการ 2 ช่วงนี้คือ กลุ่มที่เล่นนิทานเป็นตัวละครประเภทต่างๆในช่วงนิทานเยาวชน และกลุ่มเด็กจากโรงเรียนประสาทพรที่ม่านภาษาไทย อ่านกลอน หรือเล่นนิทานในช่วงนาที่ทองของเด็ก ดังตารางที่ 10 แสดงกลุ่มของผู้ดำเนินรายการแต่ละช่วง

ตารางที่ 10 แสดงกลุ่มผู้ดำเนินรายการโลกของเด็ก

ช่วง	ผู้ดำเนินรายการหลัก	ผู้ดำเนินรายการรอง
ช่วงนิทานเยาวชน	พีน้า	กลุ่มเล่นนิทาน
ช่วงนาที่ทองของเด็ก	อาจารย์พจน์ย์	กลุ่มเด็กจากโรงเรียนประสาทพร
ช่วงสู่โลกกว้าง	พีน้อย	ไม่มี

จากที่รายการนี้ไม่ได้เป็นรายการสดจึงไม่มีการเปิดสายโทรศัพท์ให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในรายการ แต่เปิดโอกาสให้เขียนจดหมายมาพูดคุยในรายการแทน ซึ่งไม่ใช้การร่วมสนุกเพื่อรับของรางวัล ผู้ดำเนินรายการแต่ละช่วงจะแจ้งที่อยู่ของหน่วยงานให้ผู้ฟังส่งจดหมายได้ถูกต้อง จะไม่มีการรวมจดหมายส่งมายังที่เดียวกัน เพราะแต่ละช่วงสังกัดต่างหน่วยงานกัน แยกกันรับผิดชอบแต่ละช่วงไป ดังนั้นลักษณะการดำเนินรายการของทั้ง 3 ช่วงจะไม่มีการจัดรายการร่วมกัน พีน้อยจะเป็นผู้เปิดเทปบันทึกช่วงนิทานเยาวชนและช่วงนาที่ทองของเด็กสลับกันไปแต่ละสัปดาห์ หลังจากที่เปิดเทปแล้ว จึงเป็นช่วงสู่โลกกว้างที่พีน้อยดำเนินรายการโดยตรง

สรุปรูปแบบโดยรวมในรายการโลกของเด็กเป็นความร่วมมือกันผลิตของหน่วยงานรัฐบาล 2 หน่วยงาน และคณะ 1 คณะ คือ กรมประชาสัมพันธ์ ธนาคารออมสิน และคณะศิษย์ครูด้วนวันธรรม โดยแต่ละหน่วยงานแบ่งความรับผิดชอบการจัดรายการแต่ละช่วงที่มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เป็นผลให้เกิดรูปแบบรายการที่มีความหลากหลาย เกิดความน่าสนใจ และสามารถโน้มน้าวให้ผู้ฟังอยากติดตามรายการนี้ต่อไป ถึงแม้ว่ากลุ่มผู้ฟังจะนิยมฟังช่วงของรายการที่แตกต่างกัน แต่การที่รายการนี้มีรูปแบบที่หลากหลายจึงสามารถดึงดูดกลุ่มผู้ฟังออกไปได้หลายกลุ่ม

6. 2 เนื้อหา (Content) ของรายการโลกของเด็ก

รายการโลกของเด็กเป็นรายการที่เสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลาย เพราะแบ่งช่วงที่เสนอเนื้อหาแตกต่างกันออกไป ในตอนต้นรายการที่พีน้อยเป็นผู้ดำเนินรายการครั้งแรกของ

เดือนตุลาคม จะกล่าวแนะนำรายการ บอกรูปแบบของรายการโดยละเอียด และบอกสาเหตุถึงการเปลี่ยนตัวนักจัดรายการโลกของเด็ก ด้วยเหตุที่ในเดือนตุลาคมนักจัดรายการเดิมไม่สามารถมาดำเนินรายการได้ พี่หน้อยจึงมาจัดรายการแทน โดยกล่าวว่า

“สวัสดีค่ะ น้องๆคะ รายการโลกของเด็กก็กลับมาพบกับน้องอีกเช่นเคยค่ะ ทาง FM 92.5 Mhz สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ตั้งแต่เวลา 13.00 – 14.00 น. น้องๆหลายคนน่าจะติดตามรับฟังรายการโลกของเด็กอาจจะรู้สึกแปลกใจว่าทำไมถึงเป็นพี่หน้อยมาดำเนินรายการแทน ทำไมถึงไม่ใช่พี่แป๋วนะคะ เป็นเพราะว่าตอนนี้พี่แป๋วจะต้องเดินทางติดตามสามีนะคะซึ่งเป็นผู้ช่วยทูตทหารไปปฏิบัติหน้าที่ที่ประเทศอินโดนีเซีย พี่หน้อยก็มารับหน้าที่ตรงนี้แทนพี่แป๋วค่ะ แต่ว่าเนื้อหารายการโลกของเด็กก็ยังเหมือนเดิมนะคะ มีความหลากหลายเหมือนเดิมค่ะ นอกจากจะมีเพลงเพราะๆมาอบให้กับน้องๆได้รับฟังกันแล้วก็ยังมีช่วงนิทานยาวชนจากธนาคารออมสิน ในช่วงของโลกกว้าง และในสัปดาห์ถัดไปจะมีช่วงของนาฬิกาของเด็ก็คือ ศิษย์ครูลี้วันธรรม มาสลับกับนิทานยาวชนจากธนาคารออมสินค่ะ”

ส่วนสัปดาห์ต่อมาพี่หน้อยก็จะแนะนำรายการเพียงว่า วันนี้จะพบกับช่วงใดบ้างเท่านั้น ครั้งนี้จึงเป็นครั้งแรกที่พี่หน้อยมาจัดรายการจึงต้องกล่าวแนะนำอย่างละเอียด เพื่อไม่ให้ผู้ฟังเกิดความสับสน หลังจากแนะนำรายการแล้ว พี่หน้อยจึงแนะนำเข้าสู่ช่วงแรกของรายการว่าจะเป็นส่วนนิทานยาวชนหรือช่วงนาฬิกาของเด็กต่อไป

6.2.1 ช่วงนิทานยาวชน จากธนาคารออมสินจะเสนอเนื้อหาประเภทของนิทานเป็นหลักตามชื่อของช่วง ในช่วงนี้ดำเนินรายการโดย “พีน้า” จากธนาคารออมสิน นอกจากการเล่านิทานในช่วงนี้แล้ว ยังมีเนื้อหาที่เป็นความรู้ทั่วไปให้แก่เด็กผู้ฟังควบคู่ไปกับการเล่านิทานทุกครั้ง ซึ่งแล้วแต่ว่าอาทิตย์ไหนจะพูดเรื่องใด เช่น เรื่องของสมุนไพร การรักษาสุขภาพ เรื่องของสัตว์ ซึ่งความรู้ทั่วไปต่างๆเหล่านี้ นักจัดจะอธิบายก่อนเล่านิทาน เมื่ออธิบายจบจึงเข้าสู่การเล่านิทานต่อไป ส่วนรายละเอียดของความรู้เรื่องต่างๆ สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

6.2.1.1 เรื่องของสมุนไพร นักจัดจะเน้นเนื้อหาเรื่องพืชสมุนไพรชนิดใดชนิดหนึ่งเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ผู้ฟังจดจำสารและเรื่องราวได้โดยไม่สับสน เช่น อธิบายเรื่องของลักษณะและประโยชน์ของฟ้าทะลายโจร สถานที่ที่พบ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ฟังรู้จักและสามารถ

นำพืชชนิดนี้ไปใช้ประโยชน์ได้ เพราะการนำประโยชน์ของสิ่งนั้นมาพูดจะสามารถโน้มน้าวการฟัง และทำให้เห็นคุณค่าของสิ่งที่พูดได้ดังตัวอย่าง

พิน้ำ : พักข้าวเป็นไม้เลื้อยคะนองๆ มีผิวเถามีเมล็ดกระจายทั่ว มีดอกสีเหลือง 5 กลีบ มีทั้งดอกเพศผู้และเพศเมีย สามารถนำยามาถอนพิษได้ เมล็ดสามารถบารุงปอดได้ ผลมีสารอาหารที่มีประโยชน์คะนองๆ

6.2.1.2 เรื่องการรักษาสุขภาพ นักจัดจะเสนอเนื้อหาวิธีการทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ทั้งในเรื่องของการทำจิตใจให้ผ่อนคลาย การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และการออกกำลังกาย ดังตัวอย่าง

พิน้ำ : ทราบมาว่าการที่เรามีอารมณ์ขันและหัวเราะบ่อยๆทำให้อายุเรายืนยาวขึ้น และโรคหัวใจไม่มาเยี่ยมเยียนเราด้วยนะคะ น้องคนไหนที่ในแต่ละวันเอาแต่ทำหน้าบึ้งอารมณ์เสียตลอดเวลาทำให้สุขภาพเสียด้วยนะคะ นอกจากนี้การที่เรารับประทานอาหารที่มีประโยชน์และออกกำลังกาย ยังช่วยให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงด้วยนะคะ

6.2.1.3 เรื่องของสัตว์ นักจัดจะเสนอเนื้อหาคล้ายกับพืชสมุนไพรคือบอกลักษณะของสัตว์อย่างละเอียด และจะพบสัตว์ชนิดนั้นได้ที่ไหน หลังจากนั้นจึงได้โยงไปยังเนื้อหาการรักษาสุขภาพแวดล้อมเพื่อให้สัตว์คงอยู่ ตัวอย่างเช่น อธิบายลักษณะของหิ่งห้อยและสถานที่ที่หิ่งห้อยสามารถอาศัยได้ เพื่อโยงไปยังการรักษาสิ่งแวดล้อมไม่ให้หิ่งห้อยสูญพันธุ์ไป

หลังจากที่นักจัดเล่าความรู้ต่างๆแล้ว จึงเข้าสู่การเล่านิทานที่แฝงไปด้วยข้อคิดและจินตนาการเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความคิดสร้างสรรค์ และความบันเทิงแก่จิตใจ เรื่องที่นำมาเล่าในรายการเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสัตว์ทั้งหมด เพราะการนำเรื่องของสัตว์มาดำเนินเรื่องเป็นการสร้างความอ่อนโยนให้เกิดขึ้นในใจผู้ฟัง นอกจากนี้ยังเสนอเนื้อหาการดำเนินเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างคนและสัตว์ เพื่อสร้างจินตนาการแก่เด็ก เช่น ดำเนินเรื่องที่ว่าคนเลี้ยงนกแก้ว แล้วกักขังไว้ ต่อมากนกแก้วจึงหาทางวางอุบายให้คนเลี้ยงปล่อยมันเป็นอิสระในภายหลัง ซึ่งเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า การกักขังหน่วงเหนี่ยวสัตว์ที่ต้องการอิสระเป็นการกระทำที่ทำร้ายสัตว์ทางหนึ่ง

6.2.2 ช่วงนาที่ทองของเด็ก จากคณะศิษย์ครูล้วน ควันธรรม จะเสนอเนื้อหาประเภทของการอ่านออกเสียงภาษาไทยที่ถูกต้อง ชัดเจน ผู้ดำเนินรายการหลักคือ “อาจารย์พจניים” จะนำเด็กนักเรียนประถมประมาณ 5 หรือ 6 คน จากโรงเรียนประสาทพร นนทบุรี มาอ่านในแต่ละครั้ง โดยสลับกันอ่านทีละคำ นอกจากนี้ยังเน้นการออกเสียงผ่านทางการเล่นทานร้องเพลงไทย และอ่านกลอนจากเด็กกลุ่มนี้

เนื้อหาด้านภาษาไทยที่อาจารย์พจנייםดำเนินรายการจะเป็นเรื่องของความรักชาติโดยการเปิดเพลงเพื่อชาติ แล้วให้เด็กๆ ในรายการเป็นผู้ขับร้อง อาจารย์พจנייםจะคอยอธิบายเนื้อหาเมื่อเพลงจบ ในบางครั้งจะให้เด็กเล่นทาน ดัดเสียงเป็นตัวละครต่างๆ เพื่อสร้างความบันเทิงแก่ผู้ฟัง อีกทั้งยังให้ข้อคิดสอนใจด้วย ส่วนเนื้อหาของกรอ่านออกเสียงจะนำมาจากหนังสือเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษา อาจารย์พจנייםจะให้เด็กอ่านทีละคน ถ้าคนใดอ่านผิดจะให้อ่านใหม่จนกว่าจะถูก ดังนั้นจะเห็นว่าอาจารย์พจנייםดำเนินรายการคล้ายกับการยกบรรยายภาคการเรียนในห้องเรียนของนักเรียนมาออกอากาศให้ผู้ฟังฟัง คล้ายกับว่าผู้ฟังนั่งอยู่ในห้องเรียนนั้นด้วย

ดังนั้นในช่วงนาที่ทองของเด็ก อาจารย์พจנייםจะรับบทบาทเป็นทั้งผู้ดำเนินรายการและคุณครูของเด็กที่มาในรายการ คอยสรุป คอยสอน และชี้แนะเมื่อเด็กอ่านออกเสียงผิด และเนื้อหาที่สำคัญของรายการคือ เป็นตัวอย่างการอ่านออกเสียงภาษาไทยที่ถูกต้องให้แก่ผู้ฟังจากคำศัพท์และกลอน รวมถึงการสอดแทรกเรื่องความรักชาติในเพลง และข้อคิดต่างๆ ในนิทานด้วย

6.2.3 ช่วงสุโลกกว้าง โดยพืหน้อยจะเสนอเนื้อหาประเภทความรู้ทั่วไปที่คล้ายกับช่วงนิทานยาวชน คือ เรื่องของสัตว์ เรื่องของการรักษาสุขภาพ และเรื่องของสิ่งแวดล้อม และในการเสนอความรู้แก่เด็กๆ เหล่านี้ บางครั้งอาศัยการโน้มน้าวใจโดยการอ้างข้อพิสูจน์หรือหลักฐาน เช่น พูดถึงการวิ่งเป็นการช่วยให้ความจำดี จากผลการวิจัยของนักวิชาการในประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ส่วนเรื่องของนิทาน พืหน้อยจะเล่าในสัปดาห์ที่ไม่ตรงกับช่วงนิทานยาวชน โดยเล่าในวันที่ตรงกับช่วงนาที่ทองของเด็กเท่านั้น

การดำเนินรายการทั้งช่วงของพืหน้อยจะเป็นการเสนอเนื้อหาหลังจากผ่านช่วงแรกแล้ว และในขณะที่พืหน้อยเสนอเนื้อหาต่างๆ จะเปิดเพลงวิทยุประกอบไปด้วย เพื่อสร้างความบันเทิง และเป็นการผ่อนคลายสมาธิในการฟังของเด็กให้พักผ่อนคลาย ไม่ต้องฟังเนื้อหาโดยตลอด ส่วนเนื้อหาในช่วงแรกที่ผู้ฟังบางคนตามเนื้อหาไม่ทัน พืหน้อยจะคอยทบทวนให้หลังจากฟังช่วงแรกจบแล้ว เป็นการทวนความจำให้กับผู้ฟังได้อีกวิธีหนึ่ง

สรุปเนื้อหาโดยรวมในรายการโลกของเด็กมีลักษณะเนื้อหาที่เน้นความรู้ทั่วไปไม่จำกัดอยู่ แต่เรื่องหนึ่งเรื่องใด ตามชื่อรายการว่า “โลกของเด็ก” โดยมุ่งเสนอความรู้ที่อยู่รอบๆตัวที่เหมาะสมกับวัยเด็ก เป็นรายการที่มุ่งหมายให้เด็กที่ฟังได้เข้ามาอยู่ในโลกของเค้าจริง ความรู้ต่างๆที่เสนอในรายการจะเป็นความรู้เรื่องธรรมชาติ สุขภาพอนามัย และรวมถึงเรื่องของสัตว์ ให้เด็ก ผู้ฟังได้มีความรู้รอบตัว นอกจากนี้ยังเน้นในเรื่องของนิทานเพื่อสร้างความเพลิดเพลิน และโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังสนใจติดตามฟัง เพราะกลุ่มเป้าหมายของรายการเป็นเด็ก เด็กส่วนใหญ่ชอบฟังนิทาน และสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งในวัยเด็กคือ การใช้ภาษา รายการนี้จึงไม่ละเลยที่จะสอนภาษาไทยให้กับเด็กด้วย

6.3 ลีลา (Style) ของนักจัดรายการโลกของเด็ก

การใช้วัจนภาษาของนักจัดรายการโลกของเด็กในแต่ละช่วงสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้คือ ในช่วงนิทานยาวๆและช่วงสู่โลกกว้าง นักจัดรายการจะใช้สรรพนามที่แสดงความสนิทสนม ความเป็นกันเอง และความไว้เนื้อเชื่อใจ คือ การใช้คำสรรพนามเรียกแทนตนเองว่า “พี่หน่อย” เพราะการใช้คำว่า “พี่” สามารถสร้าง ethos ให้กับผู้พูดด้านความน่าเชื่อถือของสารที่ส่งไปยังผู้ฟังในฐานะที่มีความอาวุโสและมีประสบการณ์มากกว่าผู้ฟัง และการเรียกชื่อเล่นของตนเองเป็นการสร้างคุ้นเคยใกล้ชิดกับผู้ฟังได้มากกว่าการใช้ชื่อจริง ซึ่งนักจัดช่วงนิทานออมสินก็นำเทคนิคการใช้คำสรรพนามเช่นนี้มาใช้คือ “พี่น้ำ” ส่วนการเรียกผู้ฟังจะใช้คำว่า “น้องๆ” เหมือนกันทั้ง 2 ท่าน เพื่อแสดงถึงความเป็นพี่เป็นน้อง และจะใช้คำว่า “เรา” ในบางครั้งกรณีที่เชิญชวนให้ไปฟังเนื้อหาสาระหรือนิทาน เช่น

พี่หน่อย : หลังจากรับฟังเพลงเพราะๆจากรายการโลกของเด็กกันแล้ว ช่วงนี้เราไปฟังนิทานสนุกๆจากธนาคารออมสินกันนะคะ

พี่น้ำ : สวัสดีค่ะ น้องๆนิทานยาวๆมาแล้วค่ะ น้องๆคะวันนี้ น้องๆหัวเราะกันรึยังคะ พี่น้ำทราบมาว่าเราที่มีอารมณ์ขันและหัวเราะบ่อยๆทำให้อายุเรายืนยาวขึ้น และโรคหัวใจไม่มาเยี่ยมเยียนเราด้วยนะคะ น้องคนไหนที่ในแต่ละวันเอาแต่ทำหน้าบึ้งอารมณ์เสียตลอดเวลาทำให้อายุเราสั้นด้วยนะคะ

จากตัวอย่างจะเห็นว่าทั้งพี่หน่อยและพี่น้ำจะใช้คำว่า “เรา” เพื่อแสดงความเป็นพวกเดียวกัน การทำสิ่งใดไปพร้อมกัน และการอยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน เพราะคำว่า “เรา” เป็นคำที่มีพลัง

ที่สุด (ประมวญ พิรัชพันธุ์ อ่างถึงโน อรวรรณ ปิลาณโณวาท, 2542 : 216) ส่วนลีลาของพื้ น้ำจะมี การถามคำถามผู้ฟังเพื่อดึงดูดความสนใจก่อนว่า วันนี้ห้องได้หัวเราะกันบ้างไหม เพื่อโยงเข้าสู่ เนื้อหาของการทำจิตใจให้แจ่มใสเพื่ออายุยืนยาว ซึ่งกลวิธีการตั้งคำถามขึ้นน้านี้ ทำให้ผู้ฟังเกิด ความสนใจที่จะฟังต่อว่า ทำไมจึงถามเช่นนั้น และจากรูปประโยคพบว่า ภาษาที่พื้ ้น้อยและ พื้ น้ำใช้จัดรายการเป็นภาษาประเภทกึ่งทางการ มีลีลาภาษาที่เรียบง่าย (plain style) สามารถ ดึงดูดผู้ฟังให้ฟังอย่างสบาย เพราะเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน

ส่วนภาษาที่นักจัดรายการช่วงเวลาที่ทองของเด็กใช้จะมีลักษณะที่แตกต่างไปจากนักจัด 2 ท่านที่กล่าวมา การใช้คำสรรพนามเรียกแทนตนของนักจัดช่วงนี้มีลักษณะที่แสดงความน่าเชื่อถือ และยำเกรงมากกว่าพื้ ้น้อยและพื้ น้ำ คือใช้คำว่า “อาจารย์พจน์ีย์” ซึ่งแสดงถึงการทรวงคุณวุฒิ และวัยวุฒิที่มีความรู้ในฐานะของอาจารย์ สร้างความน่าเชื่อถือของสารได้มากขึ้น เพราะ อาจารย์หมายถึง ตำแหน่งของบุคคลที่ถูกยกย่องว่ามีความรู้ในทางใดทางหนึ่ง และช่วงนี้นักจัดจะ ต้องสอนการใช้ภาษาไทย ดังนั้นจึงทำหน้าที่เป็นอาจารย์สอนภาษาไทยแก่ผู้ฟังและเด็กที่มาใน รายการด้วย นอกจากนี้การเรียกชื่อจริงของตนทำให้สร้างความห่างเหินกับผู้ฟัง แต่มีผลต่อการ สร้างความเคารพของตนแก่ผู้ฟังได้ ส่วนการเรียกผู้ฟังว่า “หลานๆ” ของอาจารย์พจน์ีย์เป็นการลด ความห่างเหินลงมาได้ แสดงถึงความเอ็นดูต่อผู้ฟัง เพราะแสดงถึงการนับญาติ

กลุ่มที่ร่วมจัดรายการทั้งช่วงนิทานเยาวชนและช่วงเวลาที่ทองของเด็กมีความแตกต่างกัน คือ กลุ่มของนิทานเยาวชนจะไม่มีการเปิดเผยชื่อ มีหน้าที่เพียงใช้เสียงพากย์เป็นตัวละครใน นิทานเท่านั้น กลุ่มนี้จึงมีหน้าที่สร้างสีสันให้กับนิทานและสร้างความน่าสนใจ ตื่นเต้นแก่ผู้ฟัง ภาษาที่ใช้จึงเป็นเพียงภาษาในนิทานเท่านั้น คือเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่มีคำศัพท์ที่ยาก ส่วน กลุ่มเด็กที่มาในช่วงเวลาที่ทองของเด็กจะแนะนำชื่อเล่นของตนเองทุกคน เพื่อสร้างความคุ้นเคย และความ เป็นเพื่อนกับผู้ฟังที่เป็นเด็กด้วยกัน ภาษาที่พวกเขาใช้ เป็นภาษาตามแบบเรียนที่ได้ เตรียมมา คืออ่านตามนั้น โดยอาจารย์พจน์ีย์จะเป็นผู้คอยสั่งให้อ่าน ส่วนใหญ่เด็กจึงไม่มีการพูด คุยกับผู้ฟัง มีเพียงบางครั้งเท่านั้นที่เด็กจะได้สื่อสารกับผู้ฟังโดยตรง ดังตัวอย่าง

เสียงเด็กผู้ชาย : คุณผู้ฟังที่เคารพครับ วีรกรรมที่นำยกย่องของศึกบางระจันในการ ช่วยกอบกู้ความเป็นไทย ยังตราตรึงอยู่ในความทรงจำของชาวไทยตลอดมา ถ้าไม่มี ท่านเหล่านั้นช่วยต่อสู้ปกป้องรักษาบ้านเมืองไว้ให้ลูกหลานไทย ก็คงจะไม่มีลูกหลาน ไทยให้สุขสบายอยู่ทุกวันนี้เป็นแน่ เราคณะศิษย์ครูล้วน ควันธรรม ขอเทิดทูนวีรกรรม ของท่านด้วยเพลงนี้ครับ

จากตัวอย่างจะพบว่าเป็นการเกริ่นนำก่อนที่จะร้องเพลง เนื้อหาที่พูดเป็นการปลุกใจผู้ฟังให้เกิดความกระตือรือร้นในการยกย่องและรำลึกถึงบรรพบุรุษ เป็นการสร้างสรรค์ทางด้านอารมณ์ให้ผู้ฟังคล้อยตาม (pathos) และตรึงใจไปกับเนื้อหาที่กล่าวได้

การใช้อวัจนภาษาของพี้น้อยและพี้น้ำมีลักษณะที่เหมือนกัน คือ มีการใช้โทนเสียงในลักษณะปกติ ส่วนอวัจนภาษาของอาจารย์พจน์จะใช้น้ำเสียงที่ดัง และเน้นเสียงมากกว่านักจัดทั้ง 2 ท่าน เพราะต้องเน้นการออกเสียงในภาษาไทย ในบางครั้งอาจารย์พจน์จะขึ้นเสียงสูงในกรณีที่เตือนเด็กว่า อ่านออกเสียงผิด เพื่อให้เด็กในรายการและผู้ฟังสนใจในคำนั้น ไม่ให้อ่านออกเสียงผิดตามไปด้วย นอกจากนี้กลุ่มเด็กที่มาในรายการจะมีการอ่านออกเสียงดังชัดเจนมากเป็นพิเศษ เพราะต้องการเน้นการอ่านออกเสียงที่ถูกต้องให้แก่ผู้ฟัง มีการหัวเราะตามธรรมชาติเมื่อเพื่อนในรายการอ่านออกเสียงผิด ส่วนกลุ่มเล่านิทานเยาวชนจะอาศัยการเล่นโทนเสียงมากที่สุด ในรายการ เพราะต้องพากย์ให้เสียงตรงกับตัวละครในนิทาน เช่น พากย์เสียงเป็นนก ก็จะใช้โทนเสียงเล็กแหลม ให้คล้ายกับนกมากที่สุด

สรุปการใช้ลีลาทางอวัจนภาษาและอวัจนภาษาของนักจัดรายการทั้งหมดมีความแตกต่างและหลากหลายกันไป ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่ต้องการจะส่งไป ซึ่งแต่ละช่วงของรายการเน้นรูปแบบที่ต่างกันว่าต้องการให้ผู้ฟังสนใจเรื่องใดมากเป็นพิเศษ ก็จะใช้ลีลาเน้นทางด้านนั้น เช่น เน้นนิทานในช่วงนิทานเยาวชนก็จะอาศัยเสียงพากย์หลายเสียงดึงดูดความสนใจ หรือการใช้เสียงดังของเด็กอ่านออกเสียงภาษาไทยเพื่อให้ผู้ฟังได้ยินชัดเจน และจดจำ เป็นต้น

6.4 กลุ่มผู้ฟัง (Receiver) ของรายการโลกของเด็ก

รายการโลกของเด็กเป็นรายการที่เน้นกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังที่เป็นเด็ก และผู้ฟังส่วนใหญ่จึงน่าจะเป็นเด็กเล็กในระดับอนุบาล และประถมศึกษา ด้วยเหตุที่รูปแบบของรายการเน้นนิทานและการอ่านออกเสียงภาษาไทยเป็นหลัก ประกอบกับชื่อของรายการคือ “โลกของเด็ก” บอกวัตถุประสงค์ชัดเจนว่าเป็นรายการสำหรับเด็กโดยเฉพาะ ส่วนลักษณะของกลุ่มผู้ฟังย่อยในรายการโลกของเด็กสามารถวิเคราะห์แบ่งได้เป็นดังนี้คือ

6.4.1 กลุ่มผู้ฟังเด็กที่หมุนคลื่นมาเจอรายการนี้ เป็นกลุ่มที่บังเอิญหมุนมาพบเมื่อได้ฟังลักษณะเนื้อหาของรายการจึงเกิดความสนใจ และติดตามต่อไป

6.4.2 กลุ่มผู้ฟังเด็กที่ผู้ใหญ่เปิดให้ฟัง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่พ่อแม่ หรือญาติพี่น้องมีโอกาสรู้จักรายการนี้ จึงเปิดหรือแนะนำให้ลูกหลานของตนฟัง

6.4.3 กลุ่มเด็กที่มาออกรายการช่วงเวลาที่ทองของเด็ก เป็นกลุ่มเด็กที่ได้มาอ่านออกเสียงในรายการ และมีโอกาสที่จะติดตามรายการนี้มาก เพราะตนเองได้เป็นผู้ออกรายการ จึงเป็นแรงจูงใจสำคัญที่จะสนใจเสียงของคนที่ได้ออกอากาศ

6.4.4 กลุ่มคุณครูที่สนใจแบบเรียนในช่วงเวลาที่ทองของเด็ก เป็นกลุ่มวัยผู้ใหญ่ที่มีอาชีพครู เมื่อหมั่นคลี่นมาพบรายการนี้ช่วงเวลาที่ทองของเด็ก จึงเกิดความสนใจเพื่อจะได้เป็นตัวอย่างในการสอนเด็กตามแบบของอาจารย์พจนีย์ และแบบเรียนที่อาจารย์สอนแก่เด็กในรายการ

จะเห็นได้ว่ารายการโลกของเด็กไม่ได้จำกัดกลุ่มผู้ฟังแค่วัยเด็กเท่านั้น แต่ครอบคลุมไปถึงกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีอาชีพครูสนใจฟังรายการเพื่อเป็นตัวอย่างในการสอนเด็กต่อไป

7. รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์

รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์เป็นรายการที่อยู่ในสังกัดของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ คือ กองท่องเที่ยวเยาวชน ในการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และได้รับความร่วมมือการให้เวลาออกอากาศจากหน่วยงานรัฐบาล คือ กรมประชาสัมพันธ์ ออกอากาศทุกวันเสาร์ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง เอฟ เอ็ม 92.5 เมกะเฮิรตซ์ และสถานีวิทยุกระจายเสียง เอ เอ็ม แต่ละภูมิภาคของประเทศไทย ตั้งแต่เวลา 13.00 – 14.00 นาฬิกา โดยมีรูปแบบและลักษณะต่างๆของรายการดังนี้

7.1 รูปแบบ (Format) ของรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์

รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์มีผู้ดำเนินรายการหลักเป็นผู้หญิง 2 ท่าน คือ “พีตัม” (พัชรินทร์ เชยกกลิ่นเทศ) จากกรมประชาสัมพันธ์ และ “พีปอนด์” (สุภาภรณ์ ชินบุตร) จากกองท่องเที่ยวเยาวชน มีรูปแบบหลักเป็นรายการสนทนา และให้ความรู้แบ่งออกเป็นช่วงต่างๆสลับกับการเปิดเพลงเพื่อสร้างความบันเทิง แต่ละช่วงมีผู้ดำเนินรายการประจำช่วงที่มีรูปแบบแตกต่างกัน ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 รูปแบบรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์

ชื่อช่วง	ผู้ดำเนินรายการ	รูปแบบการดำเนินรายการ
ช่วงเก็บมาฝาก จากบรรยากาศทั่วไทย	ไม่แน่นอน	เล่าเรื่องจากการบันทึกเทปนอกสถานที่
ช่วงสาระน่ารู้ กับนายตุ้มนักท่องเที่ยวไทย	พีตุ้ตะ	เล่าเรื่อง
ช่วง EASY ENGLISH WITH TRAVELLING	คุณแอน และพีเติ้ล	สนทนา

ในช่วงต้นของรายการก่อนที่จะเข้าสู่ช่วงต่างๆ พีตุ้มและพีปอนด์จะแนะนำรายการและประชาสัมพันธ์ถึงการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆที่น่าสนใจ และแนะนำเรื่องราวต่างๆในแต่ละช่วงว่าในวันนี้นะมีอะไรบ้าง หลังจากนั้นจึงเข้าสู่ช่วงแรกคือ ช่วงเก็บมาฝาก จากบรรยากาศทั่วไทย เมื่อจบช่วงนี้พีตุ้มและพีปอนด์ก็จะสนทนาเรื่องทั่วไปสลับกับการเปิดเพลง แล้วจึงแนะนำเข้าสู่ช่วงสาระน่ารู้ กับนายตุ้มนักท่องเที่ยวไทยต่อไป รูปแบบของรายการจะสลับการสนทนาของพีตุ้มและพีปอนด์กับช่วงต่างๆในรายการจนถึงช่วงสุดท้ายคือช่วง EASY ENGLISH WITH TRAVELLING หลังจากนั้นพีตุ้มและพีปอนด์กล่าวอำลาในตอนจบรายการ

รูปแบบของช่วงเก็บมาฝาก จากบรรยากาศทั่วไทย เป็นช่วงของผู้ดำเนินรายการที่หลากหลาย ในแต่ละวันเสาร์จะแตกต่างกันออกไป รูปแบบส่วนใหญ่เป็นการบันทึกเทปนอกสถานที่ของผู้ดำเนินรายการมาเปิดให้ผู้ฟังในรายการ ถึงแม้ว่าจะไม่เห็นภาพแต่ผู้ฟังจะได้สัมผัสกับเสียงของบรรยากาศจริง ตัวอย่างเช่น ผู้ดำเนินรายการพาไปลองเรือในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะมีเสียงเรือแล่นออกผ่านทางรายการ เป็นต้น นอกจากนี้เสียงจากสถานที่จริงยังดึงดูดใจให้ผู้ฟังจดจำและสนใจในสารที่เล่าได้มาก เพราะวิธีการเล่าเรื่องโดยอาศัยเสียงตามธรรมชาติเพื่อสร้างจินตนาการให้ผู้ฟังเป็นการกระตุ้นความคิดและพฤติกรรมของผู้ฟังให้เกิดความต้องการไปสถานที่นั้นได้

ช่วงสาระน่ารู้ กับนายตุ้มนักท่องเที่ยวไทย ผู้ดำเนินรายการประจำช่วงคือ “พีตุ้ตะ” (บดสีแพรว) ดำเนินรายการในรูปแบบของการเล่าเรื่องเชิงความรู้ที่เกี่ยวกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ ตัวอย่างเช่น เล่าเรื่องกำเนิดของแม่น้ำโขง หรือเล่าถึงสถานที่ชมแสงอาทิตย์ขึ้นแรกสุดในประเทศไทย เป็นต้น หลังจากนั้นจึงเชิญชวนเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับความรู้ที่นั้น เช่น พุดถึงสถานที่ชมแสงอาทิตย์ขึ้นแรกสุดในประเทศไทย คือ ที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี หลังจากอธิบายรายละเอียดแล้วจึงบอกเบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อเข้าชมสถานที่นั้น

ช่วง EASY ENGLISH WITH TRAVELLING มีผู้ดำเนินรายการประจำช่วงนี้ 2 ท่าน คือ “คุณแอน” (Andrew Bareley) เป็นชาวต่างชาติชาย และ “พีเติ้ล” (พรมนต์ โอบอ้อม) เป็นผู้ดำเนินรายการชาวไทยฝ่ายหญิง ช่วงนี้ดำเนินรายการโดยอาศัยการสนทนาเป็นภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ โดยคุณแอนจะเป็นผู้นำเดินทางไปและนำประสบการณ์มาเล่าให้พีเติ้ลฟัง พีเติ้ลจะเป็นผู้แปลเนื้อความบทสนทนาเป็นภาษาไทยให้กับผู้ฟัง พร้อมกับสนทนาตอบโต้เป็นภาษาอังกฤษกับคุณแอนด้วย จุดมุ่งหมายของช่วงนี้คือ ต้องการสอนรูปประโยค คำศัพท์ สำนวนภาษาอังกฤษให้แก่ผู้ฟัง โดยเน้นประโยคที่ง่าย ไม่ซับซ้อน เหมาะสมแก่การทำความเข้าใจของกลุ่มเด็กผู้ฟัง

รายการนี้ไม่มีการเปิดสายโทรศัพท์ให้ผู้ฟังโทรเข้ามาในรายการเพราะไม่ได้เป็นรายการออกอากาศสด แต่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังเขียนจดหมายเข้ามาพูดคุยติชมรูปแบบของรายการ รวมถึงเล่นเกมเพื่อรับของรางวัลในรายการ จึงถือเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักจัดและผู้ฟังวิธีการหนึ่ง

จะเห็นว่ารูปแบบของรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์จะเน้นในลักษณะการเชิญชวนให้ไปเที่ยวสถานที่ต่างๆในประเทศไทย ถึงแม้ว่าช่วงต่างๆของรายการจะมีรูปแบบที่แตกต่างกัน แต่มีจุดมุ่งหมายของการส่งสารที่เหมือนกัน คือ ให้ผู้ฟังเกิดทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวในประเทศไทย ด้วยเหตุที่หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กองท่องเที่ยวเยาวชน รายการนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญตามคำขวัญของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยคือ เที่ยวทั่วไทยไปได้ทุกเดือน ดังนั้นการดำเนินรายการในแต่ละช่วงจึงพยายามปลูกฝังทัศนคติทางบวกต่อการท่องเที่ยวไทยคือดึงข้อดีของการท่องเที่ยวไทยตามหลักทฤษฎีของการดึงจุดเด่นของสิ่งที่ต้องการโน้มน้าวใจ เพื่อส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ฟังให้เกิดแรงบันดาลใจและความต้องการเที่ยวในประเทศไทย

7.2 เนื้อหา (Content) ของรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์

รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์เป็นรายการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังเกิดทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวในประเทศไทย และเป็นการกระตุ้นพฤติกรรมรณรงค์ให้เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้การวิเคราะห์เนื้อหาของรายการจึงเป็นไปในรูปแบบของการวิเคราะห์กลวิธีในการโน้มน้าวใจด้านการสร้างทัศนคติทางบวกต่อการท่องเที่ยวไทยในการดำเนินรายการแต่ละช่วง เพราะถือว่าเป็นเนื้อหาสำคัญของรายการ

เมื่อเริ่มต้นรายการพีตัมและพีปอนด์จะเริ่มแนะนำรายการทุกครั้ง ดังตัวอย่าง

พีตัม : สวัสดีคุณผู้ฟังที่รัก และน้องๆเยาวชนทั้งหลาย สวัสดีพี่ปอนด์ด้วยนะคะ

พี่ปอนด์ : ค่ะ สวัสดีค่ะ พีตัมและก็น้องๆทางบ้านทุกคนนะ

พีตัม : กลับมาพบกันอีกในรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์มีให้ท่านผู้ฟังฟังเป็นประจำ

พี่ปอนด์ : ทุกวันเสาร์เวลาบ่ายโมงถึงบ่าย 2 โมงค่ะ

พีตัม : น้องๆทุกคนก็คงรอยคอย รอคอยหรือไม่รอยคอย เราก็ไม่รู้ค่ะ แต่เราจะบอกว่ารอคอย เพราะว่าเรามีสาระเยอะแยะ มีท่องเที่ยวเยอะแยะมาให้ได้ฟังกัน

จะเห็นว่าบทสนทนาเริ่มต้นรายการจะเริ่มเสนอเนื้อหาให้ผู้ฟังทราบถึงวัตถุประสงค์ของรายการตั้งแต่เริ่มต้นเลยว่าเป็นรายการให้ความรู้ด้านสถานที่ท่องเที่ยวในการใช้ประโยชน์ว่า “เพราะว่าเรามีสาระเยอะแยะ มีท่องเที่ยวเยอะแยะมาให้ได้ฟังกัน” เมื่อผู้ฟังได้ยินจะทราบได้ทันทีถึงจุดมุ่งหมายรายการ อีกทั้งชื่อรายการบอกชัดเจนว่า “เที่ยวไทยวัยเยาว์” จะต้องเป็นรายการท่องเที่ยวในประเทศไทย และเป็นรายการสำหรับเด็กเพราะการใช้คำว่า “วัยเยาว์” หมายถึงวัยเด็กนั่นเอง พีตัมและพี่ปอนด์จะเป็นผู้ดำเนินรายการตั้งแต่ต้นจนจบรายการ โดยพี่ปอนด์จะเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ข่าวและกิจกรรมการท่องเที่ยว และแนะนำเข้าสู่ช่วงต่างๆของรายการเป็นหลัก กลวิธีการสร้างความน่าสนใจของการเสนอเนื้อหา จะอยู่ที่บทสนทาระหว่างทั้งพี่ปอนด์และพีตัม ดังตัวอย่าง

พี่ปอนด์ : วันนี้พี่ปอนด์ก็มีเรื่องขงงานมหัศจรรย์ฝั่งโขง ถึงแม้ว่าจะมีไปแล้ว แต่ก็ยังมีงานอยู่น้องๆยังสามารถไปเที่ยวได้อยู่

พีตัม : ก็ยังรอน้องๆอยู่นะคะ เพราะว่าเราสามารถเที่ยวไทยได้ทั้งปี

พี่ปอนด์ : และก็ทุกเดือนด้วย และช่วงเก็บมาฝาก จากบรรยากาศทั่วไทย พี่น้องธารินี พี่น้องจะพาไปที่สุพรรณบุรีคะ ส่วนจะมีอะไรนั้นก็ติดตามในช่วงของพี่น้อง

พีตัม : คงจะไม่มีเสียงแบบสุพรรณมาฝากนะคะ แต่ก็มีอะไรดีมาเยอะแยะนะคะ

พี่ปอนด์ : และก็นในช่วงสารระนำรุ่นนะคะ พี่ตู่ตะนักท่องเที่ยวมีเรื่องของเรือยาวมาฝากคะ

พีตัม : คงไม่ยาวมากนะคะ

พี่ปอนด์ : ค่ะ เพราะช่วงนี้มีประเพณีแข่งเรือยาวกัน และช่วงนี้น้ำท่วมในหลายจังหวัด พี่ตู่ตะเลยนำเรื่องเรือยาวมาฝาก

จะเห็นว่า ในการแนะนำเรื่องต่างๆที่พูดคุยหรือการประชาสัมพันธ์ช่วงต่างๆในรายการ พี่ปอนด์จะเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ ส่วนพีตัมจะคอยสร้างสีสันในบทสนทนาคือ มีการเล่นกับ

ความหมายของคำ เช่น คำว่า “สุพรรณ” ที่พืชอบหมายถึงสถานที่ แต่พื้ดุ่มเล่นกับความหมายของ “เสียงสุพรรณ” ที่หมายถึงเสียงเหนือของคนท้องถิ่น หรือ คำว่า “เรื้อยาว” พื้ดุ่มจะเล่นกับคำว่า “ยาว” โดยการสร้างอารมณ์ขันว่า “คงไม่ยาวมากนักคะ” อาจหมายถึง เรื้อยาวคงไม่มีความยาวมากหรือเนื้อหาที่จะพูดเรื่องนี้คงไม่ยาวมาก ซึ่งแล้วแต่การตีความของผู้ฟัง

ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวต่างๆของนักจัดทั้ง 2 ท่าน จะเป็นข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในช่วงที่ออกอากาศขณะนั้น เช่น ในเดือนตุลาคมมีกิจกรรมการท่องเที่ยวผึ่งแม่น้ำโขง เทศกาลบั้งไฟพญานาค ก็จะมีประชาสัมพันธ์ในช่วงนี้ซึ่งสอดคล้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน และพูดถึงโครงการต่างๆของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เช่น โครงการประกวดการทำเว็บไซต์ท่องเที่ยวสำหรับบุคคลทั่วไป ให้น้องๆได้เรียนรู้และเยี่ยมชมเว็บไซต์การประกวด นอกจากนี้ยังประชาสัมพันธ์กิจกรรมการออกค่ายสำหรับเด็ก เช่น โครงการไดโนซอร์ฮันเตอร์เป็นโครงการการออกค่ายชุดซากไดโนเสาร์สำหรับเด็ก โดยเปิดโอกาสให้เล่นเกมตอบคำถาม หลังจากนั้นจะจับสลากผู้ที่ตอบถูกว่าใครจะโชคดีได้ไปกิจกรรมนี้ ซึ่งถือว่าเป็นกลวิธีดึงดูดความสนใจของผู้ฟังวิธีหนึ่งโดยให้เล่นเกมเพื่อลุ้นผู้ที่จะได้ไปร่วมกิจกรรมการออกค่าย ทำให้ผู้ฟังพยายามจดจำเนื้อหาที่นักจัดจะนำมาตั้งเป็นคำถาม เพื่อนำไปตอบปัญหา ถือว่าเป็นแรงจูงใจโดยการนำรางวัลมาเป็นเงื่อนไขให้กับผู้ฟัง และจะมีการเปิดเพลงคั่นเนื้อหาเพื่อสร้างความบันเทิงซึ่งไม่จำกัดค่ายเพลงหลังจากที่เสนอเนื้อหาแล้วสลับกันไป

ช่วงเก็บมาฝาก จากบรรยากาศทั่วไทย เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ด้านสถานที่ท่องเที่ยว เทศกาล หรือประเพณีต่างๆในประเทศไทย ให้ผู้ฟังได้รู้จัก กลวิธีการโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังสนใจและจดจำเนื้อหาได้ในช่วงนี้คือ การเปิดเทปที่ไปบันทึกจากบรรยากาศของสถานที่ท่องเที่ยว นั้นจริง ทำให้ผู้ฟังได้ยินเสียงต่างๆรอบสถานที่นั้น นอกจากนี้การที่นักจัดได้ไปสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรับผิดชอบสถานที่นั้นทำให้สร้างความน่าเชื่อถือของสารมากยิ่งขึ้น ทำให้เนื้อหาต่างๆที่นักจัดอธิบายหรือเชิญชวนมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น พื้ปอนด์และพื้ตุ้ตะพาไปเที่ยวบ้านฟาร์มจะเข้ อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสัมภาษณ์ผู้ที่รับผิดชอบสถานที่แห่งนี้ การอธิบายถึงธรรมชาติรอบๆจึงโน้มน้าวให้ผู้ฟังรู้สึกคล้อยตามไปได้ นอกจากนี้คำถามที่ถามผู้ฟังในรายการเพื่อตอบปัญหา รับรางวัลจะเป็นคำถามที่ถามถึงเนื้อหาในช่วงนี้ เพราะน่าจะเป็นช่วงที่ผู้ฟังจดจำเนื้อหาได้มากที่สุด จึงทำให้ผู้ฟังสามารถร่วมตอบปัญหาได้มาก

ช่วงสารแนะนำ กับนายตุ้ตะนักท่องเที่ยวไทย เป็นการเสนอความรู้รอบๆตัวที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยว หรือเกี่ยวข้องกับประเพณีของคนท้องถิ่นใน

จังหวัดต่างๆในประเทศไทย เช่น พุดถึงปลาบึกที่อาศัยอยู่ในแม่น้ำโขง หรืออธิบายลักษณะเรือยาวที่ใช้ในการแข่งเรือยาว เป็นต้น กลวิธีการทำให้เนื้อหาของสารน่าเชื่อถือในช่วงนี้ ได้อาศัยการตั้งชื่อของช่วงโน้มน้ำหนักผู้ฟัง คือ การใช้คำว่า “นายตุ๊ตะนักท่องเที่ยวไทย” เป็นการสื่อความหมายว่า ผู้ดำเนินรายการเป็นนักท่องเที่ยว สามารถรอบรู้เรื่องต่างๆในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี ผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกคล้อยตามไปกับเนื้อหาที่พีตุ๊ตะนำมาเล่า เพราะคำว่า “นักท่องเที่ยว” ใช้กับผู้ที่ชอบเที่ยวตามสถานที่ต่างๆเพื่อความเพลิดเพลิน ดังนั้นเนื้อหาที่เสนอไปมีความสอดคล้องกับความเป็น ethos ของผู้เล่า ทำให้ผู้ฟังเชื่อในสารนั้น หลังจากที่เสนอเนื้อหาแล้วพีตุ๊ตะจะประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหานั้นต่อ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดความสนใจและอยากไปสถานที่นั้น เป็นการสร้างน้ำหนักความน่าเชื่อถือของการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวต่อจากข้อเท็จจริงของความรู้ที่ได้อธิบายไป จัดว่าเป็นการสร้างความต่อเนื่องของสาร

ช่วง EASY ENGLISH WITH TRAVELLING เป็นช่วงที่มีกลวิธีการเสนอเนื้อหาแตกต่างจากช่วงอื่นในรายการ เพราะเป็นการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับผู้ฟัง แต่มีความหมายภาษาไทยอธิบายต่อกับบทสนทนาภาษาอังกฤษแต่ละประโยค รวมถึงการอธิบายบทสนทนาระหว่างคุณแอนและพีเติ้ลดำเนินรายการไปจนจบช่วง แต่เนื้อหายังเป็นการเสนอเรื่องราวของการท่องเที่ยวอยู่ และการใช้ชื่อของช่วงที่แสดงความหมายอย่างชัดเจนกับคำว่า “travelling” ที่หมายถึง การเดินทาง ซึ่งหมายถึงการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆตามวัตถุประสงค์ของการเสนอเนื้อหาด้านประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ความหมายโดยรวมของชื่อช่วง หมายถึง ภาษาอังกฤษง่ายๆที่ใช้ในการเดินทาง โดยเน้นรูปประโยค คำศัพท์ และสำนวนที่ปรากฏในบทสนทนาของคุณแอนที่พูดกับพีเติ้ล เช่น คุณแอนพูดกับพีเติ้ลเป็นภาษาอังกฤษในเรื่องของความสำคัญของประเพณีลอยกระทง และสถานที่ท่องเที่ยวในเทศกาลนี้ หลังจากนั้นพีเติ้ลจะแปลความหมายจากประโยคและคุยโต้ตอบเป็นภาษาอังกฤษกลับไป ดังนั้นจุดมุ่งหมายหลักของช่วงนี้ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การสอนภาษาอังกฤษให้กับผู้ฟัง แต่เป็นภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง เป็นการใช้กลวิธีการสอนความรู้ที่แฝงไปกับการโน้มน้ำหนักสารคือการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวนั่นเอง

สรุปเนื้อหาทั้งหมดของรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์จะเน้นการโน้มน้ำหนักด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นวัตถุประสงค์หลัก โดยสื่อสารในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ด้านสถานที่ต่างๆ ซึ่งกลวิธีการโน้มน้ำหนักในแต่ละช่วงมีความแตกต่างกันออกไปตามที่ได้วิเคราะห์คือ ช่วงเก็บมาฝากจะเน้นการออกสถานที่จริงเพื่อบันทึกเทปกลับมาเปิดให้ผู้ฟัง ช่วง

สาระน่ารู้เน้นการอธิบายความรู้เกี่ยวกับสิ่งรอบตัว ก่อนที่จะประชาสัมพันธ์ถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น และช่วง EASY ENGLISH WITH TRAVELLING เป็นการดำเนินรายการโดยอาศัยการสนทนาเป็นภาษาอังกฤษเพื่อสอนภาษาให้กับผู้ฟัง แต่เนื้อหาในนั้นก็เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเช่นกัน และการที่ช่วงต่างๆในรายการมุ่งเสนอเนื้อหามากมายหลายเรื่องในแต่ละครั้ง อาจจำกัดการจดจำของผู้ฟังที่เป็นเด็กได้ พี่ตุ้มและพี่ปอนด์จึงทบทวนเนื้อหาหลังจบช่วงแต่ละช่วงทุกครั้ง เพื่อเป็นการทวนความจำให้กับผู้ฟังอีกครั้งหนึ่ง และยังป้องกันผู้ฟังไม่ให้เกิดความสับสนในเนื้อหาอีกด้วย

7.3 ลีลา (Style) ของนักจัดรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์

การใช้วัจนภาษาของนักจัดในรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์มีลักษณะที่เหมือนกัน โดยเฉพาะการใช้คำสรรพนามเรียกแทนตนเองว่า “พี่” คือ พี่ตุ้ม พี่ปอนด์ พี่ตุ๊ตะ พี่น้อง และพี่เติ้ล และเรียกผู้ฟังว่า “น้อง” เพราะเป็นรายการสำหรับเด็ก การใช้คำสรรพนามเช่นนี้เป็นการแสดงถึงความใกล้ชิด โดยการนับญาติกับผู้ฟังเป็นการโน้มน้าวใจโดยใช้ความใกล้ชิดสนิทสนม ความเป็นกันเอง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้าง ethos ในฐานะเป็นพี่ของผู้ฟัง เพราะการใช้คำว่า “พี่” ทำให้สารที่ส่งไปมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นตามหลักของแคมป์เบลที่ว่า บุคคลที่มีความใกล้ชิดย่อมเป็นที่สนใจมากกว่าบุคคลอื่น ดังนั้นเมื่อนักจัดเสนอสารออกไป จึงสามารถโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังที่เป็นเด็กได้ นอกจากนี้การเรียกแทนตนเองโดยใช้ชื่อเล่น เป็นการสร้างความคุ้นเคยได้เร็วขึ้นอีกด้วย แต่มีนักจัดเพียง 1 ท่าน ที่ใช้สรรพนามแตกต่างออกไปคือ “คุณแอน” ที่ไม่ได้ใช้สรรพนามว่า พี่ ด้วยเหตุที่เป็นชาวต่างชาติเพียงคนเดียวในรายการ การใช้คำว่า “พี่” จึงไม่เหมาะสม อีกทั้งการใช้คำว่า “คุณ” เป็นการสร้างคุณวุฒิและวัยวุฒิให้กับตนเอง เพราะเป็นท่านเดียวที่สื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ และการสวมบทบาทเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติในไทย จึงไม่จำเป็นต้องสร้างความเป็นพี่ของผู้ฟัง เพราะมีช่องว่างระหว่างความแตกต่างทางเชื้อชาติกับผู้ฟัง การใช้คำว่า “คุณ” จึงมีความหมายแฝงถึงการยกย่องผู้ที่ถูกเรียกอยู่ในตัวด้วย

อย่างไรก็ตาม การใช้สรรพนามเริ่มต้นรายการของนักจัดรายการหลัก จะต้องกล่าวทักทายผู้ฟังทุกคน รวมไปถึงทุกวัยที่กำลังฟังอยู่ เพราะอาจมีผู้ฟังที่ไม่ใช่เด็กหุนมาฟังรายการ แต่มีการเฉพาะเจาะจงเน้นลงไปถึงเด็กผู้ฟัง เพื่อให้เด็กรู้สึกว่ามีสารสื่อสารกับตนโดยตรงดังตัวอย่าง

พีตัม : สวัสดีคุณผู้ฟังที่รัก และน้องๆเยาวชนทั้งหลาย สวัสดีพีปอนด์ด้วยนะคะ

พีปอนด์ : สวัสดีค่ะ พีตัมและก็น้องๆที่บ้านทุกคนนะ

พีตัม : เทียวไทยวัยเยาว์เราพบกับน้องๆที่บ้านกันอีกแล้ว เป็นประจำทุกวันเสาร์ เป็นเวลาบ่ายโมง

การใช้ภาษาของนักจัดเป็นภาษากึ่งทางการ ที่เรียบง่าย (plain style) ซึ่งรวมไปถึงบทสนทนาภาษาอังกฤษในรายการด้วย คือ มีการใช้คำศัพท์ง่าย ไม่ซับซ้อน เพื่อให้เด็กผู้ฟังเข้าใจง่าย ส่วนกลวิธีที่นักจัดใช้ภาษาในการสร้างอารมณ์ขัน จะเป็นผู้ดำเนินรายการหลัก คือ พีตัม และพีปอนด์ ดังตัวอย่าง

พีปอนด์ : วันนี้พีปอนด์แนะนำเพลงพูดไม่ค่อยเก่งให้น้องๆฟังกันนะคะ ซึ่งเหมาะกับชีวิตพีปอนด์เลยคะ

.....

พีตัม : วันนี้เทียวไทยวัยเยาว์คงต้องลาไปก่อนนะคะ คงต้องฝากน้องๆไว้

พีปอนด์ : พีตัมฝากไว้เยอะ น้องๆอาจจำไม่ได้ เขาเป็นว่าไว้พบกันใหม่เสาร์หน้านะคะ

จะเห็นว่าภาษาที่พีปอนด์ใช้เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย แต่แฝงไว้ด้วยอารมณ์ขัน สามารถสร้างอารมณ์สนุกสนานในการฟังให้กับผู้ฟังได้ ส่วนนักจัดช่วงอื่นเน้นการเสนอเนื้อหามากกว่าการสร้างอารมณ์ขัน แต่เป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้ดำเนินรายการหลักคือพีตัมและพีปอนด์ที่จะต้องสร้างความบันเทิงในรายการ เพราะสื่อสารกับผู้ฟังมากที่สุด

การใช้อวัจนภาษาของนักจัดรายการเทียวไทยวัยเยาว์จะใช้โทนเสียงปกติ ไม่มีการดัดเสียง แต่เล่นโทนเสียงบางครั้งเพื่อเน้นเนื้อหา แต่คุณแอนใช้โทนเสียงตามการออกเสียงในภาษาอังกฤษ จึงแตกต่างจากนักจัดท่านอื่น และน้ำเสียงที่ดังมากกว่าท่านอื่น เพราะต้องสื่อสารภาษาอังกฤษให้ผู้ฟังได้ชัดเจนและถูกต้อง และการที่รายการนี้ไม่มีรูปแบบของการเล่านิทานจึงไม่มีนักจัดท่านใดต้องอาศัยการดัดเสียง ดังนั้นลีลาทางอวัจนภาษาจึงไม่มีลักษณะที่เด่นชัด

สรุปได้ว่าการใช้อวัจนภาษาและอวัจนภาษาของนักจัดรายการเทียวไทยวัยเยาว์ทุกคนมีลักษณะที่เหมือนกัน ทั้งการใช้คำสรรพนาม รวมถึงรูปแบบภาษากึ่งทางการ ที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน แต่พีตัมและพีปอนด์จะเป็นผู้สร้างอารมณ์ขันเพื่อสร้างความบันเทิงในรายการ ส่วน

คุณแอนจะแตกต่างจากนักจัดท่านอื่นตรงการใช้สรรพนามว่า “คุณ” กับการสื่อสารกับผู้ฟังด้วยภาษาอังกฤษ เพราะจุดมุ่งหมายที่ต้องการสอนภาษาอังกฤษ ส่วนด้านการใช้วัจนภาษาของนักจัดมีลักษณะเหมือนกันคือ การใช้โทนเสียงที่ปกติ แต่มีเพียงคุณแอนเท่านั้นที่ใช้โทนเสียงและน้ำเสียงที่แตกต่าง ด้วยเหตุผลสำคัญคือต้องสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ

7.4 กลุ่มผู้ฟัง (Receiver) ของรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์

รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์เป็นรายการที่เน้นกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังที่เป็นเด็ก ด้วยเหตุที่ชื่อรายการและเนื้อหาสามารถบอกขอบเขตกลุ่มเป้าหมายชัดเจนว่าเป็นเด็ก อาจเป็นได้ทั้งเด็กในวัยอนุบาล ประถมศึกษา ไปจนถึงมัธยมศึกษา เพราะเรื่องการท่องเที่ยวสามารถดึงดูดความสนใจเด็กหลายวัยได้ และไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพราะรายการนี้ออกอากาศเกือบทั่วประเทศ ทำให้กลุ่มผู้ฟังมีอยู่ตามจังหวัดต่างๆในประเทศ และสามารถวิเคราะห์กลุ่มผู้ฟังได้ดังนี้

7.4.1 กลุ่มผู้ฟังเด็กที่หมั่นคลั่งมาเจอรายการนี้ เป็นกลุ่มที่บังเอิญหมั่นมาพบเมื่อได้ฟังลักษณะเนื้อหาของรายการจึงเกิดความสนใจ และติดตามต่อไป

7.4.2 กลุ่มผู้ฟังเด็กที่ผู้ใหญ่เปิดให้ฟัง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่พ่อแม่ หรือญาติพี่น้องมีโอกาสรู้จักรายการนี้ จึงเปิดหรือแนะนำให้ลูกหลานของตนฟัง

7.4.3 กลุ่มวัยต่างๆที่สนใจเรื่องการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นไปได้มากกว่าเป็นกลุ่มที่ติดตามรายการนี้ด้วยเช่นกัน ถึงแม้ว่ากลุ่มนี้อาจไม่ใช่เด็กก็ตาม แต่เนื้อหาของรายการเป็นเรื่องของการท่องเที่ยวที่ไม่จำเป็นต้องว่า ผู้ใหญ่จะต้องทราบเนื้อหาเหล่านี้แล้ว ซึ่งอาจไม่ทราบมาก่อน เพราะเป็นเรื่องการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวด้วย

จะเห็นว่ากลุ่มผู้ฟังรายการนี้ไม่จำกัดว่าเป็นวัยเด็กเพียงอย่างเดียว มีความเป็นไปได้ว่ามีผู้ใหญ่ฟังรายการนี้ตามที่ได้วิเคราะห์ ถึงแม้ว่ากลุ่มผู้ฟังเป้าหมายหลักของรายการจะเป็นเด็กก็ตาม แต่เนื้อหาที่เสนอในเชิงความรู้รอบตัวและการท่องเที่ยวจึงน่าสนใจผู้ฟังอีกหลายวัยให้ฟังรายการนี้ด้วย

สรุปการวิเคราะห์วาทะรายการวิทยุสำหรับเด็ก

จากการวิเคราะห์วาทะที่ปรากฏในรายการวิทยุสำหรับเด็กทั้ง 7 รายการ สามารถสรุปผล โดยแสดงเป็นตารางแบ่งตามหัวข้อได้เป็นดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงรูปแบบรายการวิทยุสำหรับเด็ก

ตารางที่ 13 แสดงเนื้อหารายการวิทยุสำหรับเด็ก

ตารางที่ 14 แสดงลีลาของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก

ตารางที่ 15 แสดงลักษณะกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 แสดงรูปแบบรายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการ

ชื่อรายการ	นักจัดรายการ	การออกอากาศ	คลื่น (MHz)	สังกัด	ลักษณะการดำเนินรายการของนักจัดหลัก	ช่วงของรายการ	แขกรับเชิญ	สมาชิกรายการ
สืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน	พี่ไก่ พี่มัน คุณยายเตือนใจ	สด	FM 87.5 AM ทั่วประเทศ	รัฐสภา	การสนทนากับนักจัดร่วม และผู้ฟังทางโทรศัพท์	เปิดสายทนายปัญหา คุณยายเตือนใจ	ไม่มี	ไม่มี
ฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับปูใส่กระดัง	พี่กิ๊ก	สด	FM 98.5	บริษัทฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด	การเปิดเพลงเป็นหลัก และแทรกด้วยการสนทนา	เกร็ดความรู้เจ๋งๆน้อย พลังสมองของลูกน้อย มิวสิก แลงเควช นิทานของหนู	ไม่มี	มี
ครอบครัวสุขสันต์	พี่หนึ่ง คุณพ่อน้องแพรว	สด	FM 97	บริษัททรินิตี้ เรดิโอ	การสนทนากับนักจัดร่วม และผู้ฟังทางโทรศัพท์	ผู้ใหญ่เล่าเอาใจเด็ก	มี	มี
กว่าจะรู้เดียงสา	ป้าแป๋ว ป้าแมว ป้าขวัญ	สด	FM 97.5	อ.ส.ม.ท.	การสนทนากับนักจัดร่วม และผู้ฟังทางโทรศัพท์	วิทยาศาสตร์วัยใส สายสัมพันธ์ก่อนนอน	มี	ไม่มี
เพื่อนเยาวชน	พี่เอ็กซ์ น้ำเหมียว อาจารย์ปราชญ์	บันทึกเทป	FM 89.0 FM 91.5	กรมกิจการพลเรือน ทหารบก	การสนทนากับแขกรับเชิญ และนักจัดร่วม	ระเบียบคำ ลำนำศิลป์ มิวสิก เวิร์คช็อป	มี	ไม่มี
โลกของเด็ก	พี่น้อย อาจารย์พจนีย์	บันทึกเทป	FM 92.5 AM ทั่วประเทศ	กรมประชาสัมพันธ์	การสนทนาท่านเดียว	นิทานเยาวชน นาที่ทองของเด็ก	ไม่มี	ไม่มี
เที่ยวไทยวัยเยาว์	พี่ตุ้ม พี่ปอนด์ พี่ตุ๊ต๊ะ พี่น้อง คคมแคว พี่เตี๊ยะ	บันทึกเทป	FM 92.5 AM ทั่วประเทศ	กองท่องเที่ยวเยาวชน กรมประชาสัมพันธ์	การสนทนากับนักจัดร่วม	เก็บมาฝาก จากบรรยากาศทั่วไทย สาระน่ารู้ EASY ENGLISH WITH TRAVELLING	ไม่มี	ไม่มี

จากตารางที่ 12 จะเห็นว่ารายการวิทยุสำหรับเด็กทั้ง 7 รายการมีรูปแบบรายการที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆดังนี้

1. **หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบรายการวิทยุสำหรับเด็ก** คือ เป็นสังกัดที่รายการวิทยุสำหรับเด็กขึ้นตรงต่อหน่วยงานนั้น สามารถอธิบายแบ่งกลุ่มได้ดังนี้

1.1 กลุ่มรายการสังกัดหน่วยงานของรัฐบาล มี 4 รายการ ดังนี้

1.1.1 รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน สังกัดรัฐสภา

1.1.2 รายการเพื่อนเยาวชน สังกัดกรมกิจการพลเรือนทหารบก

1.1.3 รายการโลกของเด็ก สังกัดกรมประชาสัมพันธ์

1.1.4 รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์ สังกัดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และกรมประชาสัมพันธ์ (สาเหตุที่จัดอยู่ในสังกัดหน่วยงานรัฐบาลเพราะเป็นความร่วมมือที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้รับจากกรมประชาสัมพันธ์โดยตรง รวมถึงรูปแบบรายการสามารถจัดอยู่ในลักษณะของรายการสังกัดหน่วยงานรัฐบาล)

จากทั้งหมด 4 รายการนี้ เป็นรายการที่ถูกผลิตขึ้นจากหน่วยงานรัฐบาล ส่งผลให้ไม่มีการโฆษณาชักจูงผลิตภัณฑ์หรือสินค้าใดๆทั้งสิ้นจากบริษัทเอกชน จึงไม่มีโฆษณาคั่นตลอดทั้งรายการ ลักษณะการดำเนินรายการจึงมีความต่อเนื่อง

1.2 กลุ่มรายการสังกัดหน่วยงานเอกชนที่เช่าเวลาคลื่นของหน่วยงานราชการ มี 2 รายการ ดังนี้

1.2.1 รายการฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ สังกัดบริษัทฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด

1.2.2 รายการครอบครัวสุขสันต์ สังกัดบริษัททรินิตี้ เเรดิโอ

ทั้ง 2 รายการจะมีโฆษณาผลิตภัณฑ์หรือสินค้าต่างๆเพื่อสนับสนุนรายการให้รายการมีรายได้ การดำเนินรายการจึงมีโฆษณาคั่นตลอดทั้งรายการ

1.3 รายการที่สังกัดหน่วยงานรัฐวิสาหกิจมี 1 รายการคือ รายการกว่าจะรู้เดียงสา สังกัด อ.ส.ม.ท. ลักษณะการดำเนินรายการ จะมีช่วงของโฆษณาคั่น แต่เป็นโฆษณาทางการประชาสัมพันธ์ให้กับหน่วยงานรัฐบาลที่ร่วมสนับสนุนรายการ เช่น ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆให้กับ ส.ว.ท.ช. เพราะ ส.ว.ท.ช. ได้สนับสนุนในการผลิตเนื้อหาของรายการ จึงมีช่วงเนื้อหาของ ส.ว.ท.ช. โดยเฉพาะในรายการ

2. ระยะเวลาของการออกอากาศ รายการวิทยุสำหรับเด็กทั้ง 7 รายการ มีระยะเวลาของการดำเนินรายการที่แตกต่างกันต่อ 1 ครั้งของการออกอากาศ ดังนี้

- รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน	จำนวน 1 ชั่วโมง
- รายการ ฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้	จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที
- รายการครอบครัวสุขสันต์	จำนวน 4 ชั่วโมง
- รายการกว่าจะรู้เดียงสา	จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที
- รายการเพื่อนเยาวชน	จำนวน 30 นาที
- รายการโลกของเด็ก	จำนวน 1 ชั่วโมง
- รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์	จำนวน 1 ชั่วโมง

จะเห็นว่ารายการทั้ง 7 รายการมีจำนวนเวลาในการออกอากาศที่แตกต่างกัน ทำให้ รูปแบบช่วงของรายการมีความแตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะการแบ่งช่วงต่างๆในรายการจะต้องเป็นไปตามความเหมาะสมของเวลาที่ออกอากาศรายการนั้น เช่น รายการเพื่อนเยาวชนที่ออกอากาศเพียง 30 นาทีต่อ 1 ครั้ง จะแบ่งรูปแบบรายการตามวัน คือ แบ่งว่าวันจันทร์เป็นแขก รับเชิญจากชมรมเยาวชนรักความปลอดภัย เป็นต้น ส่วนรายการที่ออกอากาศเป็นเวลา 1 ชั่วโมงสามารถแบ่งช่วงในแต่ละครั้งได้ เช่น รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์ แบ่งช่วงของรายการเป็น 3 ช่วงหรือรายการโลกของเด็กจะแบ่งช่วงรายการเป็น 2 ช่วงหลัก เป็นต้น นอกจากนี้รายการที่ดำเนินรายการมากกว่า 1 ชั่วโมง ไม่ได้มีจำนวนช่วงของรายการที่แตกต่างไปจากรายการที่ออกอากาศ 1 ชั่วโมง คือ รายการกว่าจะรู้เดียงสา มี 2 ช่วง รายการครอบครัวสุขสันต์มี 1 ช่วง รายการฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ มี 4 ช่วง ที่เป็นเช่นนี้เพราะรายการวิทยุสำหรับเด็กถึงแม้ว่าจะต้องมีเนื้อหาสาระที่หลากหลายเพียงใดก็ตาม แต่ข้อจำกัดว่า เป็นรายการสำหรับเด็ก การแบ่งช่วงที่มากและซับซ้อน ส่งผลให้เด็กผู้ฟังเกิดความสับสนได้ ดังนั้น ถ้าระยะเวลาการออกอากาศของรายการวิทยุสำหรับเด็กตั้งแต่ 1 ชั่วโมงขึ้นไป จำนวนการแบ่งช่วงจะไม่มี ความแตกต่างกัน นอกจากว่าเวลาของรายการน้อยกว่า 1 ชั่วโมง ลักษณะของช่วงไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยการแบ่งรูปแบบในแต่ละวันแทน

3. ลักษณะการออกอากาศ รายการวิทยุสำหรับเด็กสามารถแบ่งลักษณะการออกอากาศได้เป็น 2 กลุ่มคือ

3.1 รายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสดมี 4 รายการคือ

3.1.1 รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน

3.1.2 รายการฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้

3.1.3 รายการครอบครัวสุขสันต์

3.1.4 รายการกว่าจะรู้ได้ยงสา

ทั้ง 4 รายการเป็นรายการที่ออกอากาศสด ส่งผลให้ลักษณะการดำเนินของรายการสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ฟังสามารถโทรศัพท์เข้ามามีส่วนร่วมในรายการได้

3.2 รายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศโดยการบันทึกเทปไว้ล่วงหน้ามี 3 รายการ คือ

3.2.1 รายการเพื่อนเยาวชน

3.2.2 รายการโลกของเด็ก

3.2.3 รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์

รายการ 3 รายการนี้เป็นรายการออกอากาศโดยการบันทึกเทปไว้ล่วงหน้า ทำให้ทางรายการไม่สามารถเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามามีส่วนร่วมในรายการได้ จึงเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมโดยการส่งจดหมายแทน มีเพียงรายการเพื่อนเยาวชนเท่านั้นที่ไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในรายการ แต่ใช้วิธีเปิดโอกาสให้แขกรับเชิญมีส่วนร่วมในรายการแทนผู้ฟัง

จากปัจจัยที่ส่งผลให้รูปแบบของรายการมีความแตกต่างกันแล้ว ยังมีสิ่งที่น่าสนใจเกิดขึ้นอีก คือ การที่บางรายการมีการเปิดรับสมาชิกของรายการอย่างเป็นทางการซึ่งจะพบเฉพาะรายการที่ออกอากาศสดบางรายการเท่านั้นคือ รายการอันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ และรายการครอบครัวสุขสันต์ แต่บางรายการไม่มีการเปิดรับสมาชิกของรายการคือรายการอีก 5 รายการ และพื้นที่ในการออกอากาศของรายการที่บางรายการออกอากาศเฉพาะพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร แต่บางรายการออกอากาศทั่วประเทศ ตามตารางที่ 12 นอกจากนี้รูปแบบการจัดให้มีแขกรับเชิญมาในรายการปรากฏเพียง 3 รายการเท่านั้น คือ รายการครอบครัวสุขสันต์ รายการกว่าจะรู้ได้ยงสา และรายการเพื่อนเยาวชน

สรุปได้ว่า รายการทั้ง 5 รายการ คือ รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน รายการกว่าจะรู้ได้ยงสา รายการเพื่อนเยาวชน รายการโลกของเด็ก และรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์ เน้นรูปแบบรายการคือ การสนทนาของนักจัดรายการเพื่อเสนอเนื้อหาสาระต่างๆ สลับกับการเปิดเพลงเพื่อสร้างความบันเทิง มีเพียงรายการครอบครัวสุขสันต์เท่านั้นที่ไม่เปิดเพลง จะเปิดเพลงเฉพาะตอนต้นรายการ ส่วนรายการอันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ เป็นรายการที่เน้นการเปิดเพลงเป็นหลัก การสนทนาของนักจัดเป็นรูปแบบรอง

ตารางที่ 13 แสดงเนื้อหารายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการ

เนื้อหา	ชื่อรายการ						
	สืบสาย ลายไทย	ฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์	ครอบครัว สุขสันต์	กว่าจะรู้ เดียงสา	เพื่อน เยาวชน	โลกของ เด็ก	เที่ยว ไทย วัยเยาว์
สถานการณ์ปัจจุบัน	ปานกลาง	น้อยมาก	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปาน กลาง
ประชาสัมพันธ กิจกรรม	ปานกลาง	ไม่มี	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปาน กลาง
การรักษาสุขภาพ อนามัย	ปานกลาง	น้อย	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	น้อย
การใช้เวลาว่างให้ เป็นประโยชน์	ปานกลาง	น้อย	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	น้อย
เรื่องความประพฤติ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	มาก	น้อย
ให้ความรู้ทาง ประวัติศาสตร์	ปานกลาง	ไม่มี	ปานกลาง	น้อยมาก	มาก	ไม่มี	น้อย
ให้ความรู้เรื่องการ เมือง	มาก	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี
การรักษา สิ่งแวดล้อม	น้อย	น้อยมาก	ปานกลาง	ปานกลาง	น้อย	ปานกลาง	น้อย
การท่องเที่ยว	น้อยมาก	ไม่มี	น้อย	ปานกลาง	น้อยมาก	น้อย	มาก
ให้ความรู้แก่พ่อแม่	น้อย	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
ให้ความรู้ทาง วิทยาศาสตร์	ไม่มี	ไม่มี	น้อย	ปานกลาง	ไม่มี	น้อย	ไม่มี
เชิญชวนให้ป้องกัน ยาเสพติด	ปานกลาง	ไม่มี	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	น้อย	ไม่มี
การเชิญแขกรับเชิญ	ไม่มี	ไม่มี	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	ไม่มี	ไม่มี
เปิดให้ผู้ฟังโทรศัพท์ เข้ามาในรายการ	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
เล่นิทาน	น้อยมาก	ไม่มี	ปานกลาง	ปานกลาง	ไม่มี	ปานกลาง	ไม่มี
เปิดเพลง	ปานกลาง	มาก	น้อยมาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย	ปาน กลาง

น้อยมาก = ต่ำกว่า 10 % ของเนื้อหาทั้งหมดจากการออกอากาศรายการ 1 เดือน
 น้อย = 11 - 19 % ของเนื้อหาทั้งหมดจากการออกอากาศรายการ 1 เดือน
 ปานกลาง = 20 - 29 % ของเนื้อหาทั้งหมดจากการออกอากาศรายการ 1 เดือน
 มาก = 30 % ขึ้นไป ของเนื้อหาทั้งหมดจากการออกอากาศรายการ 1 เดือน

จากตารางที่ 13 เนื้อหาส่วนใหญ่ของรายการวิทยุสำหรับเด็กทั้ง 7 รายการ จะเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลาย โดยไม่จำกัดประเภทของเนื้อหา แต่มีปริมาณในการเสนอเนื้อหาแต่ละประเภทที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบรายการวิทยุสำหรับเด็ก เป็นสำคัญ ว่ารายการนั้นจะเน้นเนื้อหาใดเป็นหลัก โดยเฉพาะจะเห็นได้ชัดจากรายการในสังกัดหน่วยงานรัฐบาลว่า จะเน้นเนื้อหาเพื่อการประชาสัมพันธ์นโยบายของหน่วยงานเป็นหลัก คือ

รายการเพื่อนเยาวชน สังกัดกรมกิจการพลเรือนทหารบก จะเน้นเนื้อหาทางด้านการป้องกันยาเสพติดเป็นหลักเพื่อความมั่นคงของชาติ เน้นเรื่องความประพฤติ และความรู้ทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังเน้นการรักษาความปลอดภัยให้กับเยาวชนโดยการเชิญแขกรับเชิญที่อยู่ในชมรมเยาวชนรักความปลอดภัยมาด้วย

รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน สังกัดสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา เน้นเสนอเนื้อหาความรู้ด้านการเมืองเป็นหลัก ส่วนเรื่องอื่นมีเนื้อหาหลากหลายในปริมาณรองลงมา

รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์ สังกัดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ถึงแม้ว่าจะเป็นรัฐวิสาหกิจ แต่เป็นรายการที่เน้นเนื้อหาด้านการท่องเที่ยวเป็นหลักตลอดทั้งรายการซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน

ส่วนรายการโลกของเด็ก จะไม่เน้นเนื้อหาใดด้านหนึ่งเป็นหลัก เนื่องจากสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ จึงไม่มีเนื้อหาประเภทหลักดังรายการทั้ง 3 รายการที่กล่าวมา

นอกจากนี้การเสนอเนื้อหาของรายการสังกัดหน่วยงานเอกชน จะไม่มีการเน้นเนื้อหาประเภทใดประเภทหนึ่งเป็นหลักเหมือนรายการสังกัดหน่วยงานรัฐบาล จะขึ้นอยู่กับรูปแบบของรายการและการวางแผนของหน่วยงานนั้นว่าต้องการเน้นรูปแบบใดมากกว่า คือ

รายการฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ ไม่ได้เน้นเนื้อหาประเภทใดเป็นหลัก เพราะเน้นเรื่องความบันเทิงจากการเปิดเพลงภาษาอังกฤษให้แก่เด็กผู้ฟังเป็นหลัก เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเพลิดเพลิน ส่วนด้านเนื้อหาสาระจะเน้นการดูแลลูกสำหรับพ่อแม่มากกว่า เพราะรายการนี้เป็นรายการสำหรับเด็กเล็กระดับอนุบาลศึกษา และประถมศึกษาตอนต้น จึงไม่มีการสอนเรื่องความประพฤติมากเท่ากับการสร้างความเพลิดเพลินให้กับเด็กในวัยนี้

รายการครอบครัวสุขสันต์ ไม่ได้เน้นเนื้อหาประเภทใดเป็นหลักเช่นเดียวกัน แต่เน้นการเปิดโอกาสให้เด็กโทรศัพท์เข้ามาแสดงความสามารถของรายการเป็นหลัก เนื้อหาที่เกิดขึ้นในรายการจึงเป็นเนื้อหาที่มาจากเด็กโทรศัพท์เข้ามาให้ความรู้ด้านต่างๆโดยไม่จำกัดประเภท

จะเห็นว่ารายการสังกัดหน่วยงานเอกชนทั้ง 2 รายการไม่ได้เน้นประเภทเนื้อหาเป็นหลัก แต่จะเน้นเรื่องรูปแบบของรายการเป็นหลักสำคัญมากที่สุด ปริมาณโดยเฉลี่ยของการเสนอเนื้อหาแต่ละประเภทจึงไม่แตกต่างกันมากเท่าใดนัก

รายการสังกัดหน่วยงานรัฐวิสาหกิจอีก 1 รายการ คือ รายการกว่าจะรู้เตียงสา สังกัด อ.ศ. ม.ท. จะเสนอปริมาณเนื้อหาประเภทต่างๆโดยไม่เน้นเนื้อหาใดเป็นหลักเช่นเดียวกับรายการสังกัดหน่วยงานเอกชน การเสนอเนื้อหาจึงมีความหลากหลายและไม่เน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นหลัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 แสดงลีลาของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก

ชื่อรายการ	นักจัดรายการ	วัจนภาษา				อวัจนภาษา		
		ลักษณะภาษา	คำเรียกแทนตน	คำเรียกผู้ฟัง	คำอุทาน	การสร้าง ความสนใจแก่เด็ก	โทนเสียง	จังหวะการพูด
สี่บสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน	พี่โก้ พี่มัน	กึ่งทางการ เรียบง่าย	พี่	น้อง	มี	ใช้ภาษาหยอกล้อเพื่อสร้างความสนุกสนาน ชวนเด็กสนทนาเรื่องส่วนตัว	ใช้	ปานกลาง
	คุณยายเตือนใจ	กึ่งทางการ เรียบง่าย	คุณยาย ดิฉัน	หลาน คุณผู้ฟัง	ไม่มี	ไม่มี	ใช้	ปานกลาง
	คุณลุงจำลอง	กึ่งทางการ เรียบง่าย	ผม	คุณผู้ฟัง	ไม่มี	ไม่มี	ใช้	ปานกลาง
ฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ ทั่วประเทศ	พี่กิก	กึ่งทางการ เรียบง่าย	พี่	น้อง	มี	ชวนเด็กสนทนาเรื่องส่วนตัว	ใช้	ช้า
ครอบครัวสุขสันต์	พี่หนึ่ง	กึ่งทางการ เรียบง่าย	พี่ ดิฉัน	น้อง เด็กๆ คุณผู้ฟัง	มี	ใช้ภาษาหยอกล้อเพื่อสร้างความสนุกสนาน ชวนเด็กสนทนาเรื่องส่วนตัว	ใช้	ปานกลาง
	คุณพ่อน้องแพรว	กึ่งทางการ เรียบง่าย	ผม	น้อง เด็กๆ คุณผู้ฟัง	มี	ใช้ภาษาหยอกล้อเพื่อสร้างความสนุกสนาน ชวนเด็กสนทนาเรื่องส่วนตัว	ใช้	ปานกลาง
กว่าจะรู้เดียงสา	ป้าแป๋ว	กึ่งทางการ เรียบง่าย	ป้า	น้อง เด็กๆ	มี	ชวนเด็กสนทนาเรื่องส่วนตัว	ใช้	ปานกลาง
	ป้าแมว ป้าขวัญ	กึ่งทางการ เรียบง่าย	ป้า	น้อง เด็กๆ	ไม่มี	ชวนเด็กสนทนาเรื่องส่วนตัว	ใช้	ปานกลาง
เพื่อนเยาวชน	พี่เอ็กซ์	กึ่งทางการ เรียบง่าย	พี่	น้อง	มี	หยอกล้อ สนทนาเรื่องส่วนตัวกับแขกรับเชิญ	ใช้	ปานกลาง
	น้ำเหมียว	กึ่งทางการ เรียบง่าย	น้ำ	น้อง	มี	นำกลอนมาอ่าน	ใช้	ปานกลาง
	อาจารย์ปราชญ์	กึ่งทางการ เรียบง่าย	ผม	น้อง	ไม่มี	สอนเล่นดนตรีผ่านทางรายการ	ใช้	ปานกลาง

ตารางที่ 14 (ต่อ) แสดงลีลาของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก

ชื่อรายการ	นักจัด	วัจนภาษา					อวัจนภาษา	
		ลักษณะภาษา	คำเรียกแทนตน	คำเรียกผู้ฟัง	คำอุทาน	การสร้าง ความสนใจ	โทนเสียง	จังหวะการพูด
โลกของเด็ก	พี่น้อย	กึ่งทางการ เรียบง่าย	พี่	น้อง	ไม่มี	นำนิทานมาเล่า	ใช้	ปานกลาง
	พี่น้ำ	กึ่งทางการ เรียบง่าย	พี่	น้อง	ไม่มี	ไม่มี	ใช้	ปานกลาง
	อาจารย์พจนีย์	กึ่งทางการ เรียบง่าย	อาจารย์	หลาน คุณผู้ฟัง	ไม่มี	สนทนากับเด็กเหมือนในห้องเรียน	ใช้	ปานกลาง
เที่ยวไทยวัยเยาว์	พี่ปอนด์ พี่ตุ้ม	กึ่งทางการ เรียบง่าย	พี่	น้อง	มี	ใช้ภาษาหยอกล้อเพื่อสร้างความสนุกสนาน	ใช้	ปานกลาง
	พี่น้อง	กึ่งทางการ เรียบง่าย	พี่	น้อง	ไม่มี	บันทึกเสียงจากสถานที่ท่องเที่ยว	ใช้	ปานกลาง
	พี่ตุ๊ต๊ะ	กึ่งทางการ เรียบง่าย	พี่	น้อง	ไม่มี	ไม่มี	ใช้	ปานกลาง
	คุณแอนดรูว์	อังกฤษเรียบง่าย	I (ผม)	You (คุณ)	มี	ใช้ภาษาหยอกล้อเพื่อสร้างความสนุกสนาน	ใช้	ปานกลาง
	พี่เตี๊ยะ	กึ่งทางการ เรียบง่าย	พี่	น้อง	ไม่มี	ใช้ภาษาหยอกล้อเพื่อสร้างความสนุกสนาน	ใช้	ปานกลาง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 14 พบว่านักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กเกือบทุกท่านจะใช้ภาษาสรรพนามที่แสดงความใกล้ชิดสนิทสนม เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเด็กผู้ฟัง โดยการใช้คำสรรพนามนับญาติ และที่ใช้มากที่สุดคือคำว่า “พี่” แล้วตามด้วยชื่อเล่นของนักจัดรายการ ส่วนคำอื่นที่ใช้จะมีทั้ง “ป้า” “คุณลุง” และ “คุณยาย” ส่วนนักจัดที่ไม่ได้ใช้คำนับญาติจะใช้คำว่า “อาจารย์” แทน เพื่อแสดงคุณวุฒิและสร้างความน่าเชื่อถือกับนักจัดได้ แต่การใช้สรรพนามเรียกผู้ฟังยังอาศัยการสร้าง ความใกล้ชิดคือ ใช้คำว่า “น้อง” หรือ “หลาน” เหมือนกับนักจัดท่านอื่น

ภาษาที่นักจัดรายการทุกท่านใช้เป็นภาษากึ่งทางการ เรียบง่าย ใช้คำศัพท์พื้นฐานที่เด็กสามารถเข้าใจได้ง่าย มีจังหวะการพูดไม่เร็วจนเกินไป มีความปานกลาง โทนเสียงและคำอุทานมีการใช้ตามสถานการณ์ในเรื่องที่พูดแต่ละเรื่อง เช่น ถ้าเป็นเรื่องตื่นเต้นนักจัดจะใช้โทนเสียงสูงและใช้คำอุทานเพื่อสร้างอารมณ์ร่วมให้เกิดขึ้นกับผู้ฟัง

ลีลาที่สร้างความน่าสนใจของนักจัดรายการที่สามารถจูงใจให้เด็กผู้ฟังเกิดความคุ้นเคยประทับใจ และสนใจฟังรายการนี้ต่อไปนอกเหนือจากที่กล่าวมานั้น ยังมีการแสดงถึงความ เป็นกันเองจากการพูดคุยกับเด็กที่โทรศัพท์เข้ามา โดยการชวนคุยในเรื่องส่วนตัว และมีการหยอกล้อ เพื่อสร้างความขบขันให้กับเด็ก การตั้งคำถามให้เด็กได้เปิดเผยตนเองโดยการตั้งคำถามแล้วให้เด็กตอบ จึงเป็นหลักร่วมที่นักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กทุกท่านใช้ในกรณีที่มีการพูดคุยกับเด็กผ่านทางโทรศัพท์ ส่วนนักจัดที่ไม่มีการพูดคุยโต้ตอบกับเด็กผ่านทางโทรศัพท์ จะอาศัยการสนทนาที่ คาดคะเนคำตอบของตัวนักจัดเอง เช่น เดว่าเด็กผู้ฟังกำลังปิดเทอมและพักผ่อนกันอยู่ในช่วงนี้ ก็จะเชิญชวนให้เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ คือ ออกกำลังกาย เป็นต้น ดังนั้นการที่บางรายการไม่ได้เปิดโอกาสให้เด็กโทรศัพท์เข้ามาในรายการ นักจัดจะสามารถพูดคุยกับเด็กผู้ฟังได้จากการคาดเดาคำตอบที่จะได้รับ

ลีลาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก คือ การแสดงความห่วงใยถึงเด็กผู้ฟังทุกคน หรือแม้กระทั่งการพูดคุยโทรศัพท์กับเด็กก็ยังแสดงความห่วงใยเช่นกัน ตัวอย่าง เช่น การเป็นห่วงสุขภาพของเด็กในช่วงฤดูฝนให้เด็กรักษาสุขภาพโดยการห่มผ้าห่มก่อนนอน หรือการห่วงสถานการณ์น้ำท่วมที่เกิดขึ้นโดยการให้กำลังใจกับผู้ประสบภัยน้ำท่วมและน้องๆที่ได้รับผลกระทบทุกคน เป็นต้น

นอกจากนี้จำนวนของนักจัดรายการก็มีส่วนสำคัญที่สามารถสร้างความน่าสนใจได้ เพราะนักจัดรายการหลักที่มีตั้งแต่ 1 ท่านขึ้นไปที่มาจัดรายการร่วมกัน จะเกิดการสนทนาเพื่อสร้างความสนุกสนานให้กับผู้ฟังได้ โดยการพูดคุยหยอกล้อ มีการเล่นมุขตลกต่างๆได้

ตารางที่ 15 แสดงลักษณะกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก

ชื่อรายการ	สถานที่รับฟัง			ลักษณะกลุ่มผู้ฟังเด็ก	ลักษณะกลุ่มผู้ฟังผู้ใหญ่
	กรุงเทพฯ	ภูมิภาค	เว็บไซต์		
สืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน	มี	มี	ไม่มี	ทั่วไป สนใจเรื่องการเมือง	สนใจเรื่องการเมือง
ฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้	มี	ไม่มี	ไม่มี	ทั่วไป เด็กเล็กที่ชอบฟังเพลง	สนใจเรื่องการเลี้ยงดูเด็ก
ครอบครัวสุขสันต์	มี	ไม่มี	มี	ทั่วไป	ทั่วไป
กว่าจะรู้เดียงสา	มี	ไม่มี	ไม่มี	ทั่วไป	สนใจเรื่องการเลี้ยงดูเด็ก
เพื่อนเยาวชน	มี	ไม่มี	ไม่มี	ทั่วไป	ทั่วไป
โลกของเด็ก	มี	มี	ไม่มี	ทั่วไป ชอบฟังนิทาน	กลุ่มคุณครูโรงเรียนประถมศึกษา
เที่ยวไทยวัยเยาว์	มี	มี	ไม่มี	ทั่วไป สนใจเรื่องการท่องเที่ยว	สนใจเรื่องการท่องเที่ยว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 15 ได้แสดงลักษณะผู้ฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการโดยรวม พบว่าการกระจายพื้นที่การออกอากาศของรายการ เป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้สถานที่รับฟังของผู้ฟังมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้ฟังมีความแตกต่างกันออกไป คือ รายการที่ออกอากาศเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้ฟังอาศัยอยู่ในจังหวัดอื่นแต่ละภูมิภาคไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้ ปฏิสัมพันธ์ที่ได้จะมาจากผู้ฟังในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น นอกจากนี้รายการครอบครัวสุขสันต์เป็นรายการเดียวที่มีการออกอากาศทางเว็บไซต์ ดังนั้นผู้ฟังไม่จำกัดขอบเขตพื้นที่อาศัยแต่ในประเทศไทยเท่านั้น ผู้ฟังอาจอาศัยตามสถานที่ต่างๆของโลกได้ โดยรับฟังรายการทางอินเทอร์เน็ต

เหตุผลที่รับฟังรายการแต่ละรายการของผู้ฟังนั้นมีปัจจัยทางด้านเนื้อหาเป็นสำคัญว่ารายการได้เสนอเนื้อหาประเภทใด ถ้าผู้ฟังชอบฟังเนื้อหานั้นจะสนใจติดตามฟังต่อไป หรือผู้ฟังที่ได้รับประโยชน์จากเนื้อหาสาระเรื่องนั้นๆ ก็ทำให้ผู้ฟังกลุ่มนี้เกิดความจำเป็นที่จะต้องฟังด้วยเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น รายการโลกของเด็ก ช่วงนาฬิกาของเด็ก เป็นการสอนการอ่านออกเสียงที่ถูกต้องแก่เด็กคล้ายกับการสอนในชั้นเรียน จึงมีคุณครูติดตามฟังในช่วงนี้เพื่อเป็นตัวอย่างสอนเด็กได้ หรือ เด็กที่ชอบเรื่องของการท่องเที่ยว เมื่อได้ฟังรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์ก็จะชอบและสนใจติดตามฟังต่อไป เป็นต้น

ลักษณะของเด็กที่ฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กสามารถวิเคราะห์ว่า มีความแตกต่างกันในเรื่องของช่วงอายุ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหารายการด้วย เช่น รายการฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ ผู้ฟังจะเป็นเด็กเล็ก เพราะเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการเปิดเพลงภาษาอังกฤษที่ไม่ได้เน้นความหมายแต่เน้นจังหวะของเสียงเพลงที่เปิดมากกว่า เด็กที่ฟังส่วนใหญ่จึงเป็นเด็กเล็กที่ต้องการความสนุกสนานเป็นหลักด้วยเหตุที่ไม่สามารถเข้าใจเนื้อร้องของเพลงได้ หรือรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชนที่เน้นเรื่องความรู้ด้านการเมือง เด็กเล็กอาจจะยังฟังไม่เข้าใจและไม่สามารถตอบคำถามได้ ทำให้เด็กที่ฟังส่วนใหญ่เป็นเด็กระดับประถมศึกษาขึ้นไป เป็นต้น นอกจากนี้มีบางรายการที่มีกลุ่มผู้ฟังครอบคลุมอายุของเด็กทุกช่วง คือ รายการครอบครัวสุขสันต์ ที่มีแฟนรายการตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงเด็กโต

ตอนที่ 2 : วิเคราะห์กระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก

จากการศึกษากระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการ โดยศึกษาจากลักษณะการดำเนินรายการและการสัมภาษณ์นักจัดรายการวิทยุทั้ง 7 รายการว่า นักจัดรายการมีกระบวนการสื่อสารตลอดจนการสื่อสารเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์เป็นอย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาคำวิจัยข้อที่ 2 ว่า “กระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กมีลักษณะอย่างไร” ซึ่งสามารถวิเคราะห์แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก

ส่วนที่ 2 การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก

ส่วนที่ 1 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก

กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กจะเน้นกระบวนการ 2 เรื่อง คือ

- Source แหล่งสาร
- Message เนื้อสาร

ซึ่งเป็นกระบวนการที่อยู่ในแนวคิด S (Source) → M (Message) → C (Channel) → R (Receiver) ของเบอร์โล ส่วน Channel ที่เป็นสื่อ จะวิเคราะห์โดยรวมว่าเป็นสื่อที่ใช้ช่องทางเหมือนกันทุกรายการคือ สื่อทางวิทยุ และ Receiver ซึ่งเป็นผู้รับสาร ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในตอนที่ 1 แล้ว

กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กทั้ง 7 รายการมีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับกลวิธีการออกอากาศเป็นสำคัญว่ารายการนั้นเป็นรายการที่ออกอากาศสดหรือบันทึกเทป ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์โดยแบ่งกลุ่มที่มีกระบวนการสื่อสารที่แตกต่างกันออกไปเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด

กลุ่มที่ 2 กลุ่มรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บันทึกเทปเพื่อออกอากาศ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสดมีทั้งหมด 4 รายการคือ

1. รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน
2. รายการฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับปูใส่กระดัง
3. รายการครอบครัวสุขสันต์
4. รายการกว่าจะรู้เพียงสา

กลุ่มที่ 2 กลุ่มรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บันทึกเทปเพื่อออกอากาศมีทั้งหมด 3 รายการคือ

5. รายการเพื่อนเยาวชน
6. รายการโลกของเด็ก
7. รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์

รายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสดนั้นเป็นรายการที่สามารถเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในรายการได้ในขณะนั้น กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อสื่อสารกับผู้ฟังด้วย โดยแบ่งการวิเคราะห์รายการทั้ง 4 รายการ ดังนี้

1. รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน เป็นรายการที่มีนักจัดรายการหลัก 2 ท่าน คือ พี่ไก่ และพี่มัน เป็นผู้ดำเนินรายการตั้งแต่ต้นรายการจนจบ กระบวนการสื่อสารของนักจัดทั้ง 2 ท่าน มีขั้นตอนดังนี้คือ

1.1 Source แหล่งสารหรือที่มาของสาร การเตรียมเนื้อหาของรายการ พี่ไก่และพี่มันเป็นเจ้าหน้าที่ประจำของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา โดยมีหน้าที่หลักของแต่ละท่านคือ พี่ไก่เป็นฝ่ายผลิตและจัดทำรายการวิทยุให้กับรัฐสภา พี่มันเป็นผู้สื่อข่าวประจำรัฐสภา การเตรียมเนื้อหาของนักจัดทั้งสองจะเป็นไปในรูปแบบของการแยกกันเตรียมเนื้อหาที่จะพูดสำหรับเด็ก เพราะต้องมีหน้าที่ประจำอื่นด้วย ระยะเวลาในการประสานงานสำหรับรายการวิทยุจึงมีจำกัด เมื่อใกล้เวลาออกอากาศก่อนเข้าห้องส่งจึงมีการตกลงกันในการเสนอเนื้อหาที่แต่ละท่านได้เตรียมมาว่า ควรนำเรื่องใดเสนอต่อผู้ฟังบ้าง โดยใครเตรียมเรื่องใดมากก็จะพูดเรื่องนั้นไป เนื้อหาที่ทั้ง 2 ท่านนำมาเสนอจะเป็นเนื้อหาที่ได้มาจากการค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น เป็นข่าวกิจกรรมต่างๆของทางรัฐสภา หรือความรู้เกี่ยวกับการประชุมรัฐสภา ข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่เป็นสาระประโยชน์แก่เด็ก หรือข่าวที่เป็นสถานการณ์ปัจจุบันทั่วไปที่เด็กสามารถรับฟังได้

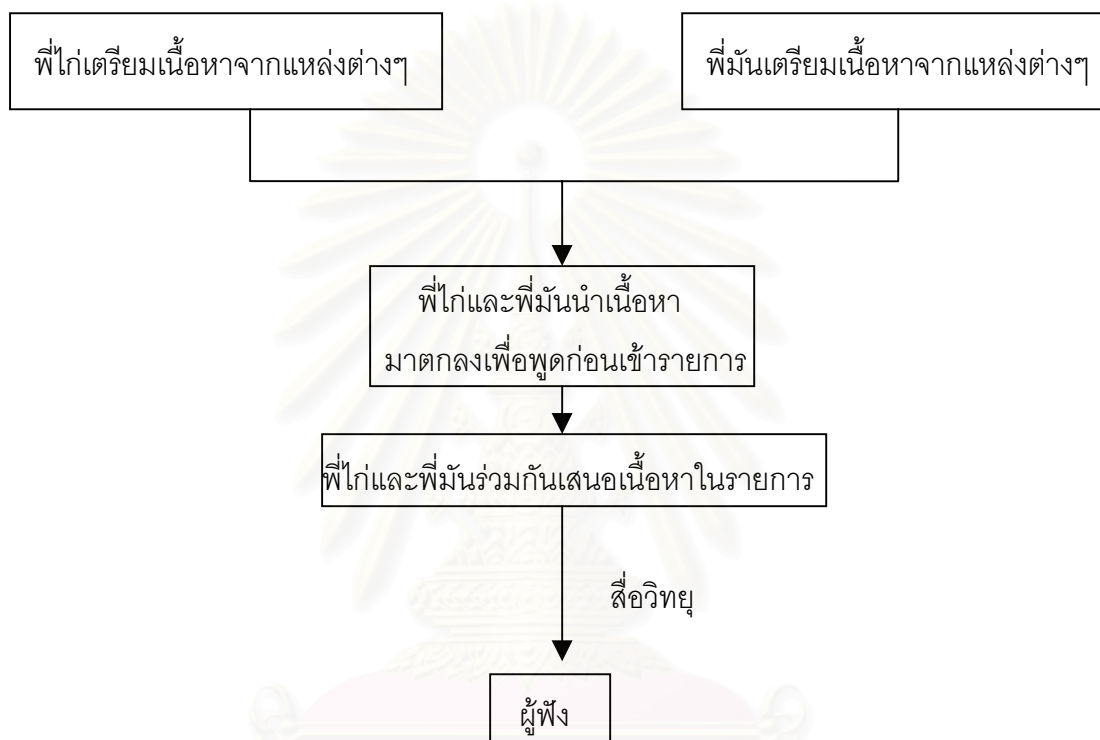
ส่วนการเตรียมเพลงที่จะเปิดนักจัดทั้งสองท่านจะช่วยกันเลือกเพลงและทำการตกลงกับฝ่ายเทคนิคของรายการที่จะควบคุมการเปิดเพลงให้

ในการประสานงานด้านเนื้อหาเกี่ยวกับคุณยายเตือนใจที่มาจัดในสัปดาห์สุดท้ายของเดือน นักจัดทั้งสองท่านจะประสานงานเพียงก่อนเข้ารายการเท่านั้นว่าทางคุณยายเตือนใจจะพูดเรื่องใดในวันนี้อย่างคร่าวๆ เพื่อพี่ไก่และพี่มันจะโยนช่วงไปให้คุณยายเตือนใจได้

1.2 Message ซึ่งเป็นเนื้อหาของสารที่นักจัดทั้ง 2 ท่านได้มาแล้ว จะนำข้อมูลดิบที่หามาได้นั้น มากลั่นกรองข้อความเพื่อพูดในรายการเลย จะไม่มีการเขียนสคริปต์ โดยอาศัย

ความชำนาญในการจัดรายการที่จัดมานานมากกว่า 8 ปี การเรียงลำดับของเนื้อหาที่พูดในรายการจึงไม่มีความแน่นอนทุกสัปดาห์ ขึ้นอยู่กับการตกลงด้านเนื้อหาของนักจัดทั้ง 2 ท่าน เพราะเนื้อหาแต่ละสัปดาห์จะขึ้นอยู่กับการเกิดเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในแต่ละสัปดาห์

กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการสี่สายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน จึงมีรูปแบบดังนี้

แผนผังที่ 5 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการสี่สายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน

2. รายการฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับปู้ใส่กระดิ่ง นักจัดรายการหลักคือ พื้ก๊ก จะเป็น ผู้ดำเนินรายการเพียงท่านเดียวตลอดทั้งรายการ และแต่ละช่วงของรายการ หน้าที่หลักของพื้ก๊ก คือเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลการสั่งซื้อสินค้าของบริษัทฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด รวมถึงการดูแลรายการที่อยู่ในเครือของบริษัท การจัดรายการในช่วงจับปู้ใส่กระดิ่งจึงเป็นเพียง ส่วนหนึ่งของหน้าที่ ลักษณะการดำเนินรายการนี้จะแตกต่างจากรายการออกอากาศสดอื่นคือ เป็นรายการที่บันทึกเทปเพื่อเปิดในช่วงครั้งแรก ส่วนครึ่งหลังจึงดำเนินรายการสด โดยมี กระบวนการสื่อสารดังนี้

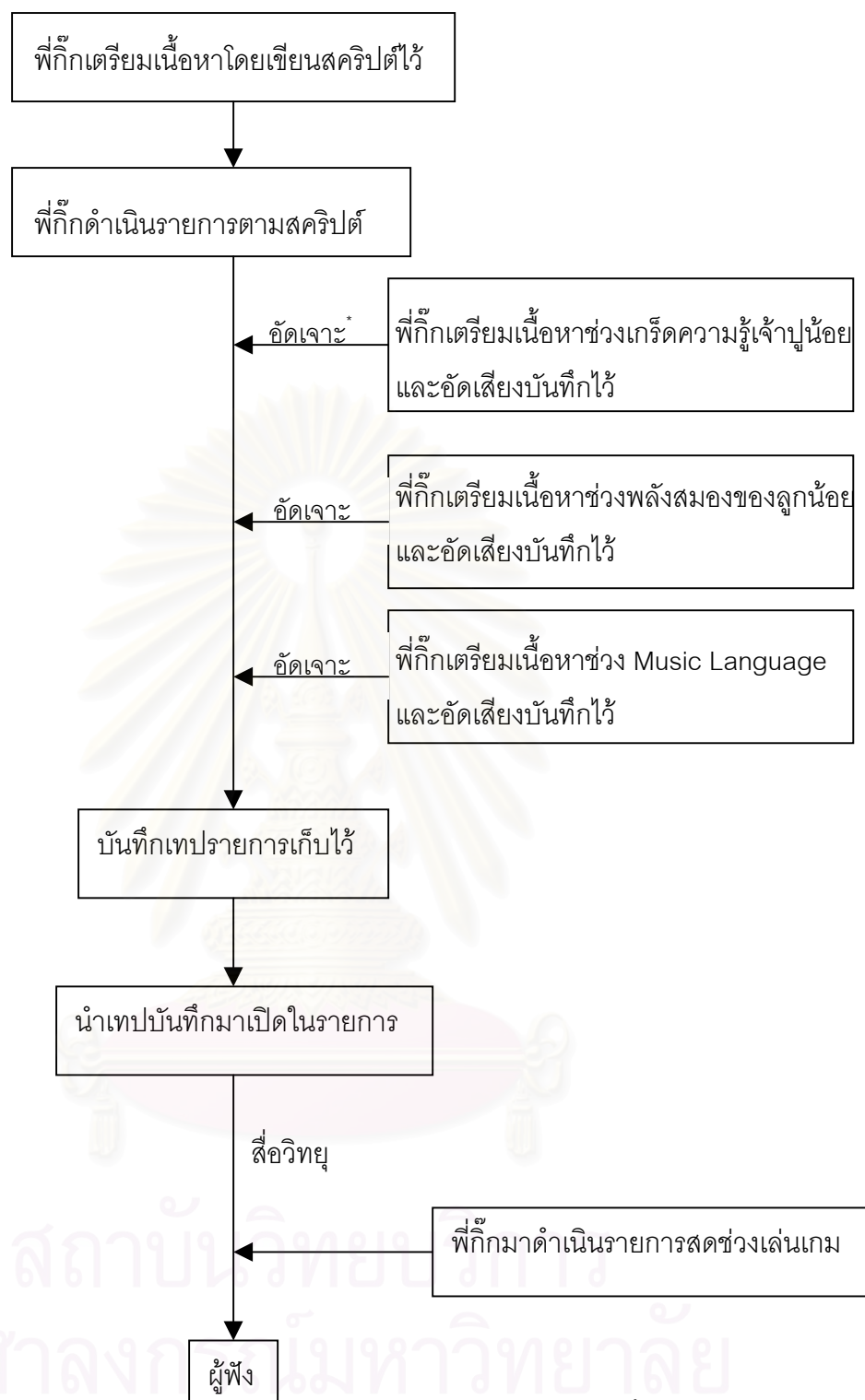
2.1 Source แหล่งสารหรือที่มาของสาร พื้ก๊กจะเป็นผู้เตรียมเนื้อหาของสารทั้งหมด ตลอดทั้งรายการ ไม่ว่าจะเปิดเพลงหรือเรื่องราวต่างๆที่นำมาเล่าให้เด็กฟัง การเตรียม

เนื้อเพลงพิกี้จะเลือกเพลงที่เน้นภาษาอังกฤษสำหรับเด็กและเด็กเป็นผู้ร้อง ส่วนเรื่องราวต่างๆที่เป็นสาระประโยชน์จะมุ่งเสนอสารไปยังพ่อแม่เกี่ยวกับการดูแลลูก โดยค้นหาแหล่งข้อมูลจากนิตยสารต่างๆเกี่ยวกับการเลี้ยงลูก เนื้อหาเหล่านี้จะอยู่ในช่วงต่างๆของรายการ ส่วนเนื้อหาที่เป็นสาระประโยชน์แก่เด็กโดยตรงจะไม่ค่อยพบในรายการ เพราะทางรายการเน้นความบันเทิงโดยการเปิดเพลง เรื่องที่เสนอต่อเด็กจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเนื้อเพลงเท่านั้น เช่น เรื่องของฝน เป็นต้น เมื่อเตรียมเนื้อหาทั้งหมดแล้วจึงทำการบันทึกเทปไว้เพื่อเปิดในวันออกอากาศ เมื่อเข้าสู่ช่วงหลังคือช่วงของการเล่นเกมจึงมาดำเนินรายการสด แต่มีทางที่ทีมงานรับโทรศัพท์จากผู้ฟังที่บ้านตั้งแต่เริ่มต้นรายการ

2.2 Message ซึ่งเป็นเนื้อหานั้น พิกี้จะมีการเรียงลำดับของสารตามช่วงต่างๆของรายการไว้แล้ว และมีการเขียนสคริปต์ไว้ทุกครั้งว่าจะพูดเรื่องใดและเปิดเพลงใดบ้างเพื่อไม่ให้ฝ่ายเทคนิคเกิดความสับสน

กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการชั้นนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับคู่ใส่กระดิ่งจึงมีรูปแบบดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังที่ 6 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการอันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้

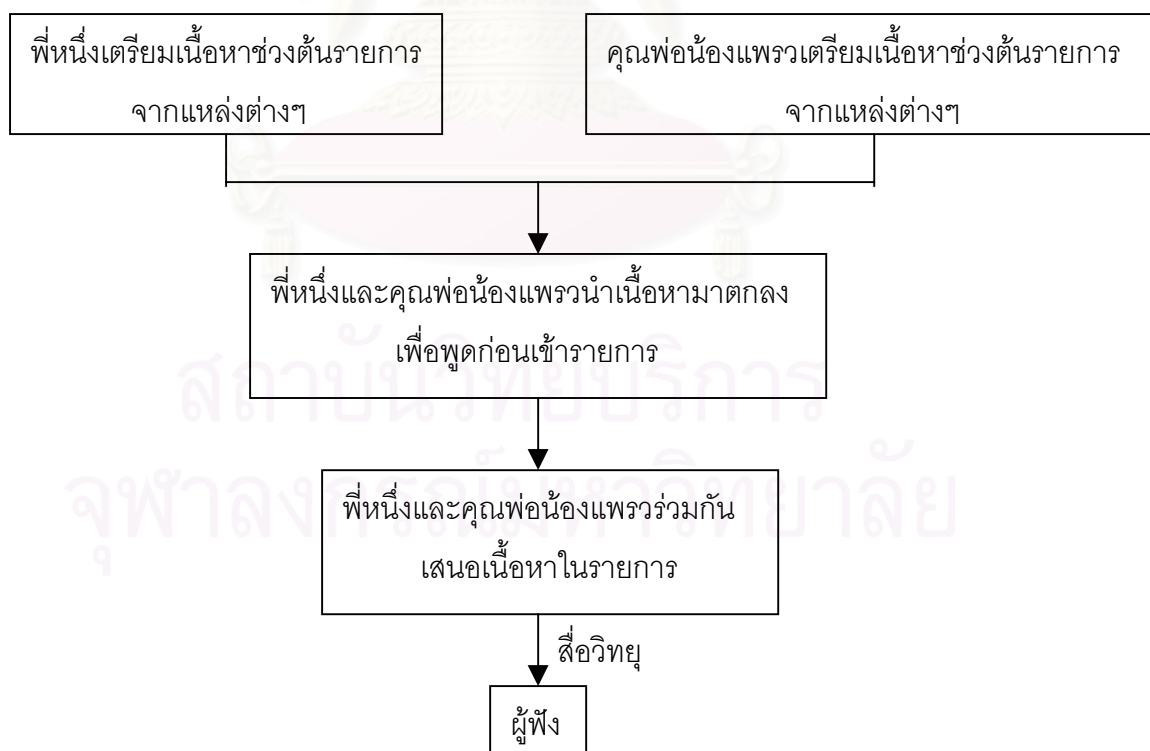
3. รายการครอบครัวสุขสันต์ เป็นรายการที่ออกอากาศสดที่ดำเนินรายการโดยเน้นการพูดคุยตลอดทั้งรายการ กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการมีดังนี้

* การบันทึกเสียงช่วงหนึ่งเก็บไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะนำมาเปิดแทรกการบันทึกรายการหลัก

3.1 Source แหล่งสารหรือที่มาของสาร นักจัดรายการหลักคือ พี่หนึ่ง และ คุณพ่อน้องแพรว การเตรียมเนื้อหาของสารในรายการจะไม่มีเตรียมเนื้อหามากนัก เพราะรายการนี้เป็นรายการที่เน้นให้เด็กโทรศัพท์เข้ามาในรายการเพื่อแสดงความสามารถในด้านต่างๆ รวมถึงคนทุกวัยที่โทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นด้านใดก็ได้ เนื้อหาของสารที่ออกมาจึงเปลี่ยนไปตามเรื่องราวที่ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามา นักจัดจะเตรียมเนื้อหาในช่วงต้นรายการเป็นหลักเท่านั้น คือ ทั้งพี่หนึ่งและคุณพ่อน้องแพรวจะแยกกันเตรียมเนื้อหา และมาตกลงกันก่อนเข้ารายการว่าจะพูดเรื่องใดบ้าง เนื้อหาของสารนั้นนักจัดจะค้นหาเรื่องราวที่เป็นสาระประโยชน์ต่อเด็กหรือครอบครัว ไม่ว่าจะป่าวต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆที่เป็นประโยชน์ โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเนื้อหา เมื่อหมดช่วงต้นของรายการก็จะไม่มีการเสนอเนื้อหาหลัก อาจมีเพียงการประชาสัมพันธ์ข่าวกิจกรรมต่างๆ ในขณะที่ดำเนินรายการ

3.2 Message ซึ่งเป็นเนื้อหาของสารนั้น นักจัดทั้งสองท่านจะทำการตกลงกันเพื่อเรียงลำดับของสารที่จะพูดก่อนเข้ารายการโดยไม่มีรูปแบบที่ตายตัว ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่างๆในปัจจุบันแต่ละสัปดาห์ การดำเนินรายการจึงไม่มีการเขียนสคริปต์ นักจัดจะพูดจากข้อมูลดิบที่ค้นมาได้แต่ปรับเนื้อหาให้สั้นและกระชับ หรือการจดจำเนื้อหาต่างๆแล้วนำมาพูดสดขณะนั้นเลย

กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการครอบครัวสุขสันต์จึงเป็นดังนี้คือ

แผนผังที่ 7 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการครอบครัวสุขสันต์

4. รายการกว่าจะรู้เตียงสา เป็นรายการอีกรายการหนึ่งที่ออกอากาศสด โดยเน้นเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์แก่เด็กตลอดทั้งรายการ กระบวนการสื่อสารของนักจัดจึงมีดังนี้

4.1 Source แหล่งสารหรือที่มาของสาร นักจัดรายการหลักคือ ป้าแป๋ว ซึ่งมีหน้าที่หลักคือทำรายการวิทยุให้แก่ อ.ส.ม.ท. จะเป็นผู้ดำเนินรายการกว่าจะรู้เตียงสาตลอดทั้งรายการ โดยมีป้าแมว และป้าขวัญคอยร่วมดำเนินรายการด้วย ด้านการเตรียมเนื้อหาในรายการทั้งหมด ป้าแป๋วจะเป็นผู้เตรียมเนื้อหาทั้งหมด เนื้อหาส่วนใหญ่จะเน้นการประชาสัมพันธ์ข่าวหรือกิจกรรมเกี่ยวกับเด็ก โดยหาข่าวเหล่านี้มาจากแหล่งต่างๆ เช่น จาก ส.ย.ช. หรือหน่วยงานที่ส่งข่าวประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเด็กมาให้กับทางรายการ นอกจากนี้เนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์แก่เด็กในด้านต่างๆ ป้าแป๋วจะเป็นผู้ค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองจากหนังสือต่างๆ และการออกนอกสถานที่เพื่อไปสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้หรือไปเก็บบรรยากาศกิจกรรมต่างๆ จากสถานที่จริงเพื่อมาเปิดให้ฟังในรายการ

ในช่วงวิทยุศาสตร์วัยใส ก้าวไกลกับ ส.ว.ท.ช. เนื้อหาจะมาจากความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ได้มาจากหน่วยงานของ ส.ว.ท.ช. เป็นผู้ส่งมาให้กับป้าแป๋ว เพื่อนำเนื้อหามาเสนอในช่วงนี้

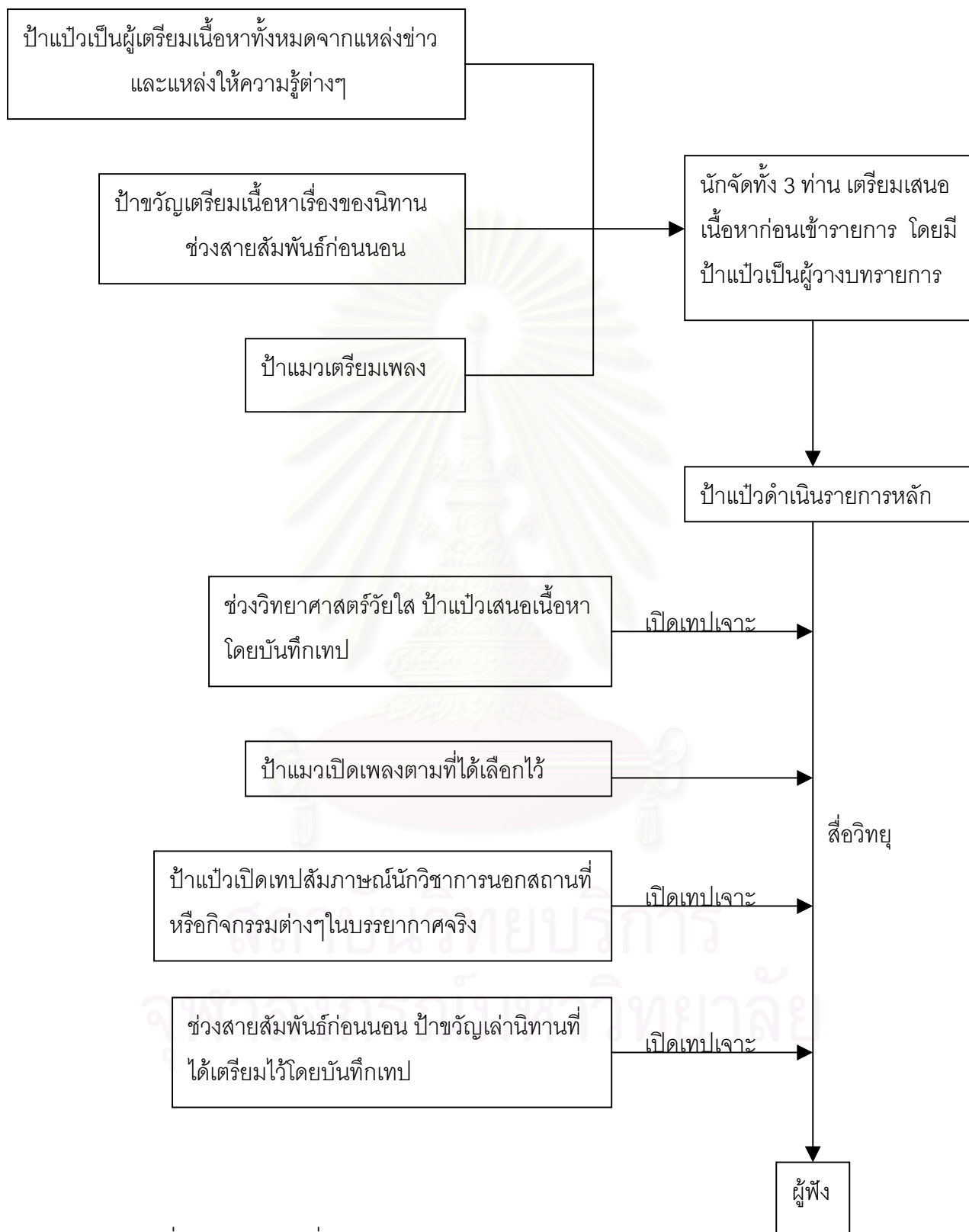
ช่วงสายสัมพันธ์ก่อนนอนเป็นช่วงของการเล่านิทาน โดยป้าขวัญจะเป็นผู้ค้นหา นิทานเรื่องต่างๆ มาเล่าให้ฟังในช่วงท้ายรายการ ป้าขวัญจึงเป็นผู้รับผิดชอบในช่วงนี้

ด้านการเตรียมเพลงที่เปิดในรายการ ป้าแป๋วและป้าแมวจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหาเพลงมาเปิดในรายการ โดยประสานงานกับฝ่ายเทคนิคเพื่อเปิดเพลง

นักจัดทั้ง 3 ท่านจะมีการประสานงานเพื่อตกลงกันก่อนว่าจะเสนอเนื้อหาใดในการออกอากาศแต่ละครั้ง โดยมีป้าแป๋วเป็นผู้จัดเตรียมบทในรายการและบอกแก่ป้าแมว และป้าขวัญ

4.2 Message เนื้อหาของสารในรายการจะเรียงลำดับสารตามช่วงของรายการ ส่วนเนื้อหาที่นอกเหนือจากแต่ละช่วงจะเป็นเรื่องทั่วไปที่เป็นสาระประโยชน์แก่เด็กและพ่อแม่ในการเลี้ยงดู ในช่วงต้นรายการป้าแป๋วจะเน้นเรื่องการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ก่อน หลังจากนั้นจึงเป็นการเสนอเนื้อหาทั่วไปที่ได้เตรียมไว้ไปจนจบรายการ โดยไม่มีรูปแบบที่แน่นอน

กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการกว่าจะรู้เพียงสามรูปแบบดังนี้

แผนผังที่ 8 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการกว่าจะรู้เพียงสาม

กลุ่มที่ 2 กลุ่มรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บันทึกเทปเพื่อออกอากาศมีทั้งหมด 3 รายการ คือ

5. รายการเพื่อนเยาวชน
6. รายการโลกของเด็ก
7. รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์

รายการวิทยุสำหรับเด็กที่บันทึกเทปเพื่อออกอากาศนั้น เป็นรายการที่ไม่ได้ดำเนินรายการจริงตามเวลาที่ออกอากาศ นักจัดรายการจะจัดรายการเพื่อบันทึกเทปไว้ล่วงหน้า แล้วจึงส่งเทปไปให้กับฝ่ายเทคนิคของสถานีเพื่อเปิดในวันออกอากาศจริง กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุกลุ่มนี้จึงแตกต่างจากรายการที่ออกอากาศสด ดังต่อไปนี้

5. รายการเพื่อนเยาวชน เป็นรายการที่เสนอเนื้อหาโดยผ่านการพูดคุยของนักจัดรายการ มีการเปิดเพลงบ้างแต่เป็นจำนวนน้อย กระบวนการสื่อสารของนักจัดจึงแบ่งได้เป็นดังนี้

5.1 Source แหล่งสารหรือที่มาของสาร มีพีเอ็กซ์เป็นผู้ดำเนินรายการหลักตลอดทั้งรายการ ส่วนน้ำเสียงและอาจารย์ปราชญ์เป็นผู้ดำเนินรายการในช่วงของตนเท่านั้น หน้าที่หลักของพีเอ็กซ์คือ เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวของกองทัพบก และจัดทำรายการอื่นในเครือกองทัพบก รายการเพื่อนเยาวชนจึงเป็นรายการที่พีเอ็กซ์มีหน้าที่รับผิดชอบลงมา ดังนั้นพีเอ็กซ์จึงต้องแบ่งความรับผิดชอบในหน้าที่อื่นนอกเหนือจากการจัดรายการเพื่อนเยาวชนด้วย การเตรียมเนื้อหาของรายการนั้น พีเอ็กซ์จะเป็นผู้เตรียมเนื้อหาทั้งหมด มีเพียงคอนเซ็ปต์ของรายการเท่านั้นที่เกิดจากการประชุมร่วมกันของเจ้าหน้าที่ในฝ่ายข่าวของกองทัพบก เนื้อหาในรายการพีเอ็กซ์จึงเป็นผู้รับผิดชอบในการรวบรวมเนื้อหาที่จะนำเสนอ โดยมาจากแหล่งต่างๆ เช่น ข่าวที่เกี่ยวกับเด็กในหนังสือพิมพ์ หรือข่าวการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานอื่นที่ได้ส่งมา

ในบางวันที่มีผู้มาเยือนเพื่อนเยาวชนมาในรายการนั้นจะแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

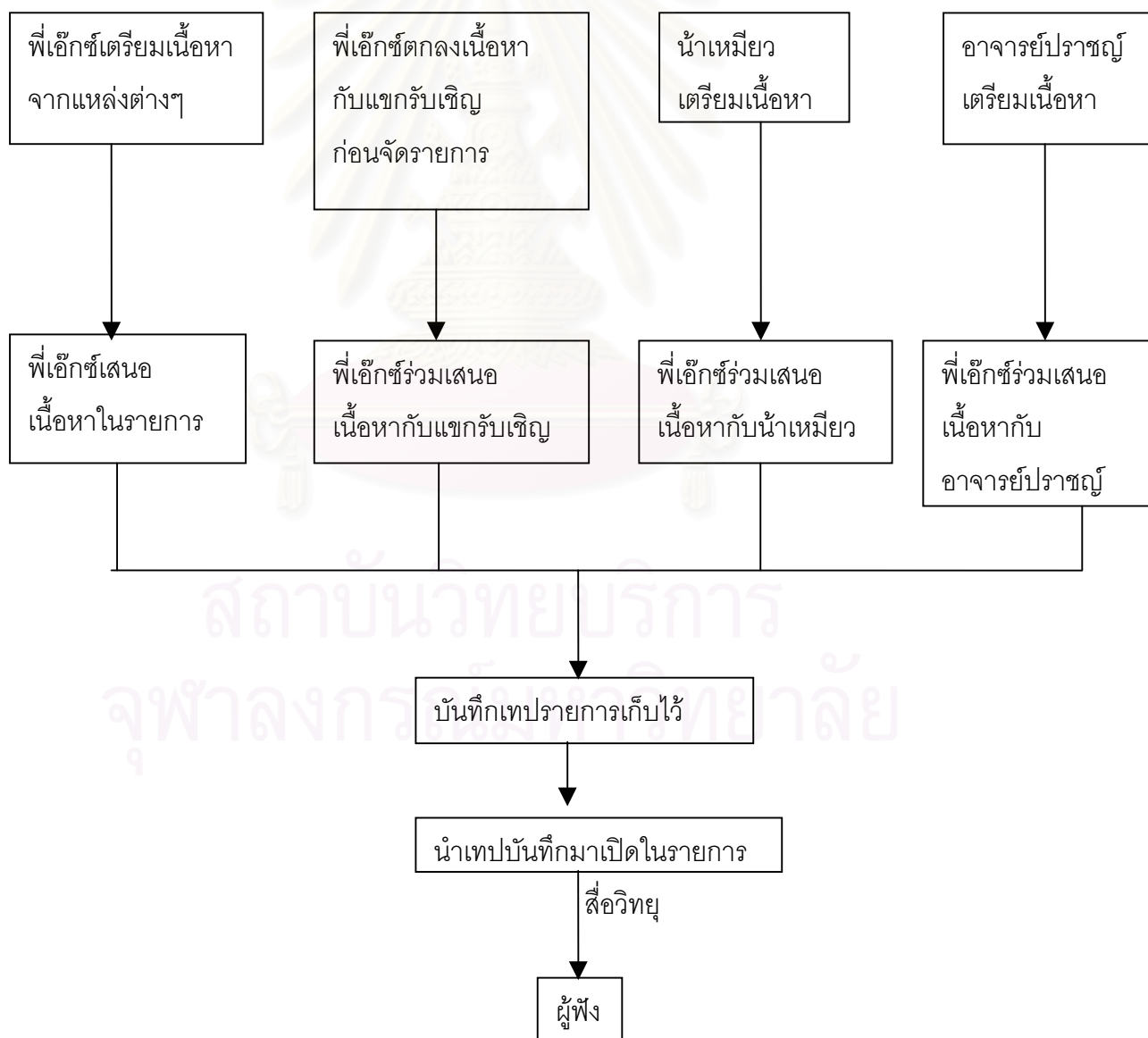
กลุ่มที่ 1 เป็นเด็กนักเรียนที่อยู่ในชมรมเยาวชนรักความปลอดภัย โดยมีเจ้าหน้าที่ทหารที่ประสานงานกับชมรมเป็นผู้ติดต่อให้โรงเรียนในเครือชมรมเยาวชนรักความปลอดภัยส่งตัวแทนนักเรียนมาพูดคุยในรายการ ในส่วนนี้พีเอ็กซ์จึงไม่ได้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง พีเอ็กซ์จะทำความรู้จักกับตัวแทนเด็กและเตรียมเนื้อหาที่จะคุยกันก่อนเข้าห้องอัดรายการเท่านั้น

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มศิลปินหรือนักร้อง กลุ่มนี้พีเอ็กซ์จะเป็นผู้ติดต่อด้วยตนเองให้มาออกในรายการ โดยเริ่มต้นจากไปตามค่ายเทปเพื่อขอแผ่นมาเปิดในรายการ และทำความรู้จักกับศิลปินในแต่ละค่ายเพื่อเชิญมาพูดคุยในรายการ ดังนั้นในกลุ่มนี้พีเอ็กซ์จะทำความรู้จักล่วงหน้าแล้วก่อนที่จะนัดมาอัดเสียงในรายการ

ส่วนการประสานงานในช่วงของน้ำเหมิยวและอาจารย์ปราชญ์นั้นจะไม่มี การตกลงกัน ด้านเนื้อหาล่วงหน้า เพราะพี่เอ็กซ์ได้ยกหน้าที่ในการเตรียมเนื้อหาให้กับนักจัดทั้ง 2 ท่านโดยตรง ดังนั้นในช่วงเหล่านี้ พี่เอ็กซ์จึงทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการเพื่อเข้ารายการและปิดรายการเท่านั้น ผู้ดำเนินรายการหลักจึงเป็นน้ำเหมิยวและอาจารย์ปราชญ์

5.2 Message เนื้อหาของสารที่พี่เอ็กซ์เสนอแก่เด็กจะไม่มี การเขียนสคริปต์ไว้ล่วงหน้า เป็นการพูดจากการเตรียมไว้ในใจเท่านั้น โดยการนำข้อมูลดิบที่หามาได้เพื่อเขียนสรุปอย่างย่อ และนำมาเสนอในรายการ การเรียงลำดับของสารในรายการจึงไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่นำมาเสนอแต่ละครั้ง แต่ยึดหลักการย้ำเนื้อหาด้าน การรักษาความปลอดภัย การป้องกันยาเสพติด และการรักษาสุขภาพ โดยพูดทิ้งท้ายรายการทุกครั้ง

กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการเพื่อนเยาวชนมีรูปแบบดังนี้

แผนผังที่ 9 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการเพื่อนเยาวชน

6. รายการโลกของเด็ก เป็นรายการที่เสนอเนื้อหาแต่ละช่วงที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เพราะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบแต่ละช่วงแตกต่างกันไป การประสานงานของแต่ละช่วงในรายการ จึงมีลักษณะที่แตกต่างจากรายการอื่น กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการจึงมีรูปแบบดังนี้

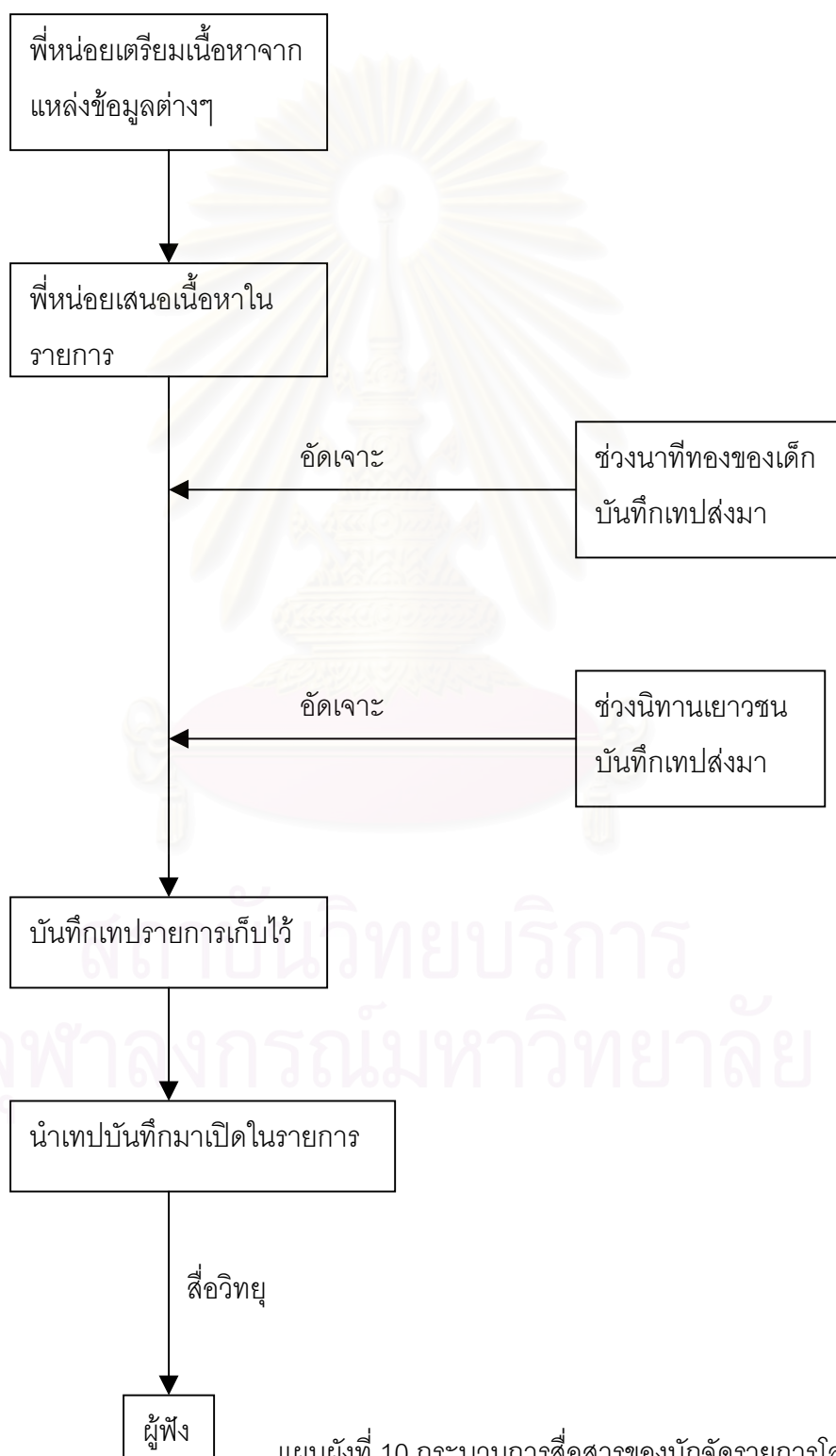
6.1 Source แหล่งสารหรือที่มาของสาร นักจัดรายการโลกของเด็กคือ พี่หน้อย มีตำแหน่งหน้าที่หลัก คือ เป็นเจ้าหน้าที่ของกรมประชาสัมพันธ์ในการอ่านข่าวต่างๆ ให้กับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และทำข่าว การจัดรายการโลกของเด็กจึงเป็นหน้าที่รองและเข้ามาจัดรายการได้ไม่นาน เนื่องจากนักจัดรายการคนเก่าได้ลาราชการไปต่างประเทศ พี่หน้อยจึงเข้ามาดำเนินรายการแทน เนื้อหาในรายการนั้นพี่หน้อยจะเป็นผู้หาข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำเนื้อหาที่เป็นสาระประโยชน์เกี่ยวกับเด็กมาเสนอในรายการ รวมถึงความรู้รอบตัวต่างๆ ที่พบในหนังสือ นอกจากนี้พี่หน้อยยังนำข่าวกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับเด็กมาประชาสัมพันธ์ในรายการอีกด้วย ข่าวต่างๆ เหล่านี้ทางหน่วยงานที่จัดกิจกรรมจะเป็นผู้ส่งข้อมูลมาให้กับพี่หน้อย เนื้อหาต่างๆ ที่พี่หน้อยเสนอในรายการจึงเกี่ยวกับข่าวการประชาสัมพันธ์ต่างๆ และความรู้รอบตัวที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็ก เช่น เรื่องของสัตว์ต่างๆ เป็นต้น

ช่วงนิทานเยาวชน เป็นช่วงที่ดำเนินรายการโดยเจ้าหน้าที่ของธนาคารออมสินได้เตรียมเนื้อหาโดยเล่านิทานประกอบเสียงพากย์ แล้วอัดเสียงลงเทป หลังจากนั้นจึงส่งมาให้พี่หน้อยเพื่อมาเปิดในรายการ พี่หน้อยกับเจ้าหน้าที่จึงไม่ได้มีการเตรียมเนื้อหาพร้อมกันหรือประสานงานกันแต่อย่างใด

ช่วงนาที่ทองของเด็ก ซึ่งดำเนินรายการโดยคณะศิษย์ครูล้วน ควันธรรมก็เช่นกัน คือไม่ได้มีการเตรียมเนื้อหาหรือประสานงานกับพี่หน้อย แต่ผู้ดำเนินรายการช่วงนี้คือ อาจารย์พจนีย์ ควันธรรม จากโรงเรียนประสาทพร นนทบุรี ได้ดำเนินรายการโดยเสนอเนื้อหาการฝึกอ่านออกเสียงภาษาไทยที่ถูกต้อง โดยนำกลุ่มเด็กประถมศึกษาจากโรงเรียนมาอ่านให้ฟังในรายการ อาจารย์พจนีย์จะเป็นผู้ให้เนื้อหาแก่เด็กล่วงหน้าเพื่อไปฝึกอ่าน รวมถึงเนื้อหาทางด้านนิทานด้วย หลังจากนั้นกลุ่มเด็กจะรับผิดชอบโดยนำเนื้อหาไปฝึกอ่านและจัดลำดับการอ่านของแต่ละคน ถ้าเป็นนิทานก็จะแบ่งกันพากย์เสียงตัวละครต่างๆ เมื่อเด็กพร้อมแล้วอาจารย์พจนีย์จึงพาเด็กไปอัดเสียงช่วงนาที่ทองของเด็กลงเทป แล้วจึงส่งเทปมาให้พี่หน้อยเพื่อเปิดในรายการ

จะเห็นว่าไม่มีการประสานงานโดยตรงระหว่างนักจัดในแต่ละช่วงของรายการกับพี่หน้อยซึ่งเป็นผู้ดำเนินรายการหลักของรายการ พี่หน้อยจึงมีหน้าที่นำเทปที่ถูกส่งมาเพื่อเปิดในรายการได้เลย พร้อมกับการเสนอเนื้อหาที่ตนได้เตรียมมา

6.2 Message เนื้อหาที่พื้หน้อยเสนอในรายการ จะไม่มีการเขียนสคริปต์โดยตรง เป็นการเตรียมเนื้อหาที่จะพูดในใจ โดยสรุปจากข้อมูลที่ได้ค้นคว้ามา และนำมาพูดในรายการเลย ลำดับของสารในแต่ละสัปดาห์จึงไม่แน่นอน แต่ช่วงต่างๆของรายการจะอยู่ช่วงแรกของรายการ ทุกครั้ง พื้หน้อยจะเสนอเนื้อหาของตนในช่วงหลังของรายการ กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการโลกของเด็กมีรูปแบบดังนี้

แผนผังที่ 10 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการโลกของเด็ก

7. รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์ เป็นรายการที่มีจำนวนนักจัดรายการมากที่สุด เพราะมีนักจัดรายการประจำช่วงทุกช่วง การประสานงานในรายการจึงเป็นสิ่งสำคัญ กระบวนการสื่อสารจึงมีลักษณะดังนี้

7.1 Source แหล่งสารหรือที่มาของสารในรายการมีแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละช่วง แต่เน้นเนื้อหาอย่างเดียวกันคือเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในไทย นักจัดรายการที่เป็นผู้ดำเนินรายการตลอดทั้งรายการมี 2 ท่าน คือ พี่ตุ้ม เจ้าหน้าที่จากกรมประชาสัมพันธ์ และ พี่ปอนด์เจ้าหน้าที่จากกองท่องเที่ยวเยาวชน ผู้เตรียมเนื้อหาคือ พี่ปอนด์ โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ที่เตรียมจะเป็นเรื่องของการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆในประเทศไทยตามเทศกาล รวมถึงการเปิดเพลงในรายการพี่ปอนด์จะเป็นผู้เตรียมทั้งหมด หลังจากนั้นจึงบอกเนื้อหาให้พี่ตุ้มได้ทราบก่อนเข้าห้องบันทึกเสียง เพื่อร่วมกันเสนอเนื้อหา ทางด้านการประสานงานกับนักจัดประจำแต่ละช่วง พี่ปอนด์จะคอยรับข้อมูลก่อนเข้าอัดรายการว่า เนื้อหาที่นักจัดประจำช่วงจะเสนอแต่ละครั้งนั้นคือเรื่องใด เพื่อสามารถแนะนำเนื้อหาก่อนเข้าสู่ช่วงได้อย่างสอดคล้อง

ช่วงเก็บมาฝาก จากบรรยากาศทั่วไทย นักจัดประจำช่วงนี้จะไม่แน่นอน เนื้อหาที่น่าเสนอเป็นการเล่าถึงบรรยากาศของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆโดยบอกรายละเอียดของที่ตั้ง และสิ่งที่น่าสนใจของสถานที่ บางครั้งเป็นการเก็บบรรยากาศจากสถานที่จริงโดยการบันทึกเทป หลังจากนั้นจึงนำมาเปิดในช่วงนี้ ส่วนใหญ่นักจัดประจำช่วงนี้คือ พี่ปอนด์

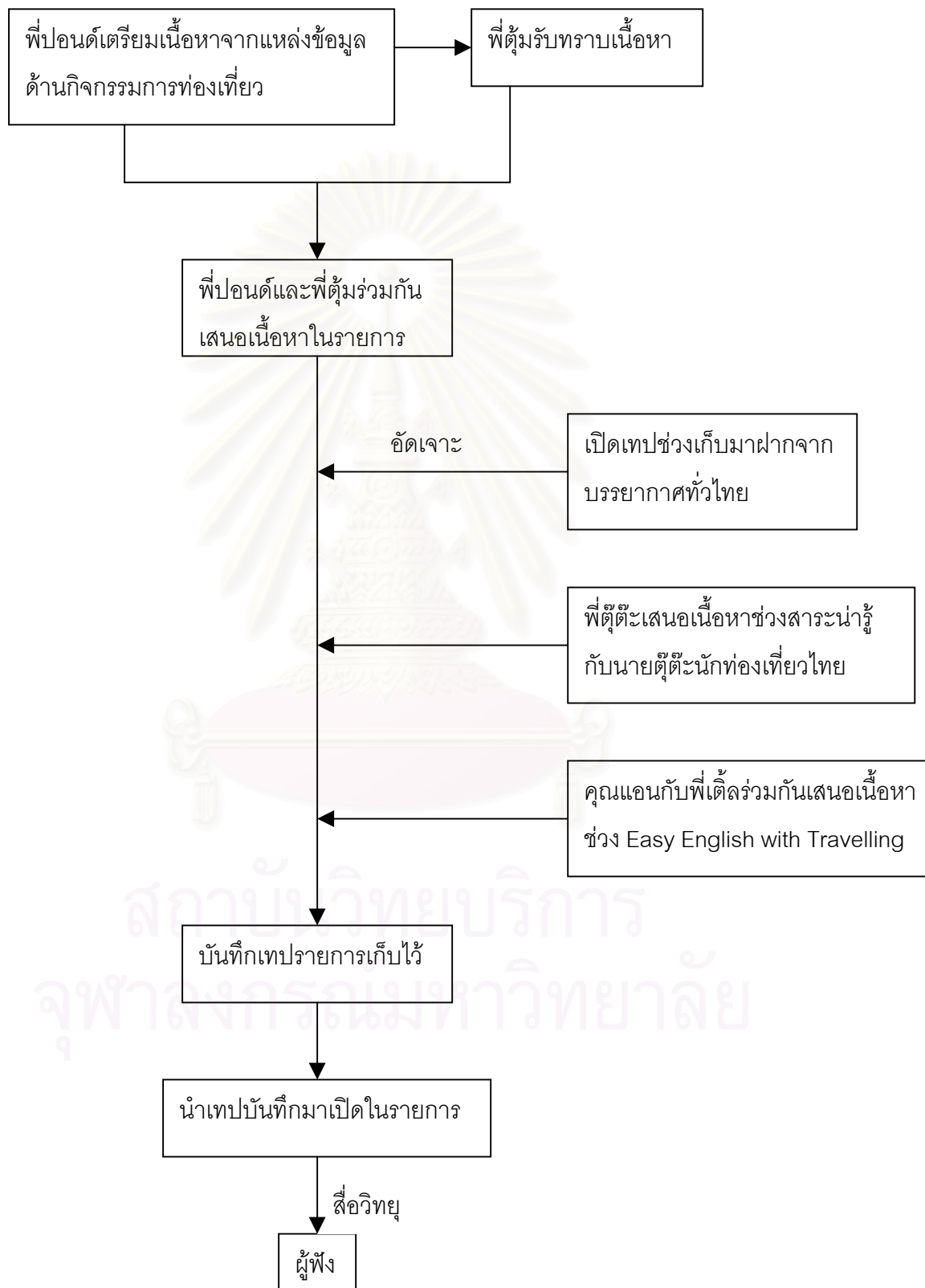
ช่วงสารน่ารู้ กับนายตุ้มนักท่องเที่ยวไทย นักจัดประจำช่วงคือ พี่ตุ้มนะ เป็นเจ้าหน้าที่ของกองท่องเที่ยวเยาวชน จะนำเสนอเนื้อหาที่เป็นความรู้รอบตัวต่างๆไป แต่จะเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในไทย เช่น เรื่องของธรรมชาติต่างๆที่จะพบได้ที่สถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น พี่ตุ้มนะจะค้นข้อมูลเหล่านี้จากหนังสือท่องเที่ยวไทยทั่วไป

ช่วง Easy English with Travelling นักจัดประจำช่วงมี 2 ท่าน คือ คุณแอน ชาวต่างชาติ และพี่เติ้ลคนไทย ทั้ง 2 ท่านเป็นเจ้าหน้าที่จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การเตรียมเนื้อหาจะเป็นความรับผิดชอบของคุณแอนทั้งหมด โดยเขียนสคริปต์ให้กับช่วงนี้ หลังจากนั้นจึงนำสคริปต์ส่งมาให้พี่เติ้ลก่อนเข้าอัดรายการ เพื่อร่วมกันเสนอเนื้อหาเชิงบทสนทนาตามสคริปต์ที่ได้เตรียมไว้ เนื้อหาจะเน้นบทสนทนาภาษาอังกฤษอย่างง่ายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่างๆ

7.2 Message เนื้อหาที่เสนอในรายการจะมีการเรียงลำดับตามช่วงของรายการ ซึ่งในตอนต้นพี่ปอนด์จะเป็นผู้เสนอเนื้อหาที่ได้เตรียมมา พร้อมกับพี่ตุ้มที่คอยช่วยเหลือ หลังจากนั้นจึง

เป็นการเข้าสู่ช่วงต่างๆในรายการ สคริปต์หลักของการดำเนินรายการนั้นพีปอนด์จะเป็นผู้เตรียมทั้งหมด

กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์มีรูปแบบดังนี้

แผนผังที่ 11 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์

สรุปกระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก

กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการตามที่ได้วิเคราะห์มา พบว่า การเตรียมข้อมูลเพื่อเสนอในรายการของนักจัดรายการหลักทุกท่านนั้นจะเป็นผู้เตรียมข้อมูลด้วยตนเอง ถึงแม้ว่านักจัดทุกท่านจะมีหน้าที่รับผิดชอบนอกเหนือไปจากการจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กก็ตาม แต่การที่ตนเองจะต้องเป็นผู้เสนอเนื้อหาโดยตรง การทำความเข้าใจจากแหล่งข้อมูลของสารจึงมีความสำคัญมาก เพื่อให้ นักจัดเข้าใจเนื้อหาอย่างถ่องแท้ และสามารถเสนอเนื้อหาจากการเรียบเรียงด้วยตนเองทั้งหมด บางท่านมีการเขียนสคริปต์อย่างละเอียด แต่บางท่านจะไม่มี การเขียนสคริปต์เพราะอาศัยความชำนาญในการจัดรายการวิทยุมานาน จึงใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลดิบและกลั่นกรองเนื้อหาจากความคิดโดยไม่มี การเขียนสคริปต์

นอกจากนี้บางรายการที่มีนักจัดรายการตั้งแต่ 1 ท่านขึ้นไป นักจัดทุกท่านจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการเตรียมเนื้อหาที่จะนำมาเสนอในรายการ ยกเว้นรายการที่จะรู้ได้เฉพาะที่ป่าแป้ว เป็นผู้เตรียมข้อมูลเพียงท่านเดียว และรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์ พีตัมซึ่งเป็นนักจัดรายการหลัก จะไม่มีหน้าที่เตรียมเนื้อหา เพราะเป็นนักจัดที่คอยช่วยการดำเนินรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์เท่านั้น

ดังนั้นการเตรียมข้อมูลของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กทั้งรายการที่ออกอากาศสด และ รายการที่บันทึกเทปเพื่อออกอากาศไม่มีความแตกต่างกันว่า นักจัดรายการจะต้องค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง และจัดเตรียมเนื้อหาที่จะพูดเพื่อเสนอในรายการต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก

การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กมีการสื่อสารหลายทาง โดยผู้วิจัยจะเน้นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ปรากฏในรายการ โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด

กลุ่มที่ 2 กลุ่มรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บ้านทึกเทปเพื่อออกอากาศ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสดมีทั้งหมด 4 รายการคือ

1. รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน
2. รายการฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับปูใส่กระดัง
3. รายการครอบครัวสุขสันต์
4. รายการกว่าจะรู้เดียงสา

การสื่อสารที่ปรากฏในรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสดมีลักษณะที่เด่นชัดอย่างหนึ่งคือ การสื่อสารระหว่างนักจัดกับผู้ฟังเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่มีการโต้กลับแบบทันทีทันใด โดยอาศัยสื่อกลางคือ โทรศัพท์ แต่กลวิธีในการสื่อสารของนักจัดแต่ละรายการเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟังจะแตกต่างกัน ซึ่งจะวิเคราะห์ในรายละเอียดต่อไป

1. รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน แบ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็น 2 ประเภทคือ

1.1 การสื่อสารระหว่างนักจัดรายการ เป็นการสื่อสารระหว่างพีโก้และพีมันซึ่งเป็นผู้ดำเนินรายการหลัก เป็นการสื่อสารโดยการสนทนาระหว่างกันผ่านการออกอากาศ ซึ่งตั้งใจให้ผู้ฟังได้รับทราบถึงเนื้อหาของบทสนทนาด้วย ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างพีโก้และพีมันจึงเปรียบเสมือนความเป็นเพื่อน และส่งผ่านความสัมพันธ์นี้ให้ผู้ฟังได้รับทราบด้วย เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเป็นกันเองมากขึ้น และรู้สึกถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในรายการ การสื่อสารของพีโก้และพีมันส่วนใหญ่จะเน้นการความสนุกสนาน ให้ผู้ฟังเกิดความสนุกไปด้วย ถึงแม้ว่าเนื้อหาของสารจะมุ่งเสนอให้แก่ผู้ฟัง แต่นักจัดทั้งสองได้อาศัยการคุยโต้ตอบระหว่างกันในเรื่องนั้น เท่ากับเป็นการให้ผู้ฟังรับรู้ตามไปด้วย ตัวอย่างเช่น

พีมัน : ก็มีข่าวมาบอกกันตั้งแต่เริ่มรายการก่อนที่จะฟังเพลง นั่นก็คือเสื้อค่ะเสื้อ

พีโก้ : นั่นนะซี เสื้อตั้งแต่ที่เราพูดไปตั้งแต่คราวที่แล้ว

พีมัน : ไซ้

พีไก่อ : นี่พีไก่อเตรียมจะยึดแล้วเนี่ย ยังไม่มีใครเขียนจดหมายมา

พีมัน : ไซ้ พีมันก็เตรียมจะยึดเหมือนกันนะคะ เป็นลื้อยึดสวดยมากเลยนะคะ สีดำ
แขนสั้น

พีไก่อ : ค่ะ ให้น้องๆหลับตานึกภาพ มีลวดลาย และมีลายเซ็นของคุณดู้ย ธีรภัทร
สัจจุล

พีมัน : ไซ้ค่ะ

พีไก่อ : ก็มีอยู่ 4 ตัว เท่านั้นเอง จะมอบให้น้องๆโดยมีกติกาว่า น้องต้องทำยังไงคะพี
มัน

พีมัน : ค่ะให้น้องๆเขียนจดหมายมาว่า รายการประชาธิปไตยไม่มีวันหยุด ที่ออก
อากาศทาง...

พีไก่อ : รายการของรัฐสภาเนี่ยคะ ว่าออกรายการโทรทัศน์ช่องไหน เวลาไหน และกี
โมงคะ นั่นแหละคะ 3 คำตอบ ได้ลื้อไปเลย 1 ตัว

จะเห็นได้ว่าการสื่อสารระหว่างพีไก่อและพีมันเป็นการสื่อสารที่แท้จริงแล้วมุ่งเสนอสารแก่
ผู้ฟังโดยตรง แต่ใช้กลวิธีการพูดคุยกันระหว่างนักจัดเพื่อสร้างบรรยากาศและดึงความน่าสนใจ

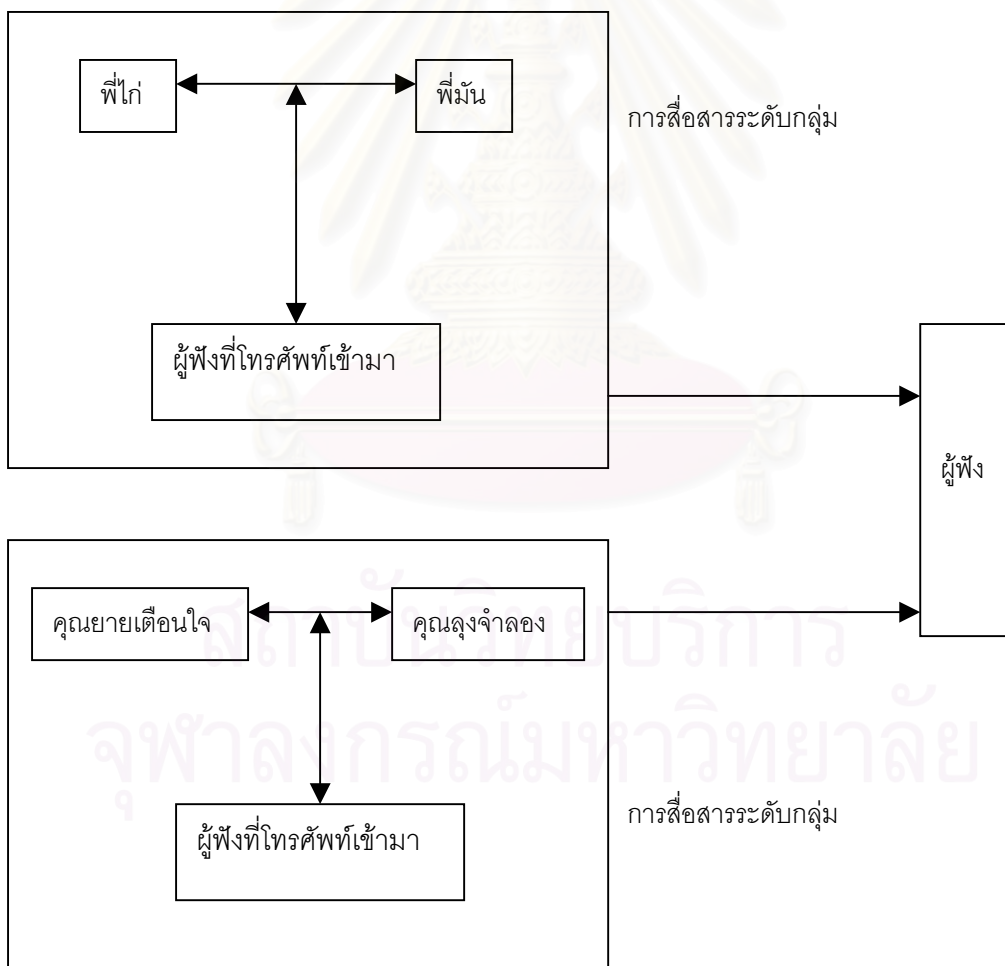
ด้านการสื่อสารระหว่างพีไก่อ พีมัน และคุณยายเตือนใจจะไม่มีการสื่อสารกันโดยตรงใน
รายการ พีไก่อและพีมันทำหน้าที่ในการโยนช่วงไปให้คุณยายเตือนใจดำเนินรายการต่อเท่านั้น
การพูดคุยกันจึงไม่ปรากฏในรายการเลย

1.2 การสื่อสารระหว่างนักจัดรายการกับผู้ฟัง เป็นการสื่อสารโต้ตอบไปมาแบบทันที
ทันใดโดยอาศัยสื่อกลางทางโทรศัพท์ การสื่อสารประเภทนี้เกิดขึ้นจากนักจัดเปิดโอกาสให้ผู้ฟัง
โทรศัพท์เข้ามาเพื่อตอบปัญหาที่ได้ตั้งไว้เกี่ยวกับความรู้ทางการเมือง ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น
ระหว่างนักจัดกับผู้ฟังจึงเป็นไปในลักษณะของการหวังผลประโยชน์ของผู้ฟัง ส่วนนักจัดมี
จุดมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนใจในรายการและติดตามรายการ
ต่อไปโดยมีของรางวัลเป็นสิ่งล่อใจ ส่วนความรู้จากสารที่ได้เสนอไปก่อนตั้งคำถามเป็น
จุดมุ่งหมายรองลงมา เพราะถึงแม้ว่าผู้ฟังจะโทรศัพท์เข้ามาแล้วตอบคำถามไม่ได้ นักจัดจะ
พยายามช่วยเหลือโดยอธิบายเสริมทุกครั้ง เพื่อให้ผู้ฟังได้รับของรางวัลกันทุกคน นอกจากนี้การที่
รายการนี้มีนักจัดถึงสองท่านจึงมีการเชื่อมโยงกันของบทสนทนาระหว่างนักจัดกับนักจัด และ
นักจัดกับผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามาอีกด้วย

ด้านการสื่อสารระหว่างนักจัดกับผู้ฟังอีกช่องทางหนึ่งคือ การเขียนจดหมายของผู้ฟังส่งมายังนักจัด จุดมุ่งหมายในการเขียนคือ เขียนมาเพื่อตอบปัญหาซึ่งรางวัลเช่นเดียวกัน แต่มีความแตกต่างจากการโทรศัพท์อย่างหนึ่งคือ นักจัดจะไม่สื่อสารได้กลับมายังผู้เขียนจดหมาย แต่จะเป็นการส่งของรางวัลกลับไปในกรณีที่ตอบปัญหาถูกต้อง หรือนักจัดอาจนำมาประกาศในรายการภายหลัง

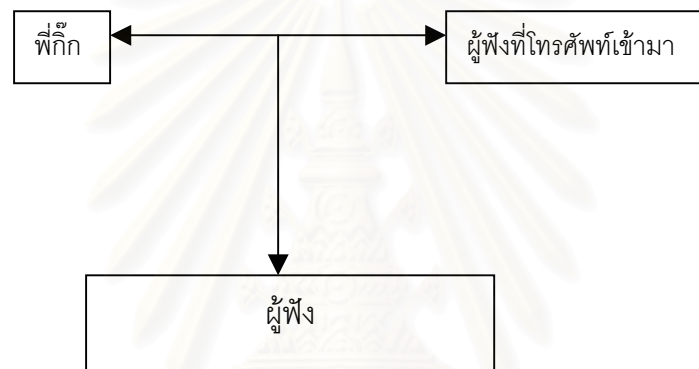
ในช่วงของคุนยายเตือนใจเป็นช่วงที่มีการเปิดสายโทรศัพท์เช่นกัน อีกทั้งยังมีการสื่อสารกับแขกรับเชิญทางโทรศัพท์ด้วยคือ คุณลุงจำลอง ศรีเมือง การสื่อสารจะได้ตอบกันไปมาทั้ง 3 ฝ่ายในลักษณะของผู้โทรศัพท์เข้ามามุ่งเสนอความคิดเห็นไปยังคุณลุงจำลอง ส่วนคุนยายเตือนใจจะคอยควบคุมการดำเนินรายการเท่านั้น ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องของบ้านเมือง

การสื่อสารระหว่างบุคคลที่ปรากฏในรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชนมีดังนี้

แผนผังที่ 12 การสื่อสารระหว่างบุคคลในรายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน

2. **รายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับปูละครดั่ง** เนื่องจากรายการนี้มีนักจัดรายการหลักเพียงท่านเดียวคือ พี่ก๊ิก การสื่อสารระหว่างบุคคลที่ปรากฏในรายการจึงมีเพียงการสื่อสารระหว่างพี่ก๊ิกและผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามาเพื่อเล่นเกมชิงรางวัลเท่านั้น ซึ่งอยู่ในช่วงท้ายรายการ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจะเป็นไปในลักษณะที่ผู้ฟังหวังผลประโยชน์คือของรางวัล และนักจัดต้องการดึงดูดใจให้ผู้ฟังติดตามรายการนี้ต่อไป ผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามาจึงเป็นผลของการตอบสนองที่นักจัดได้กระตุ้นพฤติกรรมของผู้ฟังโดยการเปิดสายให้เล่นเกมเพื่อรับของรางวัลจากทางรายการ ดังนั้นการสื่อสารในรายการนี้จึงเน้นหนักไปทางการสื่อสารระดับมวลชน คือ พี่ก๊ิกสื่อสารไปยังผู้ฟังทั่วไปที่รับฟังรายการในขณะนั้น การสื่อสารระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นจึงปรากฏได้ดังนี้

แผนผังที่ 13 การสื่อสารระหว่างบุคคลในรายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้

3. **รายการครอบครัวสุขสันต์** ได้แบ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็น 4 ประเภท คือ

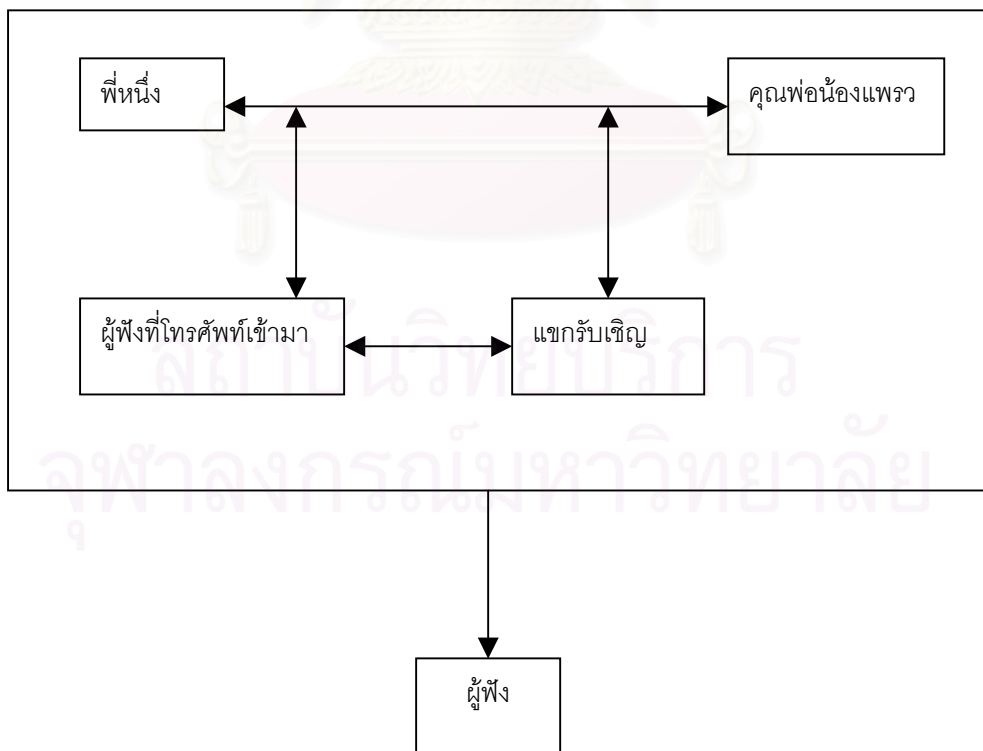
3.1 **การสื่อสารระหว่างนักจัดรายการ** การสื่อสารระหว่างบุคคลที่ปรากฏในรายการนี้เป็นการสื่อสารพูดคุยกันระหว่างนักจัดหลัก 2 ท่าน คือ พี่หนึ่ง และคุณพ่อน้องแพรว เป็นการสื่อสารในลักษณะของการให้ความบันเทิง คือ การพูดคุยกันเพื่อสร้างความสนุกสนานส่งผ่านไปยังผู้ฟัง นักจัดทั้งสองท่านสื่อสารกันในบทสนทนาของความเป็นเพื่อน มีการพูดคุยหยอกล้อกัน ผู้ฟังจึงเกิดอารมณ์ร่วมไปกับบทสนทนานั้นด้วย

3.2 **การสื่อสารระหว่างนักจัดรายการกับผู้ฟัง** การสื่อสารประเภทนี้เป็นการสื่อสารที่เป็นจุดมุ่งหมายหลักในรายการ เพราะรายการนี้เน้นรูปแบบของการพูดคุยโดยเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาตลอดทั้งรายการ การสื่อสารระหว่างนักจัดกับผู้ฟังจึงเกิดขึ้นโดยผ่านสื่อกลางทางโทรศัพท์ การสื่อสารนี้จะเป็นไปในลักษณะของความหลากหลายทางด้านเนื้อหา เพราะผู้ที่

โทรศัพท์เข้ามาเป็นเด็กที่สามารถมีอิสระจะมาพูดคุยเรื่องใดก็ได้ที่แสดงถึงความสามารถของตนเองเพื่อสะสมคะแนน ความสัมพันธ์ระหว่างนักจัดกับเด็กที่โทรศัพท์เข้ามาจึงเป็นไปในลักษณะของความสนิทสนม และความคุ้นเคยที่มาจากกาพูดคุยกันหลายครั้ง

3.3 การสื่อสารระหว่างนักจัดรายการกับแขกรับเชิญ รายการนี้เป็นรายการที่เปิดมุมมองกว้างสำหรับผู้ฟัง ให้สามารถเข้ามาร่วมจัดรายการและแสดงความคิดเห็นได้ และไม่จำกัดว่าเป็นผู้ฟังเท่านั้น ผู้ที่มีความสามารถในด้านต่างๆ นักจัดจะเชิญมาร่วมจัดรายการ ลักษณะของแขกรับเชิญในรายการจึงมีความหลากหลาย ดังนั้นการสื่อสารระหว่างนักจัดรายการกับแขกรับเชิญเป็นการพูดคุยเรื่องราวเพื่อส่งผ่านต่อไปยังผู้ฟัง ให้ผู้ฟังได้รับทราบทางสื่อวิทยุ ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจึงมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับแขกรับเชิญที่มาในรายการ

3.4 การสื่อสารระหว่างแขกรับเชิญกับผู้ฟัง นอกจากแขกรับเชิญจะมาร่วมพูดคุยในรายการกับนักจัดแล้ว ผู้ฟังสามารถโทรศัพท์เข้ามาพูดคุยกับแขกรับเชิญได้ จึงเกิดการสื่อสารระหว่างบุคคลขึ้น ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นลักษณะของความไม่คุ้นเคยกัน แต่จุดมุ่งหมายคือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นรวมทั้งการสอบถามข้อสงสัยจากผู้ฟังที่มีต่อแขกรับเชิญ การสื่อสารระหว่างบุคคลทั้งหมดที่ปรากฏในรายการมีดังนี้

แผนผังที่ 14 การสื่อสารระหว่างบุคคลในรายการครอบครัวสุขสันต์

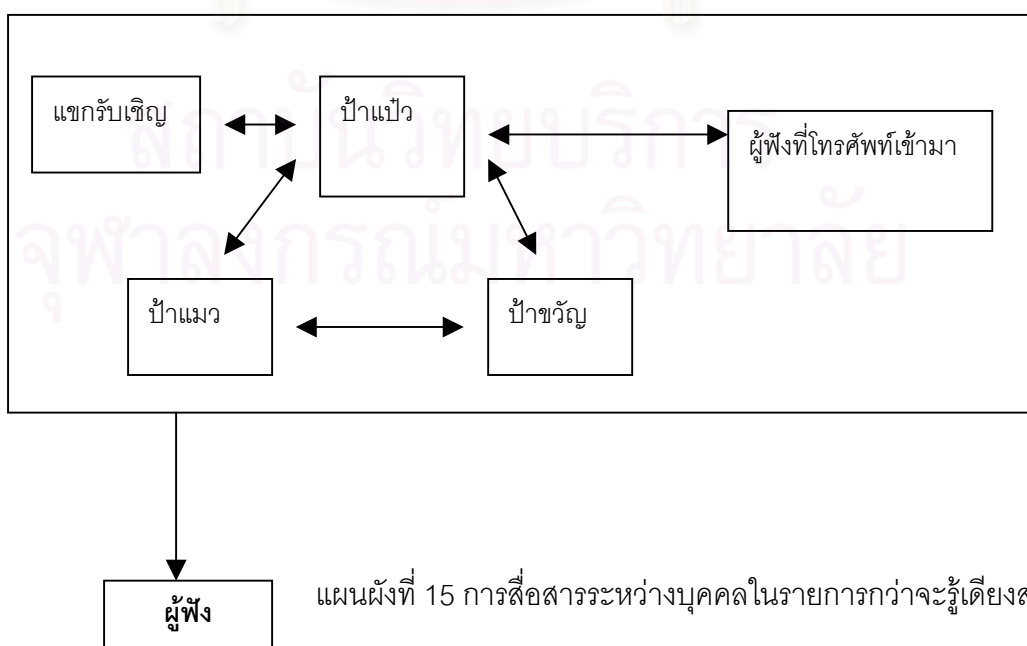
4. รายการกว่าจะรู้เตียงสา มีการสื่อสารระหว่างบุคคลแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

4.1 การสื่อสารระหว่างนักจัดรายการ การสื่อสารระหว่างบุคคลประเภทนี้จะพบในบางครั้งของรายการ เพราะส่วนใหญ่ป้าแป๋วจะเป็นผู้ส่งสารเพียงท่านเดียวในรายการ มีบางครั้งที่ป้าแมวหรือป้าขวัญจะมาร่วมพูดคุยในรายการด้วยพร้อมกัน แต่ถือว่าเป็นการสื่อสารที่ปรากฏในรายการ ลักษณะของการสื่อสารจะเป็นเรื่องที่ต้องการเสนอไปยังผู้ฟัง แต่อาศัยการสนทนากันระหว่างนักจัดเพื่อเป็นกลวิธีในการดึงดูดความสนใจจากผู้ฟังได้วิธีหนึ่ง

4.2 การสื่อสารระหว่างนักจัดรายการกับผู้ฟัง การสื่อสารประเภทนี้เป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นจากการที่นักจัดเปิดสายโทรศัพท์เพื่อให้เด็กโทรเข้ามาตอบปัญหาหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อรับของรางวัล จุดมุ่งหมายของการสื่อสารคือเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดความสนใจและโทรศัพท์เข้ามาในรายการ เป็นการสร้างความน่าสนใจให้กับรายการได้

4.3 การสื่อสารระหว่างนักจัดรายการกับแขกรับเชิญหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน รูปแบบของการสื่อสารประเภทนี้จะเป็นการสื่อสารระหว่างนักจัดกับผู้ที่มีความรู้ด้านต่างๆหรือพ่อแม่ ไม่ได้เป็นการสื่อสารออกอากาศสดในสถานี แต่เป็นการสื่อสารที่ถูกบันทึกเทปแล้วนำมาเปิดในรายการภายหลัง ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในรูปแบบนี้จะเป็นลักษณะที่นักจัดขอสัมภาษณ์เพื่อให้แขกรับเชิญเป็นผู้ให้ความรู้ ความใกล้ชิดของการสื่อสารจึงมีน้อย เพราะเป็นลักษณะของการสัมภาษณ์เชิงวิชาการ

การสื่อสารระหว่างบุคคลในรายการกว่าจะรู้เตียงสาจึงมีรูปแบบดังนี้

กลุ่มที่ 2 กลุ่มรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บันทึกเทปเพื่อออกอากาศมีทั้งหมด 3 รายการคือ

5. รายการเพื่อนเยาวชน
6. รายการโลกของเด็ก
7. รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์

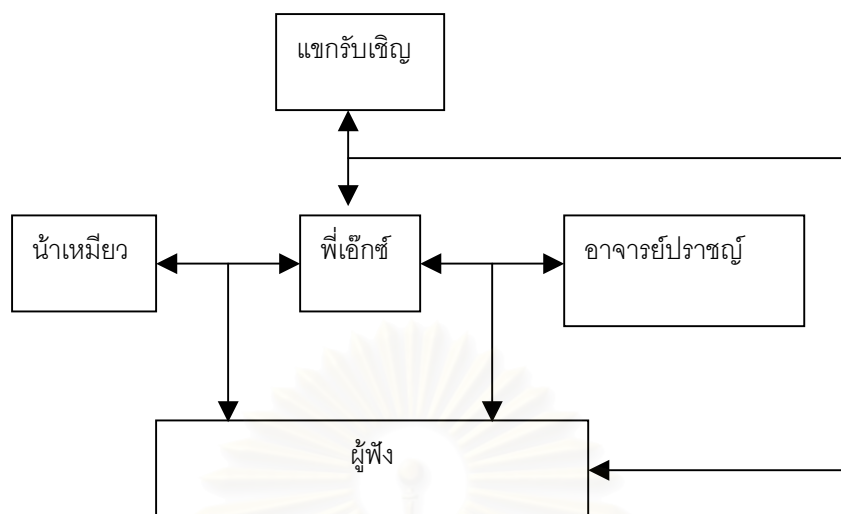
การสื่อสารที่ปรากฏในกลุ่มรายการนี้จะไม่มีการสื่อสารโต้ตอบระหว่างนักจัดรายการกับผู้ฟังแบบทันทีทันใด เนื่องจากเป็นรายการที่บันทึกเทปก่อนออกอากาศจริง ผู้ฟังไม่สามารถสื่อสารกับนักจัดรายการได้อย่างฉับพลันในขณะที่ได้ฟังการออกอากาศเวลาจริงของทางรายการ ความล่าช้าของการออกอากาศจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้รูปแบบการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ปรากฏในกลุ่มรายการนี้มีเพียงการสื่อสารระหว่างนักจัดรายการด้วยกัน หรือระหว่างนักจัดรายการกับแขกรับเชิญเท่านั้น ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดแต่ละรายการต่อไปนี้

5. รายการเพื่อนเยาวชน แบ่งการสื่อสารเป็นดังนี้

5.1 การสื่อสารระหว่างนักจัดรายการ เป็นการสื่อสารที่ปรากฏเฉพาะบางครั้งในรายการเท่านั้น เพราะนักจัดรายการหลักมีเพียงคนเดียวคือ พี่เอ็กซ์ จะมีเพียงสัปดาห์ละ 1 ครั้งที่มีนักจัดรายการมาร่วมดำเนินรายการคือ น้ำเหมียว และอาจารย์ปราชญ์ซึ่งมาดำเนินรายการทุกวันศุกร์ที่ 2 และ 4 ของเดือน น้ำเหมียวและอาจารย์ปราชญ์จะเป็นลักษณะของนักวิชาการมาให้ความรู้แก่ผู้ฟัง โดยพี่เอ็กซ์จะคอยสัมภาษณ์เพิ่มเติมในฐานะเป็นตัวแทนของผู้ฟัง ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างนักจัดจะมีความเป็นวิชาการมากกว่าการสนทนาปกติ ดังนั้นการสื่อสารประเภทนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ฟัง เพราะน้ำเหมียวและอาจารย์ปราชญ์มุ่งสนทนาแก่ผู้ฟังโดยตรง และพี่เอ็กซ์ทำหน้าที่เสมือนเป็นผู้ฟังท่านหนึ่ง

5.2 การสื่อสารระหว่างนักจัดรายการกับแขกรับเชิญ เป็นลักษณะของการสื่อสารเพื่อการสัมภาษณ์ให้แขกรับเชิญแสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆเป็นสำคัญ เพราะแขกรับเชิญที่มาจะเป็นนักเรียนหรือศิลปินวัยรุ่น การที่คนกลุ่มนี้มาในรายการจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นตัวอย่งที่ดีแก่ผู้ฟังในด้านต่างๆ การสนทนาระหว่างพี่เอ็กซ์และแขกรับเชิญจึงเป็นลักษณะของความเป็นพี่น้อง มีการพูดคุยแสดงความเป็นกันเอง เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกใกล้ชิดตามด้วย

การสื่อสารระหว่างบุคคลในรายการเพื่อนเยาวชนจึงมีรูปแบบดังนี้

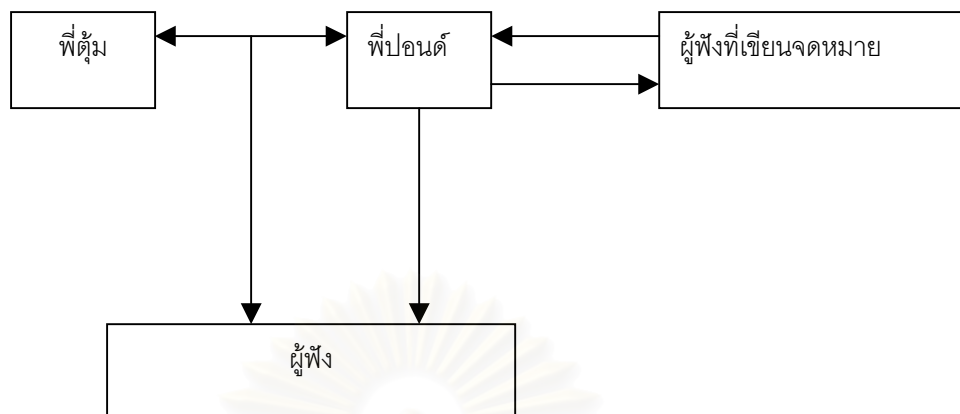

แผนผังที่ 16 การสื่อสารระหว่างบุคคลในรายการเพื่อนเยาวชน

6. รายการโลกของเด็ก เป็นรายการที่ไม่มีการสื่อสารโต้ตอบกันระหว่างนักจัดรายการ ถึงแม้ว่ารายการนี้จะมีนักจัดรายการเป็นจำนวน 3 ท่าน ด้วยเหตุที่ว่านักจัดรายการหลักคือ พี่หน้อย ไม่ได้ร่วมดำเนินรายการร่วมกันกับนักจัดประจำช่วงคือ นักจัดช่วงนิทานเยาวชน และอาจารย์พจนีย์ การสื่อสารในรายการจึงเป็นลักษณะของการสื่อสารแบบมวลงคนเดียว อย่างเดียว จะมีเพียงช่วงของอาจารย์พจนีย์และเด็กเท่านั้นที่เป็นการสื่อสารภายในกลุ่มแล้วส่งผ่านไปยังผู้ฟัง

7. รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์ มีการสื่อสารระหว่างนักจัดรายการด้วยกันเป็นหลัก คือ พี่ตุ้ม และ พี่ปอนด์ ซึ่งเป็นผู้ดำเนินรายการหลัก ส่วนนักจัดประจำช่วงนั้นถึงแม้ว่าจะมาจัดรายการร่วมกัน แต่จะไม่มีสนทนากันในรายการแต่อย่างใด พี่ปอนด์เพียงแต่กล่าวอ้างถึงเพื่อโยนเข้าสู่แต่ละช่วงรายการเท่านั้น นอกจากนี้รายการนี้ยังมีการสื่อสารระหว่างนักจัดกับผู้ฟังอีกช่องทางหนึ่งคือ ทางการเขียนจดหมาย โดยเป็นการเขียนจดหมายเพื่อตอบปัญหาชิงรางวัลและเขียนมาพูดคุยกับนักจัดในรายการ นักจัดรายการจะอ่านและตอบจดหมายผ่านทางรายการ ดังนั้นรูปแบบการสื่อสารในรายการจึงเป็นดังนี้

สื่อสารกลับล่าช้า

แผนผังที่ 17 การสื่อสารระหว่างบุคคลในรายการเที่ยวไทยวัยเยาว์

สรุปการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก

การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กโดยเน้นการสื่อสารระหว่างบุคคลพบว่า ทุกรายการมีการสื่อสารระหว่างบุคคลที่แฝงไว้ในการสื่อสารมวลชนผ่านทางสื่อวิทยุทั้งสิ้น โดยเฉพาะการสื่อสารระหว่างนักจัดรายการด้วยกัน ถึงแม้ว่าบางรายการจะมีนักจัดรายการเพียงท่านเดียว คือ รายการฮันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ แต่พบการสื่อสารระหว่างนักจัดกับเด็กที่โทรศัพท์เข้ามาแทนที่ หรือรายการเพื่อนเยาวชน ที่ส่วนใหญ่มีพี่เอ็กซ์ดำเนินรายการหลักเกือบทั้งหมดและไม่ได้ให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามา แต่ก็พบการสื่อสารระหว่างพี่เอ็กซ์กับแขกรับเชิญในรายการแทนเช่นกัน นอกจากนี้รายการอื่นก็ปรากฏทั้ง การสื่อสารระหว่างนักจัดรายการกับผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามา ในกรณีที่รายการนั้นเป็นรายการออกอากาศสด และการสื่อสารระหว่างนักจัดรายการกับแขกรับเชิญ ในกรณีที่รายการนั้นมีการเชิญแขกมาพูดคุยในรายการ

ตอนที่ 3 : ผลการสำรวจพฤติกรรมการสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก

การสำรวจพฤติกรรมการสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กทั้งหมด 7 รายการ ได้สอดคล้องกับการตอบปัญหานำวิจัยข้อที่ 3 คือ “พฤติกรรมการสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กเป็นอย่างไร” ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามแก่เด็กที่เป็นสมาชิกรายการ รายการละ 30 ชุด คำตอบทั้งหมดที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำคำตอบมาประมวลผลทางสถิติเพื่อวัดผลของพฤติกรรมการสื่อสารของเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก รวมไปถึงพฤติกรรมต่างๆในการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก แต่เนื่องจากรายการบางรายการไม่มีการเปิดรับสมาชิก ผู้วิจัยจึงได้แจกแบบสอบถามแก่เด็กที่ฟังรายการแล้วเข้ามามีส่วนร่วมต่างๆในรายการแทน เช่น เด็กที่เคยเขียนจดหมาย หรือโทรศัพท์เข้ามาตอบปัญหา เป็นต้น การแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากการสุ่มตัวอย่างเด็กที่มาร่วมในกิจกรรมวันเด็กทั้ง 3 สถานที่คือ

- อิมแพค เมืองทองธานี
- บริเวณพระที่นั่งอนันตสมาคมจนถึงรัฐสภา
- โรงแรมทรินิตี้

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกสถานที่ทั้ง 3 แห่งนี้ เพราะเป็นสถานที่ที่มีการจัดกิจกรรมของรายการวิทยุสำหรับเด็ก และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางรายการวิทยุสำหรับเด็กคือ รายการกว่าจะรู้เดียงสาจัดกิจกรรมที่อิมแพค รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชนจัดกิจกรรมที่รัฐสภา และรายการครอบครัวสุขสันต์จัดกิจกรรมที่โรงแรมทรินิตี้ ส่วนรายการอีก 4 รายการไม่ได้มีการจัดกิจกรรมในวันเด็ก แต่กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากทั้ง 3 แห่งนี้ ผลปรากฏว่ามีเด็กที่ฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กไม่จำกัดอยู่เพียง 3 รายการที่ได้จัดกิจกรรมเท่านั้น แต่มีเด็กที่ฟังรายการวิทยุอีก 4 รายการที่ไม่ได้จัดกิจกรรมในวันเด็กด้วย จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าพฤติกรรมในการฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กของเด็กนั้นมีกระจายอยู่ทั้ง 7 รายการ ผู้วิจัยจึงได้กลุ่มตัวอย่างเด็กที่ฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กทั้ง 7 รายการ แต่มีจำนวนที่แตกต่างกันไป โดยผู้วิจัยได้สอบถามเด็กทุกคนก่อนแจกแบบสอบถามว่าเคยฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กจริง

หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงค้นหาเด็กที่ฟังรายการแต่ละรายการต่อไปโดยอาศัยการสำรวจดังนี้ รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างเด็กจากกิจกรรมวันเด็กที่รัฐสภา ส่วนผู้ที่เข้ามาร่วมตอบปัญหาในรายการเป็นผู้ที่อยู่นอกเขตกรุงเทพมหานครทั้งหมด ผู้วิจัยจึงไม่สามารถเก็บได้

รายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างเด็กจากกิจกรรมในวันเด็ก และให้สมาชิกของรายการตอบแบบสอบถามผ่านทางโทรศัพท์

รายการครอบครัวสุขสันต์ ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกรายการโดยตรงจากกิจกรรมในวันเด็กที่ทางรายการได้จัดขึ้น

รายการกว่าจะรู้เดียงสา ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างเด็กจากกิจกรรมในวันเด็ก และให้แฟนรายการตอบแบบสอบถามผ่านทางโทรศัพท์

รายการเพื่อนเยาวชน ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างเด็กจากกิจกรรมในวันเด็ก และได้สำรวจโดยสอบถามเด็กในเครือข่ายของชมรมเยาวชนรักความปลอดภัยที่มาออกในรายการโดยใช้วิธีการแบบสโนว์บอลเพื่อค้นหาเด็กที่ฟังรายการนี้

รายการโลกของเด็ก ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างเด็กจากกิจกรรมในวันเด็ก และกลุ่มตัวอย่างเด็กของโรงเรียนประสาทพร นนทบุรี ที่อยู่ในคณะศิษย์ครูล้วน ควันธรรม

รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์ ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างเด็กจากกิจกรรมในวันเด็ก และการส่งแบบสอบถามไปตามที่อยู่ของเด็กที่เคยร่วมตอบปัญหาในรายการ

จะเห็นได้ว่ามีเพียง 2 รายการเท่านั้นที่มีการเปิดรับสมาชิกของรายการคือ รายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จัปปุไสักระดิ่ง และ รายการครอบครัวสุขสันต์ อีกทั้งข้อจำกัดของแต่ละรายการคือ การออกอากาศในรูปแบบของการบันทึกเทป หรือ การไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมในรายการ ทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ฟังรายการแต่ละรายการมีความแตกต่างกันออกไป ดังตาราง

ตารางที่ 16 จำนวนกลุ่มตัวอย่างเด็กในรายการวิทยุสำหรับเด็ก

รายการ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
เพื่อนเยาวชน	13	10.32
สืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน	9	7.14
โลกของเด็ก	30	23.81
เที่ยวไทยวัยเยาว์	11	8.73
อันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จัปปุไสักระดิ่ง	7	5.56
ครอบครัวสุขสันต์	30	23.81
กว่าจะรู้เดียงสา	26	20.63
รวม	126	100

จากตารางที่ 16 จะเห็นได้ว่าการเปิดรับสมาชิกของรายการไม่ได้มีผลต่อจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจเพื่อแจกแบบสอบถาม นั่นคือ รายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ เพราะจากการสำรวจสมาชิกของรายการส่วนใหญ่พบว่า มีอายุไม่ถึง 3 ขวบ ทำให้ไม่สามารถสอบถามได้ โดยผู้ปกครองเป็นผู้สมัครสมาชิกให้แก่เด็ก ส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันเป็นผลมาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างเด็กจากกิจกรรมที่ทางรายการได้จัดขึ้นเป็นสำคัญ

การวัดพฤติกรรมของเด็กที่รับฟังรายการวิทยุเด็กจึงแบ่งการประมวลผลออกเป็น 2 กลุ่มตามรูปแบบรายการที่มีลักษณะเหมือนกันคือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บันทึกเทปเพื่อออกอากาศ

เหตุผลที่แบ่งประเภทของกลุ่มตัวอย่างเป็นเช่นนี้เพื่อให้การวัดผลพฤติกรรมการสื่อสารมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้วยเหตุที่รายการที่ออกอากาศสดจะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมแบบทันทีทันใดซึ่งต่างจากรายการที่บันทึกเทป ดังนั้นจะรายงานผลพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด มีทั้งหมด 4 รายการคือ

1. รายการสืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน
2. รายการอันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ จับปูใส่กระดัง
3. รายการครอบครัวสุขสันต์
4. รายการกว่าจะรู้เดียงสา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการสำรวจลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่ 1 เป็นดัง
ตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออก
อากาศสด

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	20	27.8
หญิง	52	72.2
รวม	72	100
2. อายุ		
4 ปี – 6 ปี	11	15.3
7 ปี – 9 ปี	19	26.3
10 ปี – 12 ปี	42	58.4
รวม	72	100
3. ระดับการศึกษา		
อนุบาล	9	12.5
ประถมศึกษาปีที่ 1 – 3	17	23.6
ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6	40	55.6
สูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 6	6	8.3
รวม	72	100

จากตารางจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายเกินครึ่งหนึ่ง และอายุของ
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่างอายุ 10 ปี ถึง 12 ปี มากเกินครึ่งหนึ่งเช่นกัน ทำให้ระดับการ
ศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงอยู่ระหว่างประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงปีที่ 6 ตามเกณฑ์ในชั้นเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวัดผลด้านพฤติกรรมการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 จะแสดงผลออกมาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 พฤติกรรมการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด

พฤติกรรมการสื่อสาร	จำนวน	ร้อยละ
การโทรศัพท์เข้ามาในรายการ		
- เคยโทรศัพท์	44	61.1
- ไม่เคยโทรศัพท์	28	38.9
รวม	72	100
การเขียนจดหมาย		
- เคยเขียนจดหมาย	21	29.2
- ไม่เคยเขียนจดหมาย	50	69.4
- ไม่ได้ตอบ	1	1.4
รวม	72	100
การเข้าร่วมกิจกรรม		
- เคยเข้าร่วม	32	44.4
- ไม่เคยเข้าร่วม	40	55.6
รวม	72	100

จากตารางที่ 18 จะพบว่า มีเด็กที่โทรศัพท์เข้ามาในรายการจำนวนร้อยละ 61.1 และเด็กที่ไม่เคยโทรศัพท์เข้ามาในรายการมีจำนวนร้อยละ 38.9 ซึ่งเด็กที่โทรศัพท์เข้ามาในรายการมีจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของทั้งหมด สามารถวิเคราะห์ได้ว่า รายการที่ออกอากาศสดเมื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้โทรศัพท์เข้ามาในรายการแล้ว มีกลุ่มตัวอย่างเด็กเกินครึ่งหนึ่งที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่จะติดต่อสื่อสารได้ตอบกับนักจัดรายการวิทยุ

ส่วนเด็กที่เคยเขียนจดหมายเข้ามาในรายการมีจำนวนร้อยละ 29.2 และที่ไม่เคยเขียนจดหมายเข้ามาในรายการเลยจำนวนร้อยละ 69.4 ซึ่งเด็กที่ไม่เคยเขียนจดหมายมีมากกว่าครึ่งหนึ่งของเด็กทั้งหมด วิเคราะห์ให้ได้ว่าเป็นผลมาจากการที่รายการสดได้ใช้สื่อโทรศัพท์เพื่อการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วและสะดวกกับผู้ฟังแล้ว สื่อจดหมายเป็นวิธีการรอง เด็กจึงเลือกติดต่อวิธีที่สะดวกและรวดเร็วมากกว่า

นอกจากนี้เด็กที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของทางรายการมีจำนวนร้อยละ 44.4 และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของทางรายการเลยมีจำนวนร้อยละ 55.6 ซึ่งเด็กที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมมีมากกว่าครึ่งหนึ่งของเด็กทั้งหมด ที่เป็นเช่นนี้เพราะทางรายการส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีการจัดกิจกรรมมากเท่าใดนัก และกิจกรรมที่เด็กเหล่านี้ได้เข้าร่วม คือ กิจกรรมวันเด็ก และการร่วมจัดรายการ

ตารางที่ 19 ความถี่ของพฤติกรรมการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด

ความถี่ของพฤติกรรมการสื่อสาร	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการโทรศัพท์เข้ามาในรายการ		
- โทรศัพท์ทุกครั้ง	6	13.64
- โทรศัพท์ก่อนข้างประจำ	14	31.82
- โทรศัพท์นานๆครั้ง	22	50
- ไม่ได้บอก	2	4.54
รวม	44	100
ความถี่ในการเขียนจดหมายเข้ามาในรายการ		
- เขียนจดหมายนานๆต่อ 1 ฉบับ	18	85.72
- เขียนประมาณสัปดาห์ละ 1 ฉบับ	1	4.76
- ไม่ได้บอก	2	9.52
รวม	21	100

จากตารางที่ 19 จะพบว่า เด็กที่โทรศัพท์เข้ามาในรายการวิทยุสำหรับเด็กจะโทรศัพท์นานๆครั้งมีถึงร้อยละ 50 คือเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของอัตราความถี่ในการโทรศัพท์เข้ามาในรายการ รองลงมาคือ โทรศัพท์เข้ามาก่อนข้างประจำ ร้อยละ 31.82 และโทรศัพท์ทุกครั้ง ร้อยละ 13.64 ตามลำดับ

การเขียนจดหมายจะเขียนนานๆครั้งเป็นจำนวนร้อยละ 85.72 ดังนั้นส่วนใหญ่เกินครึ่งหนึ่งที่เด็กเขียนจดหมายเข้ามาในรายการนานๆครั้ง ที่เป็นเช่นนี้เพราะเป็นผลมาจากที่รายการได้เปิดให้เด็กได้โทรศัพท์เข้ามาในรายการเป็นสื่อหลักแล้ว

ตารางที่ 20 ลักษณะพฤติกรรมการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ ออกอากาศสด

ลักษณะทางการสื่อสาร	จำนวน	ร้อยละ
1. เรื่องที่โทรศัพท์เข้ามา		
- เล่นเกมตอบปัญหาชิงรางวัล	25	58.1
- ให้ความรู้	20	46.5
- ถามคำถาม	17	39.5
- เล่านิทาน	15	34.9
- ร้องเพลง	14	32.6
- แสดงความคิดเห็น	13	30.2
2. เรื่องที่เขียนจดหมาย		
- เล่าเรื่องทั่วไป	18	78.3
- เล่นเกมตอบปัญหาชิงรางวัล	5	21.7
- เล่าถึงชีวิต	2	8.7

หมายเหตุ 1 คน ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 20 จะพบว่า เด็กโทรศัพท์เข้ามาเล่นเกมตอบปัญหาชิงรางวัลมากที่สุดคือ ร้อยละ 58.1 รองลงมาคือ ให้ความรู้ ร้อยละ 46.5 ถามคำถาม ร้อยละ 39.5 เล่านิทาน ร้อยละ 34.9 ร้องเพลง ร้อยละ 32.6 และแสดงความคิดเห็น ร้อยละ 30.2 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมของเด็กในการโทรศัพท์เข้ามามีวัตถุประสงค์เพื่อเล่นเกมตอบปัญหาชิงรางวัลมากที่สุด การนำของรางวัลมาเป็นสิ่งล่อใจจึงเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุด

เรื่องที่เด็กเขียนจดหมายเข้ามาในรายการนั้น เป็นเรื่องทั่วไปมากที่สุดคือ 78.3 รองลงมา คือ เล่นเกมตอบปัญหาชิงรางวัล ร้อยละ 21.7 และเล่าถึงชีวิต ร้อยละ 8.7 ตามลำดับ สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์หลักที่เด็กเขียนจดหมายมาในรายการคือ เขียนมาเล่าเรื่องทั่วไป มากกว่าการเขียน เพื่อตอบปัญหาชิงรางวัล เพราะทางกลุ่มรายการนี้ไม่ได้เน้นให้เด็กเขียนจดหมายเพื่อเล่นเกมใน รายการ เด็กส่วนใหญ่จึงเขียนจดหมายเพื่อพูดคุยเรื่องทั่วไปมากกว่า

ตารางที่ 21 พฤติกรรมการฟังวิทยุทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด

พฤติกรรมการฟังวิทยุ	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการฟังวิทยุ		
- ฟังทุกวัน	17	23.6
- ฟังวันจันทร์ถึงวันศุกร์	3	4.2
- ฟังเฉพาะวันหยุด	14	19.4
- ฟังอาทิตย์ละ 1 หรือ 2 ครั้ง	7	9.7
- ฟังนานๆครั้ง	29	40.3
สถานที่ฟังวิทยุ		
- ที่บ้าน	55	76.4
- บนรถ	17	23.6

จากตารางที่ 21 พบว่า เด็กจะฟังรายการวิทยุนานๆครั้งเป็นจำนวนร้อยละ 40.3 รองลงมาคือ ฟังทุกวัน ร้อยละ 23.6 ฟังเฉพาะวันหยุด ร้อยละ 19.4 ฟังอาทิตย์ละ 1 หรือ 2 ครั้ง ร้อยละ 9.7 และฟังวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ร้อยละ 4.2 ตามลำดับ ดังนั้นพฤติกรรมของเด็กในการรับฟังวิทยุถือว่ายังไม่บ่อยมากนัก เพราะส่วนใหญ่เด็กจะฟังวิทยุแบบนานๆจึงจะฟังครั้งหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมของเด็กที่นิยมฟังวิทยุทุกวันก็มีจำนวนรองลงมาจากเด็กที่ฟังนานๆครั้ง สามารถสรุปได้ว่า เด็กที่ฟังรายการวิทยุเป็นประจำมีจำนวนน้อยกว่าเด็กที่ฟังนานๆครั้งไม่ถึงครึ่งหนึ่ง คือน้อยกว่าไม่มากนัก

ส่วนสถานที่ฟังวิทยุของเด็กของเด็กส่วนใหญ่ คือ ที่บ้านร้อยละ 76.4 และบนรถ ร้อยละ 23.6 เพราะจากการสอบถามเด็กพบว่า บางครั้งผู้ปกครองเปิดวิทยุให้ฟังบนรถส่วนตัว

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 เหตุผลในการเลือกฟังวิทยุของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด

เหตุผลในการเลือกฟังวิทยุ	จำนวน	ร้อยละ
- เลือกฟังตามคำแนะนำของพ่อแม่	29	41.4
- เลือกฟังโดยการหมุนคลื่นวิทยุหาไปเรื่อยๆ	24	34.3
- เลือกฟังรายการที่เคยฟังติดต่อกันมา	10	14.3
- เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนที่โรงเรียน	9	12.9
- ไม่มีโอกาสเลือกฟังรายการใดๆด้วยตนเอง แล้วแต่พ่อแม่จะเปิดรายการใดก็ฟังรายการนั้น	9	12.9
- เลือกฟังจากการแจ้งรายการของสถานีวิทยุ	4	5.7
- เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนบ้าน	2	2.9

จากตารางที่ 22 พบว่า เหตุผลที่เด็กเลือกฟังรายการวิทยุมากที่สุด คือ เลือกฟังตามคำแนะนำของพ่อแม่ ร้อยละ 41.4 รองลงมา คือ เลือกฟังโดยการหมุนคลื่นวิทยุหาไปเรื่อยๆ ร้อยละ 34.3 เลือกฟังรายการที่เคยฟังติดต่อกันมา ร้อยละ 14.3 เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนที่โรงเรียน และไม่มีโอกาสเลือกฟังรายการใดๆด้วยตนเอง แล้วแต่พ่อแม่จะเปิดรายการใดก็ฟังรายการนั้น มีจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 12.9 เลือกฟังจากการแจ้งรายการของสถานีวิทยุ ร้อยละ 5.7 และเลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนบ้าน ร้อยละ 2.9 ตามลำดับ สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่แล้วเด็กจะรู้จักเลือกฟังรายการวิทยุโดยอาศัยคำแนะนำจากพ่อแม่มากที่สุดเกือบครึ่งหนึ่งของทั้งหมด แต่ยังมีเด็กอีกจำนวนหนึ่งซึ่งไม่น้อยกว่ากลุ่มแรกมากนักที่เลือกฟังรายการวิทยุด้วยตนเองโดยการหมุนคลื่นหาไปเรื่อยๆ

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในการเลือกฟังวิทยุกับพฤติกรรมการฟังวิทยุของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด

เหตุผลในการเลือกฟังวิทยุ	พฤติกรรมการฟังวิทยุ (ร้อยละ)				
	ฟังทุกวัน	ฟังวันจันทร์ถึงวันศุกร์	ฟังเฉพาะวันหยุด	ฟังอาทิตย์ละ 1 หรือ 2 ครั้ง	ฟังนานๆ ครั้ง
- เลือกฟังตามคำแนะนำของพ่อแม่	10.3	6.9	37.9	10.3	34.5
- เลือกฟังโดยการหมุนคลื่นวิทยุหาไปเรื่อยๆ	37.5	0	16.7	12.5	25
- เลือกฟังรายการที่เคยฟังติดต่อกันมา	50	0	40	0	10
- เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนที่โรงเรียน	11.1	0	11.1	33.3	44.4
- ไม่มีโอกาสเลือกฟังรายการใดๆด้วยตนเองแล้วแต่พ่อแม่จะเปิดรายการใดก็ฟังรายการนั้น	11.1	0	11.1	0	77.8
- เลือกฟังจากการแจ้งรายการของสถานีวิทยุ	75	0	0	25	0
- เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนบ้าน	50	0	0	0	50

จากตารางที่ 23 พบว่า เด็กที่เลือกฟังวิทยุตามคำแนะนำของพ่อแม่ส่วนใหญ่แล้วจะฟังวิทยุเฉพาะวันหยุดมากที่สุดคือ ร้อยละ 37.9 เพราะว่าเป็นช่วงเวลาวันหยุดของพ่อแม่จึงสามารถมีเวลาแนะนำลูกในการฟังรายการต่างๆได้

เด็กที่เลือกฟังรายการวิทยุจากการแจ้งรายการของสถานี หรือเลือกฟังโดยการหมุนคลื่นวิทยุหาไปเรื่อยๆ จะมีพฤติกรรมการฟังวิทยุทุกวันมากที่สุด คือ ร้อยละ 75 และ 37.5 ตามลำดับนั้นหมายถึง เด็กที่ฟังทุกวันเป็นประจำจะฟังจากการได้รับข่าวการแจ้งรายการหรือหมุนคลื่นวิทยุหารายการด้วยตนเอง ซึ่งเหมือนกับเด็กที่เลือกฟังรายการที่เคยฟังติดต่อกันมากก็นิยมฟังวิทยุทุกวันมากที่สุดเช่นกัน คือ ร้อยละ 50

เด็กที่ไม่มีโอกาสเลือกฟังรายการด้วยตนเองแล้วแต่พ่อแม่เป็นผู้เปิดให้ หรือเลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนที่โรงเรียน จะมีพฤติกรรมการฟังวิทยุนานๆครั้งมากที่สุด ร้อยละ 77.8 และ 44.4 ตามลำดับ

ส่วนเด็กที่เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนบ้านมีพฤติกรรมการฟังวิทยุทุกวัน และฟังนานๆครั้ง เป็นจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 50

ตารางที่ 24 การแจกแจงความถี่ด้านทัศนคติที่มีต่อความสนใจในเนื้อหาสาระรายการวิทยุของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด

ลักษณะความสนใจ	ชอบมาก	ชอบปานกลาง	ชอบน้อย	ไม่ชอบ
ประเภทรายการวิทยุที่สนใจ				
- เพลง	38(52.8%)	21(29.2%)	4(5.6%)	4(5.6%)
- นิทาน	36(50%)	26(36.1%)	3(4.2%)	4(5.6%)
- ละคร	30(41.7%)	23(31.9%)	5(6.9%)	11(15.3%)
ประเภทของรูปแบบรายการวิทยุที่สนใจ				
- รายการที่ให้ความรู้	45(62.5%)	16(22.2%)	3(4.2%)	1(1.4%)
- รายการที่ให้ความเพลิดเพลิน	49(68.1%)	17(23.6%)	0	1(1.4%)
ประเภทของเนื้อหาสาระในรายการวิทยุที่สนใจ				
1 ด้านสุขภาพอนามัย	19 (26.4%)	33(45.8%)	9(12.5%)	4(5.6%)
2 ธรรมชาติ	13 (18.1%)	22(30.6%)	18(25%)	14(19.4%)
3 เรื่องราวด้านประวัติศาสตร์สถานที่	29(40.3%)	21(29.2%)	9(12.5%)	7(9.7%)
4 ธรรมชาติรอบตัว	42(58.3%)	19(26.4%)	4(5.6%)	2(2.8%)
5 การท่องเที่ยว	46(63.9%)	17(23.6%)	1(1.4%)	3(4.2%)
6 แนะนำอาชีพ	17(23.6%)	22(30.6%)	15(20.8%)	13(18.1%)
7 เรื่องของพืช	34(47.2%)	20(27.8%)	7(9.7%)	5(6.9%)
8 เรื่องของสัตว์	45(62.5%)	17(23.6%)	5(6.9%)	1(1.4%)
9 เรื่องการป้องกันยาเสพติด	32(44.4%)	27(37.5%)	3(4.2%)	3(4.2%)
10 เรื่องกีฬา	39(54.2%)	21(29.2%)	4(5.6%)	4(5.6%)
11 การรักษาความปลอดภัย	22(30.6%)	22(30.6%)	12(16.7%)	9(12.5%)

จากตารางที่ 24 จะพบว่า เด็กกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีทัศนคติฟังรายการวิทยุประเภทเพลงในเกณฑ์ชอบมาก มีถึงร้อยละ 52.8 รวมถึงชอบฟังนิทาน ร้อยละ 50 ชอบฟังละครวิทยุ ร้อยละ 41.7 ชอบฟังรายการที่ให้ความรู้ ร้อยละ 62.5 และชอบฟังรายการที่ให้ความเพลิดเพลิน ร้อยละ 68.1 ซึ่งจำนวนทั้งหมดนี้อยู่ในเกณฑ์ชอบมาก

ทัศนคติด้านประเภทของเนื้อหาสาระในรายการวิทยุที่เด็กกลุ่มนี้สนใจจะอยู่ในเกณฑ์ชอบมาก เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ เนื้อหาด้านการท่องเที่ยว ร้อยละ 63.9 เรื่องของสัตว์ ร้อยละ 62.5 เรื่องของธรรมชาติรอบตัว ร้อยละ 58.3 เรื่องกีฬา ร้อยละ 54.2 เรื่องของพืช 47.2 เรื่องการป้องกันยาเสพติด ร้อยละ 44.4 เรื่องราวด้านประวัติศาสตร์สถานที่ ร้อยละ 40.3 และเรื่องการรักษาความปลอดภัย ร้อยละ 30.6 ตามลำดับ

ส่วนเนื้อหาในเรื่องของสุขภาพอนามัย เรื่องธรรมะ และเรื่องแนะแนวอาชีพ เด็กส่วนใหญ่จะชอบอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง มากที่สุด

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าเนื้อหาส่วนใหญ่เด็กจะมีทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ชอบมาก แต่ยังมีเด็กจำนวนหนึ่งที่มีทัศนคติไม่ชอบเนื้อหาประเภทต่างๆตามที่ได้กล่าวมา ซึ่งมีไม่มากนัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยของทัศนคติที่มีต่อความสนใจในเนื้อหาสาระรายการวิทยุของกลุ่มตัวอย่าง
เด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศสด

ลักษณะความสนใจ	พิสัย ทัศน คติ	ระดับต่ำ สุดของ ทัศนคติ	ระดับสูง สุดของ ทัศนคติ	ค่าเฉลี่ย ของ ทัศนคติ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของ ระดับทัศนคติ
ประเภทรายการวิทยุที่สนใจ					
- เพลง	3	1	4	3.39	0.85
- นิทาน	3	1	4	3.36	0.82
- ละคร	3	1	4	3.04	1.08
ประเภทของรูปแบบรายการวิทยุที่ สนใจ					
- รายการที่ให้ความรู้	3	1	4	3.62	0.65
- รายการที่ให้ความเพลิดเพลิน	3	1	4	3.70	0.55
ประเภทของเนื้อหาสาระในรายการ วิทยุที่สนใจ					
1 ด้านสุขภาพอนามัย	3	1	4	3.03	0.83
2 ธรรมะ	3	1	4	2.51	1.04
3 เรื่องราวด้านประวัติศาสตร์สถานที่	3	1	4	3.09	1.00
4 ธรรมชาติรอบตัว	3	1	4	3.51	0.75
5 การท่องเที่ยว	3	1	4	3.58	0.74
6 แนะนำอาชีพ	3	1	4	2.64	1.07
7 เรื่องของพืช	3	1	4	3.26	0.93
8 เรื่องของสัตว์	3	1	4	3.55	0.70
9 เรื่องการป้องกันยาเสพติด	3	1	4	3.35	0.78
10 เรื่องกีฬา	3	1	4	3.40	0.85
11 การรักษาความปลอดภัย	3	1	4	2.88	1.04

จากตารางที่ 25 จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยทัศนคติที่สนใจประเภทของรายการ
แตกต่างกันออกไป สามารถสรุปโดยนำมาเทียบกับเกณฑ์เทียบค่าเฉลี่ย 4 ระดับ ได้ดังนี้

ประเภทของเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยทัศนคติอยู่ในช่วงของชอบมาก คือ
กลุ่มที่สนใจรายการที่ให้ความเพลิดเพลิน มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.70 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก

กลุ่มที่สนใจรายการที่ให้ความรู้	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.62 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก
กลุ่มที่สนใจการท่องเที่ยว	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.58 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก
กลุ่มที่สนใจเรื่องของสัตว์	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.55 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก
กลุ่มที่สนใจธรรมชาติรอบตัว	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.51 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก
กลุ่มที่สนใจเรื่องกีฬา	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.40 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก
กลุ่มที่สนใจเพลง	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.39 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก
กลุ่มที่สนใจนิทาน	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.36 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก
กลุ่มที่สนใจเรื่องการป้องกันยาเสพติด	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.35 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก
กลุ่มที่สนใจเรื่องของพืช	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.26 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก

ประเภทของเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยทัศนคติอยู่ในช่วงของชอบปานกลาง คือ

กลุ่มที่สนใจประวัติศาสตร์สถานที่	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.09 อยู่ในช่วงของ ชอบปานกลาง
กลุ่มที่สนใจละคร	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.04 อยู่ในช่วงของ ชอบปานกลาง
กลุ่มที่สนใจด้านสุขภาพอนามัย	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.03 อยู่ในช่วงของ ชอบปานกลาง
กลุ่มที่สนใจการรักษาความปลอดภัย	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 2.88 อยู่ในช่วงของ ชอบปานกลาง
กลุ่มที่สนใจแนะนำอาชีพ	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 2.64 อยู่ในช่วงของ ชอบปานกลาง
กลุ่มที่สนใจธรรมชาติ	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 2.51 อยู่ในช่วงของ ชอบปานกลาง

ทัศนคติที่มีการกระจายของข้อมูลต่ำสุดคือ ทัศนคติที่สนใจรายการวิทยุที่ให้ความเพลิดเพลิน คือ 0.55 แสดงว่า ทัศนคติที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นนั้นมีความแตกต่างกันไม่มาก ส่วนทัศนคติที่มีการกระจายของข้อมูลมากที่สุดถึง 1.08 คือทัศนคติที่สนใจรายการวิทยุประเภทละคร ซึ่งถือว่ากลุ่มตัวอย่างลงความเห็นมีความแตกต่างกันมากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บ้านทีกเทปเพื่อออกอากาศมีทั้งหมด 3 รายการ คือ

5. รายการเพื่อนเยาวชน
6. รายการโลกของเด็ก
7. รายการเที่ยวไทยวัยเยาว์

ผลการสำรวจลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในกลุ่มที่ 2 เป็นดังตาราง

ตารางที่ 26 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บ้านทีกเทป

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	21	38.9
หญิง	33	61.1
รวม	54	100
2. อายุ		
4 ปี – 6 ปี	9	16.7
7 ปี – 9 ปี	7	13.1
10 ปี – 12 ปี	38	70.4
รวม	72	100
3. ระดับการศึกษา		
อนุบาล	7	13
ประถมศึกษาปีที่ 1 – 3	10	18.5
ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6	24	44.4
สูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 6	12	22.2
ไม่ตอบ	1	1.9
รวม	54	100

จากตารางที่ 26 จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงถึงร้อยละ 61.1 และอายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่างอายุ 10 ปี ถึง 12 ปี มากเกินครึ่งหนึ่งเช่นกันคือ ร้อยละ 70.4 ส่งผลให้ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงอยู่ระหว่างประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงปีที่ 6 ตามเกณฑ์ในชั้นเรียนคือ ร้อยละ 44.4

การวัดผลด้านพฤติกรรมการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 จะแสดงผลออกมาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 27 พฤติกรรมการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บันทึกเทป

พฤติกรรมการสื่อสาร	จำนวน	ร้อยละ
การเขียนจดหมาย		
- เคยเขียนจดหมาย	7	13
- ไม่เคยเขียนจดหมาย	47	87
รวม	54	100
การเข้าร่วมกิจกรรม		
- เคยเข้าร่วม	39	72.2
- ไม่เคยเข้าร่วม	15	27.8
รวม	72	100

จากตารางที่ 27 จะพบว่า มีเด็กที่เคยเขียนจดหมายเข้ามาในรายการมีจำนวนร้อยละ 13 และเด็กที่ไม่เคยเขียนจดหมายเข้ามาในรายการเลย จำนวนร้อยละ 87 ซึ่งเด็กที่ไม่เคยเขียนจดหมายมีมากกว่าครึ่งหนึ่งของเด็กทั้งหมด

นอกจากนี้เด็กที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของทางรายการมีจำนวนร้อยละ 72.2 และไม่เข้าร่วมกิจกรรมของทางรายการเลยมีจำนวนร้อยละ 27.8 ซึ่งเด็กที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมมีมากกว่าครึ่งหนึ่งของเด็กทั้งหมด

ดังนั้นเด็กกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสื่อสารในการเข้าร่วมกิจกรรมของทางรายการมากที่สุด ซึ่งกิจกรรมที่ปรากฏในรายการกลุ่มนี้คือ กิจกรรมการร่วมจัดรายการ ส่วนด้านการเขียนจดหมายเข้ามาในรายการ ถือว่าเด็กมีพฤติกรรมด้านนี้น้อยมาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28 ความถี่และลักษณะของพฤติกรรมการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บ้านที่กเทพ

ความถี่และลักษณะของพฤติกรรมการสื่อสาร	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการเขียนจดหมายเข้ามาในรายการ		
- เขียนจดหมายนานๆต่อ 1 ฉบับ	4	57.14
- เขียนประมาณสัปดาห์ละ 1 ฉบับ	1	14.28
- เขียนสัปดาห์ละ 2 ฉบับ	1	14.28
- เขียนสัปดาห์ละมากกว่า 2 ฉบับ	1	14.28
รวม	7	100
ลักษณะของเรื่องที่เขียนจดหมาย		
- พูดคุยทั่วไป	3	42.86
- เล่นเกมตอบปัญหาชิงรางวัล	4	57.14
รวม	7	100

จากตารางที่ 28 จะพบว่า กลุ่มเด็กที่เคยเขียนจดหมายเข้ามาในรายการนั้น มีเด็กที่เขียนจดหมายนานๆต่อ 1 ฉบับ มาในรายการ เป็นจำนวนร้อยละ 57.14 ดังนั้นส่วนใหญ่เกินครึ่งหนึ่งที่เด็กเขียนจดหมายเข้ามาในรายการนานๆครั้ง จะเห็นได้ว่าเด็กกลุ่มนี้มีพฤติกรรมการสื่อสารทางจดหมายมายังรายการวิทยุสำหรับเด็กไม่บ่อย

ส่วนเรื่องที่เด็กเขียนจดหมายเข้ามาในรายการ เด็กส่วนใหญ่จะเขียนมาเพื่อเล่นเกมตอบปัญหาชิงรางวัล ร้อยละ 57.14 พูดคุยทั่วไป ร้อยละ 42.86 ซึ่งถือว่ามีจำนวนเกือบเท่ากัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 29 พฤติกรรมการฟังวิทยุทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่
บันทึกเทป

พฤติกรรมการฟังวิทยุ	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการฟังวิทยุ		
- ฟังทุกวัน	1	1.9
- ฟังวันจันทร์ถึงวันศุกร์	4	7.4
- ฟังเฉพาะวันหยุด	12	22.2
- ฟังอาทิตย์ละ 1 หรือ 2 ครั้ง	7	13
- ฟังนานๆครั้ง	30	55.6
สถานที่ฟังวิทยุ		
- ที่บ้าน	45	83.3
- บนรถ	7	13
- ที่อื่น	2	3.7

จากตารางที่ 29 พบว่า เด็กจะฟังรายการวิทยุนานๆครั้งเป็นจำนวนร้อยละ 55.6 รองลงมาคือฟังเฉพาะวันหยุด ร้อยละ 22.2 ฟังอาทิตย์ละ 1 หรือ 2 ครั้ง ร้อยละ 13 ฟังวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ร้อยละ 7.4 และฟังทุกวัน ร้อยละ 1.9 ตามลำดับ ดังนั้นเด็กกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะฟังวิทยุนานๆครั้งเป็นจำนวนมากเกินครึ่งหนึ่งของเด็กทั้งหมด

ส่วนสถานที่ฟังวิทยุของเด็กคือ ที่บ้าน ร้อยละ 83.3 และบนรถ ร้อยละ 13 ที่อื่น ร้อยละ 3.7 ซึ่งสถานที่อื่นจากการสอบถามเด็กคือ ที่บ้านของญาติ หรือบ้านของเพื่อน

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30 เหตุผลในการเลือกฟังวิทยุของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่
บันทึกเทป

เหตุผลในการเลือกฟังวิทยุ	จำนวน	ร้อยละ
- เลือกฟังโดยการหมุนคลื่นวิทยุหาไปเรื่อยๆ	29	53.7
- เลือกฟังตามคำแนะนำของพ่อแม่	13	24.1
- เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนที่โรงเรียน	8	14.8
- ไม่มีโอกาสเลือกฟังรายการใดๆด้วยตนเอง แล้วแต่พ่อแม่จะเปิดรายการใดก็ฟังรายการนั้น	8	14.8
- เลือกฟังรายการที่เคยฟังติดต่อกันมา	7	13
- เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนบ้าน	3	5.6
- เลือกฟังจากการแจ้งรายการของสถานีวิทยุ	1	1.9

จากตารางที่ 30 พบว่า เหตุผลที่เด็กเลือกฟังรายการวิทยุมากที่สุด คือ เลือกฟังโดยการ
หมุนคลื่นวิทยุหาไปเรื่อยๆ ร้อยละ 53.7 รองลงมาคือ เลือกฟังตามคำแนะนำของพ่อแม่ ร้อยละ
24.1 เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนที่โรงเรียน และไม่มีโอกาสเลือกฟังรายการใดๆด้วยตนเอง
แล้วแต่พ่อแม่จะเปิดรายการใดก็ฟังรายการนั้น มีจำนวนร้อยละ 14.8 เลือกฟังรายการที่เคยฟัง
ติดต่อกันมา ร้อยละ 13 เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนบ้าน ร้อยละ 5.6 และเลือกฟังจากการ
แจ้งรายการของสถานีวิทยุ ร้อยละ 1.9 ตามลำดับ ดังนั้นเด็กกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมเลือกฟัง
รายการวิทยุโดยหมุนคลื่นหาด้วยตนเองมากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31 ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในการเลือกฟังวิทยุกับพฤติกรรมการฟังวิทยุของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บันทึกเทป

เหตุผลในการเลือกฟังวิทยุ	พฤติกรรมการฟังวิทยุ (ร้อยละ)				
	ฟัง ทุกวัน	ฟังวัน จันทร์ถึง วันศุกร์	ฟังเฉพาะวัน หยุด	ฟังอาทิตย์ ละ 1 หรือ 2 ครั้ง	ฟัง นานๆ ครั้ง
- เลือกฟังโดยการหมุนคลื่นวิทยุหาไปเรื่อยๆ	3.4	10.3	6.9	13.8	65.5
- เลือกฟังตามคำแนะนำของพ่อแม่	0	0	46.2	0	53.8
- เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนที่โรงเรียน	0	12.5	25	25	37.5
- ไม่มีโอกาสเลือกฟังรายการใดด้วยตนเอง แล้วแต่พ่อแม่จะเปิดรายการใดก็ฟังรายการ นั้น	0	0	25	25	50
- เลือกฟังรายการที่เคยฟังติดต่อกันมา	0	14.3	14.3	14.3	57.1
- เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนบ้าน	33.3	0	33.3	0	33.3
- เลือกฟังจากการแจ้งรายการของสถานีวิทยุ	100	0	0	0	0

จากตารางที่ 31 พบว่า เด็กที่เลือกฟังวิทยุโดยการหมุนคลื่นหาไปเรื่อยๆ เด็กที่เลือกฟังรายการที่เคยฟังติดต่อกันมา เด็กที่เลือกฟังตามคำแนะนำของพ่อแม่ เด็กที่ไม่มีโอกาสเลือกฟังรายการด้วยตนเองแล้วแต่พ่อแม่เป็นผู้เปิดให้ และเด็กที่เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนที่โรงเรียน ส่วนใหญ่จะฟังวิทยุนานๆครั้ง ร้อยละ 65.5 ร้อยละ 57.1 ร้อยละ 53.8 ร้อยละ 50 และ ร้อยละ 37.5 ตามลำดับ

เด็กที่เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนบ้านจะมีพฤติกรรมการฟังวิทยุทุกวัน ฟังเฉพาะวันหยุด และฟังนานๆครั้ง เป็นจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 33.3

ส่วนเด็กที่เลือกฟังรายการวิทยุจากการแจ้งรายการของสถานีจะมีพฤติกรรมการฟังวิทยุทุกวันมากที่สุด คือ ร้อยละ 100

ตารางที่ 32 การแจกแจงความถี่ด้านทัศนคติที่มีต่อความสนใจในเนื้อหาสาระรายการวิทยุของกลุ่มตัวอย่างเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บ้านที่กเทพ

ลักษณะความสนใจ	ชอบมาก	ชอบปานกลาง	ชอบน้อย	ไม่ชอบ
ประเภทรายการวิทยุที่สนใจ				
เพลง	35(64.8%)	12(22.2%)	2(3.7%)	1(1.9%)
นิทาน	24(44.4%)	11(20.4%)	2(3.7%)	3(5.6%)
ละคร	18(33.3%)	12(22.2%)	5(9.3%)	7(13%)
ประเภทของรูปแบบรายการวิทยุที่สนใจ				
รายการที่ให้ความรู้	22(40.7%)	14(25.9%)	1(1.9%)	0
รายการที่ให้ความเพลิดเพลิน	23(42.6%)	10(18.5%)	3(5.6%)	1(1.9%)
ประเภทของเนื้อหาสาระในรายการวิทยุที่สนใจ				
1ด้านสุขภาพอนามัย	9(16.7%)	15(27.8%)	7(13%)	7 (13%)
2ธรรมชาติ	4(7.4%)	8(14.8%)	14(25.9%)	13(24.1%)
3เรื่องราวด้านประวัติศาสตร์สถานที่	17(31.5%)	13(24.1%)	6(11.1%)	7(13%)
4ธรรมชาติรอบตัว	21(38.9%)	13(24.1%)	4(7.4%)	4(7.4%)
5การท่องเที่ยว	28(51.9%)	13(24.1%)	1(1.9%)	1(1.9%)
6แนะนำอาชีพ	5(9.3%)	12(22.2%)	7(13%)	14(25.9%)
7เรื่องของพืช	16(29.6%)	16(29.6%)	4(7.4%)	6(11.1%)
8เรื่องของสัตว์	23(42.6%)	11(20.4%)	3(5.6%)	2(3.7%)
9เรื่องการป้องกันยาเสพติด	18(33.3%)	13(24.1%)	5(9.3%)	5(9.3%)
10เรื่องกีฬา	23(42.6%)	13(24.1%)	3(5.6%)	3(5.6%)
11การรักษาความปลอดภัย	10(18.5%)	14(25.9%)	5(9.3%)	10(18.5%)

จากตารางที่ 32 จะพบว่า ประเภทเนื้อหาของรายการวิทยุเกือบทั้งหมด เด็กกลุ่มนี้จะมีทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ชอบมาก เป็นจำนวนมากที่สุด ได้แก่ ประเภทของเพลง ร้อยละ 64.8 การท่องเที่ยว ร้อยละ 51.9 นิทาน ร้อยละ 44.4 รายการที่ให้ความเพลิดเพลิน ร้อยละ 42.6 เรื่องของสัตว์ ร้อยละ 42.6 เรื่องกีฬา ร้อยละ 42.6 เรื่องของความรู้ ร้อยละ 40.7 เรื่องธรรมชาติ

รอบตัว ร้อยละ 38.9 เรื่องของละคร ร้อยละ 33.3 เรื่องการป้องกันยาเสพติด ร้อยละ 33.3 เรื่องราวด้านประวัติศาสตร์สถานที่ ร้อยละ 31.5 และเรื่องของพีช ร้อยละ 29.6 ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดนี้เด็กจะชอบมากเป็นส่วนใหญ่

ส่วนประเภทของเนื้อหาที่เด็กมีทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ชอบปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด ได้แก่ เรื่องของพีช ร้อยละ 29.6 ด้านสุขภาพอนามัย ร้อยละ 27.8 และเรื่องการรักษาความปลอดภัย ร้อยละ 25.9

นอกจากนี้ยังมีประเภทของเนื้อหาที่เด็กมีทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ชอบน้อย เป็นจำนวนมากที่สุด คือ เนื้อหาด้านธรรมชาติ ร้อยละ 25.9 และประเภทของเนื้อหาที่เด็กมีทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ไม่ชอบเป็นจำนวนมากที่สุด คือ เนื้อหาด้านการแนะนำอาชีพ ร้อยละ 25.9

ดังนั้น ทัศนคติของเด็กกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในเกณฑ์ชอบมากกับประเภทของเนื้อหารายการวิทยุเกือบทั้งหมด แต่ยังมีเนื้อหาบางประเภทที่เด็กลงความเห็นส่วนใหญ่ว่าเป็นเนื้อหาที่ชอบปานกลาง ชอบน้อย หรือไม่ชอบเลย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33 ค่าเฉลี่ยของทัศนคติที่มีต่อความสนใจในเนื้อหาสาระรายการวิทยุของกลุ่มตัวอย่าง
เด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กที่บ้านที่กึ่งเทพ

ลักษณะความสนใจ	พิสัย ทัศน คติ	ระดับต่ำ สุดของ ทัศนคติ	ระดับสูง สุดของ ทัศนคติ	ค่าเฉลี่ย ของ ทัศนคติ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของ ระดับทัศนคติ
ประเภทรายการวิทยุที่สนใจ					
เพลง	3	1	4	3.62	0.67
นิทาน	3	1	4	3.40	0.90
ละคร	3	1	4	2.98	1.12
ประเภทของรูปแบบรายการวิทยุที่ สนใจ					
รายการที่ให้ความรู้	2	2	4	3.57	0.55
รายการที่ให้ความเพลิดเพลิน	3	1	4	3.49	0.77
ประเภทของเนื้อหาสาระในรายการ วิทยุที่สนใจ					
1ด้านสุขภาพอนามัย	3	1	4	2.68	1.04
2ธรรมะ	3	1	4	2.08	0.98
3เรื่องราวด้านประวัติศาสตร์สถานที่	3	1	4	2.93	1.10
4ธรรมชาติรอบตัว	3	1	4	3.21	0.98
5การท่องเที่ยว	3	1	4	3.58	0.66
6แนะนำอาชีพ	3	1	4	2.21	1.09
7เรื่องของพืช	3	1	4	3.00	1.04
8เรื่องของสัตว์	3	1	4	3.41	0.85
9เรื่องการป้องกันยาเสพติด	3	1	4	3.07	1.03
10เรื่องกีฬา	3	1	4	3.33	0.90
11การรักษาความปลอดภัย	3	1	4	2.62	1.14

จากตารางที่ 33 จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยทัศนคติที่สนใจประเภทของรายการแตกต่างกันออกไป สามารถสรุปโดยนำมาเทียบกับเกณฑ์เทียบค่าเฉลี่ย 4 ระดับ ได้ดังนี้

ประเภทของเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยทัศนคติอยู่ในช่วงของชอบมาก คือ

กลุ่มที่สนใจเพลง	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.62 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก
กลุ่มที่สนใจการท่องเที่ยว	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.58 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก
กลุ่มที่สนใจรายการที่ให้ความรู้	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.57 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก
กลุ่มที่สนใจรายการที่ให้ความเพลิดเพลิน	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.49 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก
กลุ่มที่สนใจเรื่องของสัตว์	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.41 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก
กลุ่มที่สนใจนิทาน	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.40 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก
กลุ่มที่สนใจเรื่องกีฬา	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.33 อยู่ในช่วงของ ชอบมาก

ประเภทของเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยทัศนคติอยู่ในช่วงของชอบปานกลาง คือ

กลุ่มที่สนใจธรรมชาติรอบตัว	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.21 อยู่ในช่วงของ ชอบปานกลาง
กลุ่มที่สนใจเรื่องการป้องกันยาเสพติด	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.07 อยู่ในช่วงของ ชอบปานกลาง
กลุ่มที่สนใจเรื่องของพืช	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 3.00 อยู่ในช่วงของ ชอบปานกลาง
กลุ่มที่สนใจละคร	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 2.98 อยู่ในช่วงของ ชอบปานกลาง
กลุ่มที่สนใจประวัติศาสตร์สถานที่	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 2.93 อยู่ในช่วงของ ชอบปานกลาง
กลุ่มที่สนใจด้านสุขภาพอนามัย	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 2.68 อยู่ในช่วงของ ชอบปานกลาง
กลุ่มที่สนใจการรักษาความปลอดภัย	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 2.62 อยู่ในช่วงของ ชอบปานกลาง

ประเภทของเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยทัศนคติอยู่ในช่วงของชอบน้อย คือ

กลุ่มที่สนใจแนะนำอาชีพ	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 2.21 อยู่ในช่วงของ ชอบน้อย
กลุ่มที่สนใจธรรมะ	มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติคือ 2.08 อยู่ในช่วงของ ชอบน้อย

ทัศนคติที่มีการกระจายของข้อมูลต่ำสุดคือ ทัศนคติที่สนใจเรื่องที่ทำให้ความรู้คือ 0.55 แสดงว่า ทัศนคติที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นนั้นมีความแตกต่างกันไม่มาก ส่วนทัศนคติที่มีการกระจายของข้อมูลมากที่สุดถึง 1.14 คือ ทัศนคติที่สนใจด้านการรักษาความปลอดภัย ซึ่งถือว่ากลุ่มตัวอย่างลงความเห็นมีความแตกต่างกันมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก” เป็นงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วาทะที่ปรากฏในรายการวิทยุสำหรับเด็ก ศึกษากระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก รวมถึงสำรวจพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุเหล่านี้ จากการเก็บข้อมูลและศึกษาถึงผลการวิจัยทำให้สามารถสรุป อภิปรายผล และอธิบายข้อเสนอแนะได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 1 วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็กมีลักษณะอย่างไร

จากการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการวิทยุสำหรับเด็ก 7 รายการที่ออกอากาศเดือนตุลาคม พ.ศ. 2545 เป็นระยะเวลา 1 เดือน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบของรายการวิทยุสำหรับเด็ก

รายการวิทยุสำหรับเด็กที่ออกอากาศทางคลื่น เอฟ เอ็ม ทั้งหมด 7 รายการ มีรูปแบบแต่ละรายการที่หลากหลายแตกต่างกัน แต่ทุกรายการจะมีรูปแบบการดำเนินรายการโดยการสนทนาของนักจัดรายการเป็นหลักสำคัญ ซึ่งเน้นถึงการเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์แก่เด็ก นอกจากนี้เกือบทุกรายการยังมีการสร้างความบันเทิงให้แก่เด็กผู้ฟังโดยการเปิดเพลง หรือบางรายการจะมีการเล่นนิทานให้เด็กฟังด้วย แต่ละรายการจะแตกต่างกันด้านปริมาณว่ารายการใดจะเน้นเสนอเนื้อหารูปแบบใดมากกว่า ขึ้นอยู่กับนโยบายของหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบรายการนั้น และส่วนใหญ่รายการวิทยุสำหรับเด็กจะอาศัยการดำเนินรายการของนักจัดรายการตั้งแต่ 2 ท่านขึ้นไป

ลักษณะการออกอากาศของรายการวิทยุสำหรับเด็กทั้ง 7 รายการ สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มรายการที่ออกอากาศสด และกลุ่มรายการที่บันทึกเทปเพื่อออกอากาศ ส่งผลต่อรูปแบบรายการที่ว่า รายการที่ออกอากาศสดทุกรายการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้โทรศัพท์เข้ามามีส่วนร่วมในรายการได้ ส่วนรายการที่บันทึกเทปเพื่อออกอากาศ ได้ใช้วิธีการให้ผู้ฟังส่งจดหมาย

เพื่อมีส่วนร่วมในรายการแทน นอกจากนี้ยังมีบางรายการที่ใช้วิธีให้ผู้ฟังส่งจดหมายมาทางอีเมลของรายการได้อีกด้วย

การเริ่มต้นของรายการพบว่า รายการส่วนใหญ่มีสปอตแนะนำรายการเพื่อดึงดูดใจผู้ฟังที่เป็นเด็ก เพราะมีการใช้เสียงของเด็กแนะนำรายการช่วงเริ่มต้นรายการทุกครั้ง ทำให้เด็กผู้ฟังที่หมุนคลื่นผ่านมาเจอเกิดความสนใจและติดตามฟังต่อไป และบางรายการยังมีการใช้คำขวัญประจำรายการเพื่อสร้างจิตสำนึกด้านความประพฤติให้กับผู้ฟังอีกด้วย

ส่วนลักษณะการแบ่งช่วงต่างๆของรายการพบว่า รายการทุกรายการมีการแบ่งช่วง เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจรูปแบบของเนื้อหาที่จะนำเสนอได้เป็นอย่างดี เพราะชื่อช่วงในรายการสามารถสื่อความหมายของเนื้อหาที่จะนำเสนอในช่วงนั้นๆ แต่การแบ่งช่วงของแต่ละรายการจะมีปริมาณแตกต่างกัน

ดังนั้นสรุปได้ว่ารายการวิทยุสำหรับเด็กทุกรายการจะมีรูปแบบทั้งการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นสาระประโยชน์แก่เด็ก และความบันเทิง แต่ปริมาณและกลวิธีการนำเสนอจะแตกต่างกัน

2. เนื้อหาของรายการวิทยุสำหรับเด็ก

รายการวิทยุสำหรับเด็กมีการเสนอเนื้อหาที่มีลักษณะเหมือนกันคือ มีการให้เนื้อหาด้านความรู้ และความบันเทิง ด้านความรู้จะเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารในปัจจุบันหรือกิจกรรมของเด็ก ความรู้ด้านต่างๆที่เป็นประโยชน์แก่เด็กได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การรักษาสัตว์เลี้ยง และ ความประพฤติ ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดนี้ทุกรายการมีการนำเสนอทั้งหมด แต่มีปริมาณแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับนโยบายและสังกัดหน่วยงานที่ผลิตรายการ ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากรายการที่อยู่ในสังกัดหน่วยงานรัฐบาลจะเน้นเนื้อหาด้านการประชาสัมพันธ์นโยบายของหน่วยงานนั้นเป็นหลัก

ส่วนการเสนอเนื้อหาด้านความบันเทิงจะเป็นการเปิดเพลงที่มีเนื้อเพลงสอนเด็กในเรื่องต่างๆ หรือเนื้อเพลงที่สร้างความสนุกสนานให้แก่เด็ก เช่น เพลงเกี่ยวกับชนิดของสัตว์ เพลงของธรรมชาติ เป็นต้น ส่วนเพลงที่มีเนื้อหาของวัยรุ่นจะมีการเปิดบางรายการ หรือเปิดเพลงเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์รายการ แต่ทุกรายการมีการเปิดเพลงเพื่อสร้างความบันเทิงทั้งนั้น จะแตกต่างกันตรงประเภทและจำนวนเพลงที่เปิด

นอกจากนี้บางรายการจะมีการเล่นนิทานเพื่อสร้างความบันเทิงให้แก่เด็กอีกด้วย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การเล่าเพียงคนเดียวจะไม่มีดนตรีเสียงตามตัวละคร และการเล่าเป็นกลุ่มซึ่งจะมีการตัดโทนเสียงตามตัวละคร โดยเนื้อหาของนิทานจะเป็นเรื่องของการสอนให้มีความประพฤติที่ดีที่วัยเด็กสามารถทำได้ ส่วนเนื้อหาที่เสนอเพื่อเด็กโดยทางอ้อมนั้นส่วนใหญ่จะ

เป็นเนื้อหาเพื่อการดูแลลูกสำหรับพ่อแม่ เป็นการมุ่งส่งสารไปยังกลุ่มเป้าหมายรองคือ พ่อแม่ ซึ่งมีบางรายการเท่านั้นที่จะเสนอเนื้อหา

3. ลีลาของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก

นักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กมีการใช้วัจนภาษาที่เหมือนกันคือ การใช้คำสรรพนามเรียกชื่อแทนตนเองและผู้ฟังโดยการนับญาติกับเด็ก แสดงถึงความเป็นบุคคลใกล้ชิดกับเด็ก เพื่อให้เด็กผู้ฟังเกิดความสนิทสนม คั่นเคย และเป็นการเสนอสัญลักษณ์ของรายการว่า รายการนี้เป็นรายการสำหรับผู้ฟังที่เป็นเด็ก อีกทั้งนักจัดรายการจะใช้คำสรรพนามเรียกตนเองเพื่อแสดงวัยวุฒิที่สูงกว่าผู้ฟัง คือ คำว่า “พี่” “ป้า” “คุณยาย” “คุณลุง” ซึ่งจะใช้แตกต่างกันไป

ภาษาที่นักจัดรายการทุกท่านใช้จะเป็นภาษากึ่งทางการที่เรียบง่าย เพื่อให้เข้าใจง่าย เพราะเป็นรายการสำหรับเด็ก ส่วนลีลาเพื่อสร้างความสนใจและดึงดูดใจผู้ฟังนั้น นักจัดจะใช้ภาษาสนทนาเพื่อแสดงถึงความห่วงใย และความเป็นมิตร กับผู้ฟัง รวมถึงกลวิธีการสร้างความสนุกสนานด้วยการพูดคุยหยอกล้อกับนักจัดด้วยกันในเชิงตลกขบขัน ซึ่งทุกรายการที่มีนักจัดดำเนินรายการร่วมกัน 2 ท่านจะใช้กลวิธีนี้ทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีการใช้คำอุทานบ้างเพื่อสร้างอารมณ์ร่วมให้เกิดกับผู้ฟัง ส่วนนักจัดรายการที่ออกอากาศสดจะชวนคุยเรื่องส่วนตัวกับผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามา เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความคุ้นเคยกับนักจัดมากยิ่งขึ้น

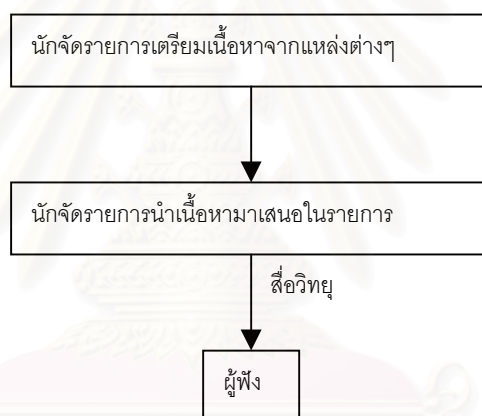
อวัจนภาษาของนักจัดรายการส่วนใหญ่จะมีการเล่นโทนเสียงในกรณีที่สร้างความตื่นเต้นหรือเน้นเนื้อหาที่สำคัญ อีกทั้งยังใช้เสียงหัวเราะเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกสนุกตามไปด้วย นอกจากนี้จังหวะลีลาของน้ำเสียงจะไม่ช้าหรือเร็วจนเกินไป เกือบทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

4. กลุ่มผู้ฟังของรายการวิทยุสำหรับเด็ก

รายการวิทยุสำหรับเด็กมีกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายหลักคือ เด็ก แต่ละรายการจะเน้นช่วงอายุของเด็กแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับรูปแบบและเนื้อหาของรายการว่าเหมาะสมกับเด็กช่วงอายุใด เพราะช่วงอายุของเด็กตั้งแต่ 3 – 12 ปี จะมีพัฒนาการในการรับรู้และการฟังเรื่องราวต่างๆที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามบางรายการได้เน้นส่งสารไปยังกลุ่มผู้ฟังผู้ใหญ่ที่เป็นพ่อแม่ของเด็กด้วย ทำให้มีกลุ่มผู้ฟังที่นอกเหนือจากเด็กด้วยนั่นคือ กลุ่มผู้ฟังที่เป็นพ่อแม่ ผู้ใหญ่ที่เลี้ยงลูกหลานหรือกลุ่มผู้ฟังที่ได้ประโยชน์จากเนื้อหาของรายการ เช่น คุณครูที่สามารถนำเนื้อหาไปสอนเด็กได้ เป็นต้น

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 กระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กมีลักษณะอย่างไร

กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กมีขั้นตอนของการสื่อสารที่เหมือนกันคือ นักจัดรายการที่เป็นผู้ดำเนินรายการหลักในฐานะผู้ส่งสารจะเป็นแหล่งผลิตข้อมูลข่าวสารของรายการด้วยคือ นักจัดรายการจะทำหน้าที่เป็นผู้ค้นหาข้อมูลข่าวสารและเสนอสารด้วยตนเอง นักจัดรายการจึงมีความเข้าใจเนื้อหาของสารที่ส่งไปได้ดีที่สุด แต่กระบวนการในการส่งสารจะแตกต่างกันว่ารายการใดเป็นรายการที่ออกอากาศสด หรือเป็นรายการที่ต้องบันทึกเทปไว้ล่วงหน้า และการแบ่งช่วงต่างๆในรายการจะมีผลต่อกลวิธีในการบันทึกเทปเพื่อการอัดเจาะในรายการด้วย ดังนั้นสามารถสรุปกระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กได้ดังแผนผังที่ 18

แผนผังที่ 18 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก

ด้านการสื่อสารเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กที่เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลจะแฝงอยู่ในการสื่อสารมวลชนผ่านทางวิทยุไปยังผู้ฟัง การสื่อสารที่ปรากฏในรายการวิทยุสำหรับเด็กแบ่งได้เป็นดังนี้คือ การสื่อสารระหว่างนักจัดรายการวิทยุ การสื่อสารระหว่างนักจัดรายการวิทยุกับแขกรับเชิญ และการสื่อสารระหว่างนักจัดรายการวิทยุกับผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามาในรายการในกรณีที่เป็นรายการออกอากาศสด ซึ่งการสื่อสารเหล่านี้เป็นการสื่อสารที่สามารถโต้ตอบแบบทันทีทันใด ส่วนการสื่อสารปฏิสัมพันธ์อีกประเภทหนึ่งที่มีการโต้กลับซ้ำคือ การสื่อสารที่ผู้ฟังเขียนจดหมายเข้ามาในรายการ และนักจัดจะตอบจดหมายผ่านการออกอากาศของรายการ ซึ่งถือเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ประเภทหนึ่ง

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 3 พฤติกรรมการสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก เป็นอย่างไร

พฤติกรรมการสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กสามารถแบ่งพฤติกรรมได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่งเป็นกลุ่มที่ฟังรายการที่ออกอากาศสด และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่ฟังรายการที่บันทึกเทปเพื่อออกอากาศ ทั้งสองกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เพราะรายการที่ออกอากาศสดจะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังสามารถโทรศัพท์เข้ามาในรายการได้ ทำให้เด็กที่รับฟังรายการสดมีพฤติกรรมการโทรศัพท์เข้ามาในรายการมากกว่าการเขียนจดหมายเข้ามาในรายการ และผลการสำรวจพบว่า เด็กกลุ่มที่หนึ่งเคยโทรศัพท์เข้ามาในรายการมากเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมด เพื่อเล่นเกมตอบปัญหาชิงรางวัลมากที่สุด แต่เด็กกลุ่มนี้เคยเขียนจดหมายมาในรายการมีจำนวนน้อยกว่าเด็กที่ไม่เคยเขียนเลย ส่วนเรื่องที่เขียนจดหมายมาในรายการส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องทั่วไป

ส่วนกลุ่มเด็กที่ฟังรายการที่บันทึกเทปเพื่อออกอากาศไม่สามารถโทรศัพท์เข้ามาในรายการได้ พฤติกรรมจึงเป็นการเขียนจดหมายเข้ามาในรายการเพียงอย่างเดียว แต่จากการสำรวจพบว่า มีเด็กที่ไม่เคยเขียนจดหมายมาในรายการมากเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนเด็กทั้งหมด ส่วนเรื่องที่เด็กเขียนจดหมายเข้ามานั้นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการตอบปัญหาเพื่อชิงรางวัล อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมทั้งหมดที่เด็กแสดงออก เป็นผลมาจากความสามารถในการกล้าแสดงออก ซึ่งอายุของเด็กทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับอายุ 10 – 12 ปี

ด้านพฤติกรรมการฟังรายการวิทยุของเด็กทั้งสองกลุ่มนั้น เด็กกลุ่มที่หนึ่งจะเลือกฟังตามคำแนะนำของพ่อแม่มากที่สุด ส่วนเด็กกลุ่มที่สองจะเลือกฟังโดยการหมุนคลื่นวิทยุหาไปเรื่อยๆ มากที่สุด และเด็กทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่จะฟังวิทยุนานๆ ครั้ง

ด้านการสำรวจทัศนคติของเด็กพบว่า เด็กทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติโดยเฉลี่ยต่อรายการวิทยุประเภทเพลงอยู่ในเกณฑ์ชอบมากที่สุด ส่วนประเภทของเนื้อหาสาระในรายการวิทยุที่เด็กทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ชอบมากที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 1 วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็กมีลักษณะอย่างไร

การวิเคราะห์วาทะในรายการวิทยุสำหรับเด็กพบว่า เนื้อหาของรายการวิทยุสำหรับเด็กมีเนื้อหาสาระที่หลากหลาย ตรงกับแนวคิดด้านเนื้อหาของรายการวิทยุสำหรับเด็กของ Robert Hilliard ที่กล่าวว่า เนื้อหารายการวิทยุสำหรับเด็กจะต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับสังคม เรื่องที่ส่งเสริมเด็กในด้านต่างๆ เช่น การสร้างสรรคบุคลิกภาพ ส่งเสริมสุขภาพแก่เด็ก และต้องเป็นเรื่องที่เด็กทำความเข้าใจได้ง่าย ส่งผลให้ภาษาที่นักจัดรายการใช้จึงเป็นภาษาที่เรียบง่าย นอกจากนี้เนื้อหาของรายการยังสอดแทรกความบันเทิงให้แก่เด็กโดยการเปิดเพลงสำหรับเด็ก และการเล่านิทาน เนื้อหาของรายการจึงต้องมีการให้ความรู้และความบันเทิงควบคู่กันไป

รูปแบบของรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ปรากฏนั้นจะเน้นการสนทนาเป็นหลักโดยนักจัดรายการจะคุยกับเด็กผู้ฟังในเรื่องราวต่างๆ พร้อมกับเปิดเพลงสอดแทรกเพื่อสร้างความบันเทิง หรือบางรายการจะมีการเล่านิทาน รูปแบบหลักของรายการวิทยุสำหรับเด็กจากการวิเคราะห์จึงสอดคล้องกับแนวคิดของ อนันต์ธนา อังกินันท์ ที่แบ่งรูปแบบเป็น 5 ประเภทคือ

1. การเล่านิทานทางวิทยุ เพื่อเป็นการให้ความบันเทิงแก่เด็ก เพราะระยะวัยเด็กเป็นวัยที่ชอบฟังนิทาน เนื้อหาของนิทานในรายการจะเป็นการให้ความรู้และสอนความคิดด้านต่างๆแก่เด็ก ซึ่งการเล่านิทานที่พบในรายการจะมีทั้งการเล่านิทานคนเดียว และการเล่านิทานที่ใช้ผู้เล่ามากกว่า 1 คน เพื่อดึงดูดความน่าสนใจ

2. รายการเพลง เป็นการเปิดเพลงเพื่อสร้างความบันเทิงแก่เด็ก รูปแบบนี้จะพบในทุกรายการ แต่จะมีปริมาณการเปิดเพลงมากน้อยต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะของรายการ เพราะรายการวิทยุสำหรับเด็กที่พบจะเน้นรูปแบบของการสนทนามากกว่า แต่บางรายการจะเป็นรายการเพลงสำหรับเด็กเต็มรูปแบบตลอดทั้งรายการ

3. รายการตอบปัญหา จะอยู่ในช่วงหนึ่งของรายการวิทยุสำหรับเด็กเท่านั้น โดยเปิดโอกาสให้เด็กโทรศัพท์เข้ามาตอบปัญหาเพื่อรับของรางวัล ลักษณะของคำถามจะเป็นการทดสอบความรู้รอบตัวของเด็ก หรือทดสอบไอคิวของเด็ก แต่เป้าหมายหลักของการเปิดตอบปัญหาคือให้เด็กมีความกล้าแสดงออก อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังไม่พบรายการวิทยุสำหรับเด็กที่เป็นรายการตอบปัญหาอย่างเต็มรูปแบบ

4. รายการสนทนา เป็นรูปแบบหลักที่พบในรายการวิทยุสำหรับเด็กในปัจจุบันมากที่สุด ลักษณะของการสนทนาเป็นการที่นักจัดรายการวิทยุพูดคุยเรื่องต่างๆที่เกี่ยวกับเด็ก ถ้ามีนักจัดรายการวิทยุหลักเพียง 1 ท่าน จะพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรง แต่ถ้ามีนักจัดรายการวิทยุหลัก

มากกว่า 1 ท่านขึ้นไป ลักษณะการสนทนาจะเป็นการพูดคุยระหว่างนักจัดรายการด้วยกันแล้วส่งผ่านไปยังผู้ฟังอีกทอดหนึ่ง นอกจากนี้รายการที่มีแขกรับเชิญมาในรายการหรือเปิดโอกาสให้เด็กโทรศัพท์เข้ามา ก็จะมีการสนทนาระหว่างนักจัดรายการกับแขกรับเชิญหรือเด็กที่โทรศัพท์เข้ามาด้วย

5. รายการละคร เป็นรูปแบบที่มีลักษณะคล้ายกับรูปแบบของนิทานมาก แต่ละครจะมีบทสนทนาประกอบด้วย ซึ่งการเล่านิทานในรายการวิทยุสำหรับเด็กจะมีบทสนทนาโดยใช้คนพากย์เสียงเพื่อสร้างความสมจริงให้กับตัวละครในนิทาน แต่ในปัจจุบันทางรายการจะจัดว่าอยู่ในรูปแบบของนิทาน ดังนั้นรูปแบบของละครที่เกิดขึ้นในรายการวิทยุสำหรับเด็กจึงเป็นรูปแบบเดียวกับนิทาน

ด้านการนำแนวคิดการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจมาร่วมอภิปรายผลวาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็กนั้น สามารถนำแนวคิดจุดมุ่งใจในสารของอรรถกรณ ปิณฑน์โอวาท มาอธิบายได้ ดังนี้

1. จุดมุ่งใจโดยใช้ความกลัว เป็นจุดมุ่งใจที่พบในรายการวิทยุสำหรับเด็กบางรายการ ซึ่งรายการจะนำจุดมุ่งใจวิธีนี้มาใช้ในกรณีที่ไม่ดี ไม่ให้เด็กผู้ฟังประพฤติดนในสิ่งที่ไม่ดี โดยจะกล่าวถึงผลเสียที่จะเกิดจากการกระทำนั้น เช่น เสนอผลเสียของการเสพยาเสพติดให้เด็กเกิดความกลัวจนไม่กล้าที่จะไปลอง เป็นต้น

2. จุดมุ่งใจโดยใช้อารมณ์ ที่ปรากฏในรายการวิทยุสำหรับเด็กส่วนใหญ่จะเป็นการที่นักจัดรายการทำให้วัจนสารกับอวัจนสารมีความสอดคล้องกัน คือ มีการใช้น้ำเสียง โทนเสียง และคำอุทาน กับข้อความที่ต้องการเน้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความตระหนักและอารมณ์ร่วมในสารนั้น

3. จุดมุ่งใจโดยใช้อารมณ์ขัน เป็นกลวิธีที่นักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กเกือบทั้งหมดใช้ โดยวิธีการสนทนาโดยใช้ภาษาเชิงตลกขบขันระหว่างนักจัดด้วยกัน กับผู้ฟังทางโทรศัพท์ หรือกับแขกรับเชิญในรายการ เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกสนุกและสนใจติดตามฟังรายการต่อไป

4. จุดมุ่งใจโดยใช้รางวัล เป็นกลวิธีการโน้มน้าวใจอีกประเภทหนึ่งที่รายการวิทยุสำหรับเด็กเกือบทุกรายการนำมาใช้เพื่อโน้มน้าวใจเด็กผู้ฟัง โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้เล่นเกมตอบปัญหาเพื่อชิงรางวัลจากทางรายการ และเกมส่วนใหญ่จะในรูปแบบของการตอบคำถามจากความรู้หรือเนื้อหาที่นักจัดได้เสนอไป ดังนั้นจึงทำให้เด็กสามารถจดจำความรู้หรือเนื้อหาของทางรายการได้ เพราะสารที่มีรางวัลหรือสิ่งตอบแทนจะสามารถเรียกร้องความสนใจหรือจูงใจผู้ฟังได้มาก

5. จุดจูงใจโดยใช้แรงจูงใจ เป็นกลวิธีที่นักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กใช้เพื่อโน้มน้าวใจผู้ฟังด้านความประพฤติ เช่น ให้เด็กที่ฟังรายการประพฤติตนเป็นเด็กดี เพื่อพัฒนาชาติต่อไป เป็นการนำแรงจูงใจในเรื่องของความรักชาติมาโน้มน้าวใจผู้ฟัง หรือ การโน้มน้าวใจให้เด็กบริจาคสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม เป็นการดึงแรงจูงใจในเรื่องของความรักเพื่อนมนุษย์จากเด็ก เป็นต้น

นอกจากนี้ยังสามารถนำแนวคิดของอริสโตเติลมาอภิปรายในเรื่องการโน้มน้าวใจในตัวนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กได้ดังนี้

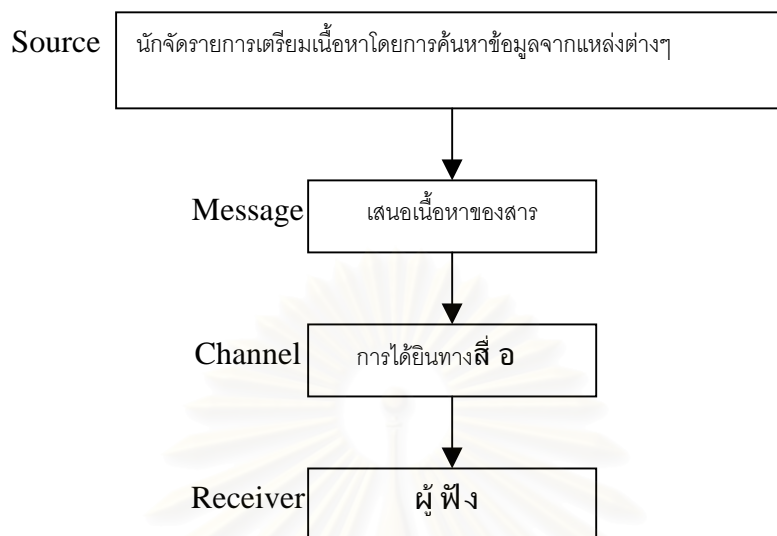
Ethos คือ ลักษณะของตัวนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก ซึ่งจะมีการสร้างบุคลิกขึ้นมา เพื่อให้เด็กที่ฟังรู้สึกเชื่อถือและไว้วางใจ โดยนักจัดจะอาศัยการแสดงตนเป็นผู้ที่น่าไว้วางใจจากการใช้ภาษาสรรพนามนับญาติที่แสดงถึงความเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็ก และมีความอาวุโสกว่าเด็ก คือมีการใช้คำว่า “พี่” “ป้า” “คุณยาย” “คุณลุง” แต่บางท่านก็ใช้คำว่า “อาจารย์” เพื่อให้ผู้ฟังทราบว่า ตนเองเป็นผู้มีความรู้

Pathos คือ การสร้างอารมณ์ นั่นคือ นักจัดรายการวิทยุเป็นผู้สร้างอารมณ์ระหว่างการสนทนาหรือดำเนินรายการตลอดเวลา จะเห็นได้จากการสร้างความสนุกสนานจากการสนทนาเชิงตลกขบขันเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกสนุกสนานและสนใจที่จะติดตามฟังรายการต่อไป หรือการสร้างอารมณ์ตื่นเต้นโดยใช้โทนเสียงสูง ในกรณีที่ต้องการเน้นเนื้อหาที่สำคัญขณะนั้น

Logos คือ การชี้แจงแฉกผล หรือเนื้อหาสาระ ซึ่งจะต้องมีข้อสนับสนุนเป็นหลักฐานข้อเท็จจริงหรือการแสดงเหตุผล เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสาร ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า นักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กส่วนใหญ่จะเสนอเนื้อหาประกอบกับการยกเหตุผลหรือหลักฐานเพื่อสนับสนุนเนื้อหานั้น

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 กระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กมีลักษณะอย่างไร

กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดกระบวนการสื่อสารของเบอร์โล ดั้งแผนผังที่ 19

แผนผังที่ 19 กระบวนการสื่อสารของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กตามแนวคิดกระบวนการสื่อสารของเบอร์โล

จะเห็นว่านักจัดรายการในฐานะเป็นผู้ส่งสารและเป็นแหล่งข้อมูลของสารด้วย ทำให้ นักจัดรายการสามารถเข้าใจเนื้อหาของสารที่ส่งไปได้เป็นอย่างดี การเสนอเนื้อหาของสารจาก นักจัดรายการจึงเป็นลักษณะของการนำความรู้ที่ค้นคว้าได้มาประมวลเป็นความเข้าใจก่อนที่จะ เสนอสารไปยังผู้ฟังโดยผ่านช่องทางหลักคือสื่อทางวิทยุ เนื้อหาของสารจะต้องถูกปรับให้เป็น ภาษาที่เด็กผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ง่าย เพราะเด็กเป็นผู้ฟังเป้าหมายหลักของรายการ สิ่งเหล่านี้วัด ได้ว่า นักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กมีทักษะในการสื่อสารที่ชำนาญสำหรับการสื่อสารกับเด็ก

ส่วนการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ของนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ปรากฏในรายการ สอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารแบบสองทางของปรมะ สตะเทวิน ที่มีการสื่อสารโต้กลับได้ ระหว่างนักจัดรายการวิทยุกับผู้ฟัง แต่การโต้กลับนั้นแบ่งออกเป็น การโต้กลับในทันทีทันใด กับ การโต้กลับแบบล่าช้า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการออกอากาศของรายการเป็นสำคัญเพราะรายการที่ออก อากาศสดผู้ฟังสามารถโต้ตอบกับนักจัดรายการได้แบบทันทีทันใดโดยผ่านทางโทรศัพท์ ซึ่งการ สื่อสารของการโทรศัพท์เข้ามาในรายการวิทยุจัดว่าเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล และเผยแพร่ต่อ ไปยังผู้ฟังสาธารณชนโดยการกระจายเสียง ช่องทางหลักในการสื่อสารจึงมีสองช่องทางคือ ทาง โทรศัพท์ และทางวิทยุ

ส่วนลักษณะการสื่อสารตามแบบจำลองของ Norma Ellen Verway จะปรากฏในบางรายการที่จะพบทั้งการสื่อสารระหว่างนักจัดรายการกับแขกรับเชิญ และนักจัดรายการกับผู้ฟัง รวมถึงการสื่อสารระหว่างแขกรับเชิญกับผู้ฟังด้วย ซึ่งนักจัดรายการจะมีสถานภาพเปรียบเสมือนกับผู้เฝ้าประตู ที่คอยควบคุมและนำสารทั้งจากผู้ฟังทางโทรศัพท์และจากแขกรับเชิญมาถ่ายทอดไปยังผู้ฟังที่บ้านผ่านสื่อวิทยุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามาส่วนใหญ่จะเป็นเด็ก ดังนั้นนักจัดรายการต้องทำหน้าที่คอยควบคุมการสื่อสารทางโทรศัพท์เพื่อให้เหมาะสมต่อการออกอากาศในรายการอย่างมาก

ส่วนรายการที่บันทึกเทปเพื่อออกอากาศ ผู้ฟังจะสื่อสารกลับแบบล่าช้าทางจดหมายเท่านั้น นอกจากนี้ทั้งรายการที่ออกอากาศสดหรือรายการที่บันทึกเทปจะมีการสื่อสารระหว่างนักจัดรายการด้วยกัน โดยการพูดคุยกันผ่านการออกอากาศด้วยในกรณีที่รายการนั้นมีนักจัดรายการตั้งแต่ 1 ท่านขึ้นไป และรายการที่มีแขกรับเชิญมาในรายการจะมีการสื่อสารระหว่างนักจัดรายการกับแขกรับเชิญผ่านการออกอากาศด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้จัดว่าเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลทั้งหมด และการสนทนาที่ปรากฏในรายการแต่ละรายการจะมีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการสนทนาในเรื่องนั้นๆ เป็นสำคัญ

นอกจากนี้การสื่อสารระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นในรายการระหว่างนักจัดรายการกับเด็กที่โทรศัพท์เข้ามานั้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Devito ที่ว่า การพูดคุยที่เกิดขึ้นระหว่างนักจัดรายการกับเด็ก ซึ่งนักจัดรายการจะชวนให้เด็กเล่าเรื่องส่วนตัว รวมถึงแสดงความห่วงใย ความเป็นมิตร และความจริงใจให้เด็กได้รับรู้ผ่านการสนทนา นั้น สามารถลดความโดดเดี่ยวในตัวเด็กได้เมื่อเด็กได้รับรู้ถึงความใส่ใจ ความสนใจ จากนักจัดรายการ ส่งผลให้เด็กรู้จักตนเองมากขึ้น มีความมั่นใจ และรู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง

ดังนั้นนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กจะต้องคอยควบคุมการสื่อสารที่ปรากฏในรายการทุกประเภท นักจัดรายการจึงมีลักษณะของความเป็น ethos คือเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกสูง มีการสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจให้แก่เด็กผู้ฟังได้เป็นหลัก โดยจะเห็นได้จากการที่นักจัดรายการได้อาศัยกลวิธีการใช้ลีลาภาษาต่างๆ เพื่อให้เด็กเกิดความคล้อยตาม เชื่อถือในสารที่ได้เสนอไป และส่งผลให้สามารถควบคุมการสนทนาทางโทรศัพท์ได้

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 3 พฤติกรรมการสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก เป็นอย่างไร

จากการสำรวจพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก สามารถแบ่งเด็ก 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่แสดงออกถึงพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร และกลุ่มที่ไม่ได้แสดงออกถึงพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร

กลุ่มที่แสดงออกถึงพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร สามารถแสดงการมีส่วนร่วมออกมาอย่างชัดเจนคือ การโทรศัพท์และการเขียนจดหมายเข้ามาในรายการ พฤติกรรมเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดการรับรู้ตนเองว่า เด็กที่แสดงพฤติกรรมออกมาสามารถรับรู้และตีความหมายจากการรับสารของนักจัดรายการได้ รวมถึงรับรู้ได้เกี่ยวกับความรู้ความสามารถของตนเอง สิ่งเหล่านี้สามารถพัฒนาความคิดเด็กให้สัมพันธ์สอดคล้องกับพฤติกรรมที่สนองความต้องการ และการที่ทางรายการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมออกมา ใช้สติปัญญาและความคิดของเด็ก จึงเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กได้เป็นอย่างดี

กลุ่มที่ไม่ได้แสดงออกถึงพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร เป็นกลุ่มที่ฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก แต่ไม่มีการแสดงออกทางการสื่อสารกับนักจัดรายการ เป็นการรับฟังรายการเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

จากพฤติกรรมของทั้งสองกลุ่มสามารถอธิบายด้วยทฤษฎีการรับรู้หน้าต่างใจฮารีได้ว่า เด็กกลุ่มแรกที่แสดงถึงพฤติกรรมกรรมการสื่อสารอยู่ในส่วนของการเปิดเผยตนเองมากที่สุดคือ ตนเองรับรู้ถึงความคิดและการกระทำของตนเองและแสดงพฤติกรรมออกมา ทำให้ผู้อื่นได้รับรู้ไปกับความคิดนั้นด้วย จึงเป็นสิ่งที่ตัวเด็กเองและนักจัดรายการรวมไปถึงผู้ฟังในรายการได้รับรู้ในสิ่งที่เด็กได้คิดและกระทำออกมา ซึ่งถ้าเด็กมีส่วนเปิดเผยมากส่งผลให้นักจัดรายการสามารถเก็บข้อมูลเพื่อดูพัฒนาการของเด็กให้สามารถพัฒนาลักษณะพฤติกรรมเปิดเผยของเด็กให้มากขึ้นต่อไป จากแนวคิดหน้าต่างใจฮารีสามารถสอดคล้องกับวิธีการของนักจัดรายการในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กด้านมุมมองพฤติกรรมแสดงออกของเด็กในด้านต่างๆได้ และบางครั้งพฤติกรรมของเด็กที่สื่อสารกับนักจัดรายการมีการปกปิดตนเองบางเรื่อง จึงเป็นหน้าที่ของนักจัดรายการที่จะต้องหากลยุทธ์เพื่อศึกษาลักษณะหรือพฤติกรรมของเด็ก

ส่วนเด็กกลุ่มที่ไม่ได้แสดงพฤติกรรมออกมาจัดว่า เด็กกลุ่มนี้ไม่เปิดเผยให้นักจัดรายการและผู้ฟังได้รับรู้ถึงความคิดของตนเอง แต่ตัวเด็กเองรับรู้ในเรื่องราวที่คิดอยู่ แต่ไม่สามารถบ่งบอกชัดเจนว่าเด็กกลุ่มนี้รับรู้และเข้าใจเรื่องราวจากการรับฟังรายการวิทยุอย่างไร ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นด้วยเหตุผลหลายประการที่เด็กไม่สามารถแสดงพฤติกรรมกรรมการสื่อสารได้ เช่น เด็กยังไม่กล้าที่จะ

แสดงออกหรือไม่กล้าที่จะสื่อสารกับนักจัดรายการ ซึ่งเห็นว่าเป็นเพียงคนแปลกหน้ายังไม่รู้สึกถึงความคุ้นเคย หรือตัวแปรต่างๆที่เป็นอุปสรรคแก่เด็กทำให้เด็กไม่สามารถเปิดเผยตนเองได้ เช่น ที่บ้านไม่มีโทรทัศน์ หรือเด็กไม่สามารถใช้โทรทัศน์ได้ เป็นต้น

ผลพฤติกรรมการสื่อสารของเด็กยังสามารถอธิบายตามแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้รับสาร (พัชนี เชยจรรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล และถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์, 2541) ที่ว่า ในการรับข่าวสารต่างๆ จะเห็นว่าเด็กมีการเลือกสรรสารที่แตกต่างกัน และนำไปสู่ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเลือกเปิดรับสาร ขั้นตอนการเลือกรับรู้สาร และขั้นตอนการเลือกจดจำสาร เพราะจากผลการสำรวจวัดได้ว่า มีเด็กจำนวนหนึ่งมีพฤติกรรม 3 ขั้นตอนนี้ เช่น การร่วมเล่นเกมเพื่อตอบปัญหาชิงรางวัลจากรายการ ซึ่งการที่เด็กสามารถร่วมเล่นได้จะต้องเข้าใจในเนื้อหาหรือความรู้ที่นักจัดได้เสนอไป เด็กกลุ่มนี้ได้เลือกเปิดรับสารแล้วว่า มีความสนใจในการนำเสนอของรายการ จากนั้นเด็กจะทำความเข้าใจในสารนั้นตามความคิดของตน แล้วนำมาสู่การจดจำสารเพื่อนำสารมาประกอบการตอบปัญหา เป็นต้น และพฤติกรรมเหล่านี้เองที่เป็นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ผลการสำรวจพฤติกรรมด้านทัศนคติที่พบว่า เด็กส่วนใหญ่จะมีทัศนคติชอบฟังรายการประเภทของเพลง และเนื้อหาด้านการท่องเที่ยว อยู่ในเกณฑ์ชอบมากที่สุด อีกทั้งเด็กยังมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในรายการเพื่อการเล่นเกมตอบปัญหาชิงรางวัลมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ สีหวงศ์ (2522) ที่ศึกษาถึง “ความสนใจของเด็กในการรับฟังรายการวิทยุที่จัดขึ้นเพื่อเด็ก” ที่ว่า เด็กจะชอบฟังเพลงที่แต่งขึ้นเพื่อเด็ก และยังคงชอบรายการที่มีการแข่งขันตอบปัญหาคู่ด้วยเช่นกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดาวิณี พัฒนพิสุทธิชัย (2544) ที่ศึกษาเรื่อง “การใช้สื่อของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)” ที่รายงานผลว่า สื่อต่างๆที่เด็กรับรู้ นั้น เด็กจะเลือกเนื้อหาที่ให้ความรู้และความบันเทิง ซึ่งซึ่งสื่อวิทยุเด็กมักจะฟังเมื่ออยู่ในรถยนต์และเป็นรายการที่ผู้ปกครองเป็นคนเลือกเปิดฟัง เพราะจากการศึกษาจะพบเช่นเดียวกันคือ เด็กจะชอบฟังวิทยุเพื่อความรู้และความบันเทิง อีกทั้งยังมีเด็กส่วนหนึ่งที่ฟังวิทยุบนรถและพ่อแม่เป็นผู้เปิดให้ฟัง

ข้อเสนอแนะ

สำหรับงานวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเพื่อศึกษารายการวิทยุสำหรับเด็กจากคลื่นเอฟ เอ็ม ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น เพื่อการศึกษาให้เห็นภาพรวมของรายการวิทยุสำหรับเด็ก

ทั้งหมดในอนาคต ควรมีการศึกษารายการวิทยุสำหรับเด็กทางคลื่น เอ เอ็ม เพิ่มเติม โดยแบ่งตาม จังหวัด หรือภูมิภาคที่ได้จัดทำรายการประเภทนี้ขึ้น

สำหรับรายการวิทยุสำหรับเด็กสังกัดหน่วยงานรัฐบาลและสังกัดรัฐวิสาหกิจ

1. รายการวิทยุสำหรับเด็กสังกัดหน่วยงานรัฐบาลและสังกัดรัฐวิสาหกิจควรเพิ่มความหลากหลายทางด้านเนื้อหามากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มความดึงดูดใจให้แก่เด็กผู้ฟัง เพราะส่วนใหญ่รายการเหล่านี้จะเน้นเนื้อหาด้านการประชาสัมพันธ์นโยบายของหน่วยงานเป็นหลัก อีกทั้งข้อจำกัดของนักจัดรายการในสังกัดที่มีภาระหน้าที่หลักอื่นนอกเหนือจากการจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก ทำให้ระยะเวลาในการเตรียมข้อมูลมีน้อย ความหลากหลายของเนื้อหาจึงน้อยตาม ดังนั้นหน่วยงานควรจัดสรรบุคลากรในการเตรียมเนื้อหาเพื่อเพิ่มความหลากหลายมากขึ้น

2. รายการวิทยุสำหรับเด็กสังกัดหน่วยงานรัฐบาลและสังกัดรัฐวิสาหกิจไม่มีการตรวจสอบปฏิกิริยาตอบรับของเด็กผู้ฟังจากการรับฟังรายการอย่างชัดเจน เพราะรายการเหล่านี้ไม่คำนึงถึงผลตอบรับของเด็กผู้ฟังเหมือนกับรายการสังกัดหน่วยงานเอกชน ด้วยเหตุที่ไม่มีความจำเป็นต้องเสนอเรื่องนี้แก่สปอนเซอร์เหมือนกับรายการสังกัดหน่วยงานเอกชน รายการที่ไม่มีสปอนเซอร์จึงมองข้ามผลตอบรับจากเด็กผู้ฟัง ดังนั้นรายการวิทยุสำหรับเด็กสังกัดหน่วยงานรัฐบาลและสังกัดรัฐวิสาหกิจควรมีการตรวจสอบปฏิกิริยาตอบรับของเด็กผู้ฟังจากการรับฟังรายการอย่างชัดเจน เช่น การเปิดรับสมาชิกของรายการอย่างเป็นทางการเพื่อศึกษาจำนวนผู้ฟังรายการ

สำหรับรายการวิทยุสำหรับเด็กสังกัดหน่วยงานเอกชนที่เข้าเวลาคลื่นของหน่วยงานราชการ

รายการวิทยุสำหรับเด็กสังกัดหน่วยงานเอกชนควรจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อเด็กนอกเหนือจากกิจกรรมทางวิทยุ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กผู้ฟังได้พบปะกันและเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อการสร้างสรรค์ทางความคิด สติปัญญา ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความกล้าแสดงออก ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีการเปิดเผยพฤติกรรมของตนเองไปในทางที่ถูกต้อง

สำหรับรายการวิทยุสำหรับเด็กทุกรายการ

1. รายการวิทยุสำหรับเด็กควรเป็นรายการที่ออกอากาศสดทุกรายการ เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กสามารถสื่อสารกับนักจัดรายการได้แบบทันทีทันใดทางโทรศัพท์ และสามารถทราบได้ถึงการแสดงออกของเด็กด้วยตนเองในขณะนั้น เพราะวิธีการเขียนจดหมายเข้ามาในรายการไม่สามารถวัดได้ว่า เด็กเป็นผู้เขียนหรือแสดงความคิดด้วยตนเองหรือไม่

2. รายการวิทยุสำหรับเด็กที่มุ่งเสนอสารไปยังเด็กที่มีอายุน้อย ควรมุ่งส่งสารไปยังพ่อแม่ ในฐานะกลุ่มเป้าหมายรองด้วย เพื่อให้พ่อแม่รับฟังไปกับเด็กแล้วคอยถ่ายทอดและทำความเข้าใจสารให้แก่เด็กอีกทางหนึ่ง

3. การศึกษาพฤติกรรมสื่อสารของเด็กจากการรับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กมีอุปสรรคในการสำรวจกลุ่มตัวอย่างในบางรายการ รายการทุกรายการจึงควรมีการเปิดรับสมาชิกแบบเป็นทางการเพื่อสะดวกต่อการสำรวจพฤติกรรมของเด็กที่รับฟังรายการวิทยุสำหรับเด็ก

4. หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการจัดทำรายการวิทยุสำหรับเด็กในปัจจุบัน ควรจัดเวลาการออกอากาศของรายการให้อยู่ในเวลาที่เหมาะสมสำหรับเด็ก นั่นคือเป็นเวลา que เด็กสามารถเปิดฟังได้คือ เป็นเวลาที่ไม่ดีเกินไป นอกจากนี้ระยะเวลาการออกอากาศของรายการไม่ควรสั้นเกินไปเพราะเด็กเป็นวัยที่ต้องการทั้งความรู้และความบันเทิงควบคู่กันไป การจัดรูปแบบของรายการเช่นนี้จึงควรมีระยะเวลาที่เหมาะสม

5. หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับรายการวิทยุสำหรับเด็กควรจัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรทางด้านรายการวิทยุสำหรับเด็ก เพื่อส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุสำหรับเด็กในอนาคต

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กิติมา สุรสสนธิ. **เทคนิคการโน้มน้าวใจในการสื่อสารระหว่างบุคคล**. ม.ป.ท., 2528.

จิราภรณ์ สีหวงศ์. **ความสนใจของเด็กในการรับฟังรายการวิทยุที่จัดขึ้นเพื่อเด็ก**.

วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

จิราภรณ์ สุวรรณวาจกกสิกิจ, นภาพรณี อัจฉริยะกุล และ สุมน อยู่สิน. **การจัดรายการวิทยุกระจายเสียง หน่วยที่ 1 – 7**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534.

ฉวีวรรณ กินาวงศ์. **การศึกษาเด็ก**. กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์, 2534.

ดวงทิพย์ วรพันธุ์. **การจัดรายการวิทยุกระจายเสียง หน่วยที่ 8 – 15**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534.

ณัฐนุช มั่นสาคร. **การสื่อสารสลับภาษาไทยและภาษาอังกฤษในรายการวิทยุสำหรับเยาวชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

บุญเกื้อ คอรรหาเวช. **การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง วิทยุศึกษาและวิทยุโรงเรียน**. นนทบุรี : ห.จ.ก. เอสอาร์ พริ้นติ้ง จำกัด, 2539.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. **เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : เจริญดีการพิมพ์, 2542.

ปรมะ สตะเวทิน. **หลักนิเทศศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : ห.จ.ก. รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2526.

ปรมะ สตะเวทิน. **หลักและทฤษฎีการสื่อสาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.

ปฟ้าณี ลีดิวัฒนา. **การพัฒนาเด็ก เยาวชน และสตรี**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2538.

พัชนี เขยจรรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล และถิรนันท์ อนวัชศิริวงศ์. **แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเฮลโล่การพิมพ์ จำกัด, 2541.

พิชญา รัตนพล. **พฤติกรรมการสื่อสาร ความคาดหวังผลประโยชน์ และความน่าเชื่อถือของรายการวิทยุเพื่อสังคมและชุมชน : ศึกษากรณีสถานีวิทยุชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2540.

มณวิภา ศาครินทร์. **ผลของกิจกรรมมนุษย์สัมพันธ์ตามแบบหน้าต่างใจฮารีที่มีต่อ**

ภาวะสัจจะแห่งตน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ร่วมศักดิ์ แก้วปลั่ง. **เทคนิคการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง.** กรุงเทพมหานคร : ห.จ.ก. แสง
จันทร์การพิมพ์, 2539.

วราภา จิระรัตนวรรณ. **กระบวนการสื่อสารระหว่างครูข้างถนนมูลนิธิสร้างสรรค์เด็กกับเด็ก
เร่ร่อน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาวาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะ
นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

วันทนี้อยู่ แสงภักดี. **ความคาดหวัง ความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อมวลชน และความต้องการ
ทางการเมืองของนักศึกษาวิทยาลัยครู พระนครศรีอยุธยา.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2530.

ศิริชัย พงษ์วิชัย. **การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์.** กรุงเทพมหานคร : สำนัก
พิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

สุดาวิณี พัฒนพิสุทธิชัย. **การใช้สื่อของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม).** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาการ
สื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

สุธีรา วิเศษสังข์. **นักจัดรายการวิทยุ อ.ส.ม.ท.. สัมภาษณ์,** 30 กรกฎาคม 2545.

เสนาะ ตีเขาว์. **การสื่อสารในองค์การ.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2541.

อนันต์ธนา อังกินันท์. **การผลิตรายการวิทยุ.** กรุงเทพมหานคร : ห.จ.ก. คุณพินอักษรกิจ,
2525.

อรรณพ เขียวถาวร. **ประมวลผลบทความวิชาการ สื่อมวลชนและสารสนเทศ.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เอส พี การพิมพ์, 2542.

อรรวรรณ ปิรันธน์โอวาท. **การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย , 2542.

อรรวรรณ ปิรันธน์โอวาท. **หลักและปรัชญาของวาทยวิทยา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย , 2539.

อวยพร พานิช และคณะ. **ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544.

อัจฉราพรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา. **ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับการพัฒนาลักษณะสมัยใหม่ของเยาวชนในเขตเมืองและชนบท.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

อุฬาร เนื่องจำนงค์. **สื่อมวลชน วิทยุ – โทรทัศน์.** กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อักษร บัณฑิต, 2520.

ภาษาอังกฤษ

Bauchard, Philippe . **The Child Audience : A Report on Press, Film and Radio for children.** Paris : Unesco, 1952.

Berlo, David K. **The process of communication : an introduction to theory and practice.** New York : Holt, Rinehart and Winston, 1960.

Devito, A. J. **The Interpersonal Communication book.** 7th edition. NY: RR Donnelly & Son. 1995.

Dinkmeyer, Don C. **Child Development. The Emerging Self.** New Delhi : Prentice Hall of India Private, 1967.

Engel, James.F; Blackwell.Roger D. and Miniard, Paul w. **Consumer Behavior.** Texas : The Dryden Press. 1995.

Rosenberg, Morris. **Conceiving the self.** New York : Basic Books, 1979.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผังการออกอากาศรายการวิทยุสำหรับเด็ก

วัน	เวลา	คลื่น (FM)	รายการ	กลุ่มเป้าหมาย
จันทร์	20.00 – 20.30	89, 91.5 (กองทัพบก)	เพื่อนเยาวชน	เด็ก
อังคาร	20.00 – 20.30	89, 91.5 (กองทัพบก)	เพื่อนเยาวชน	เด็ก
พุธ	19.30 – 21.00	97.5 (อ.ส.ม.ท.)	กว่าจะรู้เตียงสา	เด็ก
	20.00 – 20.30	89, 91.5 (กองทัพบก)	เพื่อนเยาวชน	เด็ก
พฤหัสบดี	19.30 – 21.00	97.5 (อ.ส.ม.ท.)	กว่าจะรู้เตียงสา	เด็ก
	20.00 – 20.30	89, 91.5 (กองทัพบก)	เพื่อนเยาวชน	เด็ก
ศุกร์	19.30 – 21.00	97.5 (อ.ส.ม.ท.)	กว่าจะรู้เตียงสา	เด็ก
	20.00 – 20.30	89, 91.5 (กองทัพบก)	เพื่อนเยาวชน	เด็ก
เสาร์	8.00 – 9.00	87.5 (รัฐสภา)	สืบสายลายไทย	เด็ก
	13.00 – 14.00	92.5 (ป.ช.ส.)	เที่ยวไทยวัยเยาว์	เด็ก
	15.00 – 19.00	97 (ป.ช.ส.)	ครอบครัวสุขสันต์	เด็กและครอบครัว
	19.30 – 21.00	97.5 (อ.ส.ม.ท.)	กว่าจะรู้เตียงสา	เด็ก
	20.00 – 20.30	89, 91.5 (กองทัพบก)	เพื่อนเยาวชน	เด็ก
อาทิตย์	7.30 – 9.00	98.5 (ไปรษณีย์)	Honey & Friends	เด็ก
	13.00 – 14.00	92.5 (ป.ช.ส.)	Variety โลกของเด็ก	เด็ก
	19.30 – 21.00	97.5 (อ.ส.ม.ท.)	กว่าจะรู้เตียงสา	เด็ก

แบบสัมภาษณ์เจาะลึก เรื่อง “วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก”

1. ชื่อ
2. อายุ
3. อาชีพและตำแหน่ง (ให้อธิบายความรับผิดชอบที่ได้รับในหน้าที่), ระยะเวลาที่จัดรายการวิทยุ
4. ระดับการศึกษา
5. นอกจากการจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กแล้ว
 - 5.1. ท่านจัดรายการวิทยุประเภทอื่นอีกหรือไม่
 - 5.2. ท่านทำงานเกี่ยวกับเด็กบ้างหรือไม่
6. ท่านมีขั้นตอนในการเตรียมเนื้อหาอย่างไรในการจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก (เช่น คิดเนื้อหาเองหรือมีทีมงานเตรียมให้ ศึกษาเนื้อหาอย่างไร)
7. ทีมงานของรายการวิทยุสำหรับเด็กที่ท่านประสานงานด้วยมีฝ่ายใดบ้างและมีการประสานงานกันอย่างไร (เช่น ทีมงานในแต่ละช่วงของรายการ)
8. (ถ้ารายการนั้นมีแขกรับเชิญมาในรายการ) ท่านมีวิธีการติดต่อได้มาอย่างไร และมีการสนทนาเพื่อเตรียมตัวก่อนจัดรายการอย่างไร
9. (ถ้ารายการนั้นเปิดโอกาสให้คนฟังทางบ้านเข้ามามีส่วนร่วม) ท่านมีวิธีในการปฏิสัมพันธ์อย่างไร (เช่น โทรศัพท์เข้ามา หรือเขียนจดหมาย เป็นไปในลักษณะใดเพื่อวัตถุประสงค์ใดหรือเกี่ยวกับเรื่องใด)
10. ผู้ที่มีส่วนร่วมในรายการของท่านส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นอย่างไร (เช่น ผู้ใหญ่หรือเด็ก)
11. ท่านมีการเปิดรับสมาชิกของรายการหรือไม่ ถ้ามี มีลักษณะอย่างไร (ลองประมาณจำนวนคร่าว ๆ และส่วนใหญ่อยู่เขตกรุงเทพหรือต่างจังหวัด)
12. ท่านมีกลวิธีการสื่อสารเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟังรายการของท่านอย่างไร และมีกลวิธีการตอบกลับอย่างไร (เช่น ใช้วิธีการพูดแบบใด หรือมีกิจกรรมอะไรที่เป็นตัวกระตุ้น)
13. ท่านมีกลวิธีการพูดคุยในรายการอย่างไรบ้าง และยึดหลักรูปแบบใดในการพูดคุยเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหา (เช่น การใช้ภาษา การถ่ายทอดเนื้อหาที่จะพูด ขณะที่พูดมีบทพูดหรือไม่ การเริ่มต้นรายการ การปิดท้ายรายการ การสร้างความสนุกสนาน กลวิธีในการสร้างจิตสำนึกให้ผู้ฟังในเรื่องที่พูด)
14. เทคนิคในการใช้คำสรรพนามในรายการส่วนใหญ่เป็นอย่างไร ทำไมจึงใช้เช่นนั้น และมีผลมากน้อยเพียงใดต่อผู้ฟัง

15. (กรณีที่มีผู้จัดรวมหรือแขกรับเชิญ) ท่านมีเทคนิคการสนทนาในรายการกันอย่างไร (เช่น การสร้างความสนุกสนานในรายการ การพูดคุยแซวกัน หรือการโยนเข้าสู่แต่ละช่วงของผู้จัด)
16. ท่านมีนโยบายหรือแนวการดำเนินการในการจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กอย่างไร (สรุปโดยรวม)
17. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับนโยบายของทางสถานีหรือบริษัทที่ผลิตรายการของท่าน (เช่น ระยะเวลาการออกอากาศ การออกอากาศสดหรือไม่สด เนื้อหาที่สถานีหรือบริษัทกำหนด รวมถึงอธิบายนโยบายของสถานีหรือบริษัทนั้นด้วย)
18. ท่านคิดว่า การจัดรายการวิทยุสำหรับเด็กแตกต่างจากรายการวิทยุทั่วไปอย่างไร
19. ถ้าเปรียบเทียบระหว่างรายการวิทยุสำหรับเด็กที่อยู่ในกรมการรวมสถานีทั้งคลื่น กับอยู่ในการเช่าเวลาเฉพาะช่วงรายการวิทยุสำหรับเด็กเท่านั้น อย่างไหนมีอิสระในการจัดรายการมากกว่า โปรดแสดงความคิดเห็น

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเรื่อง “วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก”

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงบน _____ หน้าข้อความที่ตรงกับความจริง

ตัวอย่าง น้องชอบฟังรายการตอนไหน

เช้า

เย็น

1. น้องเป็น

ผู้หญิง

ชาย

2. น้องมีอายุ

3 ขวบ

8 ขวบ

4 ขวบ

9 ขวบ

5 ขวบ

10 ขวบ

6 ขวบ

11 ขวบ

7 ขวบ

12 ขวบ

3. ขณะนี้น้อง

กำลังเรียนหนังสืออยู่

ออกจากโรงเรียนแล้ว จบชั้น _____

ไม่เคยเข้าโรงเรียนเลย

4. ถ้าน้องกำลังเรียนหนังสืออยู่ น้องอยู่ชั้น

อนุบาล

ประถมปีที่ 1 – 3

ประถมปีที่ 4 - 6

สูงกว่าประถมปีที่ 6

5. น้องฟังวิทยุบ่อยเพียงใด

- _____ ฟังทุกวัน
- _____ ฟังวันจันทร์ถึงวันศุกร์
- _____ ฟังเฉพาะวันเสาร์ อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ
- _____ ฟังอาทิตย์ละครั้งหรือสองครั้ง
- _____ ฟังนานๆครั้ง

6. รายการวิทยุสำหรับเด็กที่น้องฟังอยู่มีรายการอะไรบ้าง

- _____ กว่าจะรู้ได้ยังไง
- _____ เพื่อนเยาวชน
- _____ สืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน
- _____ เทียวไทยวัยเยาว์
- _____ ครอบครัวสุขสันต์
- _____ อันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้
- _____ โลกของเด็ก
- _____ รายการอื่น คือรายการ _____
- _____ ไม่ได้ฟังรายการวิทยุเลย

7. ส่วนใหญ่ของน้องฟังรายการวิทยุที่ไหน

- _____ ที่บ้าน
- _____ บนรถ
- _____ ที่อื่น คือ _____

8. วิทยุที่น้องฟังอยู่เป็นของใคร

- _____ เป็นของน้องเอง
- _____ เป็นของพ่อแม่
- _____ เป็นของเพื่อนบ้าน
- _____ เป็นของคนอื่น คือ _____

9. ในการเลือกฟังรายการวิทยุสำหรับเด็กนั้น น้องมีวิธีเลือกฟังอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- _____ เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนบ้าน
- _____ เลือกฟังตามคำแนะนำของเพื่อนที่โรงเรียน
- _____ เลือกฟังตามคำแนะนำของพ่อแม่
- _____ เลือกฟังจากการแจ้งรายการของสถานีวิทยุ
- _____ เลือกฟังโดยการหมุนคลื่นวิทยุหาไปเรื่อยๆ
- _____ ไม่มีโอกาสเลือกฟังรายการใดๆด้วยตนเอง แล้วแต่พ่อแม่จะเปิดรายการใดก็ฟังรายการนั้น
- _____ เลือกฟังรายการที่เคยฟังติดต่อกันมา เช่น คราวนี้เปิดเจอรายการ “เพื่อคุณหนู” คราวหน้าจะเปิดฟังรายการวิทยุนี้อีก

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความคิดเห็น

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย X ลงบนช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงและความคิดเห็นของน้อง

ตัวอย่าง

รายการ	ความคิดเห็นของน้อง					เหตุผลเพราะ
	ชอบมาก	ชอบปานกลาง	ชอบน้อย	ไม่ชอบ		
รายการเหล่านี้ น้องชอบมากน้อยเพียงใด 1) รายการเพื่อคุณหนู						

รายการ	ความคิดเห็นของน้อง					เหตุผลเพราะ
	ชอบมาก	ชอบปานกลาง	ชอบน้อย	ไม่ชอบ	ไม่รู้จัก	
10. รายการต่อไปนี้ น้องชอบมากน้อยเพียงใด 1) กว่าจะรู้ดียงสา 2) เพื่อนเยาวชน						

รายการ	ความคิดเห็นของน้อง					เหตุผลเพราะ
	ชอบ มาก	ชอบ ปาน กลาง	ชอบ น้อย	ไม่ ชอบ	ไม่รู้ จัก	
3) สืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน 4) เทียวไทยวัยเยาว์ 5) ครอบครัวสุขสันต์ 6) ฮันนี แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ 7) โลกของเด็ก						

รายการ	ความคิดเห็นของน้อง			
	ฟังประจำ	ฟังค่อนข้าง ประจำ	ฟังนานๆ ครั้ง	ไม่ฟังเลย
11. รายการต่อไปนี้ น้องฟังบ่อยเพียงใด 1) กว่าจะรู้ได้ยงสา 2) เพื่อนเยาวชน 3) สืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน 4) เทียวไทยวัยเยาว์ 5) ครอบครัวสุขสันต์ 6) ฮันนี แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ 7) โลกของเด็ก				

รายการ	ความคิดเห็นของน้อง				
	ฟัง ตลอด ทั้งราย การ	ฟังเกือบจบ รายการ	ฟังบาง ช่วงของ รายการ	ฟังตอนเริ่ม รายการนิด เดียว	ไม่ฟัง เลย
<p>12. เวลาที่น้องฟังรายการต่อไปนี้น้องฟังนานแค่ไหน</p> <p>1) กว่าจะรู้เตียงสา</p> <p>2) เพื่อนเยาวชน</p> <p>3) สืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน</p> <p>4) เทียวไทยวัยเยาว์</p> <p>5) ครอบครัวสุขสันต์</p> <p>6) ยันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้</p> <p>7) โลกของเด็ก</p>					

และถ้าน้องเลือกฟังบางช่วงของรายการ น้องเลือกฟังช่วงอะไรบ้าง (เช่น รายการกว่าจะรู้เตียงสา จะฟังช่วงวิทยาศาสตร์วัยใส ก้าวไกลกับส.ว.ท.ช.)

_____ กว่าจะรู้เตียงสา ฟังช่วง _____

_____ เพื่อนเยาวชน ฟังช่วง _____

_____ สืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน ฟังช่วง _____

_____ เทียวไทยวัยเยาว์ ฟังช่วง _____

_____ ครอบครัวสุขสันต์ ฟังช่วง _____

_____ ยันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ ฟังช่วง _____

_____ โลกของเด็ก ฟังช่วง _____

รายการ	ความคิดเห็นของน้อง			
	ชอบ มาก	ชอบ ปานกลาง	ชอบน้อย	ไม่ชอบ
<p>13. น้องสนใจรายการวิทยุประเภทให้ความรู้ต่อไปนี้อย่างน้อยเพียงใด</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ด้านสุขภาพอนามัย 2) ธรรมะ 3) เรื่องราวด้านประวัติศาสตร์สถานที่ 4) ธรรมชาติรอบตัว 5) การท่องเที่ยว 6) แนะนำอาชีพ 7) เรื่องของพืช 8) เรื่องของสัตว์ 9) เรื่องการป้องกันยาเสพติด 10) เรื่องกีฬา 11) การรักษาความปลอดภัย 12) เรื่องอื่นคือ _____ 				
<p>14. น้องชอบฟังรายการเหล่านี้มากน้อยเพียงใด</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เพลง 2) นิทาน 3) ละคร 4) อื่นๆคือ _____ 				
<p>15. เนื้อหาสาระรายการวิทยุที่น้องชอบนั้นน้องชอบเรื่องเหล่านี้มากน้อยเพียงใด</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้ 2) เป็นเรื่องที่ทำให้ความเพลิดเพลิน 3) เป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้และความเพลิดเพลิน 				

ตอนที่ 3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมในรายการวิทยุสำหรับเด็ก

คำชี้แจง กรุณาภาเครื่องหมาย ลงบน _____ หน้าข้อความที่ตรงกับความจริง

16. น้องเคยโทรศัพท์เข้าไปในรายการวิทยุใดบ้าง

- กว่าจจะรู้เดียงสา
- เพื่อนเยาวชน
- สืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน
- เที่ยวไทยวัยเยาว์
- ครอบคร้วสุขสันต์
- อันนี้ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ ช่วงจับปู้ใส่กระดิ่ง
- โลกของเด็ก
- ไม่เคยโทรศัพท์ไปรายการใดเลย

17. ถ้าน้องเคยโทรศัพท์เข้าไปในรายการ น้องโทรบ่อยเพียงใด

- โทรทุกครั้ง
- โทรค่อนข้างประจำ
- นานๆจึงจะโทร
- ไม่เคยโทรศัพท์ไปรายการใดเลย

18. ส่วนใหญ่เรื่องที่น้องโทรศัพท์เข้าไปในรายการเป็นเรื่องเกี่ยวกับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- โทรมาเล่นเกมตอบปัญหาชิงรางวัล
- โทรมาแสดงความคิดเห็น
- โทรมาร้องเพลง
- โทรมาเล่านิทาน
- โทรมาให้ความรู้
- โทรมาถามคำถาม
- ไม่เคยโทรศัพท์ไปรายการใดเลย

19. น้องเคยเขียนจดหมายไปที่รายการวิทยุใดบ้าง

- กว่าจจะรู้เดียงสา
- เพื่อนเยาวชน
- สืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน

- _____ เทียวไทยวัยเยาว์
- _____ ครอบครัวสุขสันต์
- _____ อันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ ช่วงจับปูใส่กระด้ง
- _____ โลกของเด็ก
- _____ ไม่เคยเขียนจดหมายไปรายการใดเลย

20. ถ้าน้องเคยเขียนจดหมายเข้าไปในรายการ น้องเขียนบ่อยเพียงใด

- _____ นานๆเขียนซักฉบับ
- _____ เขียนสัปดาห์ละ 1 ฉบับ
- _____ เขียนสัปดาห์ละ 2 ฉบับ
- _____ เขียนสัปดาห์ละมากกว่า 2 ฉบับ
- _____ ไม่เคยเขียนจดหมายไปรายการใดเลย

21. ส่วนใหญ่เรื่องที่น้องเขียนจดหมายเข้าไปที่รายการ เป็นเรื่องเกี่ยวกับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- _____ เขียนมาเล่นเกมตอบปัญหาชิงรางวัล
- _____ เขียนมาพูดคุย
- _____ เขียนมาเล่าถึงชีวิต
- _____ อื่นๆคือ _____
- _____ ไม่เคยเขียนจดหมายไปรายการใดเลย

22. น้องเคยเข้าร่วมกิจกรรมของรายการวิทยุใดบ้าง

- _____ กว่าจะรู้เดียงสา คือกิจกรรม _____
- _____ เพื่อนเยาวชน คือกิจกรรม _____
- _____ สืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน คือกิจกรรม _____
- _____ เทียวไทยวัยเยาว์ คือกิจกรรม _____
- _____ ครอบครัวสุขสันต์ คือกิจกรรม _____
- _____ อันนี่ แอนด์ เฟรนด์ วาไรตี้ คือกิจกรรม _____
- _____ โลกของเด็ก คือกิจกรรม _____
- _____ ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของรายการใดเลย

23. กิจกรรมของรายการวิทยุที่น้องเคยไปเข้าร่วม น้องได้ทำอะไรบ้าง (เช่น เคยร่วมจัดรายการ)

ตัวอย่างจดหมายขอสัมภาษณ์นักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก

คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท ปทุมวัน กทม. 10330

18 กุมภาพันธ์ 2546

เรื่อง ขอสัมภาษณ์อาจารย์พจนีย์ ควันธรรม
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนประสาทพร นนทบุรี

ด้วยดิฉันนางสาวนัฐฐา เอื้อภราดร นิสิตปริญญาโท ภาควิชาวาทยุติยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องวาทวิเคราะห์ในรายการวิทยุสำหรับเด็ก บนคลื่นความถี่ FM จึงมีความประสงค์ขอสัมภาษณ์อาจารย์ซึ่งเป็นผู้จัดรายการโลกของเด็ก

จึงขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ต่อไป

ภาควิชาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

(นางสาวนัฐฐา เอื้อภราดร)

อาจารย์ที่ปรึกษา

นิสิตปริญญาโท

ภาควิชาวาทยุติยาและสื่อสารการแสดง

โทรศัพท์/ โทรสาร 0-2218-2182

แบบสอบถามเรื่อง “วาทวิเคราะห์รายการวิทยุสำหรับเด็ก”

แบบสอบถามที่แนบมาในจดหมายฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “วาทวิเคราะห์ในรายการวิทยุสำหรับเด็ก” จึงขอความร่วมมือน้องที่เคยฟังรายการ **เที่ยวไทยวัยเยาว์** ทางสถานีวิทยุ เอฟ เอ็ม 92.5 MHz ช่วยตอบแบบสอบถามทุกข้อ **หลังจากนั้นให้พับแบบสอบถามและเย็บติดกันส่งกลับมาให้พี่นะคะ** เพราะพี่ได้เขียนที่อยู่และติดแสตมป์ไว้เรียบร้อยแล้ว
พี่ขอขอบคุณน้องๆทุกคนมากค่ะ

จาก

พืชน์ นัฏฐา เอื้อภราดร

นิสิตปริญญาโท

ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนัฐฐา เอื้อภราดร เกิดเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2521 ที่ กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ สาขาวิชาภูมิศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2544 และศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวาริชวิทยา ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย